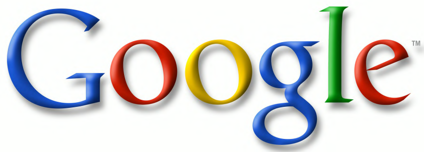
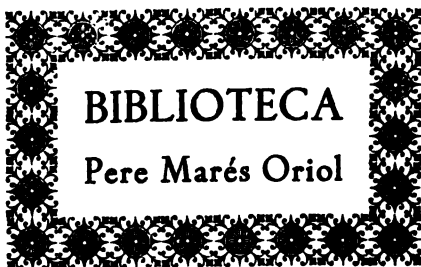

BIBLIOTECA
Pere Marés Oriol

EX LIBRIS
FREDERIC
MARES

Fasciculus temporum omnes antiquorum cronicas a creatione mundi usque ad annum christi. M.cccc.xxiiii. subcincte complectens una cum multis additionibus: tam de gallia quam de aliis regionibus sparsim hic adiectis que nullibi antea apposite fuerant.

Quatro Reales

Vidit et correxit fr. Sigismundus a Spu Sto. carmelita discalceatus, ex commissione Sti officij Inquisitionis contra Hereticam pravitatem. die 7. Novemb. 1677.

Ad lectorem.

Si veterum annales ardenti cernere lector
Corde cupis: veros etiam cognoscere rerum
Eventus: animos huchuc inducito: fluctus
Et dubios tollens incerta a classe fugato.
Hic videas quorsum mortalia corpora quondam
Deflexere vias: utrum virtutis alumni:
Aut animum effrenem posito durere pudore.
Non hec immerito deturpat pagina quemquam.
Quod vero simile est (procul hinc mendacia) profert.
Palladis extollit merito/ et virtute potentes:
Calcat et elatos animo: deflectit habenas/
Et cohibet: ta ratque rudes nulla arte peritos.

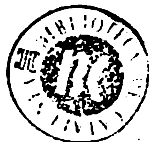
Venalis in vico sancti Jacobi
Sub flore lilii.

aut Wernerus de Laer?

Walterus Rolevinck Carthusianus ...

... Fasciculus temporum.

sed clarius verbo Wernerus simpliciter ex Johan. Trithemio eius coaetaneo, qui Catalogo Illustrium virorum Germaniae et in libro de Scriptoribus Ecclesiast. semper Wernerum dicit duplici. Post huius assertionem eum collocat in sua Bibliotheca Carthus. Theodorus Petreius eiusdem ordinis Scriptor, apud quem sic scribitur:

Tabula brevis et utilis super libro illo qui dicitur fasciculus temporum Incipit feliciter.

A

B

¶ Tabula brevis et uti-
lis super libro illo qui dicit
fasciculus temporum Inci
pit feliciter. A

¶ Finis tabule.

Eneratio z generatio laudabit opera tua et potentiam tuam pronunciabunt scribitur. ps. cxliiii. Cum non sine multa diligentia sanctorum patrum studia/temporum decursus supputarunt. non dubium quin magna vtilitas ecclesiasticis viris z precipue illis qui ecclesiasticam policiam gubernare habent inde proueniat nec vlli statui hominum hoc parū prodesse credendum est: si temperata mēte ad rerum gestarum historias quas ob diurnam memoriam studiosi visi conscripserunt oculos leuent. q̄uis pleriqȝ id minus perspectent. Decet namqȝ viros virtuosos precedentium facta ad memoriam reuocare vt bonis exemplis discant dignis operibus insistere: vt in malis valeant perditionis scopulum declinare. Uerum nisi preciosum a vili separet: stulta cōcupiscentia se tentare non valens in tenebrarum voraginem precipiti cursu mergeretur. Ob hoc sancti doctores videntes q̄ ad intellectum sacrarū scripturarū et ecclesie regimē/historiarum decursus ex parte necessarius esset: simulqȝ oīm gestorum congeries inutilis: tum pro sui magnitudine/tum pro sup fluorū z vilium factorū repetitione su... uacua quasdā nobis historias canonizarunt amputatis fabulis superstitiosis ac genealogiis interminatis q̄ ad rē non ptinent. Sicqȝ factū est p maximos eorū labores vt pene simul tota tēporū historia breuissimo studio a quolibet intelligēte iā nedum sine labore immo cū cordis oblectatione possit icorporari. Decuit quoqȝ ad ornatū scripture vt hac pulchritudine nō careat q̄ oībus gētibus tanq̄ lucerna pfulgida in obscuro loco proponenda fuit. Ingeniū insuper humanū qḋ magnifice plura cōprehēdere faciliter potest. hoc delicioso prato diuersorū florū priuari nō debuit: in quo varia virtutum exēpla reperies factaqȝ reproba eque cōsideres. illa carpere hec preterire moneretur. Uidere eñ supramodum est delectabile. qualiter primi nostri parētes ex quibus originē duximus istituti fuerunt a summo oīm gubernatore deo. deinde q̄s decursus eorū. quō defecit z pfecit rationabilis creatura in sapientia/ virtute/potentia/sanctitate/ longeuitate/z sic de aliis. et in oībus hiis diuinū regimē admirari q̄ sit deus mirabilis in creaturis suis. q̄ nūqȝ administrare cessauit illis quos cōdidit. quāta creatoris longanimitas z misericordia/z q̄ inscrutabilis diuinorū iudiciorū abyssus: hec z infinita alia puolans humana industria pennis q̄busdā interne cōtēplationis non solū pterita z psentia sed etiā futura metit. dū ex similib⁹ ad similia pgredit cui si bona volūtas adiuncta fuerit: tedio quodā incolat⁹ huius in deū surgit ad laudandum z regratiādū z cōtemplandū: cupiens dissolui z esse cū christo ineternum. Incepit ergo hec contemplatio in iocunda cōtemplatione creaturaꝝ z finiuit i feliciori tedio earundem z appetitu creatoris. iuxta illud ps. Quid eñ michi est in celo. z a te quid volui super terrā. Michi aūt adherere deo bonū est hoc forte in preassūpto verbo idē psalmista nobis psuadere nititur dicēs. Generatio z generatio laudabit opera tua: z potentiā tuā pnunciabunt. quasi dicat. per oīa q̄ in mundo casura cernimus. ad te q̄ nunq̄ deficis tendere debemus. Que vtiqȝ snīa valde accommoda est ad propositū nostrum. Cum eñ teste augustino plura in sacra scriptura cōmemorent que nichil significant. et tamen necessaria sunt propter ea q̄ aliquid significāt necesse est talibus ita vti. q̄uis sterilia sunt sicut illa q̄ fecunda deuotione imediate in deū mentē nostram subtollunt. alioqn non recte scripturā legimus in qua spūssanctus loq̄ credendus est. Sunt ergo arida quo ad superficiem littere: sed grauia quo ad spūalem itelligentiā. que autē ita aliena sunt vt nequaq̄ spiritu aliter intelligi possunt. aut nō expedit omi tamen veneratione digna sunt propter finem in quē ordinantur. qui est scire z diligere deum. Et de hoc genere videtur esse supputatio annorū q̄ in sacra hystoria diligētissime annotata cōtinetur. De qua vt idem augustin⁹ testat hoc certissime tenendum esse q̄ tanta est diuina auctoritate roborata vt oīno falsissimum

lic q̃cq̃d ab ea discrepat. vt cũ ea oĩno cõcordari nõ possit. q̃ cũ ita sint mirum valde videtur cur scte̅ scripture tractatores de hac materia ĩtantũ sunt diuersi in pluribꝰ locis vsqꝫ hodie. vt aut oĩno aut vix neq̃ant cõcordari. Et redit illa antiqua ꝛ famosa questio [illegible] translatione .lxx. ĩterpretum an potius ei standũ sit in supputatiõe annorũ an textui hebreorum. quē moyses ille maximus ꝛ primus legis ꝓmulgator edidit. Hic cõtriuerunt sancti doctores ingenia sua. ꝛ quilibet ꝓ capite suo dixit qđ sensit. Et qꝛ ꝑiculosum est de magistrorum ecclesie iudicare sententiis. vt dicit hieronymꝰ sup danielē. ꝛ nimis laboriosũ est oĩa retexere. ideo beda post alios q̃ studiosius in hac materia sudarũt. elegit moduꝫ orosii qui satis cõcorditer cũ hieronimo ꝛ eusebio ꝛ aliis magis autēticis de hiis loquitur. Et dicit ecclesiam hunc modũ tenere. lꝫ alios nõ reprehēdat. q̃re actũ videtur vt hec supputatio magis vulgata sit in libris plurimorũ postea scribentiũ. Augustinꝰ etiā in .xv. libro de ciuitate dei multa de hiis tractat. sꝫ satis dissentit a positione bede. qꝛ seq̃bat exēplaria que tũc magis vulgata fuerunt vt etiā patet ĩ omeliis suis. ꝛ maxime super psalmos. Positio autē orosii et bede hꝫ q̃ a creatione mundi vsqꝫ ad natiuitatē abrahe fluxerũt anni .iii.m.cclxxiiii. scđꝫ septuaginta. hebrei minꝰ hñt .m.cc.xxxvi. qꝛ scđm biblias correctas iuxta hebraicā ꝟitateꝫ ab adā vsqꝫ ad natiuitatē abrahe sunt anni tm̃ .m.dcccc.xlviii. deinde satis concordāt cũ hebreis .lxx. interp̃tes vsqꝫ ad destructionē tēpli. q̃ vocat̃ cõiter transmigratio babilonis. Sequētia tp̃a non habent̃ ex canonica scriptura. sed ex aliis hystoriis tam gentiliumq̃ꝫ iudeorũ. Et iterum ibi est diuersitas. sed non nimis magna. Silr̃ igit̃ colligēdo scđm Bedā a mũdi creatione vsqꝫ ad xp̃i natiuitatem veniunt anni .v.m.cxcix. et hic est modus eccl'ie. vñ ꝟsus. Unũ tolle datũ ad millia q̃nqꝫ ducentis. Nascenti dño beda dat a ꝓthoplausto. ¶ De vlteriori discussione huius q̃stionis vide si placet augustinum vbi supra ꝛ hieronimũ ꝛ alios locis suis. Hic aũt qꝛ breuitati studemꝰ ꝓlixitas ipsa nobis multũ vitāda est. Colligere nãqꝫ disposuimꝰ iuuãte dño ex pluribꝰ libris fasciculum quendā tēporũ a mundi creatione vsqꝫ ad p̄ñs in quo tam sacrarum scripturarum q̃ꝫ diuersarum aliarũ historiarũ facta tanq̃ꝫ in memoriali quodā cõpendiose religabimus. Faciā proinde iuxta sententiā flori. qđ solent qui terrarũ situs in breui quasi tabella depingunt ita totam humane generis imaginē temporũq̃ꝫ decursus in paucul is foliis complectar. Nec michi conscius sum aliquid me posuisse qđ nõ in fide dignis hystoriis habeatur. aut aliis libris eccl'iasticorũ doctorum. siue qđ nunc ex eorũ dictis ꝑte sequat̃. Ubi autē dubium fuerit an sic vel aliter / hoc ip̃m etiam ita vt repperi pari modo ãnotaui. Et ne ip̃a superficies hystorie deuotis tediosa esset: ꝑsepe sententias quasdē floridissimas applicaui ex sanctorum dictis q̃ deuotionē redolent pariter ac doctrinā. Auctoritatem ergo dantes hiis qui ante nos laborauerũt. nos pro modulo nostro in labores eorum intrauimus. sparsim hincinde carpentes quod potuimꝰ. Et vt sciat̃ q̃ ordine eos secuti sumus. p̃mo totum ipsis veteris testamēti .v.m.clxix. annorũ in quinqꝫ etates distinctum repertimus in quodam libello qui ysidoro ascriptus videbat̃. vbi multum artificialiter ꝓcedit deducendo annos mundi vsqꝫ ad tempora sua. s. eraclii. qui cepit regnare circa annos dñi .dc.xii. sed supputationē suā non ordinauit scđꝫ erā xp̃i. sicut nec orosius. Et hunc seq̃mur in duabus p̃mis etatibꝰ. Silr̃ et in duabus sequentibus exceptis paucis. qꝛ textus scđm hebraicā ꝟitatē a natiuitatē abrahe vsqꝫ ad captiuitatē babilonicā apud nos magis est correctus ꝛ diligētius explanatus et ideo seq̃mur eum parũ tñ refert. In q̃nta etate maiorē laborē habuimꝰ ꝓpter nimiam diuersitatē historiarũ ꝛ veniā precor. qꝛ iā vnũ iam alium ꝓut melius putaui securus sum An autē debite singulos annos supputaui lectoris iudicio cõmitto. Lineā autem assyriorum ꝛ romanorum et aliorum ex diuersis hystoriis laboriose satis coaptaui. rogans vt si

cui trāscribere placuerit diligenter obseruet spacia ꝛ numerū correspōdentem. ne longius aut stri[illegible]us ponat ꝙ exemplar habet alioquin ꝛ labor peribit. ꝛ fructum non reportabit. [illegible]pus eo mēdosiꝰ ꝙ cōpendiosiꝰ nisi hoc studeat diligēter obseruare. Si autem debi[illegible] quod facile arbitramur hec incorporauerit nō modicam ei prebebit illuminationē ad intelligendam sacram scripturam ꝛ libros augustini ꝛ hieronymi ꝛ orosij ꝛ aliorū. ꝛc. si vera sunt que in pluribus libellis scripta reperimꝰ. Porro in sexta etate sequimur chronicam Martini ꝛ Uincentii qui cōpendiose ꝓcedunt vsq ad tpa sua. Post eos per ānos fere. cc. sequor notabilem librum quēdam cuius auctorem nescio: qui pene vsq ad tpa sua extendit. Que aūt de post acta sunt memorie digna sicut audiuimus ꝛ vidimꝰ fideliter prioribus supposuimus. Que oīa in sequētibus summa breuitate patebunt. Modus autē procedendi planissimus est. ꝛ grossitudini rusticane adeo amicus vt in pariete ꝗdem depingi eo ꝙ illico sine omni difficultate ītuentibus se offerat. Depinxi igitur in medio folii circulos cum nominibus personarū debitis pro quolibet tempore. et infra ꝛ supra lineas duas: quarum superior cum numero suo descēdit ab adam vsq ad xp̄m iuxta seriem predictorū significans vt quicqd ex aduerso illius numeri scriptum siue superiꝰ siue inferius etiā circa illa tempora factum verisimiliter credat. Scda linea. s. inferior retrorsum ascēdit a xp̄i natiuitate vsq ad mūdi creationem. vt eadē facilitate vnico numero inspecto sciatur quot annis. hoc aut illud factum sit ante christi natiuitatem. Quod ideo sic ordinauimus: quia hec era magis sollennis est apud nos. ꝛ citius solet requiri. Post xp̄m simul ambe descendūt ad tpa nr̄a paulatim crescendo. ita vt superior semp ostendat etatē mundi. ꝛ inferior etatem christi. qđ planissime patebit locis suis. Et qꝛ ex multis libris mendose scriptis modum hunc non leui labore ad lineam veritatis correximus obsecramꝰ pro xp̄o lectorē ne inciuiliter manum ad corrigendum hanc annorū supputationem apponat. nisi priꝰ opere toto perspecto. Quod non ideo dicimus quasi nulli ibi errauimus. sed ad auisandū de nimia diuersitate doctorum in hac materia. et frequenter positio vnius est inuolutio alterius. Ubi autem errorem inuenerit clementer ignoscat ꝛ corrigat ex predictis quos sequimur. Facile eñ in numeris errat. ꝛ sepe negligenter describūtur. ꝛ negligentius emendantur. v dicit augustinus. xv. libro de ciuitate dei.

¶ Finit prologus.

¶ De numero qui in sequentibus per	i	x	c	m
litteras exprimitur. hec considera.	ii	xx	cc	ii.m.
¶ I monos. v. qnq3. x. denos du. xx.	iii	xxx	ccc	iii.m.
vigenos. xl. duplat idē. triplicat. lx.	iiii	xl	cccc	iiii.m.
l. quoq3 sola.	v	l	d	v.m.
Quinqginta facit. sed nonaginta. xc.	vi	lx	dc	vi.m.
C. dat cētenos. sed qngētos dat tibi. d.	vii	lxx	dcc	vii.m.
Dc. sexcentos. m. mille. c. si p̄sit aufert.	viii	lxxx	dccc	viii.m
Centū. sic numerū debes cōscribere totū.	ix	xc	dcccc	ix.m.

¶ Pro concordantiis sententiarum est diligenter notandum ꝙ caracteres manuum mutuo applaudunt: crux vero crucem insequitur. ꝛ hoc immediate.

A.ii.

dies.i. In quo deus fecit lucē et diuisit lucē a tenebris.

dies.ii. In quo fecit deus firmamētum. z diuisit aquas ab aquis.

dies.iii. In quo congregauit deus aquas in vnum locum z apparuit arida.

dies.iiii. In quo fecit deus solem et lunā et stellas et posuit eas in firmamento.zc.

dies.v. In quo deus fecit pisces et volucres et cete grandia ex aqua.

dies.vi. In quo deus fecit bestias z hominem.

dies.vii. In quo requieuit deus ab vniuerso opere quod patrarat.

In pncipio creauit deus celū et terram. Dicit btūs Augusti. super geñ. q maior est huius scri ture auctoritas q̄ ois humani igenii pspicacitas. ... de tpe hic pncipalr itēdim9 pncipiū tpis breuitr tāgere pcuit. Vñ ē aduertēdū scdz doctores q q̄tuor coeq̄na in pncipio creata sūt a deo ex nihilo. in q̄ relucet creatoris sūma potētia. hec aūt sūt. celū ēpyreū āgelica natura. materia q̄tuor elemētoꝝ. z tps. Et hoc vocāt opus creationis qd factū fuit ante omnem diem. Post sequitur opus distin=

Anno mundi. i.

A.iii.ccxx.

Anno primo mundi die sexta formauit deus Adam in agro damasceno z euā de costa eius. collocans eos in paradiso vt operarentur z custodirent illū. precepitq3 eis ne de fructu ligni gustarēt sub pena mortis. Eodez die cum peccassent/ statim eiecit eos de paradiso in terrā maledictiōis vt i sudore z erūna viuerēt donec morerent.zc. vt ptz geñ.j. ca.

Humanū genus ideo deus ex vno homine istituit vt cōmendarent q3 ei grata sit in plurib9 vnitas. q̄ cōsideratio multum electis pdest sanctis angelis in eterna pace sociandis. Verū tanta imanitate peccādi defecerunt homines vt tutius atq3 pacati9 inter se bestie viuerent. Nec enim vnq3 inter se leones aut iter se dracones q̄lis homines bella gesserunt. Vinculū cōcordie diligit deus. Hec augusti.li.iiii. de ciuitate dei.

Adā vir sanctus cunctis diebus vite sue prophetie spū clarruit. penitētiā magnam z diuturnā fecit. filiis suis precepta iusticie dedit. precipiēs vt a ɔsortio cayn ac filioꝝ ei9 oīno abstinerēt nec cū eis mrīmonia iungerēt. Hic pm9 nr pares vno pctō a paradiso nos expulit. sz sctā ɔuersatio ne sua ac penitētia exemplū nobis dedit ad regni celestis gaudia remeādi q̄ aūt hoc nō seqtur. de pmo iuste conqri non poterit.

delbora

abel.

Cayn.

calmana

Ciuitas terrena ab homicida Cayn incepit vsq3 ad homicidam Lamech.

ctionis in quo relucet sũma creatoris sapia. quod factum fuit in tribus diebus primis. Deinde sequitur opus ornatus in q̃ relucet sũma creatoris bonitas qd factũ fuit in tribus diebus sequentib⁹. vt ptz clare geñ.i. Septia autẽ die requeuit ab oi ope quod patrarat. non operando lassus sed nouã creaturã facere cessauit. cuius materia vel silitudo pcesserit. Qd aũt dr iohis.v. pater meus vsq modo opat et ego operor: intelligit de cõtinua vniuerse creature administatione qz quod condidit cõtinere z gubernare non cessat. z in hoc relucet creatoris sũma pfectio. quia sibi soli sufficit. nec eget creaturis sed potius ecõtra. qz virt⁹ creatoris est cã subsistendi omni creature. et hoc est q septia dies vesperã non hz. De hiis pleni⁹ vide magrm.ii. sniarũ z doctores de super copiose scribẽtes. Porro sequẽs tps lz deũ nobis osñdat quo ad hoc q̃tuor pdicta. s. sũmã potentiã sapiam bonitatẽ. z p ɔñs summã pfectionẽ: tñ spẽalius osñdũt diuinã miam z iusticiã. iuxta illud ps. Misericordiã et iudiciũ cantabo tibi dñe. z iterũ vniuerse vie domini mĩa et veritas. Misericordiam tñ scriptura tenet. qzdiu viatores sumus q̃ nulli petenti veniam negat.

¶ Eras plurimas diuersorũ regũ gentiũ aut operũ magnificorũ aut personarũ sublimium hincinde annotaui. quibus vtunt astronomi in suis calculationibus ab adã vsq ad alphoncium. Et nota q era est tempus famosum alicu⁹ gentis vel secte incipiens ab aliquo effectu qui est nobilis bonitatis vel malicie. Et vulgarit põt dici datũ. iuxta qd publice ɔscriptiones fiunt. Vñ z sctũs leo huius nois pmus frequenter huic termino era vtit in suis eplis.

¶ Historia vt Cicero dicit est testis tpm. lux veritatis/ magistra vite/ nuncia vetustatis. Vtilissimum ergo est historias plures nosse atq in hiis versari. vt aliorum exemplo vtilia sequi noxiaq vitare possemus.

cxxv.	cccc xxxv.	dcxxv.
seth vixit. ã. dccccxii.	enos vixit ã. dcccccv.	caynã vixit an. dcccccx.

¶ Iste enos cepit inuocare nomen dñi. forte aliqua verba depcatoria inuenit. aut imagines fecit p colẽdo deo sicut mõ fit in ecclia. Aug. xiiii. li. de ciui. dei. Fecerũt itaq ciuitates duas amores duo. terrenam scz amor sui vsq ad contẽptũ dei. Celestẽ vero.

Anno xpi. iii.m.lxxiiii. iiii.m.dclxxiiii. v.m.lxxi.

¶ Iste seth natus est. cxxx. anno ade qũ moyses ptermisit. c. qbus luxit abel in valle ploratiõis ppe ebron. Ipse etiã p oleo misericordie impetrãdo paradisũ adiit. Iste abel pmus martyr ecclia̧ inchoauit quia in grã mortuus fuit. Si eni ab adam inchoata fuisset: non foret continuata. Hic scdm augu. iiii. de ciuitate. prim⁹ ciuitatẽ dei cõdidit. cuius primus ciuis fuit. z quia iustus fuerat deus ei⁹ oblationem acceptauit.

amor dei vsq ad cõtẽptũ sui. Deniq illa in seipa hec in dño gloriatur. Illa q̃rit ab hoib⁹ gloriã. huic aũt de⁹ conscie testis maxia est gl̃ia. Ad illã ptinet cayn q̃ pmo nat⁹ est z ciuitatẽ cõdidit. ad istã ptinet abel q̃ scdo nat⁹ est z tanq peregrin⁹ hic cõuersat⁹. quia grã pdestinat⁹ ciuis sursum erat.

enoch | irath | mãanecl. | matsalẽ.

¶ In hoc enoch cayn suam dedicauit ciuitatẽ lz vix quatuor viros scriptura dicat tunc fuisse. quia non oẽs numerauit q̃ tunc esse poterãt sed illos tñ nominare necesse putauit. quos suscepti opis rõ postulauit. Iste cayn scelerat⁹ primo ciuitatẽ cõdidit terrenã in qua suos posuit ppter timorẽ. eo q rapinas z violentiã exercebat. vñ suspicat sibi talia reddẽda qualia faciebat. iõ in tuto se recepit. Hic prim⁹ pondera z stateras iuenit fratremq suũ abel ob iuidiã occidit ppter ea deus eũ maledixit z ei⁹ sobolẽ vsq ad septimã generationẽ vt vult iosephp⁹ in. i. anti. vagus eñi z pfugus per totũ vite sue residuũ sup terrã fuit z alameth tandẽ occis⁹. geneseos. iiii. totũq ei⁹ genus in diluuio absũptũ est vt de ciuitate dei. li. xv. ca. xx. diuus ait augu.

dies.i. In quo deus fecit lucē et diuisit lucē a tenebris.

dies.ii. In quo fecit deus firmamētum. ꝛ diuisit aquas ab aquis.

dies.iii. In quo congregauit deus aquas in vnum locum ꝛ apparuit arida.

dies.iiii. In quo fecit deus solem et lunā et stellas et posuit eas in firmamento. ꝛc.

dies.v. In quo deus fecit pisces et volucres et cete grandia ex aqua.

dies.vi. In quo deus fecit bestias ꝛ hominem.

dies.vii. In quo requieuit deus ab vniuerso opere quod patrarat.

In principio creauit deus celū et terram. Dicit btūs Augusti. super gen. q maior est huius scripture auctoritas q̄ oīs humani īgenii pspicacitas. ... de tpe hic pncipalr ītēdim⁹ pncipiū tpis breuiꝶ tāgere pcuit. Vñ ē aduertēdū scdz doctores q q̄tuor coeq̄na in pncipio creata sūt a deo ex nihilo. in q̄ relucet creatoris sūma potētia. hec aūt sūt. celū ēpyreū āgelica natura. materia q̄tuor elemētoꝝ. ꝛ tps. Et hoc vocāt opus creationis qđ factuꝫ fuit ante omnem diem. Post sequitur opus distin=

Anno mundi. i.

Anno primo mundi die sexta formauit deus Adam in agro damasceno ꝛ cuā de costa eius. collocans eos in paradiso vt operarentur ꝛ custodirent illū. precepitq eis ne de fructu ligni gustarēt sub pena mortis. Eodez die cum peccassent/ statim eiecit eos de paradiso in terrā maledictiōis vt ī sudore ei ... na viuerēt donec morerenꝶ. ꝛc. vt ptꝫ gen. j. ca.
Humanū genus ideo deus ex vno homine īstituit vt cōmendarent q̄ ei grata sit in pluribus vnitas. q̄ cōsideratio multum electis pdest sanctis angelis in eterna pace sociandis. Verū tanta īmanitate peccādi defecerunt homines vt tutius atq pacati⁹ inter se bestie viuerent. Neq enim vnq̄ inter se leones aut īter se dracones q̄lis homines bella gesserunt. Vinculū cōcordie diligit deus. Hec augusti. li. iiii. de ciuitate dei.

Adā vir sanctus cunctis diebus vite sue prophetie spū claruit. penitētiā magnam ꝛ diuturnā fecit. filiis suis precepta iusticie dedit. precipiēs vt a ꝯsortio cayn ac filioꝝ ei⁹ oīno abstinerēt nec cū eis mrimonia iungerēt. Hic pm⁹ nr parēs vno pctō a paradiso nos expulit. sꝫ scā ꝯuersatione sua ac penitētia exemplū nobis dedit ad regni celestis gaudia remeādi q̄ aūt hoc nō seqtur. de pmo iuste cōqri non poterit.

delbora

Abel.

Cayn.

calmana

Filii dei — Filii hominum — totoi mundi

Ciuitas terrena ab homicida Cayn incepit vsq ad homicidam Lamech.

ctionis in quo relucet sūma creatoris sapia. quod factum fuit in tribus diebus primis. Deinde sequitur opus ornatus in q̄ relucet sūma creatoris bonitas qđ factū fuit in tribus diebus sequentibꝰ. vt ptꝫ clare geñ. i. Septia autē die requeuit ab oī ope quod patrarat. non operando lassus sed nouā creaturā facere cessauit. cuius materia vel silitudo pcesserit. Qđ aūt dr iohis. v. pater meus vsqꝫ modo opaꝛ et ego operor: intelligiꝛ de cōtinua vniuerse creature administatione qꝛ quod condidit cōtinere ꝛ gubernare non cessat. ꝛ in hoc relucet creatoris sūma pfectio. quia sibi soli sufficit. nec eget creaturis sed potius ecōtra. qꝛ virtꝰ creatoris est cā subsistendi omni creature. et hoc est ꝙ septia dies vesperā non hꝫ. De his plenꝰ vide magr̄m. ii. sniarū ꝛ doctores de super copiose scribētes. Porro sequēs tps lꝫ deū nobis oñdat quo ad hoc q̄tuor pdicta. s. sūmā potentiā sapiam bonitatē. ꝛ p ɔ̄ns summā pfectionē: tñ spālius oñdūt diuinā miam ꝛ iusticiā. iuxta illud ps. Misericordiā et iudiciū cantabo tibi dñe. ꝛ iterū vniuerse vie domini mia et veritas. Misericordiam tñ scriptꝰ tenet. q̄diu viatores sumus q̄ nulli petenti veniam negat.

¶ Eras plurimas diuersorū regū gentiū aut operū magnificorū aut personarū sublimium hincinde annotaui. quibus vtunꝛ astronomi in suis calculationibus ab adā vsqꝫ ad alphoncīū. Et nota ꝙ era est tempus famosum alicuꝰ gentis vel secte incipiens ab aliquo effectu qui est nobilis bonitatis vel malicie. Et vulgariꝛ pōt dici datū. iuxta qđ publice ɔscriptiones fiunt. Vñ ꝛ sctūs leo huius nois pmus frequenter huic termino era vtiꝛ in suis eplis.

¶ Historia vt Cicero dicit est testis tpm. lux veritatis/magistra vite/nuncia vetustatis. Utilissimum ergo est historias plures nosse atqꝫ in hiis versari. vt aliorum exemplo vtilia sequi noxiaqꝫ vitare possemus.

cxxv. ccccxxxv. dcxxv.

seth vixit. ā. dcccxii.

enos vixit ā. dcccccv.

caynā vixit an. dcccccx.

¶ Iste enos cepit inuocare nomen dñi. forte aliqua verba depcatoria inuenit. aut imagines fecit p colēdo deo sicut mō fit in ecclia. Aug. xiiii. li. de ciuit. dei. Fecerūt itaqꝫ ciuitates duas amores duo. terrenam scꝫ amor sui vsqꝫ ad contēptū dei. Celestē vero. amor dei vsqꝫ ad cōtēptū sui. Deniqꝫ illa in seipa hec in dño gloriatur. Illa q̄rit ab hoibꝰ gloriā. huic aūt deꝰ conscie testis maxia est glia. Ad illā ptinet cayn q̄ pmo natꝰ est ꝛ ciuitatē cōdidit. ad istā ptinet abel q̄ scđo natꝰ est ꝛ tanq̄ peregrinꝰ hic cōuersatꝰ. quia grā pdestinatꝰ ciuis sursum erat.

Anno xpi. iii. m. lxxiiii. iiii. m. dclxxiiii. v. m. lxxi.

¶ Iste seth natus est. cxxx. anno ade q̄ū moyses ptermisit. c. q̄bus luxit abel in valle ploratiōis ppe ebron. Ipse etiā p oleo misericordie impetrādo paradisū adiit. Iste abel pmus martyr ꝛ eccliaꝫ inchoauit quia in grā mortuus fuit. Si enī ab adam inchoata fuisset: non foret continuata. Hic scđm augu. iiii. de ciuitate. primꝰ ciuitatē dei cōdidit. cuius primus ciuis fuit. ꝛ quia iustus fuerat deus eiꝰ oblationem acceptauit.

enoch

¶ In hoc enoch cayn suam dedicauit ciuitatē lꝫ vix quatuor viros scriptura dicat tunc fuisse. quia non oēs numerauit q̄ tunc esse poterāt sed illos tm̄ nominare necesse putauit. quos suscepti opis rō postulauit. Iste cayn scleratꝰ primo ciuitatē cōdidit terrenā in qua suos posuit pter timorē. eo ꝙ rapinas ꝛ violentiā exercebat. vñ suspicaꝛ sibi talia reddēda qualia faciebat. iō in tuto se recepit. Hic primꝰ pondera ꝛ stateras iuenit fratremqꝫ suū abel ob inuidiā occidit. ppter ea deus eū maledixit ꝛ eiꝰ sobolē vsqꝫ ad septimā generationē vt vult iosephꝰ in. i. anti. vagus eñ ꝛ pfugus per totuꝫ vite sue residuū sup terrā fuit ꝛ alameth tandē occisꝰ. geneseos. iiii. totūqꝫ eiꝰ genus in diluuio absūptū est vt de ciuitate dei. li. xv. ca. xx. dicit augu.

irath

māanecl.

matsalē.

¶ Mundi etates similitudinarie accipiuntur scd̃m etates hoīs. ꝛ a diuersis diuersimode assignantur rōnibus multis astruuntur. q̄re sic vel sic cōuenienti⁹ inchoent vl terminētur de q̄b⁹ nichil ad p̄ns. s; q̄ntū nunc sufficit est aduertēdū q̄ sex sūt etates mūdi quarū p̄ma incipit a mundi creatione. ꝛ durat vsq; ad diluuiū. ꝛ h; scd̃m hebraicā v̄itatē annos. M.dclvi. Sed lxx. interpretes sicut dicit isidor⁹ ponit ꝛ alii cōplures q̄s hic seq̄mur h; āños. ii. m. ccxlii. ꝛ sic differunt in annis. dlxxxvi. q̄s hebrei min⁹ hūt in hac etate. ꝛ iuxta hūc cōputū matusalē mortu⁹ est añ diluuiū. eodē tñ anno q̄ diluuiū fuit. Scd̃a etas incipit a diluuio et durat vsq; ad natiuitatem abrahe. ꝛ hūit scd̃m hebreos annos. ccxcii. scd̃m. lxx. dcccclxii. et sic differunt in annis. dcl. quos iterū hebrei min⁹ hñt. Que autē sit rō tante diuersitatis inuenire nō potui. Tertia etas incipit a natiuitate abrahe. ꝛ durat vsq; ad initium regni dauid. hñs scd̃m hebreos. an. dcccclxli. scd̃m. lxx. dcccclxl. Quarta etas incipit a p̄ncipio regni dd: ꝛ durat vsq; ad transmigrationē babilonis. ꝛ h; annos. cccclxxxiiii. scd̃m hebre. sed scd̃m. lxx. cccclxxxv. Quinta etas incipit a transmigratione babilonis. s. q̄ñ hierl'm destructa fuit. et templū in ea incēsum. ꝛ durauit vsq; ad bñdictā natiuitatē xp̄i. hñs annos scd̃m hunc modū ꝑtactū quē hic seq̄mur. dcxc. et sicut p̄dictū est grandis est altercatio de supputatione annorū hui⁹ etatis diuersi diuersimode cōputāt. sed non min⁹ multū differūt inter se. Eligat q̄d sibi placuerit q̄d nobis visuz est posuim⁹. Sexta etas incipit a xp̄i natiuitate ꝛ durat vsq; ad finē mundi. cui⁹ terminū solus de⁹ nouit. ꝛ hec dicitur senectus siue hora vltima.

¶ Adam moritur sepelitur q; in ebron.

Anno mundi.	dccxcv.	dcccclxx.	m.cxxii.
malalcel vixit. ā. dccc-xcv.	iareth vixit ā. dcccclxii.		enoch ānis. ccclxv.
	iiii.m.lxxxiii.	iiii.m.ccxxii.	iiii.m.ccccxiii.

¶ Curiositas. Nota q̄ oēs artes vel scie sclares liberales siue mechanice vel phisice hūane curiositati deseruientes a filiis lamech legunt inuente. et sic filii adulteri in p̄mū subtiliores aliis fuerūt. et q̄ timebāt futurū periculuz diluuii ꝛ ignis. ꝛ iō tubal easdē artes in duabus colūnis scripsit. vna lateria ꝛ alia marmorea.

¶ Iste enoch iust⁹ placuit deo ꝛ propter nimiā scītatē suā transtulit eū dñs in paradisuz vbi cum helya viuit in magna corporis et sp̄us tranquillitate vsq; ad antixp̄i aduētū. tūc enī exibūt ꝑpter cōfortationē electoꝝ. et martyrio coronabuntur. enoch scripta reliquit.

Ada.

iabel

¶ Iste iabel portatoria pastorum primus instituit. ꝛ tatoria fecit.

Concupiscētia aurium.

Bigamia

lamech

satis lamec ab istis vxoribus afflict⁹ fuit. q̄ ꝑ que q̄s peccat ꝑ hec ꝛ punit.

tubal.

¶ Iste tubal pr̄ canētiū in citharis ꝛ organis ꝛ musice artis īuētor ꝓportiōes q̄s sonoꝝ ex malleorum sonitu perpendit.

¶ Iste lamech p̄m⁹ cōtra naturā ꝛ mores bigamiā instituit adulteriū cōmittendo. Uenator enī erat nō ꝑpter carnes q̄ nondū in vsu s; ꝑpt pelles aīaliū vt sibi vestes faceret et q̄ cecutiens puerū ip̄m dirigētē hēbat ad cui⁹ nutū cain feuissimū inter vepres latitantē pro fera sagittando ignoranter interemit/ interemit ꝛ puerū ex liuore qui illū ad sagittādū direxerat vt tradit vincē. in speculo hysto. ꝛ antho. in sua hysto. ṗte. i. ti. i. ca. ii.

sella.

Concupiscentia oculorum.

tubal cain.

¶ Iste tubalcain fuit p̄mus malleator ꝛ faber in cūcta opa eris ꝛ ferri. et inuentor artis sculpture.

¶ Ista noema inuenit artē varie diuerseq; texture lanam ꝛ linum in fila traxit. et pannum texuit

noema.

Concupiscentia carnis.

propter leuitatem. nam antea pellibus bestiarum pro vestibus vtebantur.

Hoc signū federis qđ do īter me z vos z ad omnē aīam. gene. ix. c.

¶ Arcus pluuialis siue iris duos colores principal'r habet qui duo iudicia representāt. Aqueus diluuium pteritū figurat ne ampli' timeat. Igneus futurū iudicium significat. per ignem vt certitudinaliter expectetur.

Archa noe habuit in longitudine. ccc. cubitos. in latitudine. l. in altitudine. xxx. z in summitate vnum cubitum. Gen̄. vi.

m.cclxxxvii m.ccccliiii. ii.m.ccxlii.

Mathusalē vixit annis dcccclxix.	Lamech vixit annis. dcclxxvii.	Ionicus filius noe.

¶ Anno a creatione mundi. ii. m. c. xlii. Uidens de' q oīs caro corruperat viā suam et maxime filii caym vt tradit antho. p te. i. sue hystorie. ti. i. ca. ii. z capit a vincētio in speculo hystoriali qui vxoribus fratrū suorū nimiis fornicatiōibus abusi sūt. z mulieres in vesaniā verse supergresse viros turpiter egerant tandē exardescētes hoīes in alterutrū coierūt. z filii Seth hoc est descendentes ab eo quondā religiosi z boni contra inhibitionē ade patris sui. cōcupiscētia victi filiab' caym cōiūcti sūt. vnde z gigantes genuerūt. homines scz imanes corporibus: supbos virib': inconditos morib'. Uidēs ergo de' q multa malicia hoim esset in terra / z cūcta cogitatio cordis intēta esset ad malū omni tēpore penituit eū q hoiem fecisset in terra. z precauens in futurū. Dixit noe finis vniuerse carnis venit corā me. Repleta est terra iniquitate a facie eox. z ego disperdā eos cū terra. fac tibi arcā de lignis leuigatis. zc. Noe ergo archā de mādato dn̄i edificare cepit. eamq in. c. annis pfecit. Centesimo ergo anno iam archa cōpleta iterū dominus apparuit ei mādans vt cum vxore sua et filiis / eorūq vxorib' archā intraret. z cū aīalib' zc. z statim diluuiū inūdauit. Stetitq aq sup altissimos mōtes cubitis. xv. gen. vii. Et nota q eodē die dn̄ico in maio ī quo ingressus fuit anno reuoluto cū vniuersis q ibi erāt egress' est. post diluuiū accidit ipsi noe illa famosa ebrietas cui' occasione ipse fili'. s. sem z iaphet p honore paterno z honesta verecūdia bn̄dixit. filio vero suo cham p irrisione z irreuerētia maledixit. z hoc scd'z aug. fit pma mētio de seruitute. z p oppositū de nobilitate. nec putādū est q oēs de chā descēdentes fuerūt ignobiles z īpotētes. cū ipi ceperūt pmo eē potētes sup terrā. vt pz de nemroth z regib' chanaā z afrox. zc. nec oēs de sem z iaphet fuerūt vtuosi siue nobiles aut potētes. cū pene oēs ī idolatrie crimē ceciderūt z ab aliis oppressi sepe fuerūt. sed hec maledictio et bn̄dictio vicia z virtutes respicit que vel quas homo veraciter dicitur nobilis ‡

Ab isto chus ethiopes phibentur progeniti.

saba.

Ab hoc sabel. id est arabes.

nemroth.

Iste nemroth gigas. x. cubitor cepit esse potēs in terra et erat robust9 ve tor corā dño. hic miserabile vicium domin di libdinis.

Ab isto merayn egyptii sunt exorti.

chus

eiula

Ab hoc getuli in remotioribus africe ptibus heremo coherentes. i. sabatani.

Regma

caba.

Ab hoc saber. per tyrannidē inchoauit quo deinceps vsq hodie mundus adeo ē contrit9 vt dici nō possit. fuit aūt pncipiū regni ei9 babilō et arath

mesrayz

saba tha.

saba taca.

dadā.

Cham africaz obtinet xxx. gñationes.

Iste cham videns verēda patris nunciauit fratribus deridēs eū ob qd maledictus fuit ab ipso horrendum exemplū pbens oibus derisoribus. hic tandē oroastes appellatus est artis magice septēq artiū liberaliū inuentor ei9 libros niu9 combussit.

canaā

.i. ethiopes occidētales.

ruth.

et archat et calāne in terra sennar.

Ab isto libies dicunt exorti. vnde et mauritanus fluui9 vsq in pñs futh dicit omnesq circa eum regiones futhenses.

Ab isto pgeniti sunt afri et fenices et chananeor gētes.

Sydon. Aratheus. Etheus. Cineus. Amorreus samarites. Gergeseus. Amatheus. Jebuseus. Aradius. Eneus omnes populi noti.

Anno mundi.

Sem vixit an. dc

Iste sem biennio post diluuium genuit arphaxat. et fert fuisse melchisedech q primus post diluuium cōdidit vrbem salem ipsa est hierlm. Et ab eo descendunt generationes. xxvii. Asiam possidet.

Pro intellectu hor est aduertēdū q verissime de istis tribus filiis noe. lxxii. gentes procreate sunt. vt ptz Geñ. x. Vñ ad designādum mysteriū hoc dñs ies9. lxx. discipłos misit añ faciē suā. vt dr luce. x. De hac materia diligenter tractat augu. xvi. de ci. dei. et iter cetera dicit q plēs alii nati sunt q ppterea nō sunt cōmemorati. qr gētib9 aliis nascēdo añcesserunt ipse aūt gētes facere nequerunt. harū aūt gētiū vocabula ptim māserūt. ita vt hodie appareat. vñ fuerit deriuata sicut ex assur assyrii. et ex heber hebrei. ptim tpis vetustate mutata sūt ita vt vix hoies doctissimi antiqs pscrutātes hystorias. nec oim sz aliquar ex istis origines gentiū repire potuerūt. et si oia cōsideret plura mutata q manētia noia apparent.

Japhet europā habet.

Iste iaphet a patre bñdictus est pter ingenuā nobilitatem dilatationēq ei imprecabat. et ab eo descenderūt gñationes. xv. Hos. vii. filios habuit Japhet. et vii. gñatiōes fecerunt.

elomer.

Ab isto descenderunt galite et post gallia. edidit q generationes tres.

Magog

Assenes.

Ab isto sarmate venerūt quos greci regios vocant.

Riphat.

Ab hoc pessagones.

Togorma

Ab isto scite et gothi traxerūt originem secundum hieronymū.

Ab isto friges.

‡ vel ignobilis. Habuerunt tamen quedam specialia priuilegia a deo propter merita patris ac benedictionem.

¶ Ex istis trib⁹ filiis noe. s. Sem cham iaphet ipso adhuc viuēte iuxta philonis historiā. ...c. viroꝝ nati sūt. extra mulieres et paruulos hñtes sup se tres principes videlicet nemroth iectam ꝛ suphene.

Arā.
Ab hoc arā ꝓgeniti sunt cyri quorū metropolis damasc⁹. vñ ꝛ in hebreo syria dicitur aram.

Hus.
Iste traconitidis ꝛ damasci principatuz tenuit. vnde ꝛ iob fuit de terra hus.

hos. iiii. geñ.

Mes

ludym. Anamin laabym.
¶ De hiis egressi sunt philistiim: et capturi: alii ignoti sunt nobis.
genuit hos septem filios.

Lud.
Ab hoc sunt ludii.

Geber

neptuyz phetrusim celluyz
Isti. iiii. fuerunt filii sem fratres arphaxat.

Hul. assur.
¶ Iste assur quia nolebat rebellare cōtra deū in edificatiōe turris babel cū nemroth. ideo fugit de terra sannar ad aliā regionē lōginquā pri⁹ nō habitatā q̄ ex ei⁹ noīe vocat assyria. ꝛ edificauit ciuitatē q̄ postea vocata est niniue q̄ fuit metropolis toti⁹ regni.

Elaz
Ab hoc elamite principes persidis.
Iste populus semper crudelitatis infamiam habuit.

ii. m. cexliiii.   ii. m. ccclxxix.

Arphaxat vixit an. ccc xxxviii.

Sale vixit ā. ccccxxxiii

ii. m. cccxx.   ii. m. cccc...

Ionich⁹ obtinuit terrā etham.
¶ Iste ionichus fuit filius noe de quo moyses tacet sapiens primo post diluuium astronomiā inuenit. ꝛ quedā futura ꝓuidit ꝛ marie de ortu quatuor regnoꝝ ꝛ eoꝝ occasu. Cūq̄ꝫ pater dedisset ei munera: iuit in terrā ethā ꝛ habitauit ibi gentē cōstituens. Hic fertur cōsiliū dedisse nemroth quō regnare posset. Augustinus libro. xvi. de ciui. dei dicit. Post benedictionē filiorum noe vsq̄ꝫ ad abrahā nulla fit mētio aliquoꝝ iustorum. nec eos tamē defuisse crediderim. sed si omnes cōmemorarent nimis longum fieret. ꝛ esset hoc magis historica diligētia q̄ꝫ prophetica prouidentia.

Madii.
Ab isto medi venisse putant semper potētissimi.

yanan facit. iii. generationes.
Ab hoc iones q̄ et greci ꝓgeniti sunt.
vnde ꝛ mare iouinum dictum est.

Tubal
¶ ab hoc hiberi q̄ ꝛ hispani licet quidam ex eo ꝛ italos suspicantur.

Moloch
¶ ab hoc capadoces. vñ et vrbs apd eos mezecab dr.

Thiras.
¶ ab illo traces vl̄ tiraces

helisa
¶ ab hoc elizii et post eolides.

tharsis
¶ ab hoc cilices vbi ē ciuitas tharsus.

cethi
¶ ab hoc cethei. i. cipri.

dodanym.
¶ ab hoc rodii.

nemroth p̄nceps de cham.

suphene p̄nceps d̄ iaph.

iectā frater falec de sem.

¶ De malicia hui⁹ nemroth qui fuit gigas descendēs ex cham/ pleni sunt libri forte diuino iudicio actū est. vt nero in ei⁹ vocabulo plane se offerat q̄ similē infamiā habuit. nā post ꝯfusionē linguarū ad persas abiit ⁊ eos ignem docuit colere babilone relicta filio suo belo q̄ ei successit ⁊ sic deinceps posteritas eius regnū illud obtinuit vsq₃ ad quartū chiliadē secūdū methodiū. sed aug. dicit eū fugatū inde. ⁊ q̄ filii assur illud regnū obtinuerunt. ⁊ tenuerūt vsq₃ ad annos. m. cccv.

¶ Isti tres principes cum pplis suis cōuenerūt in campū sennar formidantes diluuiū iterū posse inundare. dixeruntq₃ edificem⁹ turrim cui⁹ altitudo ꝑtingat vsq₃ ad celum. gen. xi. Uidēs aūt de⁹ sup̄biā illoꝝ miraculose in penā peccati cōfudit linguas eoꝝ. ⁊ sic dispersi sunt ꝑ totū mūdū. Ab illo heber hebrei noiati sunt. nam in domo illius in diuisione linguarū sola hebrea lingua remāsisse describit̄ q̄ añ hūana dicebat̄ qua oēs cōmuniter vtebantur.

¶ Turris babilonie altitudo ad. iii. M. passuū₃ accedebat. imensa vrbe vallata quā babiloniā vocāt muris lactere coctili interfusoq₃ bitumie cō[p]acta/ vallata/ quorū latitudo cubitos. l. habebat. altitudo. cc. ambit⁹ quadrilater⁹. cc. lxxx. stadiis cingebat̄. a frōte muroꝝ centū porte eree erāt. per ei⁹ medium euphrates fluebat. In hac tēpla marmorea/ auree statue/ platee auro/ lapidibusq₃ p̄ciosis fulgētes/ multaq₃ alia pene incredibilia in illa erāt. tamē ob ei⁹ sup̄biā in draconū habitationē ⁊ hericii possessionē in paludes aquarū/ in tam deniq₃ vastā solitudinē versa. Uide herodotum. iosephū in. i. anti. hiero. sup esayā li. v. ⁊ antho. flo. p̄te. i. ti. iiii. ca. i. §. ii. ⁊ augu. de ciui. xvi. ca. iii. ⁊. iiii.

Anno mundi. ii. m. d. lix.

Linea christi.

Heber vixit an. cccc xliiii.

Hic scd̄m hebreos spiritum prophetie habuit cuius duo fuerūt filii iectam ⁊ phalech.

Phalech vixit annis. cc xxxix.

ii. m. dcxc. ii. m. d. lxi.

iectā.

¶ Iste iectā exēplo nēroth accepit p̄ncipatū sup filios sem ⁊ habuit filios. xiii. q̄ oēs fecerūt ḡnatiōes p̄ncipales. Sz ppl̄i isti scd̄z hiero. nō sunt nobis noti vel ꝑpt terrarū longinq̄tatē vel ꝑpter mutatiōes ppl̄oꝝ ⁊ noim. vel contriti guerris ⁊ subuersionibus vel aliis de causis.

Elmodab	Deda.
Salech.	Hebal.
Arsmoth.	Abimael
Iare	Saba.
Adhurā.	Iophir.
Iazal.	Euila.
Iohab ppl̄i ignoti.	

¶ Iste phalech fili⁹ heber sic dict⁹ est q₂ i dieb⁹ ei⁹ facta fuit confusio linguarū. quasi ipse diuisus sit ab aliis. q₂ in domo sua permāsit lingua p̄stina. Unde scd̄m aug. in hoc nō paruū iusticie vestigiū₃ apparuit q̄ ista dom⁹ liberata fuit ab hac pena. quasi nō fuerit particeps in culpa. Et nota scd̄m eūdem q̄ numerus linguarum fuit scd̄m numerum generationū. lxx. Auctus autem est numerus gentiū multo amplius q̄₃ linguarum. Nam in vna lingua plurimas gentes nouimus.

¶ Hoc regnū scitarū lȝ sit vetustissimū. tñ quia barbarorū est inter principalia regna minime computatur. Uñ ppter illius ppli ineptitudinem siue grossitiē. regio illa sēper dicta est barbarica. Et est magna valde. qr ameotidis paludibus incipiēs inf danubiū ꝛ occeanū septētrionalē vsqȝ ad germaniā porrigit. ꝛ est prima pars europe. in q̄ primū regnauit Tanus de stirpe iaphet. Gothi. i. vngari sunt de his ꝛ dani. ꝛc.

scitarum.

regnū orit. p pe danubiū

amazonū.

siue magesata regnū orit. i. feminarū iter scitas et albanos ꝟsus septētrionē de scitis trahūt originē.

sores.

hic orit egyptiorū regnū qđ diuersis alitcatiōibus crebro mutatū fert. ꝛ sepe fit mētio de his i sacra scriptura. ꝛ durauit vsqȝ ad augustinū.

Erat principalis euse bii et gētiliū. q̄ anti q̄ora tpa ꝯmemorāt hic inchoant cōiter. Hoc regnū pene nūq̄ pacatum fuit.

belus. i. rex assyriorū. annis. lv.

Hic orit regnū assyriorū

¶ Iste belus fuit pater nini et primus rex assyriorū. ꝛ dr a quibusdam saturnꝰ qui in obscuro regnasse phibetur. qr paruū habuit dominū. Et iste fuit primus quē error populi deum fuisse putauit. Uñ diuerse gētes diuersimode eū noīant. s. bel. baal. baali. beelphegor. beelzebub. ꝛc. Et stetit hic enormis error in gñe humano vltra. ii. m. annorum.

ii. m. dcclxxiii.　　ii. m. dcccclv.

Reu vl' regau ā. ccciii

saruch vixit ā. cc xxx

ii. m. cccxiii　　Anno ante xpi natiuitatē　　ii. m. cccxxxi.

¶ Nobilitas circa hec tpa fert introducta. Et nota q plaribꝰ de causis instituta fuit. Prima fuit necessitatis. Crescente eni humano gñe cum hoīes ad malum prout essent oportuit prohibere insultꝰ prauorum aduersus bonos. ꝛ ideo eligebat aliqs vir bonꝰ. iustitior ceteris atqȝ prudentior q̄ cōitati psideret. ꝟtuosos pmoueret/ mediocres defēderet ꝛ malos cohercerct hinc dictus est nobilis. quasi ꝟtute pre aliis notabilis. vñ hiero. Nil aliud video in nobilitate appetendum nisi quod nobiles quadā necessitate constringantur. ne ab antiquorū pbitate degenerent. Secunda cā fuit discolia plebiū que rectū iudictū ignorabat. lȝ tñ inter se pacate viuerent. Nā adeo ebetes fuerūt q nichil magis impendere potuerūt nisi q vulgari opinione celebrabāt. Uñ expediebat pro eap pace cōseruāda vt ex natalibus nobiliū principes haberent. Tertia causa pcessit ex aliqua fortitudie singulari. Nonnūqȝ eni cōitates grauate ob incursus hostiles tale edictū sanxerunt. vt quicunqȝ patriā a talibus liberaret ius nobilitatis p se ꝛ heredibꝰ suis hrēt hoc mō cōplures nobilitati legūt. Quarta cā ex abundantia diuitiarū sumit. aliqñ eni populares nimia penuria victualium attenuati tradiderunt se ꝛ sua alicui diuiti. vt hoc pacto malū inopie tentarent: et eum deinceps velut nobilē ꝛ dñm recognoscerent. Inueniunt etiā quedā nobilitates per diuinum oraculum institute lȝ pauce quarū aliq pmāserūt. vt i dauid aliq cito defecerūt. vt in saul et Jeroboā ꝛ quorūdā alios. Plurime quoqȝ legunt nobilitates p violentiā ꝛ tyrānidē introducte: quarū silr aliq cito destructe ꝛ penitus delete fuerunt: aliq stabiles permanserūt Et nota q scdm veteres historias raro aut nūqȝ in paganismo nobilium stirpes perpetuate fuerunt propter tyrannidē ꝛ supbiā. multe etiā apud xpianos propter eādem causam delete sunt scdm illud eccl'. x. Sedes ducū supborū destruxit dñs. ꝛ sedere fecit mites pro eis. Item nota q nemo vnqȝ nobilitatē odio habuit. qr ē bonū p se appetibile. sicut virtus aut religio. sed multi scti eā fugerunt ob grande piculum qđ in ea latet: pter difficultatē maximā ipi annexā. hoc satis in sctō ppheta dauid apparuit. quē ipemet deus tā peculiariter elegit. Relinquit ergo q vix paucissimi ad tantā sublimitatē idonei fuerunt.

¶ Sichoniorum regnum hic oritur.

agialius.

¶ Iste agialius fuit primus rex sichoniorũ. Nota sicut dicit augu. [illegible] xiii. de ciuitate dei. Regnũ sichoniorũ admodũ paruũ erat de quo doctissimus [illegible] vel lut antiq̃ tpe exorsus est. ꝑuenit tandem ad athenieñ. deinde ad latinos. [illegible] ad romanos. Huic successit europs sc̄ds rex sichoniorum. ꝛ durauit vsq̱ ad tpa hely sacerdotis ꝛ iudicis israel.

Braccianorũ regnum hic oritur.

zoroastes.

¶ Iste zoroastes dr̃ fuisse Cham filius noe. hic sc̄dm augustinũ dicit risisse q̃n nat⁹ est. nec aliq̃d boni monstruosus ille risus ꝑtēdebat. cũ oībus cōe sit flendo hunc mundũ intrare. Artem nãq̱ magicã inuenit. et a nino in bello supatus est qui eius libros cōbussit: Augustin⁹ inter plurima regna terraruꝫ in quib⁹ terrene cupiditatis vel vtilitatis est diuisa societas. quam huius mundi ciuitatem vniuersali vocabulo nuncupamus: duo regna cernimus lōge ꝑuenisse clariora. assyriorũ primum: deinde romanorũ vt tēporibus ita et locis inter se ordinata atq̱ distincta. Illud prius in oriente/ hoc postea in occidente surrexit. In fine illius initium fuit huius. Regna cetera ceterosq̱ reges velut appendices dixerunt.

Reges assyriorum. Nin⁹. ii. rex mōarcha. i. regnauit. an. liiii.

iii.m.xxxv.	Anno mundi.	iii.m.cxiiii.

Linea christi. nachor vixit. ã. cxlviii. thare vixit. ã. ccv

ii.m.clxiiii.	ii.m.lxxxv.

¶ Iste thare post mortē filii sui aram exiuit de vr chaldeorum. ꝛ peregrinatus est in charram cum filiis suis et nepotibus suis. Fertur q̃ propter iniurias illatas sibi a cōtribulib⁹ suis eo q̃ nollet adorare ignem recessit. Et dicitur ab hebreis cōmuniter q̃ nemroth regnauit ibi. qui dictus fuit alio nomine Amraphlis rex Sennaar. quem diu post hec abraham superauit ꝛ percussit. vt dicitur genesis. xiiii.

¶ Idolatria oritur. Nota q̃ si bene reuoluas historias reperies q̃ tria principaliter homines ad idolatriã induxerũt. s. affectio circa morientes: timor ꝛ adulatio apud reges ꝛ diligētia artificũ circa sculpturã. Demones autē in idolis latentes ꝛ responsa dantes hunc errorē confirmauerunt nimis. ita vt capitali pena plecteret̃ absq̱ dilatione q̃ ei se confirmaret. Accessit insuper fraudulenta poetarum laudatio: qui miseros dãnatosq̱ homines in celum compositis carminibus extulerunt. Et pulchre eodē tpe cũ demones loqui hominib⁹ cepissent: misit clemens dominus angelos suos: vt q̃busdã electis suis visibiliter loquerent̃: ne simul tota humanitatis massa errore pessimo deperiret.

¶ Tempora grossa ꝛ rudia in quibus humanũ genus nimis defecit a perspicuitate naturalis luminis. Et ideo necesse fuit institui leges positiuas vt earum admĩculo homo rediret ad pristinam ꝛ naturalē intelligentiam. Vide super hoc doctorē sanctum in prima secunde. Nota q̃ multe inique leges ab hominibus institute fuerũt contra dictamen recte rationis ꝛ multi homines qui ceteris siue in potentia siue prudentia. ꝛc. ꝑstantiores erant dii putabantur. Omne enim quod erat insolitum reputabatur quasi diuinũ.

Hanc ciuitatē magnā Ninus ampliauit. ꝛ ex suo nomine niniue appellauit que est metropolis assyriorum.

Iste melchisedech vulgariter dicebat rex iustus ꝑpter eximiā sanctitatem panem ꝛ vinum obtulit abrahe in magnū mysterium. fuit eñ sacerdos dei altissimi. gen. xiiii.

Iste ninus libidine dn̄andi ꝓmotus vt latius regnare posset finitimis .i. vicinis suis bella itulit. Et qꝛ ppl's ad huc rudis fuit nec bellandi nec armoꝝ periciam habuit. cito pene totam asyam sibi subiugauit. factusqꝫ ē ꝑm⁹ monarcha oīm orietaliū. Cū nimis doleret de morte patris sui beli. fecit sibi in solatiū suū imaginē ei⁹: cui tantam reuerētiā exhibebat vt quibuscūqꝫ reis ad ipsam cōfugiētibus parceret ꝛ penā indulgeret. hui⁹ exemplo plures suis caris mortuis imagines dedicare ceperunt. Videtes autē maligni sp̄us curiositatē populi intus latuerunt ꝛ respōsa dederunt. deos esse dixerunt ac diuinos honores sibi fieri decreuerunt. Sicqꝫ hoc īfelicissimū idolatrie crimē ītroductum est. diuine maiestati ꝑmarie nociuum. ꝛ intm̄ hec vesania creuit: vt capitali sententia plecteret̄ q̄ eos hoīes fuisse affirmaret.

iii.m.dxxxiiii.

Magnus iste amicus dei abraham nascitur anno .xliii. Nini regis.

.iiii.xx.

Iste aram mortuus est ante thare patrem suum in vr chaldeorū .i. i loco qui vr dicebatur Quod aūt dr̄ q in ignem proiect⁹ fuerit cum abraham. ꝛc. fabule sunt iudeorum scd̄m magistrum in hystoriis ꝛ alios.

geunit

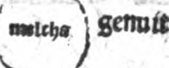

Iste loth cum exisset de sodomis genuit duos filios de duab⁹ filiabus suis ab illis ebrius factus fuit. hic vir sanctus fuit qui etiam angelicam meruit visitationem sicut abraham.

pr moabitarū.

Ista melcha fuit filia aram vxor vero nachor genuit Hus Bus Batuel cum aliis quinqꝫ. vt patet genesis. xxii. sed de Batuel fit ꝓsecutio propter Rebeccam vxorē ysaac.

genuit

Iste est pater amonitarum.

Iste nachor exiuit cū patre suo de chaldea ꝛ venit in charrā mesopotamie ꝛ ꝑmāsit ibi.

De hoc descendit Job secūdū quosdam.

genuit

Iste batuel fuit filius nachor quē repperit ei melcha hic mansit post mortem patris in charram ꝛ posteritas eius.

De hoc descendit Balaam et helin.

¶Treueris vrbs antiqua in alemania sup mosellam fluuium Ante romam mille trecentis constructa fuit.

¶Abrahā quatuor reges pcussit pter loth. qz ceperant eū. gen. xiiii. quoꝝ vn⁹ dicit fuisse Neroth. z dr hic amraphlis. ¶Hoc tēpore primum sancti angeli in forma hūana apparuerunt hominibus.

Reges assyriorum.

iii Semiramis

¶Ista semiramis relicta vxor Nini fuit q̄ pria post mortē regis aggressa ē idos z obtinuit eos z sic p totā asyā regnū assyrioꝝ dilatatū ē ciuitatē maximā babylonie istaurauit z muris circūdedit. Hec a filio suo nino dr interfecta eo q ipm ad illicitū concubitū ausa fuerit puocare. sicut recitat aug. xviii. de ciuitate dei. Magr in historia dicit q pprio filio nupsit. z ex eo filiū genuit q babiloniā caput regni instaurauit. vide antho. in chro. parte. i. ti. i. ca. iii. §. v.

iiii Ninus.

¶Iste nin⁹ fili⁹ magni seiramidis fert mrēz p̄ pā occidisse

telexiō

Iste telexiō sichionioꝝ qnt⁹ rex fuit q regnāte adeo ibi mitia z leta tpa fuerunt vt eum defunctum velut deum pmitus colerent sacrificādo z ludos celebrando. huic successit thauriacus cui idem fecerunt.

Anno mundi. iii.m.ccxxiiii. iii.m.cclxxxiiii.

ysaac vixit annis. clxxx.

¶Hic incipit illa dulcis et deuota hystoria patriarcharum nostroꝝ qui verum deum coluerunt: z colendo predicauerūt. Vide gen. xii. vsqz ad finē. Abrahā moritur anno vite sue. clxxv. et sepelitur in hebron a filiis suis ysaac et hismael.

iii.m.cccxl. iii.m.cccxl.

¶Nota diligenter q anno abrahe. lxxv. de magnifica glia sūmi dei elapsuz est vbum mie sup hūanū gen⁹. qz tunc ceperūt oracula pmissionum dei apparere. O q̄z suaue vbum. vide augustinū. xvi. de ciui. dei. Itē gen. xv.

Sara vxor abraham.

¶Ista sara diu sterilis tandē. anno abrahe cētesimo gratia diuina fecūdata parit ysaac nonagenaria mulier sancta noīe dicitur iesca. gen. xxi

Cethura concubina abrahe.

Hāc abrahā post mortē sare duxit in vxorē. de q̄ orti sunt plures filii z gentes vt patet genesis. xxv.

Madian.

Agar egiptiaca famula.

Madā.

Cedar.

De hac agareni. Et fuit concubina abrahe.

Ismael

homo ferus. iste ismael fuit fili⁹ abrahe z genuit hos duos cū decē aliis.

nabaioth.

¶Sodoma z gomorra pter pctā horribiliter subuertunt hoctēpore.

¶Vxor loth retrospiciens in statuā salis repente conuersa est magno commouit sacramento neminem in via liberationis preterita desiderare debere.

Hic orit regnũ argiuorũ siue grecorũ vbi primo inach' regnauit et durauit vsq; ad tpa del bore.

inach'.

Ista primo dicta fuit yo. filia inachi. Sed i egyptum nauigãs ibi lras docuit. z ysis vocata est. z p magna dea colit a stultis plebib'. ¶ Jupiter fabulat cũ yside cõcubuisse ex q diuina qdã ples orta putat agro sissimis plebib'. hoc studiũ fuit quorũdã maleficoꝝ taliter sua aut potẽtũ stupra excusare.

ysis

Iste dr qntus rex assyriorum sub q nat' ẽ ysaac scdm aug.

v. Arrius.

vii. xerses

Hic dr xerses ãtiqu' q bale' vocat sub q nat' est Jacob regnante tunc apud sichonios thauriaco. quem qdam thaurimachũ scribũt.

viii. Armamitre.

Hic est scdꝫ augu. octauus rex assyriorũ sub q de' apparuit ysaac promittẽs ei q pmiserat patri eius regnãte apud sichionios leocippo etiã octauo rege.

¶ Istis trib' pmetheos frater athlãtis pmo dictus est fecisse hoies. tũ qr de rudib' doctos fecit. tum qr legit fecisse hoim imagines qs arte quadã deambulare fecit. Etiã primus anulũ inuenit in q gemmã inclusit. z quarto digito portari iussit pter venã cordis q illuc tendit.

iii. M.cccxliiii. | iii. M.ccccxxxiiii.

¶ ysaac moritur et sepelitur in hebron a filiis suis iacob z esau.

Jacob vixit an. clxxxiiii.

Iudas filius iacob. iiii.

Ab hoc tribus regia descendit et tandem christus dominus.

M.dcc.ai. | anno ante xpi natiuitate | M.dcclxi.

Iste esau vendidit primogenita fratri. s. Jacob. ipse est pater ydumeorum z possedit. et primus equos asinis de orti sunt muli.

Esau

Ruben.

tribum facit et pdidit pmogenita.

montez seyr unxit. Un

Bala fa. rachel gcn iacob

Dan.

tribuz facit de qua sãson natus est.

neptali

tribuz facit

Symeon

tribum facit.

¶ ysaac ãno vite sue .lx. ex rebecca vxore sua habuit iacob et esau geminos.

Rebecca vxor ysaac genuit.

el fa famula lye cõcubina iacob.

genuit hos.

Gad.

tribũ facit.

Leui.

sacerdotalem tribum legimus ab hoc descendisse.

Aser.

tribũ facit.

ysacar.

tribum facit.

Lya vxor iacob filia labã

Zabulon

tribum facit.

Rachel vxor iacob genuit hos.

Joseph.

duplicem tribuz facit primogenita sunt eius.

manasses

Effraim

Beniamin

tribum facit de qua paul' natus est.

Dina.

Ista lia lippa oculis habuit. iiii. filios scilicet ruben: symeon: leui et iudam.

filia nõ facit tribuz in israel. Hec cum exiret videre mulieres regionis corrupta est a sichen.

¶ Nota q a natiuitate ysaac vsq; ad exitum de egypto fluxerunt anni. cccc. vide lyram Genesis. xv.

phoro. ferapis

¶ Iste phoroneus in grecia istituit iudicia legesque cōscripsit. hic habuit frēz q mēses z ānos docebat obseruare. z sacella cōstituit ad colendos deos propter quod a rudi populo inter deos connumeratus est. et ei boues immolabant. dictus est phegaos
Tunc techines victi et exules rodum condiderunt
¶ Diluuiū in achaia tempore ogii regis elusine.

¶ Iste serapis tertius rex argiuorum fuit dictus apis cū in egyptū nauigio venisset. z ibi mortuus fuisset factus est a ceca gēte oīz maximus egyptiorum deus. tūc etiā mirabilis supstitio icepit de boue discolore quē apē vocabant eo q viuus coleret. z illo mortuo demones vitulū silem ibidē pcurabāt ad decipiendum rudem populum inde venit q filii israel similiter delirabant. qd hac stulticia miserabilius i hoīe naturali

Belocus. Baleus.

Reges assyriorum
¶ Sub isto beloco locutus est dominus ad iacob repromittens ei que promiserat patribus suis que sunt hec duo. s. possessio terre promissionis. i. chanaā et benedictio omniuz gentium in semini ipsius quod est christus dominus noster.

¶ Sub isto mortuus est ysaac. regnāte tūc apd sychonios me sappo. ix. rege.

Minerua pharao.

Hec apud lacum triconidem post illud diluuium primo appuit et plēs artes inuenit ib z precipue lanificiū et de a facta est secundū errorem gentilium.

¶ Iste pharao rex egypti alis nephres suscepit ioseph z exaltauit eū propter sōniorū iterpretationem.

Anno mundi. iii. M. ccccxlv.

Linea christi. Phares.

M. ccc. v.

Filius iude nequam pcussus est a domino. her. thamar. Hec ab her z homā filiis iude viduata genuit ab ipso iuda geminos filios scz. merari.

Sue. vxor iude hos tres

homan. Isaac moritur zara cxxxiii Cathan

¶ Iste sela filius iude cū adhuc paruulus esset nō dedit eū iudas thamar. sz eā viduā remisit ido mū patris sui. cū autē creuisset timuit dare ne occideretur sicut fratres eius. Vñ z thamar simulās se meretricē cōcepit in biuio de iuda. z genuit phares z sarā. vt pz genesis. xxxviii.

sela. Hesrom

¶ Linea pontificum. Leuite ab hoc leui grandem honorem sacerdotalis dignitatis adepti sūt propter Moysen et Aaron. ex hiis etiam christus descendit propter affinitatem tribuum huius et iude et pter ministerium. quia christus summus sacerdos et rex eternus sic debuit nasci et nobis innotescere.

Leui filius iacob pē ciu leuitarū vixit ā. cxxxvii

¶ Iste ioseph vir sanctus z gl'ia domus israel filius iacob natus est anno eius cx. Et cum esset annorum. xvi. venditus est phutifaro eunicho magistro militie pharaonis. Anno autem. xxx. stetit coram pharaone interpretans somnia eius qui sublimauit eum. Et quia castus fuit et timoratus: ideo a domino vbique dirigebatur.

ioseph.

¶ Athlas magnus astrologus hoc tempore fuit. qui et celum humeris portasse dicitur propter peritiam astrorum. Mercurius multarum artium peritus claruit quas hominibus tradens deus credebatur. ¶ Omogirus primus ad aratrum boues iunxit.

¶ Corinthus conditur

argus

¶ Iste argus quartus rex argiuorum fuit ex cuius nomine illud regnum nomen accepit. Hic post obitum deus haberi cepit. templis et sacrificiis honoratus. Hoc tempore grecia segetes habere cepit. delatis aliunde seminibus.

Amithus.

¶ Iste fuit duodecimus rex assyriorum. sub quo mortuus est Joseph regnante sicbioniorum plemnio rege vndecimo.

¶ Appollo delphicus clarus habetur. et post mortem eius pro deo a rudibus habitus est. hic etiam dicitur phiton et artem illam magicam inuenit que dicitur phitonica de qua fit mentio in sacra scriptura. ¶ Jacob patriarcha sanctus videns diem mortis sue imminere vocauit omnes filios suos annuncians eis que futura erant aperte. et de christo prophetat dicens. Non auferetur. etc. mortuusque sepelitur gloriose in ebron a Joseph Genesis. xlix. et xviii. de ciuitate. ca. vi.

pharao

Amonophis ignorabat ioseph Et iussit pueros submergi. vt habetur Exod. i.

¶ Memphis conditur ciuitas egypti.

iii.M.dxliiii. iii.M.dxciiii.

Ecrom.

M.dcc. M.dcc.

¶ Athenas Cicrops condidit. et ex minerua nomen accepit. ibique Cicrops primo regnauit. Hec ciuitas nutrix liberalium artium et multorum philosophorum fuit: tamen ludificantibus demonibus superstitiosa est effecta Vide Augustini. xviii. ca. x. de ciuitate dei mirabilem historiam.

Jcuar.

¶ Joseph moritur annorum. c. x. vt inquit augu. xviii. de ciuitate dei ca. vii. et conditus aromatibus repositus est in loculo in egypto circa ista tempora incipit historia lib. Exo.

Amram vixit an. cxxxvii.

¶ Iste amra fuit filius caath filii leui hic accipiens vxorem stirpis sue genuit ex ea in egypto Aaron Moysem. et Mariam.

hebron.

Osiel.

¶ Seruitus israelitici populi incipit durans annis. c xlv. vide augu. in dicto ca. li. xviii.

¶ Hic oritur regnum athenienſium.

Cicrops .i. rex athenienſium.

¶ Iſte cicrops fuit primus rex athenienſium. Hic multas ſuperſtitiones ibidem inſtituit nunqꝫ antea in grecia viſas. Ab hoc primuꝫ iupiter deus predicatur eicqꝫ bouem offert.

¶ Bos in egypto exit de flumine in feſto ſerapis. Eleuatur in aere. ꝛ rurſum intrat ꝛ non comparet. ꝛ pro deo colitur a ſtulta plebe.

Reges aſſyriorum

¶ Diluuiū deucallionis factum in theſſalia ꝛ phetontis fabularū incendiū. Et vocatur ideo deucalōis quia in eiꝰ regno maxime fuit. deucalion fuit filiꝰ promethei ꝛ pyrrhe frater vel maritus qui duo in diluuio a paganis remeſiſſe dicūt hoc autē diluuiū nequaqꝫ ad egyptum neqꝫ ad eius vicinia puenit augu. de ciuitate. li. xviii. ca. x. ait.

Safrus

¶ Iſte ſafrus fuit. xiiii. rex aſſyriorum. ſub quo natus eſt Moyſes in egypto. regnante ſichioniorum. xii. orthopole. ꝛ argiuorum quinto criaſo.

Pharao bochoris.

¶ Iſte pharao nonꝰ a nefre nō audiuit vocem domini nolens dimittere filios iſrael: quare decem plagis attritus poſtea cum ſuis in rubro mari ſubmerſus fuit.

Anno mundi. iii. m. dcxiiii.

Linea chriſti.

[illegible]

A. A. O. CD.

¶ Filii iſrael ſunt in magna ſeruitute ꝛ tribulatione.

Moyſes.

primus iudex. an. xl. naſcitur ꝛ ponitur in aqua. vixit autem annis. c. xx.

Job vir ſctus.

¶ Iſte Job patientie ſpeculum circa hec tēpora naſcitur de linea nachor filii thare fratris abrae. Vixit annis multis. qa poſt flagella vixit annis. c. xl. Et ē poſitio auguſtini gregorii. lyre ꝛc. ſeꝫ tertia gñatiōe pꝰ Jacob. ꝛ ſic fuit cōtēporaneꝰ moyſi. lꝫ diu poſt euꝫ vixit. Vide auguſtinū lib. xviii. d ciuitate di. capite. xlvii. b. c.

Aaron.

naſcitur ante moyſen annis tribus.

Maria

¶ Iſta maria propheta fuit ꝛ carmen cecinit. leproſa fuit. vii. diebus propter murmur. moritur in cades deſerti ſyn et ibidem ſepelitur.

¶ Rabi ſolomon expoſitor in libro qui dicitur canthedrin in capitulo helech dicit qꝫ de dc. M. qui egreſſi ſunt de egypto cum Moyſe per mare rubrum non intrauerunt terram promiſſionis niſi duo tantum. ſcilicet caleph ꝛ ioſue. Ceteri omnes mortui ſunt in deſerto propter peccatum murmurationis. Filii vero eorum obtinuerūt eā. Sed et ipſe Moyſes ipſam quidem vidit. ſed intrare non meruit.

¶ Lacedemō conditur. Nota q secundum Augustinum circa hec tempora multa mendacia et fabulosa annotantur a grecis hystoriographis que communiter multo minora sunt q̄ fama iactantur. de modico negocio magna p̄dicāt.
Liber pater vinum inuenit primo in grecia. Et archos condidit. Ipse est dionysius Bacchus filius semele regis thebeorum. et pro deo cultus est.
Hercules antheum vicit. Nam secundum Augustinū plures fuerūt hercules et quid dicatur de illo qui fuit in syria. li. xviii. ca. viii. de ciuitate dei et liberi patres quos indoctum vulgus aut putauit. aut voluit deos fuisse.

Aschatades.

Sub isto moyses eduxit populū de egypto. Rexit autem tunc apud sichioni os. moratus apud argiuos triopas nouissimo tempore. Cicropis athenieñ. regis primi.
Aptheros rex crethe p̄mo mellis colligendi vsū inuenit. huius filia ex incestu concepit. de quo mirabilia narrantur. Et post ibidem filius regnauit. Et dictus fuit auidis. Leges fecit. Et boues aratro primus iunxit.
¶ Iste aminadab primus post Moysen fide plena ingressus est mare rubrum aliis trepidantibus. propter quod regalem stirpem meruit procreare.

iii. m. dclxxviii.

Aminadab.

Naason princeps tribus iuda i deserto

Anno ante christi natiuitatem m. ccl.

¶ Iste aaron a deo vocatus digne summum sacerdotium sibi assumpsit. et testamentum eternum sibi et filiis suis statuitur. Moritur annorum cxxiii. et sepelitur in monte hor. Filiusq eius eleazarus in pontificatu succedit.

Aaron primus pontifex dixit ua.

Ithamar.

Eleazar.

cxxiii.

¶ Balaam praphetat et occiditur.

Nadab.

Abiu.

¶ Isti duo offerentes ignem alienū percussi sunt a domino.

Moyses primus iudex in israel.

¶ Iste moyses de cuius laude resonat celum et terra omnium prophetarū et hystoriographorum excellētissimus fuit. Deum vidit facie ad faciem clare quod de nullo alio preterq̄ de paulo apostolo scriptura testatur ī hac fragili carne. Rationem vtrobiq eandem. quia sunt duo patresfamilias. ille circuncisionis. iste in preputio dantes testimoniū de diuina essentia. et docētes vnum deum colendum esse. Ergo isti duo tanq̄ primicerii debebant prius videre. vt postea legittime testificare possent. alii autē in figuris. Judicauit israel quadragita ānis.

¶ Lex datur in monte sina
Liber leuiticus scribitur
Liber numerorum promulgatur
Tabernaculum preparatur

¶ Chore cum. ccc. viris perit
Dathan et abiron viui absorbentur
Multa millia p̄sternuntur p̄pter murmur
Deuteronomium scribitur

¶ Circa istud tēp⁹ inceperūt reges in ytalia regnare. ⁊ mul totiens nomina variarunt. ex quib⁹ Romanorū propago clarius deducitur.

Jan⁹ prim⁹ rex in italia.

¶ Iste Janus primus omnium regū ytalie dicitur fuisse filius noe. qui palatium extruxit quod dicitur iaculum. et post deo magno deo habitus fuit. duas facies ei figurantes. ⁊ in principio anni eius festū celebrantes quasi esset finis preteriti ⁊ principium futuri anni. Unde ianuerius mensis sic dictus. Janus regnans saturnum sibi associat li. iii. ca. ix. de ciuitate iani templū quid significat ibidem ⁊ quare dicitur bifrons. ⁊ ibi de ianitore. li. vii cap. viii.

Reges assyriorum.

Amict⁹

¶ Iste amictus fuit octauus rex assyriorū. sub quo mortuus est Josue regnante apud sichonios Corace rege. xvi. apud argiuos decimo donao apud atheniēses quarto erictonio

Eri-ctonius quartus atheniensium princeps primus quadrigā iunxit in grecia.

Anno mundi. iii.m.dcccxv.

Linea christi.

Salomon Raab eius uxor.

m.ccclxiii.

¶ Hystoria libri Josue hic incipit. in qua mirabilia bella israelitici populi describuntur et distributio terre promissionis.

¶ Hic secundum quosdā texitur hystoria destructionis Beniamin. ⁊ ciuitatis gabaon ꝑpter stupri crimen. ⁊c.

Pontifices.

Eleazarus.

¶ Iste eleazarus secundus pontifex cum Josue diuisit israeli terram promissionis. ⁊ ab eo descendunt pontifices vsq ad christum paucis exceptis.

Judices. A Josue vsq ad aioth anni. xl.

.ii. Josue.

¶ Iste iosue vir bellicosus fuit primo in deserto amelech vixit post mortem Moysi. ipse a deo iudex constitutus fuit sup israel. vt terram populo diuideret. Cuius bella et opera et religiosa mens in libro suo scripta sunt.

¶ Moyses moritur. ¶ Jordanis siccatur

¶ Jerico cappitur.

¶ Sol stat immobilis stat vt filii israel hostes persequerentur.

¶ Italus rex iuxta albulam fluuium. id est tyberim ciuitatem condidit. vbi post Roma condita fuit. a quo tota italia nuncupata fuit.

¶ Troys in dardania regnat. z troiam condidit. Fabule multe a grecis annotãtur.

¶ Sibila erithrea in babilone orta multa pphetat de regno iudeorũ z troia subuertenda. z de christi incarnatione. et beata virgine Maria. vide pulchra de hoc. li. xviii. ca. xxiii. de ciuitate glosamq pariter eodem in loco.

Saturnus.

¶ Iste saturnus de creta insula dicitur venisse in italiam. z ibi regnasse. quem delyri idolatre mira cecitate hominem fuisse negant. cũ tamẽ eum regnasse dicant. Et primus stercus super agros proiicere docuit. quare etiã stercutus dicitur z Romani stercoriani post dicti sũt. z etiam saturnini affirmant ipsũ fuisse patrem iouis.

Picus.

¶ Iste picus saturni fili⁹ pmus rex laurẽtũ fuit. bellator egregius z augur. z inter deos annumeratus est.

Lampetes.

¶ Iste est. xxiii. rex assyriorũ sub quo hystoria delbore annotat scdm augu. z regnũ argiuorum defecit.

Cathinus cõdidit Thebas regnans ibi. et litteras grecas inuenit.

Fenix venit in Tyrum z sydonẽ. z regnauit ibi. z vsum litterarum tradidit eis. z coloris fenicei quo capitalia facerent.

¶ Sibila samia semonoe dicta aperte pphetat de christo z de paupercula eius matre.

Rachab de quo descendit stirps valde religiosa hoc tempore fuisse creditur. Ipse autem de ietro cognato moysi descendit. et conuersus fuit ad iudaismum.

iii. M. dcclxxv. — iii. M. dccccxv.

Booz filius sal de Raab. — Booz.

Raab.

¶ Ista raab cum esset meretrix recepit nuncios filiorum israel. qui ad explorandum Iherico missi fuerunt. et abscondit qua propter ipsa cuz domo sua saluata z vxor salomõ effecta genuit ex eo Booz.

¶ Hic fit saltus per euangelistas vsq ad Booz et Obeth. qui ad minus inter eos fluxerũt ann. cclxxii. quod tempus ad vnum hominem referri non potest. et ideo hic ponũt. v. magis ad denotãdũ tps q̃ rem gestam dicit tñ Nicolaus de lyra q iuxta historie veritatem fuerunt ibi viri ‡

¶ Hystoria libri Iudicum hic incipit.

Phines.

¶ Iste phines cum adhuc iunior esset zelauit pro domino transfugans luxuriantes et ita placatus est dominus.

De iuda. — ãnis. lxxx. — De beniamin.

Othoniel iu. dicum. i.

¶ Iste othoniel frater caleph iunioris liberauit israel de oppressione regis Mesopotamie: quez percussit. ipse accepit axem in coniugẽ q̃ petiuit irriguũ superius z inferi⁹ de prẽ suo Caleph iu dicum. i.

iii. Aioth.

¶ Iste aioth percussit Eglon regem moab et liberauit israel. fuit enĩ vir fortissim⁹ z vtraq manu pro dextera vtebat. post hũc fuit sangar q̃ pcussit de philistiim. dc. viros vomere. iud. iii.

Sangar.

¶ Iste sangar fuit quintus iudex. z nõ interponit q2 annos nõ habet

¶ Historia de idolo Miche scdz expositores cõmuniter dicit accidisse post Iosue in illis. vii. annis. sed hebrei dicunt q tempore Othoniel.

¶ Occasio troianorum bellorum ortit quod tamquam scintilla minima fuit. eo quod Laomedon non recepit Herculem et Jasonem cum honore debito. et ex tantillo tot creuerunt mala. caueat sibi quisque ait comicus. ¶ Sibilla delphica ante Troiana bella vaticinata est de verbi incarnatione absque maris coitu. et si pro quia hec vera sunt tunc gentibus apertius quam iudeis reuelatum est misterium incarnationis. quod valde mirum videtur. Similiter dicendum videtur de Job.

taunus

¶ Iste secundus rex Laurentum fuit. quod etiam deus fuit illorum qui sic voluerunt vel putauerunt.

Reges assyriorum.

Thauranus

¶ Lacedemon rex troie occiditur. et eius filia Exiona capit. et in Greciam ducitur. propter que secuta sunt bella grauissima et mala horredissima. Uide hystoriam Troianam.

¶ Iste thauranus dicitur fuisse. xxiiii. rex assyriorum. excidiumque Troie sub ipso factum fuisse aliqui affirmant. sed forte prime et non secunde. hoc etiam tempore Thola iudicauit israel.

¶ Hercules ilium vastat. i. Troiam cum iasone. que statim a Priamo reedificata fuit. Idem Hercules. xii. facta pegit agonem olimpiacum constituit. multa bella confecit. et plurima mendacia de ipso conficta sunt. tandem postquam multos superauit. ipse morbum ferre non valens quo laborabat. sed ab eo superatus flammis se iniecit. et mortuus inter deos belle translatus est.

Anno mundi. iii. M. dccclxxv.

Linea christi.

Booz

M. cccxxiiii.

‡ Booz appellari sic vicissim succedentes. quod quia ex canonica scriptura non patet pro solido astruere non audemus. hoc tamen certissimum est quod inter principium iudicatus iosue quando Salomon accepit Raab qui genuit Booz vsque ad natiuitatem David fluxerunt anni circiter. ccclxvii. vbi tamen nisi tres ab euangelistis generatione ponuntur.

Pontifices.

abisfus

Judices.

De effrain. vi. delbora annis. xl.

De tribu manasse. vii. gedeon. annis. xl.

De manasse. viii. abimelech. annis. xxxiiii.

¶ Ista delbora fuit mulier. et propter gratiam prophetie delatus est ei honor vt iudicaret israel. vbi de mandato vocauit Baruth vt percuteret hostes israel. et inualuerunt filii israel contra Jabin regem Chanaam. et Cizaram principem milicie eius. et deleuerunt eos.

¶ Iste percussit. iiii. reges scilicet Oreth zebee zeb. et salmana et humiliatus est madian coram israel. iudicum. vi. etc.

¶ Iste abimelech filius naturalis Gedeon/non vocatus a domino. sed maliciose ingessit se ad principatum occisis. lxx. fratribus suis quare etiam mala morte vitam finiuit. Judicum. xi. nomen enim regium sibi inique imponi iussit.

¶ Sibilla frigia fert vaticinata fuisse Anchise. & de flagellatiõe potētū terre. & de descensu dei de Olimpo. ¶ Anchises ex dea Venere generat Eneā q̄ regnauit in italia. Hec fictia deceptoris rudiū pplorū confixerūt q̄bus sua stupra & adulteria palliarunt.

Latin⁹

¶ Carmentis filia Euandri litteras latinas inuenit.
Ex hoc regnum latinorum dici cepit. & Laurentum defecit.
¶ Helena capitur a Paride filio p̄ami. ipa autē regina fuit vxor menelai regis.
¶ Priam⁹ rex Troie filius Laomedōtis postq̄ ciuitatem mirabiliter extruxerat bellum inchoauit contra Grecos in malum suum.
¶ Hector primo genitus Priami totus legalis/prudens/fidelis/& incōparabilis fortitudinis & strenuitatis. ¶ Troianū bellum decennale famosissimū.

a. hanis

¶ Sub isto bella troiana facta describuntur regnāte apud Athenienses Mnesteo. apud Sichionios polifide. Amazones sūt mulieres ferocissime/ que arma sumpserunt & horrendissima mala per centū annos pꝑetrarūt. tam in asia q̄ in europa. vrbes delendo. Agamenon rex frater menelai regis totius exercitus grecorum dux bella contra Troiā. & tādē cepit traditorie & scandalosissime. Carthago p̄mo conditur a Carcedone thirio. Ipsam sepe destructam ferunt & iterum reedificatam.

iii.m.dcccc.xxv.

Booz.

Anno ante christi natiuitatem. m.cdxxiiii.

Troia destruitur.

Boœi.

De ysachar.ix. De gaad.x De galaad.xi

Thola ā. xxiii. Iair.ā. xxii. Iepte.ā. vi.

Sine iudice annis.xxviii.

Iste thola rediit ad p̄stinū moduz.s.q̄ iudices perāt p modū directionis ɔsilii magis q̄ dñii

Iste iayr habuit.xxx. filios quos p̄ncipes.xxx. ciuitatū cōstituit. q2 ipa bona in silētio & pace transeunt qđ patet in diebus istoꝝ duoꝝ. israel dño adhesit. & ideo cūcta ei ꝓspere aduenerunt.

Post mortem iayr filii israel pctis veteribus addiderūt noua. & traditi sunt in manus philistiim. & filiorū amō.xviii. ānis & oppssi valde pfecerūt ydola. & clamauerūt ad dominum. tunc iecte facto sup se spū dñi percussit regē Amon & sediciosus de monte Effraim filiā q̄ vnicam stulte immolauit. Judi.xi.

¶ Greci pereūt miserabiliter post captā. Troiā tā in mari q̄ȝ i terra repatriādo: proditores affligūt. Infelicissimū porro fuit hoc bellū. vbi nemo laudē oēs dānū reportarunt.
¶ Ulixes vir facundissimus post multa maris pericula ad vxorem suam Penelopem castissimam peruenit.

Reges ytalie. annis.iii.

Iste eneas post destā. Troiā a grecis relegatus venit ad italiā cū.xx. nauib⁹ ⁊ plurima bella cōstituit. Hic fert in cōiugē habuisse filiam Fauni Eleusinam ⁊ de⁹ factus errore vulgi. de hoc etiā eneā dicunt descendisse Julius cesar ⁊ Octauian⁹ augustus.

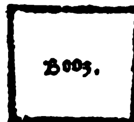

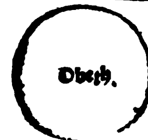
annis.xxviii.
Iste ascanius filius Enee de creusa albam ciuitatem condidit et regnauit illic vnde ipse dictus est rex albanorum et consequenter posteri sui dicti sunt albani. Hic albanorum primus. ⁊ latinorum tertius rex fuit.

Reges assyriorum. His a proditione troie non excusatur.iiii.ca.iii. de ciuitate.
¶ Fabule stultissime de Dyomede ⁊ circe. Uide Augustinū.xviii. de ciuitate dei.cap.xvi. Q qualiter fuit deceptus homo.
Troia vastatur atrociter tradita per Antenorem ⁊ Eneam viciosissime fracta fide.
¶ Era grecorum principalis propter hanc victoriam greci hystorias ⁊ alia facta conscripserunt Anno primo vel secundo post captam Troiam. ipse est tertius annus abdon iudicis israel.
Lacedemoniorum regnum primum oritur vbi primum Mnesteus regnauit.
¶ Corinthiorum regnum oritur vbi primuȝ Alctes regnauit.

Anno mundi. iiii.m.xxv.

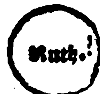
Linea christi.

m.clxxx.

Hystorie libri Ruth.

¶ Ista ruth moabitis vxor Booz genuit Obeth patrem iesse.

Pontifices.

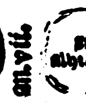

¶ Iste ozi de semine Aaron per lineam Eleezari pontifex fuit quo mortuo nutu dei transiit pontificatus ad lineam de Ithamar. annis.cxx. in qua Hely primus summus sacerdos fuit ab ythamar vltimus.

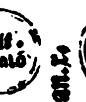
Judices.

an.vii.

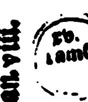
an.x.

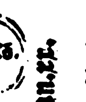

an.viii.

an.xx.

¶ Iste dicit̄ fuisse booȝ qui Ruth in coniugem duxit.

¶ Sub istis tribus tēpora quieta fuerūt ⁊ ideo nihil notabile tunc actū est in israel.

¶ Iste samson fortissimus fuit ⁊ liberauit israel de manibus Philistiim. ⁊ propter mirabilem eius fortitudinem putabatur fuisse Hercules eius miserabilia opera. Uide iudicum.xiii.

¶ Et nota q̄ istum Abialon.lxx. interpretes non habent. ne etiam tempus sine iudice sic prepositum sed ista tempora assignat iosue q̄ non habet tempus specialiter distinctum secundum hebraicam veritatem. Et ideo concorda supputationem annorum secundum quālibet alioquin errabis.

¶Anglia q̄ olim albiō nunc circa istud tēpus britānia nuncupari cepit a bruto romano vel potius italico obtinetur. ipse enim fugatus a suis ad Troiā fuit collecto exercitu de reliq̄s Troianorum. Post grandia bella filiam regis grecorum accepit vxorem. Deinde per maria vagando locum aptum q̄rentes casu venerunt in angliam insulam optimam vbi deletis paucis gigātibus tempore Hely sacerdotis deinceps tenuerunt vsq̄ ad tēpora sergii pape circa annum domini .dc.xc

Siluius. annis .xxix.

Ab hoc siluio Enee vel auine filia latini reges sequentes dicti sunt siluii. Fuit enim silua nutritus et venatione. hic natus est post mortem patris sui vnde postumus Enee dicitur. quia post humationem ipsius natus iuxta illud virgilii. tu postuma proles et cetera.

oneus.

Iste oneus est vicesimus rex assyriorum. sub quo cessauit regnum sichioniorum quod stetit annis .dcccclviii. regnante athenis Melancho. xvi. tēpore Hely.
¶Codrus rex Athenientiū seipsum voluntarie morti tradens pplm suum liberauit. dignum exemplū paucis aut nullis imitandū principibus reliq̄t. vn̄ ob hāc mirā fidelitatē a sctis doctoribus allegari solet. quasi q̄dam figura xpi in eo processisset.
¶Francus et turcus troiani fugientes duo regna cōstituerunt. lōge tn̄ post Amelech deletur p saul. et desinit eē ppls. sicut pdixit Moyses. Exo. xvii. ¶Julius filius ascanii a quo iuliorum familia originē et nomē traxit. ¶Hectoris filii tanq̄ veri heredes illū receperunt. id est troiam expulsis nestoris. ¶Liber Regum primus hic incipit.

iiii.m.lxxv.

Yesse vel ysai pater Dauid.

Anno ante christi incarnationem m.c.xxxi.

Iste iesse fuit binomius. quia etiam dictus fuit ysai pater dauid. de quo multotiēs fit mētio in sacra scriptura. quia christus ab eo descendit.

Saul primus rex israel.

Iste saul primus rex israel regnauit anno .i. vel .xl. cū samuel. et fuit de tribu Beniamin. qui ante susceptum regnū electus et bonus erat. sed post miserabiliter defecit. Eius opera vide .i. Regum .ix.

zarala. meraioth. ophni.

Iste et etiam tres sequentes nō fuerunt summi sacerdotes ppter causam dictam sed sadoch de eis descendit. quē Salomō constituit summū pōtificē scdm verbum dn̄i in manu Samuelis. reiecto prius Abiathar de sacerdotio q̄ fuit vltimus de linea ithamar. vt patet .iii. Regum .ii.

xvi. hely

Iste heli fuit iudex et pontifex. et habuit hos duos filios. et quia non sufficienter eos corripuit pariter cum illis punitus est a dn̄o. an. xl

samuel

xvii. cū saul annis. ix

Iste sctissimus vt fuit samuel de sterili matre natus. ministrauit coram dn̄o a pueritia vsq̄ ad seniū optime conuersatus. non tamē fuit pontifex. q̄r nō erat de semine Aaron. sed Chore. vel scdm Augusti. in libro retractionū fuit de Aaron. sed nō filius sacerdotis. iudicauit israel cunctis diebus vite sue. q̄r hic fidelis ppheta dn̄i fuit omnibus amabilis. Reges vnxit duos scilicet Saul primo. deinde Dauid. non tn̄ vt stati regnaret. sed qn̄ dn̄s dis-

phinees.

¶ Athenienses post morte Codri magistrat⁹ habere ceperunt administrande reipublice.
¶ Carthago iterum cõdita dicit a Didone regina, qz iam forte destructa fuerat.

Reges ytalie. [Eneas] silui⁹ annis.xx. Iste eneas fili⁹ p̃dcti siluii postumi regnauit ãnis.xxxi.tpe Saul. [latinus] silui⁹ annis.l. Iste latinus silui⁹ regnauit ãnis.l.tpe Dauid. [alba.] siluius annis.xl. Iste alba filius fuit enee siluii. hic edificatam albam ciuitatem a qua albani dicti sũt forte instaurauit.

¶ Venetie z Padua extruuntur a reliquiis Troianorum.
¶ Homerus hoc tpe fuisse putat q̃ multa mendacia conscripsit. sicut sibilla Erithrea pphetauit. alii dicunt q tpe Acham regina sabba audita fama Salomonis venit videre eũ. Et qz fuit prophetissa sibilla dicebat qz pphetauit de ligno scte crucis. z de excidio iudeoꝝ fuit eni cultrix vni⁹ veri dei.
¶ Iste Dauid rex.ii. isrl vir scdm cor dei elect⁹ i regẽ vnct⁹ est i adolescẽtia per samuelẽ. post mortem saul regnauit aũt ãnis.xl. cuius opa plurima i pmo.z.ii.libris regum scripta sunt. Ipse deniqz q̃si qdã stupor in hũano relucet gñe. In q̃ vnq̃ hec conuenerunt. Tanta sublimitas z hũilitas tãta. tãta strẽnuitas. tãta mititas. tã grandis sclarũ cura. tam pura z deuota spũaliũ contẽplatio. tot homies perimere. tot lachrymas fundere.

Anno mundi. iiii.m.clxv.

Gad. Nathã Asaph. Isti tres prophetabant tempore Dauid filius fratris dauid. z adoptiuus ysai.

[Salomon regnauit ãnis.xl.]

Salomõ iste rex pacis ex domo dei singularẽ habuit excellentiã vltra oẽs q̃ vnq̃ in mũdo fuerũt. i sapiẽtia/ diuitiis/ deliciis/ z glia ac familiaritate cũ deo. Nam z si moyses z dauid/ petrus/ paulus/ hieronymus/ z augustin⁹. z ceteri cõsimiles eũ in sapiẽtia et sctitate excesserũt. nõ tñ glia z diuitiis. Item q̃uis augustin⁹ et ceteri qdã ante ibant illũ i glia z ptãte z diuitiis. nõ tñ in sapia zc. Et sic oia ista piũcti talr nemo scit si ipe habuit. z hic tãt⁹ miserabiliter defecit suo tpe cõdita est alba apud latinos.li.xviii.ca.xx. de ciuitate.

Pontifices. [amarius] [achitob.] [sadoch]

Iudices. [achitob.] [achimelech] [abiatar]

¶ Iste abiatar fugit ad dauid. z fuit glios⁹ cũctis dieb⁹ dauid. z põtifex.zc.

¶ Iste sadoch quia nõ declinauit ad pte adonie. sz fuit cũ nathã p Salomone. ideo in pontificatum sublimatus fuit reiecto abiathar de sacerdotio. et sic põtificatus rediit ad filios Eleazari.

¶ Iste achitob fili⁹ phinices filii hely fuit pat achimelech. quẽ pcussit saul cũ oi domo sua ppter dauid. vt ptz.i.regũ.ix.
¶ Secundus liber regũ incipit a tpe Dauid qñ cepit regnare.
‡ Poneret. Hic solus et Moyses leguntur orasse pro inimicis in toto veteri testamento Unde euangelicam perfectionem probãtur impleuisse. etiam ante tempus promulgatiõis eiusdem. Vitaz ipsius vide in principio. z cõsequenter primi libri regum.

¶ Era principalis huius hystorie sacre hec est. scilicet fundationis templi. Ipse est annus quartus regni Salomonis post egressionem de egypto. cccclxxx. vt patet. iii. regum. vi.

Achis. Siluius annis. xxiiii.
¶ Iste alio nomine dictus fuit Egiopus. et regnauit tempore Roboam.

¶ De templi dedicatione ac ceteris festis Iudeorum est notandum q primo habuerunt septem festa scilicet sabbatum in qualibet septimana Neomeniam in principio cuiuslibet mensis pascha. xiiii. luna Aprilis. Pentecosten/ quinquagesima die post Pascha. in memoriam date legis. Festum tubarum prima die septembris in memoriam liberationis Israel. Festum propiciationis vel afflictionis decima die septembris. Festuz xenophegie quod fictionem tabernaculorum sonat. xv. septembris. Postea circa hec tempora superuenit festum enceniorum. hoc est dedicationis templi. deinde tempore Hester festum furim. i. sortium. Et hec notula valet ad intelligentiam scripturarum diuersarum.

Reges iuda incipiunt.

iiii. M. ccv.

Israel in flore. z nec post nec ante fuerunt huiusmodi dies in israel.

Roboam regnauit annis. xvii.

Anno ante xpi natiuitatem Dcccclxiiii.

¶ Iste roboam successit Salomoni patri suo in regno. sed in sapientia non ita. Deceptus namq in consilio iuuenum amisit. x. tribus eo q imprudenter respondit populo. vt patet iii. regum. xii. z ii. paralipo. x.

¶ Hystoria tertii libri Regu incipit a tempore q David mortuus fuit. z Salomon regnare cepit. Vide ibi opa magna z multa ipsius vsq ad ca. xii. z a principio secundi libri paralipo. vsq ad ca. x.

¶ Achias sylonites predixit Jeroboam q sit regnaturus super israel.

¶ Semeias clarus habetur qui postea compescuit roboam ne pugnaret contra Jeroboam z scripsit gesta eorum.

Reges israel incipiunt.

Achias manus

¶ Iste fuit filius sadoch. vt pz primi paralipo. vi.

¶ Abdo propheta clarus habetur. qui post contra vitulos prophetauit.

Jheroboam effrateus regnauit super israel annis. xxii.

¶ Iste ieroboam fuit primo de familia Salomonis et bonus sed factus rex pessimus idolatra factus est. peccare fecit israel inducendo populu ad idolatriam. z multa mala secuta sunt. imo totius populi destructio. ipse fuit figura Machometi. vt patebit loco suo. z sicut antiochus antichristi. Opera etiam Jeroboam et duricia mentis eius patent. iii. regum. xii. et sequentibus capitulis. Et nota q istud exemplum perniciosissimum fuit posteris. Et vsq hodie est z in futurum erit. Quia plures ‡

¶ Nota q sicut dicit aug. xvii. de ci. dei. Salomon bonis initiis malos exitus habuit. Quippe secunde res q plerumq sapientum animos fatigant magis huic obfuerunt q profuit ipsa sapientia. Etiam nunc z deinceps memorabilis. Et tunc longe lateq laudata. Et i reuelationib beate Brigitte legitur q Salomon z aristoteles non sibi sed aliis didicerunt.

¶ De sanctorum exemplis qui iuxta decursum tpis fuerūt vicissim et non simul dicit Grego. in moralibus q mira dispensatione diuinitus actū sit. et quasi ad illuminandū noctem presentis vite. velut astra in hoc mūdo radiarūt donec verus lucifer id est redēptor humani generis surgeret. Nā ad ostendendā innocentiam actionis venit Abel. ad docendam mundiciam venit Enoch: ad insinuandum lōganimitatis spei et operis remunerationem: venit Noe. ad manifestandū obedientiam: venit Abraham. ad demonstrandum coniugalis vite castimoniā venit ysaac. ad insinuanduz laboris tollerantiā: venit Jacob. ad rependēdum pro malo bona retributionis gratiā: venit Joseph. ad ostēdēdum mansuetudinē: venit Moyses. ad informādum cōtra aduersa fiduciā: venit Josue. ad ostendendā inter flagella patientiā venit Job. Et sic patet quomō in pristinis tēporib⁹ admodū puus fuit numer⁹ pfectorū. Sed circa hec tpa prophetarum valde creuerūt sanctitatis exempla. qui etiā plures martyrisati fuerunt pro fide vni⁹ veri dei. Ecce q fulgētes stellas i celo cernim⁹ vt in ostēso operis pede iter nostre noctis ambulem⁹. Sesag rex egypti prosperatur in multis. et gentes bello superat. et contra Roboam ascendit. et post in hierusalem.

Capis

¶ Iste fecit capuam in campania regnauit ibi filuius annis. xxviii.

¶ Azarias fili⁹ Obed ppheta clarus habetur. et de captiuitate pdixit. ii. paralipp. xv.

Anani propheta hic increpauit asa. et ideo incarceratur.

Anno mundi.	iiii. M. ccii.	iiii. M. ccxxv.

Linea christi.

Abia regnauit annis. ii.

Asa regnauit an. xli

dccc.xxvii. dccc.xxiiii.

Iste abia mixtus erat. quia aliqū bn̄ se habuit. vt patet i bello et sermone longo cōtra exercitū israel. in victoria diuinitus data aliqū pessime qr idolatrauit et ob tam magnā igratitudinē pcussus a dn̄o parū regnauit. vt patet. iii. reguz. ix. et. ii. palipp. xiii.

Pontifices.

Iste asa in pncipio regni. et deinceps pene vsq ad. xxxvi annum valde bene ambulauit sicut dauid. et percussit ethiopes contra se venientes. et abstulit idola. Sed post hec iniit fedus cum rege syrie Benadab propter baasa regem israel qui incepit ascendere cōtra se. quod displicuit dn̄o. vn̄ misit ad eū prophetaz Anani. quem statim incarcerauit. et ideo doluit pedes. quia podagricus tactus est et plagatus eadem pena qua prophetā vexauit obiit vt patet re. xv. et. ii. palip. iiii. et. xv. et. xvi. ca.

Reges israel.

nadab annis. ii.

Iste nadab filius Jerohoā incepit regnare anno. ii. asa regis iude et fecit malum sicut pater ei⁹. et percussit eum Baasa. et regnauit pro eo. vt patet. iii. regum. xv.

baasa. annis. xxiiii.

Iste baasa incepit regnare anno tertio asa. et ambulauit in peccatis Jeroboam. cuius oēm domū percusserat de mādato domini. nec audiuit hieu pphetā vt rediret. iii. re. xv.

‡ querentes occasionem dn̄andi retrahūt subditos a iugo fidei. diuersum et alienum cultum instituendo. vt patet per predictū Machometū. et sequentes suos. Similiter greci volentes recedere ab obedientia ecclesie sciēter prolapsi sunt in varios errores nouum modum in diuino assumentes officio. et ob hoc miserabiliter sepius exterminati sunt.

¶ Circa hec tēpora sanctoꝝ doctoꝝ scripta q̄ vidi gētiliū historias non cōmemorant. ꝛ puto illaȝ fore causam ꝙ ad intellectū sacre scripture nihil conferant. Unde vsqȝ ad sardanapallū vltimū monarcham assyrioꝝ nullā mentioneȝ faciunt de aliis intermediis. Et nota ꝙ quibusdā imperitis mirum valde videtur q̄re sancti viri sic diligenter seruati sunt hystorias gentiū. cum tamen in scripturis suis moneant nos sursum cor habere ꝛ terrena fastidire iuxta illud. Non loquitur os meum opera hominum. Et illud laudem dn̄i loquetur os meum. Pro quo est aduertendū ꝙ multiplex necessitas eos ad hoc cogebat. Fuerunt em̄ q̄dam heretici ꝛ gentiles qui sacram scripturam calumniabantur quasi falsa esset eo ꝙ indebite assignarēt decursum temporꝫ. ꝛ multa dixerunt facta esse aliis tp̄ibus q̄ꝫ ipsa narraret. Sed postq̄ꝫ hieronymus et alii intelligētes applicassent simul historias patuit ignorantia eoruȝ. eo ꝙ optima concordia fuit. sic factum est. vt sacre scripture nouum testimonium accederet de inimicis quod firmissimum est. quo tamen nō indiguit. q̄uis vtile fuerit propter imperfectos. Alia ne ‡

¶ Iste regnauit in ytalia tēpore iosaphat.

Carpentus illius . āis xxx

Tyberius illius . āis ix.

¶ Iste tyberius submersis in tyberi que dicta fuit albula. ideo ab eo nomē accepit.

¶ Hieu filius anani ꝓpheta mittiꝶ contra baasa regē israel. ꝛ martyrio coronaꝶ ab eo propter verbū dn̄i. vt patet tertii regum. xvi. ca. ¶ Numerus bellatorū in hierusalem. M. cclx. exceptis illis quos posuit rex in vrbibus iuda. Omnes hi ad magnum regis.

iiii. m. ccxl. iiii. m. cclxvi.

iosaphat regnauit an. xxv.

Anno ante xp̄i natiuitatē. dccccxxiiii. dccccx.

¶ Iste iosaphat satis bonꝰ fuit. ꝛ glriosus diues ꝛ deuotus in via dn̄i. nec aliquid mali de ipso legiꝶ nisi ꝙ impiis regibus israel q̄nq̄ꝫ prebuit auxiliū. ꝛ q̄dam parua alia. ꝛ ideo dn̄s fuit cū illo ꝛ pacē dedit. ꝛ pugnauit ꝑ eo. vt pꝫ. ii. ꝑalip. xvii. cū tribꝰ aliis ca. sequentibus.

azarias

Iste fuit filiꝰ achamias. Porro. i. paralipp. vi. vbi ponitur catalogꝰ pontificū. ¶ Iste azarias genuit ioannā. Et regū. iiii. diciꝶ ꝙ ioiada isti successit. forte binomius fuit. vel est vicium scriptoris. ¶ Samaria occidiꝶ. Iericho extruiꝶ

hela. ā. ii.

Iste hela anno. xvi. asa regꝭ iude cepit regnare ꝑcussit eū zamri cū oī domo pr̄is sui. iii. regū. xvi. filius baasa.

zāri. ā. vii.

Iste deleuit domū baasa statī ꝑcussit eū amri. ꝛ regna. ꝑeo

amri. ā. xii

Iste cepit regnare annis xxi. regis asa. ꝛ fecit malū sicut an̄cessores sui

achab ā. xxii.

¶ Iste acab fuit filius amri. pauper homo ꝛ totus deuius valde instabilis pueriliter mitis ꝛ furiose strenuꝰ incipit regnare. xxxviii. āno asa. ꝛ super omnes qui ante eum fuerant inique egit. si habuisset semper bonaȝ directionē multa mala non fecisset. sed impia Iesabel plꝰ regnabat q̄ꝫ ipse. et impulsit ipsum vt sequeretur se. ꝛc.

benadab.

¶ Iste benadab filiꝰ thabremon filiꝰ osion regis syrie iniit fedus cum baasa ꝛ rupto federe illo percussit fedus cum asa rege iuda ꝛ ex tunc turbauerūt reges syrie regnum israel. iii. regum. xv.

cessitas idē expetiit ꝑpt idolatriā destruēdam. q2 eñ simul tota gentilitas falsos deos coluit. necesse fuit indagare originē illi⁹ erroris vt manifeste possit improbari cultus ille vanissimus demonū sicut late ptz p augu. in li. de ciui. dei. vbi lucide ꝓbat q doctores gētiliū in ꝓpriis libris suis sibiipsis cōtradicūt. ꝛ pueriliter nimis ꝛ grosse ꝓcedūt ita vt etiam philosophi ꝛ ceteri virtuosiores vtriusq sex⁹ hoīes eos ꝟbis et scriptis redarguerēt. Tertia cā eq necessaria fuit vacillorū adhuc i fide tempore primitiue ecclīe q seducti sepi⁹ fuerūt a paganis dicētib⁹ q meli⁹ esset colere idola q xp̄m. q2 tp̄e xp̄ianitatis sēper fuerūt diffortunia. ꝛ tp̄e cultus deoꝝ magna ꝓsperitas. qd oīno falsuz fuit. vt patet ex ꝓpriis eoꝝ hystoriis. sicut orosius luculent ꝓbat. ꝛ etiā augu. silr ꝛ ābrosi⁹. qui oēs clare ostēdūt q tēpora christianitatis fuerūt multo gratiosiora q idolorū siue crudeliū demonū vt infra patebit in locis suis. Similr ꝛ alie plures cause q ex parte supra tacte sunt. ꝛ quedam infra dicentur. Verū in omnibus est bonā reperire contemplationez. ꝛ pia mens vbiq ꝓficit. eo q diligentibus deuz oīa in bonū cooperentur. De hac materia vide plinius in libris pallegatis.

Reges italie. Agrippa silu⁹ annis. xl

¶ Helyas tesbites ꝓpheta magn⁹ claret sāctitate vite ꝛ miraculoꝝ glīa. hic regum malleus fuit q etiā in paradisum curru igneo subuectus est. vt ptz. iiii. regū. xvii. Ipse dicitur duplicē spm̄ habuisse. s. ꝓphetie ꝛ miraculorū. qui etiam requieuit sup heliseum.

Anno mundi. iiii.m.cc.xci. iiii.m.cc.xcix.

Linea christi. Micheas ꝓpheta ꝓdixit moriturum achab. iii. regnum. xxii. Ioram regnauit. an. viii.

dcccvii. dcccc.

Iste ioram pessimus fili⁹ de bono pr̄e occidit fr̄es suos ꝛ ābulauit i viis regū israel. ꝛ ideo miserabiliter plagat⁹ in omnib⁹ infeliciter obiit. ii. palip. xxi. athalia vxor eius fuit filia achab naturalis ꝛ amri modo loquendi cōmuni q2 auus eius fuit.

¶ Iste ochozias fecit malū coram dn̄o sicut pr̄ eius. ꝛ statim occisus est a ieu cum om̄i domo acab. athalia ꝟo mat ei⁹ audiēs mortuū filiū suū surripuit regnum ꝛ occidit oē semen regium ꝛ regnauit sex annis. ꝛ septimo anno ioiada pōtifex fecit eam interfici. iiii. regum. xi. ꝛ ii. palip. xxii. ꝛ xxiii.

Pontifices. Ioiada vixit annis. cxxx. Iste ioiada iclit⁹ fuit ꝛ āmonuit athaliā ne regnaret sup iudam. constituitq ioas filiū iorā ꝓ ea. iiii. reguz. xi. ꝛ ii. palippo. xxii.

Reges isrl. Ochozias annis. ii. Ioram annis. xii.

¶ Hic solus post moysem legit vixisse. c. xxx. annis Iosabeth soror ioram vxor eius fuit.

¶ Iste incepit regnare anno. xviii. regis iosaphat loco fratris sui ochozie. hunc obsidebat benadab i samaria. ꝛ diuinit⁹ meritis helizei fuit liberatus. iiii. regum. vi. ꝛ vii. quia secutus fuit peccatum ieroboam ꝛ interfect⁹ est a Ieu cū omni domo patris sui. ix. ꝛ x. capi. vbi supra.

¶ Fames magna i isrl iuxta ꝟbū helie.

¶ Iste fuit fili⁹ achab q misit ad beelzebub deū accarō ꝯsulendū si posset sanari. propter quod obiit iuxta verbum helie. iii. Regū. i.

Reges syrie.

¶ Iesabel filia regis sidoniorum vxor achab quidem totius malitie prodigium prophetas dn̄i occidit. ꝛ sanctum nabath ꝛ alia multa fecit.

¶ Ligurgus his tpibus floruit. q2 licet gētilis fuerit tñ leges iustissimas naturali iuri z diuino consonas lacedemonis dedit. nec quicq3 censuit cuius non ipse exemplū prius daret Auri argētiq3 vsum z oī3 scelerū materiā nō sustulit Fundos oī3 equaliter inter oēs diuisit. vt equata patrimonia neminen potentiorē altero redderēt. Conuiuari oēs publice iussit. ne cuius diuitie in occulto essent. Juuenibus nō amplius q3 vna veste vti toto anno pmisit. nec aliquez cultiꝰ q3 aliū progredi voluit. nec opulentius edulari. Emi singula non pecunia. sed comparatione mercium iussit. Pueros puberes non in forum. sed in agrum deduci iussit. vt primos annos non in luxuria sed in omni opere ac labore agerent nichil eos somni causa sufternere. z vitam sine pulmento degere nec prius in vrbem redire q3 viri facti essent. Constituit virgines sine dote nubere. vt exores non pecunie causa eligerentur. seueriusq3 matrimonia sua cohercerent cum nullis dotis frenis tenerentur Maximum honorem non diuitum z potentium sed senum esse cōstituit. Et quia he leges dure videbantur iure iurando eos astrinxit. ne quid de tam diuinis legibus mutarent donec rediret. z sic extra patriam profectus voluntarium perpetuo duxit exilium. vt suis legibus eternitatem daret. Moriens etiam precepit ossa sua in mari pici. ne si ad patriam deferri contingere lacedemones se a iuramento solutos esse putarent. O hominem gentilem qui pene solus amputas ab omnibus christianis etiam sanctis omnem superbiendi materiam. Non glorientur martyres nostri quasi aliquid magni pro vita eterna fecerint quando talia videmus paganos fecisse. Vide augustinum. ii. iii. z v. de ciuitate dei.

Aremulus filius an. xix.

¶ Hic presidiū albanorum inter montes vbi roma nunc est posuit regnauit autē tēpore ioas regis iude.

iiii. M. ccc. | iiii. M. ccvi.

Attalia regnauit annis. vi.

Ioas. an. xl.

Anno ante christi natiuitatem. Dcccxcii. Dcccxcix.

¶ Ista per tyrannidē inuasit regnū z occisa est.

¶ Iste ioas dū adhuc infans esset subtractus fuit ab interfectione q̄ excebat ab athalia cū esset annorū. vii. constituit est ioiada regem. z optime se habuit cunctis diebꝰ quibꝰ rexit eū idē venerandus sacerdos dñi. sed post mortez eius delinitus blandiciis magnatorū q̄ odio habebant. sacras cerimonias humilis obediētie mosaice legis deprauatū est cor regis i iteritū suū. z illorū cūctis retro nationibꝰ horrēdū relinquēs exēplū q̄3 graue sit piacl3 hūilibꝰ nolle cōsētire. ii. pa. xxiii. z. xxiiii

¶ Jonadad filiꝰ recab clarꝰ habetur. De his stirps valde religiosa descendit. qui tāq3 peregrini conuersati sūt sine agris. zc. Et descenderunt de ietro sacerdote cognato moysi

¶ Heliseus propheta surrexit loco helye duplici spiritu vtriusq3 testamenti. timoris scil3 z amoris pditꝰ q̄ tā reprobis q3 electis per oīa gratꝰ extitit. clarꝰ virtutibꝰ z miraculis gloriosꝰ. iiii. regū. ii. z quo modo absēs vidit giesy munera recipiētē a naaman. li. xxii. ca. xxix de ciuitate. moritur autē anno. m. cliii. Post natiuitatē abrahe.

Jeu. an. xviii.

¶ Iste ieu rex vnctus a puero helisei pcussit ioram cum omni domo achab et etiam ochoziam regem iuda. z destruxit domum baal. z prophetas eius occidit. vnde meruit posteris suis regni sedem vsq3 ad quartā generationē. iiii. regum. ix. z. x.

Azahel.

¶ Iste azael exigentibus demeritis suis occulta dei iusticia promotus fuit in regem syrie. vt affligeret filios israel. et suam prolongaret iniquitatem. Afflixit autem israel vltra modum. vt in. iiii. regum. x.

¶ Iste auentinus filius .xxx. annis regnauit. Ab hoc mons auentinus nomen accepit in quo sepultus fuit. hunc dicit augu. li. xviii. de ciuitate dei. etiam inter falsos deos annumeratum a stultis gentibus. capite. xxi.

Reges italie.

Auentinus filius annis xxxvii.

¶ Notabile quoddā factū̄ & relatu dignum hoc tēpore in britania fertur accidisse. Fuit ibi rex quidā Leyr nomine filiis carēs sed tres pulchras filias habens quibus regnum diuidere cogitabat. Ut tñ sciret cui potiorē partē daret a singulis interrogauit q̃ztum ipsum diligerent. Primas scda responderunt sibi sub iuramento q plus q̃ ppias aīas. Tertia aūt vidēs lenē blādiciis credere. seriosius rn̄dit. q ipsū vt patrē diligeret. neq vt amplius interrogaret ptinus subiunxit. Quantū habes tantū vales. tantūq diligo. Iratus pater duabus regnū diuisit. Tertiam autem exheredittauit Quā tñ propter nimiā pulchritudinē rex Francie sine omni dote in coniugē accepit. Senescente autē Leyr a duabus filiabus ac earū maritis regno puat. & intantum despicitur q vix cum vno famulo ab ipsis teneretur. Recordatur igitur pristine glorie & iniurie quā iuniori filie fecit que sibi veritatem dixit. cum fletu in hanc vocem erupit. O filia q̃ vera sunt dicta que michi respondisti. Quantum habes tantum vales. tantūq diligo. Dum igitur habui quod dare potui visus sum eis valere qui non michi. sed donis meis amici fuerunt. Interim dilexerunt me. Sed magis munera mea. Nam abeuntibus muneri. ‡

Anno mundi. iii. M. cccxlvi.

Linea christi.

Amazias regnauit annis xxix

¶ Iste amazias bonis iniciis malum habuit finem. quod commune factis vsq hodie in potestatibus apparet. Multorum namq officium destruxit. etiam notabiliter probos. cuius exempla sunt hic plurima. hic etiam deos seyr adorauit. &c. paralip. xxv.

zacharias filius ioiade. Pontifices lapidat & glorioso martyrio coronatur qui cum moreret videat dn̄s & requirat ii. paralip. xxiiii. increpauit ioas q dereliquisset dominum

azarias

¶ Heliseus morit: & ossa eī pphetāt. qr mortuꝰ suscitat eoꝝ cōtactu. & tres victorias habuit isrl̄ cōtra syros meritis eius. ¶ Iste azarias boni pr̄is bonꝰ filiꝰ. titulū laude digna pmeruit. qr p zelo legis cōstanter restitit Ozie regi iude volēti sacrificare. ii. paralip. xxvi.

Reges israel.

iohaas. xvii.

¶ Iste iohaas valde attritus est cū tota gēte sua ab azahele rege syrie. & ideo deprecabatur dominum. & pauxillum releuatus est. iiii. regum. xiii.

ioas. a. xvi.

¶ Iste ioas percussit syros tribus vicibus iuxta verbum helisei. & tulit vrbes de manu benadab filii azahelis. et restituit regno suo. Ipse etiā afflixit amaziam non volens sed compulsus superbiā eius humiliauit. iiii. re. xiii. Et cepit regnare. xxxvi. anno. ioas regis iude.

Benadab.

¶ Iste benadab fuit filius azaelis. & debet scribi per. d. secundum hieronymum.

Reges syrie. Et cepit regnare. xiii. Anno ioas regis iude.

¶ Procha illo regnante. Sydon argiuus et mensuras et pondera repperit. Cum apud hebreos Ozias in iudea et Ierobo. in israel regnarent.

¶ Monarchia assyriorum illa magna cessa que stitit vltra. M.ccxl. annos. et surgunt tempora horrenda pene vsque ad christi natiuitatem in quibus humanus sanguis vltra quam credi potest in omnibus mundi partibus tanquam aqua effusus est. Vide Orosium libro. ii.

Prochas.

¶ Hic procha filius Auentini regnauit annis. xxiii. Siluius annis. xxiii.

¶ Tempore Ozie regis iude. Unde virgilius laudes eius extollit in hoc versu. Proximus ille prochas: romane gloria gentis.

Reges assyriorum.

Sardanapal.

¶ Iste Sardanapal' tot' viciosus fuit puluinaria prim' repperit. habitu muliebri indutus. iter mulieres delicijs vacaui. Ob hoc indignati vasalli eius noluerunt amplius sibi obedientiam seruare. Aggressi etiam ipsum debellarunt. Fuerunt tamen reges assyriorum potentes sine monarchia vsque ad destructionem Niniue.

‡ bus et ipsi abierunt. Tandem cum non haberet quod comederet aut indueret, ab ipsa iuniore filia clementer suscipitur. regnoque gloriose restituitur. Similia plura reperies. Nota plerique dulcis eloquos fidelitate fideles dulcis eloquio carere.

iiii. M.ccclxxv.

Sardanapal. Sine regno annis. xi.

Qui fugiens se recepit in regiam vbi structa. et incensa pyra se et suas diuicias succendit vt ait antho. florentinus parte. i. ti. iiii. ca. ix. §. xv. de eo augu. de ciui. li. ii. ca. xx. Cite in tuscu. questi. orosius iustinus aristobolus vincen. in spe. et strabo de citu orbis. li. xiiii. varia loquuntur. et vt refert idem strabo quidam in monumento illi' esse dicit epigramma assyrius litteris in sculptum huiusmodi. Sardanapal' anacidaris fili' anchialem et tharsum vna die condidit. ede. bibe. lude. et certe mortalem noris: presentib' exple delicijs animum: post mortem nulla voluptas. Namque ego sum puluis: qui nuper tanta tenebam. Hec habeo que edi: queque exaturata libido. Hausit: at illa manent multa et preclara relicta. Hoc sapiens vite mortalib' est documentum.

Anno ante christi natiuitatem. dcccxliiii

¶ Nota quod regnum iudee post mortem Amasie fuit tredecim annis sine rege quod subtiliter oportet accipere ex collatione annorum regum israel et iuda. quia Amasias cepit anno secundo Ioas regis israel. et Ozias filius Amasie cepit anno. xxvii. Ieroboam regis israel quod tempus extendit se ad. xl. annos a quo subtrahe annos amasie. et sic manent. xiii. quibus Ozias paruulus erat. nec adhuc ad regnum aptus. Hoc autem. lxx. et multe alie hystorie non habent. sed alibi hoc supplent. Et secundum hoc oportet concordare eos. alioquin errabis quo ad supputationem annorum.

¶ Ionas propheta filius amachi clarus habetur. et multa predixit que non sunt scripta. hic post hec mittitur ad Niniuem. vt patet in eius libro. Dicitur autem quod ipsum Helyas suscitauerit a morte adhuc puerum.

Ieroboam.

¶ Iste ieroboam cepit regnare anno. xv. Amasie regis iude. Hic satis bellicosus et victoriosus fuit. et contriuit regem Syrie et restituit regnum israel sicut prius. Insuper et damascum iuxta verbum prophete. Attende quam sit instabilis stat' regnorum. Israel contritus vsque ad nouissimum humiliatus est valde. Syri iam eleuati ab infimis miserabiliter deprimuntur. Sic qui fuit supra sit infra. et econtra qui fuit infra ascendit supra vt post descendat infra. Hec est rota volubilis huius temporis. et ideo non est mirum quod pauci electi ad hoc assumuntur a domino. et quod viri sensati huiusmodi instabilitatis negocium totis viribus fugere contendunt. Vide Augustinum de ciuitate dei in pluribus locis. Si boni regnant multis prosunt. si mali econtra.

annis. xli.

C. i.

Reges italie.

arbat⁹ p̄m⁹ rex medoꝝ.

¶ Iste arbatus vicit sardanapalum dominum suũ. ꝛ monarchiam eius primus destruxit et ad medos transtulit spe magis ꝙ re. qꝛ Darius hoc fecit.

Reges assyriorum.

Phul.

¶ Iste phul ꝛ sequentes recuperare volentes monarchiam non modice turbarunt terram. ꝛ ascendit etiam ad israel ꝛ cepit Thersan. et factus est Manahen rex israel ei tributarius. iiii. Regum. xv.

¶ Ozias qui et Azarias duplici nomine. et vno quidem atqꝫ eodem tempore. Esayas Ozee Johel ꝛ Amos prophetasse ex rebus que ponuntur in titulo cognoscimus ꝙ principium verbi domini fuit in Ozie filio Beri. Amos autem pater Esaye non vt pleriqꝫ autumant tertius duodecim prophetarum est. se aliis diuersisqꝫ apud Hebreos scribunt litteris. Iste quidem primam ꝛ extremam litteram habet Aleph ꝛ Sade. ille vero Haim et Jamech. Tradunt etiam Hebrei. Ozee et Amos et Esayam et Johel ac Jonam isdem prophetasse temporibus. videlicet in diebus Ozie Joathan Achaz ꝛ Ezechie et regum iuda. et in diebus Jeroboam filii Joas regis israel.

Anno mundi. iiii. M. cclxxxviii.

Linea christi.

Ozias vel azarias ānis. lii.

Dcccxl.

¶ Iste ozias fecit quod bonum erat coram domino. nec aliquid mali de eo scriptum est nisi ꝙ adolere voluit incensum super altare thymiamatis. prohibente eum sacerdote Azaria. propter quam inobedientiam percussit eum dominus lepra. vt patet palipp. xxvi. ca. Etiam tunc terremotus factus est. ꝛ cineres altaris effusi sunt.

Pontifices.

¶ Ozee propheta primus de. xii. mittitur contra decem tribus.
¶ Johel. ii. de duodecim ꝓphetat de iuda ꝛ futura eius tribulatione.
¶ Amos tertius cōtra gētes multas ꝓphetat. ꝛ spāliter cōtra decē trib⁹
¶ Abdias quartus de duodecim ꝓphetat contra Edom.

Reges israel.

¶ Hic regnum israel fuit sine rege. annis. xxxiii. quod patet ex collatōe regum iuda. ꝛc.

sine rege. ānis. xxxiii.

Zacharias. mensibus. vi.

Reges syrie.

¶ Iste zacharias fuit fili⁹ Jeroboā. ꝛ cepit regnare āno. xxxviii. vide augu. de ciuitate dei. li. xviii. ca. xxv. Ozie regis iude ꝛ fecit malū sicut ꝑdecessores eius. Et hic est quartus post Jehu. ꝛ percussit eū Sellum. ꝛ regnauit pro eo. qui statim percussus a Manahen. regno ꝛ vita caruit. vt patet quarti Regum. xv.

Macedonū regnum hic oritur.

charan⁹ primꝰ macedonum rex

¶ Iste Charanus rex Macedonū fuit filius arbati regnauit annis.xxviii. De hoc regno descēdit Alexāder magnꝰ. Destruit aūt tpe Onye pōtificis.pii.

Lacedemonioꝝ reges deficiunt.

siluius annis.xliii.

Lidorum incipiunt.

armilius

Iste armilius siluius regnauit annis.xliii. Et fratrem suum Numitorē de regno eiecit. et post ipse a Romulo et Rhemo fratribus geminis occisus est ⁊ numitor restitutꝰ fuit in regnū suū. qꝛ fuit auus eorum.

Spartani ipsi sunt Lacedemones p annos.l. cū athenienſibꝰ crudelissima bella commiſtunt. vbi semp victoria in creta fuit Terra mariq; pugnatum est.

Teglatphalasar

¶ Iste teglatphalasar cepit terrā Neptalim ⁊ Galilee. ⁊ eos q̄ trans Jordanem erant trāstulit in Assyrios. Post etiam ob rogantum achaz obsedit Damascū. ⁊ Rasyn interfecit. ⁊ Syrios transtulit in Cyrenem vt patet. iiii regū.xv.⁊.xvi.ca. Thonos concoleros qui vocat grece Sardanapalꝰ. xxxvi Assyrioꝝ rex Tharsim atq; anchialem cōdidit. ⁊ in prelio victus ab arbato medo. semet incēdio cōcremauit. vsq; ad id tempus fuisse reges assyrioꝝ hystoria refert. ⁊ fiunt anni simul.M.cxcvii. Omnes autem anni regni assyrioꝝ a pmo anno Nini supputantur.m.ccxl.

iiii.m.ccccxiiii.

Anno ante christi natiuitatem. dcccxiiii.

Esayas nobilis ppheta pmus de quattuor pncipalibꝰ claret. q̄ euāgelista magis q̄ propheta dr a sctō hieronymo pp̄ter euidentiaꝫ pphetie sue. hic missus est a dn̄o cū Jasub filio suo in occursū achaz. vt diceret ei. ne timeret a duabꝰ istis caudis Titionū fumigantium quos vocat Rasyn ⁊ Phacee eo q̄ in ipsis esset finiendū regnum Syrie id est Damasci ⁊ regnum Samarie.i.x.tribuum q̄ alio nomine dicebatur Effrayn.

amasias.

¶ Jonas mittit ad Niniuitas qui audierunt eum. sed israel nec multis credidit.

Sellum mense vno.

Manahen. annis decem.

Faceia. an.ii.

¶ Iste manahen cepit regnare anno.xxxix. ozie regis iude. fecitq; malū corā dn̄o. ⁊ tradidit eū dn̄s in manꝰ regis assyrioꝝ q̄ idixit ei talēta argenti mille.iiii.Regum.xv.

Iste phaceia fuit filius Manahen fecit malum. et pcussit eum Phacee. regnauitq; p eo. Cepit regnare.l.anno Ozie regis Jude.

Rasyn

¶ Iste rasyn rex syrie vastauit iudeam tempore achaz propter quod obsedit eū Teglatphalasar in damasco. ⁊ cepit ciuitatem ⁊ ipsum interfecit. Et transtulit populum.

¶ Rhea filia Numitoris in templo Dee veste seruiuit. que post admisit amasium et concepit. peperitque gemellos. Romulum et Remum. Ob hoc ipsa viua sepulta fuit propter incestum infantes proiecti sunt foras et mirabiliter a Lupa nutriti referuntur.

Reges italie. numitor ¶ Iste numitor restitutus in regnum statim post a Romulo occisus fuit. vt Orosius testatur.

Porro ob reuerantiam Romanorum dixerunt poete quod Mars deus belli concubuerit cum ea stuprum totaliter aut palliantes/aut excusantes vel honorantes.

Reges assyriorum.

Sibilla erithea omnium aliarum Sibillarum clarior. Hoc tempore quidam dicunt quod vixerit. Alii quod eius carmina circa hec tempora sunt inuenta. Ipsa autem ante bella troiana vaticinata sit apertissime de christo et pulchre. Vide augustinum. xviii. de ciuitate dei. ¶ Olimpias prima a grecis instituitur. Et hec est era famosissima tam latinorum quam grecorum. Et secundum Hieronymum olimpias vna quattuor annos completos continet. Et secundum istum compotum anno. xl. Ozie vel circa ista era incipit. s. anno mundi. iiii. m. cccxxviii. Secundum septuaginta interpretes circa. l. annum ozie. Et nota quod Christus nascitur olympiade. cxcii. que faciunt annos. dcclxxii.

Anno mundi. iiii. m. cccxl. iiii. m. ccclvi.

Linea christi. ioatham regnauit. annis. xvi. achas regnauit annis. xvi.

dccxli. dccxlii.

¶ De hoc ioathan nichil mali scribitur nisi quod excelsa more aliorum non abstulit. vt patet. ii paralippo. xxvii. ca.

Micheas propheta sextus de duodecim prophetat contra Hierusalem et Samariam.

Pontifices.

Reges israel. Nauum propheta septimus propheta recepit contra Niniuem.

Ista phacee cepit regnare anno. lii. Ozie sicut fecit factum est ei. quia Ozee coniurauit contra eum. et interfecit eum. Regnauitque pro eo. Fecit etiam pactum cum Rasin. et vastarunt iudam et ideo teglat phalasar oppressit eum et transtulit quasi tres tribus in assyrios. iiii. regum. xv. c.

¶ De hoc Achaz nichil boni habet. Dereliquit dominum et derelictus est etiam ipse ab eo. Et percussus cum populo suo valde a regibus israel et syrie. ii. paralipp. xxviii.

achitob

phacee. an. xx. sinecces ge. annis. viii. vt supra. ozee an. ix.

Iste ozee vltimus rex israel cepit anno. xii. Achaz regem iude et fecit malum. etc. Anno. ix. regni eius captus est a Salmanazar et israel translatus est in assyrios vt habet. iiii. reg. xvii.

¶ Nota q orosius de isto romulo multa mala scribit. s. fris sui z aui. et aliorũ pbatissimorũ virorũ iniquã mortẽ z violẽtias tyrãnidesqz plẽs. Congregauit eni pastores z latrones. zc. cũ qb' ciuitatulã extruxit. z p illã vi alios oppressit circũ circa potentes. Postqz creuit elegit. c. senes p cõsilio quos appellauit senatores z mille pugnatores qs milites appellauit pfecitqz i sublime. tandẽ ob demerita sua inter deos connumeratus est. eo q pcussus a tonitruo nusqz cõparuisset. Hoc enim ad cumulũ sue dannationis accessit vt eo magis tormentaret apud iferos q in terris eius memoria celebrior haberet quã virtutib' non meruit sed falsa vulgi adulatione aut vera deceptione adept' est. Predicti senes post mortẽ Romuli regnauerunt anno cum dimidio expectantes si forte rediisset.

Romul' pri m' rex rõano rum.

ãnis. xxxiii.

Salmanasar.

¶ Iste salmanasar obsedit samariã anno. ix. Ozee regis isrl'. cepit eã et regẽ misit in carcerẽ z isrl' trãstulit in assyrios et cessauit regnum israel quod stetit annis. ccxxii.

Sennacherib.

¶ Iste sennacherib ascẽdit in iudeã cõtra Ezechiã virũ sctm et pcussit dñs exercitũ eius scz clxxxv. M. viros bellatores. Ipse aũt turpiter fugiens puenit in Niniuẽ z afflixit iudeos z Thobiam tandẽ a suis occis' est. iiii. regũ. xix. z. ii. pa. xxxiii.

Assaradon filius seunaar.

iiii. M. ccccl xxii.

Ezechias regnauit annis xxix.

¶ Sol. x lineis reuertitur. Et sic illa dies erat longior aliis decez horis. O magnum portentum strages hostium additio annorum.

Anno ante xpi natiuitatem dccxxii

¶ Iste ezechias optim' fili' de pessimo pre achaz ambulat coram dño corde perfecto excelsa abstulit z domũ dei instaurauit. nec si'lis ei' fuit añ cũ in regib' iuda. z ergo dñs glorificauit eum. iiii. regum. xviii. xix. xx. z. ii. Paralip. xxix. xxx. xxxi.

¶ Era pncipalis Romanorũ Orosii martini z aliorũ. ipe est ann'. xii. Ezechie scdm Hebreos. secundum. lxx. vltimus achaz.

¶ Urbs romana cõdit ãno mũdi. iiii. m. ccccl xxxiiii.

Anno ante xpi natiuitatẽ. dcxv.

Roma in monte palẽtino a gemellis cõdita est velut scda babilonia Uerum tpe paupertatis nusqz alter loc' ea sanctior nec bonis exẽplis ditior fuit. z quãto rerũ minus habuit tãto min' cupiditat; habebat Post diuitie auariciã z luxuriam induxerũt. Cõditionẽ vrbis Tit' liui' p. xiiii. decades. i. cxl. libros psequtur. sz hodie nõ oẽs reperiũtur. De ipso facit btũs hieronim' mẽtionẽ in epl'a ad paulinũ. z seneca in vltimi declamationum libri prologo.

¶ Tu regere iperio pplos romane memẽto. He tibi sint artes: paciqz iponere mores Parcere subiectis z debellare superbos augu. v. de ciuitate ca. xvi. xvii. z. xviii. vberrime loquẽs de romano imperio inter alia ait. auctũ est eñ romanũ imperium ob virtutem in diligendo bonum commune. i. rempublicam. pro qua res proprias contempserunt.

¶ Nota scdm Augustinu. xviii. de ciuitate dei q Cicero magnis laudib' romuli ascribit q non rudibus z indoctis tpibus quando facile hoies fallebantur meruerit honores diui nos sed iam eruditis z expolitis. Vn patet van' idolatraru error. qz z si in his tēporibus doctis illuminati sunt q sit ineptum q antiqui leuibus motiuis decepti. hoies mortuos deos factos putent. z ob hoc ipsi amplius neminē inter deos ascribendu decreuerunt non tamē cessarūt a cultura talium falsoru deoru. sed morez antiquu seruantes et augētes. quod dictis vetant factis approbant. vn cōstat eos nō esse excusatos imo aplo teste plus illos peccare.

Reges romani. — Remus a fratre occidit an. iii. ff de heredi. l. vltima.

Reges babilonie icipiūt — merodach 3 incer babilonie.

¶ Iste merodach primus rex Babylonis famosus recessit a monarchia. nec obediuit assarando regi assyriorum z reges babylonie ceperunt esse potentes vsq ad Balthasar. vide

Magistrum in hystoria.

¶ Thobie hystoria deuotissima z tota exemplaris. hic texitur.

Septem sapientes.

¶ Tales milesius
¶ Solon.
¶ Chilon.
¶ Periander.
¶ Cleobolus.
¶ Bias.
¶ Pitacus.

Tales milesius clarus habetur qui post theologos. i. poetas philosophi dicti sunt. i. sapientes. Iste etiam tales primus potuit pdicere defectum solis z lune. vt dicit augusti. viii. de ciuitate dei.

Anno mundi. iiii. M. vi.

Linea christi. — Manasses regnauit annis. lv

¶ Iste manasses pessimus filius optimi patris fecit malum super omnes q ante ipm fuerunt. z sanguinem innocentē fudit plurimu. propter quod rex assyriorum vastauit iudā. et ipsum Manassem cepit. z in carcerē misit. Postea ad cor rediens et dnm depcans exauditus fuit. z in regnu suu restitut'. Oia q ante fecerat destruxit. et in via dni recte ābulans nō sine grādi admiratione oim q eu an nouerāt vitā beatā duxit. vt ptz in libro regu. xxii. z paralip. xxxiii. ca.

Cathina.

Pontifices. — sadoch.

¶ Iste numa maxim⁹ idolatra fuit. et vrbē adeo simulachris repleuit vt ipse sibi locū reperire nō posset. Hoc modo Augustinus stulticiā eius deridet. quasi magna iniuria sibi facta sit q ipse nō sit inter deos ascript⁹ q deorū cultū sic ꝓmouit de eo. vide Augu. li. x. ca. xvii. li. iii. ca. ix. li. vii. ca. xxxv. li. ii. ca. xvi. li. iii. ca. xi. li. ii. ca. xv. et li. xviii. ca. xxiiii. Hic ianuariū et Februariū anno addidit. mirū supra modum est q hi viri pcellentissimi ingenii in cunctis pene que sub sole geruntur tam acute disserebant et in agnitiōe veri dei sic delirabant. Gratias agamus domino deo nostro.

Numa pompilius an. xliii.

¶ Nota scdm Augustinum lib. iii. de ciuitate dei q ab vrbe condita vsq ad augustnum tam continue pugne extiterūt vt pro miraculo habitū sit. vt vn⁹ annus post primum bellum punicū sine bello transierit. exceptis. xlii. annis nume quib⁹ pax continuata fuit. ¶ Romani populi statum et decursum luculenter et breuissime describit Florus luci⁹ per annos septingētos quattuor ei dās etates. Unde ait si quis magnitudinem imperii cum annis cōferat etatem vltra putet. Ita enī late vbiq in orbe terrarum arma circumtulit vt q res eius legunt non vni⁹ populi sed totius generis humani facta discant. Nam tot laboribus piculisq iactatus est vt ad constituendum eius imperiū cōtendisse virtus et forma viderentur. Itē ait. Tanta in virtute fiducia est vt ille rudis ille pastorius popul⁹ vereq terrester ostēdit nihil interesse virtutis. equis an nauib⁹/terra an mari dimicaret. Item o populum dignū orbis imperio/dignū omnium feruore et admiratione hominum ac deorum compulsus ad vltimos metus/ab incepto non destitit: sed absens simul. presensq pugnabat.

¶ Isayas martyrio coronatur cum multis aliis eo q regis opa pessima rephendebat.
¶ Sibilla samia scdm quosdā his dicitur fuisse tēporibus. Et nota q sci doctores nō vtitur dictis sibillarum ac aliorum gētiliū ad cōfirmationē fidei sancte xpiane. sed et eas nec prophetico spiritu claruisse: sed arreptitias fuisse dicunt. Unde Augustin⁹ cōtra Manicheos disputās dicit. Si qd veri de deo sibilla vel orpheus alii ve gētiliū vates aut philosophi dixisse phibentur. valet quidē aliqd ad paganorū vanitatē reuincendam nō tamē ad istorum auctoritatē cōplectendā. Quantum enim distat de xpi aduentu inter pdicationē angelorum et cōfessionē demonū/tm distat inter auctoritatē pphetarū et curiositatē sacrilegorum.

Sellum

¶ Celecus vir iustissim⁹ leges cōdidit/et inter cetera decreuit: vt q adulterii crimē cōmitteret: vtroq oculo puaretur. Quod cū fili⁹ eius [illegible] oculari. Uerū tota ciuitas aliq̄diu reluctabat [illegible] vict⁹ instātia popul. ne lex sic cōdita violaretur suo primo deinde filii oculo eruto vtrisq vsū vidēdi reliqt. Sicq mirabilis equitatis tēperamēto se inter misericordē patrē et iustū legislatorem ptitus est. Disce o xpiane quāta diligētia debeas scā dei tui pcepta custodire. si sic maluit paganus puniri p iusta lege sua q eā inultam relinquere. hec et multa similia oportuit in populo carnali obseruare cum sūma seueritate. quatenus timore pene a peccatis cohiberentur.

elchias.

No. pro obser[uanti]a legis

¶ Bisantiū cōdit q̄ postea Cōstātinopolis dicta est. a cōstātino pmo impatore q̄ eā instaurauit et caput iperii orietalis fecit. in glo. sup. xxv. li. v. de ciuitate.

Reges romani.

iii. tullius. annis. xxxiii.

Iste tullius alio noie Hostilius nō ferens tps pacifice transire ob turbationē quam suscitauit vicinis suis. Post lōga qetis tpa merito hostilitatis nomen sibi acqsiuit. Et qz dissipat gētes deus q̄ volūt bella. ipse cū oi domo sua a fulmīe pcussus interiit. De isto etiā tullio sic dicit Ualerius libro. iii. cap. iiii. Hunc in cunabilis primo accepit agreste tuguriū. eiusqz adolescētia in pecore pascendo fuit occupata validior etas iperiū. sed senectus eius i altissimo maiestatis fastigio fulsit.

¶ Niniue destruitur p regem Medorum. Et regnum assyriorum penitus cessauit. sicut pdixerat Naum propheta et Thobias.

Anno mundi. iiii. m. dl vi — iiii. m. dl viii.

Linea christi.

Amon regnauit annis. ii.

Iosias regnauit annis xxxi.

dcxli. — dcxlii.

Iste amon scdm textū hebreor duobus tātū annis regnasse phibet. sed scdz. lxx. iterptes ānis. xii. et ita supplēt hic. x. āni a. lxx. de illis xiii. supra sine rege. Et scdm hoc aptāde sunt hystorie alie q̄ cōiter sequūtur. lxx. Hic idez rex fecit malū corā domino. et pcussus a seruis suis sine penitentia obiit.

Iste iosias optimus filius de peruerso patre gratia singulari preuentus adhuc in pueritia reqsiuit dnm. et vsqz in finem perseuerauit laudabiliter. In quibusdam excessit Ezechiā pauū suū. et ideo dr non habuisse similem in regionibus iuda. Eius religiosā vitam et opera sancta plurima vide. iiii. regum. xxii. xxiii. et. ii. palip. xxxiiii.

Pontifices. azarias

¶ Tobias morit annorum. cxx. vir sanctus plenus operibus bonis filius elchie fuit. et pphetie spū clarus. Prophetauit namqz de destructione hierlm et tēpli quasi iā factū esset. cum tamen adhuc futurum esset pptet certitudinem pphetie. statim post eius mortem vxor eius mortua e et egresso Thobia iuniore cum filiis suis Niniue destructa fuit.

¶ Sophonias pphetauit destructionem hierusalem et reedificationem.

¶ Olda prophetissa vxor Sellum pphetat iosie regi.

¶ Hieremias scōs de maioribus pphetare incepit adhuc puer. xiii. anno iosue regis contra hierusalē et tēpliī. et prophetauit ānis. xlii. preter illud quod pphetauit i egypto. Grādis duricia populi. et grandis plaga que punit eum.

iiii. ancus.

Iste ancus fuit q̄rtus romanorū rex. hic p̄= mū pontē trans tyberim iter mōtē auentinū annis. xxxiii. (z ianiculū fecit z hostiā ciuitatē condidit supra mare decimo sexto miliario ab vrbe romana.

¶ Hostiēsis ciuitas conditur cuius ep̄us benedicit papam.

Nabucho= donosor mo narcha ba=

Iste nabuchodonosor bellicosissim⁹ fuit z victoriosissim⁹ per oīa eo q̄ eēt virga furoris dn̄i vt puniret pctā populorum multorum hic p̄mo erat rex bilonior. (babilonie et postea obtinuit regnū assyrior. quod destru= ctū est a Medis. z fact⁹ est monarcha. Et scdm hoc diuersimode cōputātur anni ei⁹ q2 diu regnauit. Multipliciter de ipo scriptura loqtur. iā bona. iā mala q̄ diligēter scti exposuerūt. Placet tamen q̄busdā q̄ p̄pter penitētiā illā magnā q̄ scri bit in Daniele sit saluat⁹. z q2 scriptura vitā ei⁹ cōcludit i laude z cōfessione vni⁹ veri dei. Idē sentit Nicola⁹ de lyra. danie. iiii. Dicūt doctores q̄dā q̄ de⁹ inspirauit sibi: vt vindica ret se de inimicis suis. sed ipse instinctu isto abusus fuit p̄ supbiā z inuidiā. z sic nō meruit p̄ hoc q̄ istrumētū fuerit diuine iusticie. Forte de oīb⁹ post penituit meritis danielis.

¶ Urias ppheta occidit a ieconia re= ge iuda. z hieremias incarceratur.

Abacuc propheta contra Nabuchodonosor z babilonē. sunt tn̄ opiniones q̄ tp̄e fuerit.

iiii.m.dlxxxix. — iiii.m.dc.

Ioachas re= gnauit mē. iii.

Ieconias vel elia chim vel ioachi.

annis. xi.

Ioachim vel ie conias mē. iii.

Sedechias regna uit annis. xi.

dcxi. — dc. — Anno ante xp̄i natiuitatē.

¶ Iste ioachas statim post mortē p̄ris c̄stitut⁹ fuit rex i hierl'm s3 q2 nō fuit secut⁹ exēplū pii pa= tris sui iosie. iō pharao nechora cepit eū z duxit i egyptū. iiii. regū. xxiii.

Hic etiā fuit fili⁹ iosie frat ioachas z c̄stitut⁹ a pharaōe rex i hierl'z z vt daret mulctā. zc. z q2 fecit malū nec audi uit pphetas. ascendit c̄tra eū nabuchodono sor z fact⁹ est ei seruus tribus ānis. Cūq3 rebellaret venit iterū rex ba= bilonis cōtra eū. z vinctū duxit in babilonē. nō q̄ illuc duct⁹ sit. sed immutatū fuit concilium Nabuchodonosor. z interfecit eum in hie= rusalē. z p̄iecit corpus ei⁹ extra murū iuxta pphetiam hieremie. xxii. Et tulit secū va= sa dn̄i. z posuit ea in templo suo. Paralipp̄. vltimo.

Iste ioachim fuit fili⁹ ieconie z fecit malu3. z iō stati a= mot⁹ est ne regna= ret z vinct⁹ trāslat⁹ est i babilonē z mlt ti cū eo trāslati sūt iiii. regum. xxiiii.

Iste sedechias terti⁹ iosie fili⁹ z mal⁹ nō audi uit hieremiā p phetā z ideo pe riit miserabilit z oīs iuda cū eo z eruti sūt oculi eius. regū vltio. z hieremie. lii.

saraias

Iustum saraiam interfecit Nabuchodonosor rex in Rabata cum aliis cōsilia torib⁹ zedechie. regum vltimo. hic fuit filius azarie.

Daniel adhuc iuuenis Susannam liberat. et in conspectu regis cū sociis stat zc. z postea interpretat somnium regis. z in sublime tollitur Danielis p̄mo.

Ananias. Azarias. Misael.

Ezechiel pphetat in chaldea trāsmigratis destructionē hierl'm: z tādē martyrisatur.

Mardocheus. Omnes hii cum ioachim ducti sunt in babilonē adhuc pueri.

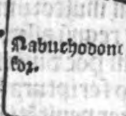
Baruch propheta.

Reges romani.

¶ Iste priscus ludos istituit ꝛ circū rome edificauit. Capitolium fabricare cepit. Et dictū est capitolium q̄si caput solū. qꝛ in fūdamēto iuentū fuit caput sine corpore. quasi ꝓphetia futuri qꝛ ibi postea senatꝰ resedit q̄si vnū caput totius orbis.

tarq̄nus ānis. xxxvii.

Reges babilonie.

¶ Iste nabuchodonosor filiꝰ nabuchodonosor magni fuit hic ortum qui suspensis dr maximis expensis vxori sue fabricauit/ multa magnalia pegit. ita vt herculem transcendisse actuum magnitudine memoret. ꝛ de manubiis hostium templuz belis magnifice decorauit. Astrages rex Medorū vnicam habuit filiā quam cuidā militi plebeio tradidit ne ex ea nobilis filius nasceretur propter causam quā magister recitat. ne scz pelleretur a regno a nepote suo sicut ꝑdixerāt sibi cōiectores. Et qđ verebat ei accidit. nam ex ea natꝰ est Cyrꝰ q̄ ipsum fugauit.

¶ Templū salomonis incēdit a chaldeis ꝛ hierl'm destruit. Et hec est vna de principalibus eris huiꝰ sacre hystorie. Stetit nanq͂ hoc templū. ccccxlii. ānis. s. a fundatione ipsiꝰ inchoādoque fuit facta anno. iiii. salomonis Et ab hac destructione vsq͂ ad destructionem que facta ē per Titum. s. xl. anno post christi passionem fluxerunt anni. dcxii.

¶ Tres pueri ꝓiciunt in fornacē succensam. ꝛ miraculose liberantur a deo. Uide Danie. iii. ca.

¶ Hieremias in egypto ꝓphetauit et regibꝰ egypti ꝑdixit q͂ eorū idola subuerterētur cuz vgo pareret ꝛ ex hoc in secreto tēpli loco imaginē virginis cū puero adorauerunt. Oratione de terra serpētes fugauit. ꝛc. Tandē zelans ꝓ populo increpauit idolatriā populi sui ꝛ lapidatꝰ ē ab eis. Sed egyptii gloriose sepelierūt martyrem sanctū in sepulchris regum ꝓpter beneficia sua.

Pontifices.

¶ Iste iosedech filius Saraye egressus est qn̄ trāstulit dn̄s iudā ꝛ hierl'm ꝑ manꝰ Nabuchodonosor regis. vt ptz. i. paralip. vi ꝛ ductꝰ ē cū aliis captiuis i babilonē. Dicūt aliq̄ istuz fuisse Esdram scribā ꝛ sacerdotem aut forte frater ipsius fuit.

¶ Ezechiel post multa q̄ gloriose gessit etiā ꝑcibus suis aquas chobar condensauit vt filii israel ambularēt ꝑ eas. Chaldei aūt submersi sunt. Tandē ꝑcussis impiis q̄busdā a serpentibus quos redarguit. ceteri exacerbati ipsum eq̄s distraxerūt. ꝛ ꝑ crepidines saxorum excerebrauerūt eum/ martyrem dn̄i gloriosum facientes.

¶ Abacuc ꝓpheta Danieli prandiuz attulit dum in lacu leonum esset apud babilonem secundum hieronymum. Uide in libro ipsius.

¶ Ludus scacorum reperitur a xerse philosopho pro correctione Euilmerodach tyranni qui suos magistros et sapientes occidere consueuit. et ex hoc solatio indirecte attractus fuit ad emendationem.

Serui⁹

¶ Iste seruius tullius seruilis cōditionis fuit ex pte mris que ancilla captiua fuit. sed nobilis. Hic laudes hʒ ab hystoriographis magnas q in oī statu fuit. an. xliiii. et vbiqʒ notabiliter se gerebat. Tres montes vrbi addidit. et fossas iuxta muros duxit.

euilmerodach.

Iste euilmerodach fuit frater Nabuchodonosor iā imediate pcedentis Hic ioachiʒ leuauit de carcere et magnificauit eum. et corpus patris effossum iuxta consilium eius diuisit trecentis vulturibus ne resurgeret a mortuis. Qui de bestia redierat in hominem.

regusar — labusar — balthasar.

Isti tres fratres fuerūt filii Euilmerodach quisuccessiue regnauerunt. et Balthasar fuit vltimus rex babilonie qui interfect⁹ fuit a Dario et Cyro. Non enim habebat filium: et soror Darii fuit mater eius. ideo pocecupauit regnū Dari⁹ cū adiutorio Cyri. Nec audiuit dn̄s ipm qr vasa sctā indigne tractauit. Daniel. v. quinto ca.

iiii. M. dcxxxiiii. — iiii. M. dclix.

Salathiel. — zorobabel.

Anno ante christi natiuitatem. dcl. — dxv.

¶ Iste salathiel fuit filius ieconie regis iude quē genuit post transmigrationem babilonis vt euangelista Matheus dicit.

¶ Iste zorobabel scd̄m imperium dn̄i fundauit templum et manus eius pfecerunt sed longe post. vt patet Esdre. vi.

Daniel vir desideriorū sanctus et electus clarus habetur cuius etiam opera de eius miraculis gloriosis approbauit.

Esdras sacerdos de stirpe Aaron claret sanctitate vite et sapientia. cuius grandi industria et labore totus iudaicus status in melius reformatus fuit.

¶ Babilon destruitur.

¶ Babilon illa magna capitur et aufertur potestas eius sicut predixerunt prophete sancti Hec fuit prima et maxima ciuitas totius orbis/ de qua incredibilia scripta sunt et hec tanta vna nocte defecit vt ostendatur q ad iram dei omnis potētia puluis sit et fauilla. Dixissime q eam humano ope extrui vel humanis viribus destrui potuisse pene incredibile videbatur. vnde grande spectaculū euidensqʒ exemplum mundus haberet si informari posset seu etiam vellet. de hac hiere. l. et li. ysaie. xiii. xxi. et xlvii. et de ciuitate. li. xviii. ca. ii. Item. li. xvi. ca. iii. iiii. et xvii. et li. xvii. ca. xxiiii.

¶ Sibilla cumana de xpo pphetat. et Tarqnio. ix. codices attulit. in quibus erant scripta decreta romanorum.

Reges romanorum.

¶ Sibilla helespōtia de agro troiano nata hiisdi cit fuisse tpibus. et pphe tauit sic de christo. Jes9 christus nascetur de casta. etc.

Tarquini9 superbus.

¶ Iste tarqni9 superbus seruio iterfecto meliore se arripuit regnū. hic prim9 oīm tormētorū genera excogitauit. et post de regno expulsus est propter stuprū Lucretie a filio suo cōmissū. Et noluerunt āmodo romani hēre reges propter tyrannidē eorum.

Dari9 prim9 monarcha psatuz

Iste darius fuit consobrinus astragis quē i filiū adoptauit. qz nō habuit ni si vnicam filiam. et dedit regnū. qz cyrus cōtra eū pugnauit. et tamē ambo victi sunt a cyro. sed tanqz nepotes eos tractauit benigne. qz auo scz astragi regnū hircanorū cōcessit. et Dario medorū.

¶ Hystoria libri Esdre incipit.

cyrus regnauit annis. xx

Iste rex Persarū fuit pmo et de post transtulit monarchiam ad persas. Hic ex parte patris plebeius fuit sed mater eius erat filia regis Astragis. De isto pphetauit Esayas. et babilonem vicit balthasar iterfecit. Danielē magnificauit. et israel remisit in iudeā vt tēplū reedificarēt. vt patet Esdre. i. ca.

Anno mundi. iiii. M. dclxxxiiii.

Linea christi.

Templum fundatur.

Aggeus et zacharias pphetant confortantes tēplū et prouocantes ad edificandū tēplū.

Pontifices.

Jesus.

Iste iesus filius iosedech sacerdos magn9 tanqz regens et zorobabel tanqz dux post reditum ppl'i israel de babilone pfuerunt Et iste modus vsqz ad Herodem seruat9 est. vt sacerdotes sūmi essent pricipales et duces substituti. Semper tamen duces erant de tribu iuda iuxta prophetiam Jacob. Et sub hoc regimine sacerdotali optimo non legitur ppl's declinasse a vitate fidei sicut an. qz tpe iudicū et regum sepius ad idolatriā corruit. Et nota qz iudei isti qui hic redierunt et postea dispersi sunt in oēm terrā. iuxta prophetā Dauid. Dispge illos psal. lviii. fuerūt omnes de tribu iuda bēiamī et leui et pauci de decē tribub9 q aufugientes iunxerūt se istis. Illi autē q in montibus caspius relegati sunt nunqz redierunt secundū Hebreos.

¶ Cyrus post multa bella tandem cuz ad Scitas declinasset a regina Thamiris capitur et cū toto exercitu suo ad. cc. m. occiditur. Caput eius pcisum in vtrem humano sanguine plenum proiecit dicens. Satia te sanguine quem sitisti.

Arphaxat post mortem Cyri p vim obtinuit regnū Medorum. et edificauit ciuitatem grandem Ecbathanis. et disposuit rebellare contra Nabuchodonosor. id est Cambisen et tamen ab eo victus fuit. vt patet Judith primo.

¶ Falaris siculus tyrannus multos innocentes depopulatur. hic quendam perilum artificem qui thaurum ereum fecit ad puniendum homines in eundem ipm proiecit primum vt experiretur quod fecerat et clamor eius p os thauri sonuit horribiliter quasi boat⁹ bestie. z sic tyrannus iniust⁹ inuenit aliquando quē iuste puniret. Istud factum dicit orosius anno ante vrbem conditā. lxiii. vel circa. zc. Et vt dicit sicilia semper nutrix tyrannoz fuit.

¶ Lucretia femina nobilis z honesta a filio regis violenter oppressa seipsaz stulte gladio interemit. hec in exemplum castitatis allegari solet. sed non excusatur ab homicidio. vt dicit Augustinus. i. de ciuitate dei.

cābises. ii. filius cyri ā. viii.

Babilonia noua in egypto conditur a Cambise qui totū illud obtinuit regnum ¶ Iste cambises filius cyri. et secundus magnus varie nominatur a diuersis. apd esdram artharerses dicitur vel assuerus In hystoria iudith que sub eo texta fuit vocatur. Nabuchodonosor. Hic potenter interdixit ne hierl'm aut templū reedificarent. z pater eius tantūmodo precepit ne ciuitas extrueretur. z etiam tunc pncipes Cyro ignorante impediuerūt opus dom⁹ dni. Hic quēdam iniquum iudicē viuum excoriari fecit. z filiū sup paternam cutē sedere fecit. vt hoc modo scelus vitaret. z recte iudicaret.

ereneides. iii. annis p medis.

Iste ereneides tert⁹ magn⁹ duxit filiā regis i vxorē z nō diu post mortē Pataptes filia cābisi fuit his duobus successiue in coniugē sociata secūdum hieronymuz super Danielem libro tertio.

iiii.m.dccix.

Anno ante christi natiuitatem. cccl

¶ Hystoria Iudith hic texitur. ipsa autē exemplar totius pudicitie ponitur.

Holofernes princeps milicie Nabuchodonosor Cābisis multas terras dominio suo subiugauit. z tandē venit ad bethuliā z ibi a iudith muliere interficitur. vt patet iudith. ii. z. xiii. c.

Pythagoras primus philosophus.

Nota q gentilium sapientia que totaliter de creaturis fuit. pmo incepit a diis quādo adhuc tempora grossa fuerunt. quia tunc qui paulo plus aliis sciebant. a populo rudi dii putabantur. Post hec creuit prudētia. z tunc Theologi venerūt. ipsi sunt poete antiquiores qui de falsis diis multa mendacia finxerunt vrbano sermone. Si isti ante venissent pfecto dii putarentur. sed tempus obfuit eis. Post hos venerunt sapientes. i. philosophi q mira iactantia gloriam suam celebrarūt. Nec tamen diuinū aut theologicum honorē meruerūt pter tempus. quia iam melius sciebant malam tamen consuetudinem cū ceteris continuauere. licet nouos deos fieri phiberent. Demū philosophi claruerūt quoruz iste primus fuit. eo q humiliter respōderet se non sapientem fore: sed amatorē sapientie. hi cōmuniter cōtradixerunt idolatris. z plures trucidati sunt plures timore fecerūt sicut alii. Peiores fecerūt qui munerib⁹ acceptis etiam cōtra propriam conscientiam cultum sacrilegum extulerūt. Vide Augustinum de ciuitate dei.

Dano z philios discipuli Pythagore hanc sectam cōtinuauere. vbi p quinquēnium silentium seruabatur. z post eruditi loquebantur.

Anno.ccxliiii.ab vrbe cōdita Romani loco regū ordinauerūt duos cōsules q̄ p vnū annuz regerēt:ne ex mora tp̄is in supbiā erigerent.z vt vnus alterum corrigeret si erraret aut excederet

Brut⁹. Consules incipiunt. Primus consul.

Luci⁹. Mutauit Roma principatum sed non euasit tyrannidem.

qualiter viam ... a moyat

¶ Leonida rex spartanorū cū.ii.m.hoim.lxx.m.persaꝝ pene trucidauit. Mirabile dictum ait suis. Prādete hic tanq̄ apud iferos cenaturi.z ita factū est qz ex fatigatione ceciderunt super mortuos.z mortui sunt cum illis pariter.

Reges persarum. Dari⁹ itaspis iiii.magus

¶ Iste darius fuit vn⁹ de septem magis et subtiliter regnum acquisiuit.hic recuperauit regno Persarum assyrios z Babiloniā Asiam.et Macedoniam perdomuit. Cumq̄ regis scitarū filiā in vxorē desideraret.z ei dare nollet.ob hoc cum.dcc.m.contra Scitas venit.non veritus p vnius hominis libidine tot millia viroꝝ mortis periculo exponere.quod vtiq̄ icautū z crudele z iniustissimū fuit.vñ turpiter fugatus lxxx.m.amisit.tādē cū residuis a paucis Atheniēsibus.puta.xi.m.fugatus.cc.m.Persaꝝ amisit.Volēs aūt se post fugā vindicare:in ipso apparatu cōcidit.Et scd̄m quosdam bona spes est de ipo.qz habuit fidem vni⁹ veri dei.cui tēplum z sacrificia fieri precepit.zc.vide Lyram sup.c.vi.Esdre.

¶ Democrit⁹ phūs seipm excecauit.z de diuite se pauperē fecit ob amorem sapientie.

Anno mundi. iii.m.dccxxiiii.

Linea christi. Abiud.

¶ Iste fuit fili⁹ zorobabel.sed de ipso z aliis ꝓsequentibus vsq̄ ad Joseph nichil habet in scripturis.nisi q̄ a Matheo numeratur.Et ideo nec tempus eorū debite sciri potest.

cccxcv.

¶ Nota q̄ scd̄m magistrū Dari⁹ istinctu zorobabel iussit resumi opus domus dei.precipiens ꝑncipibus suis ne aliquo modo ipedirent sed iuuarēt.Vide etiam Esdre.v.z vi.cap. De hacera ambiguū est ꝑpter diuersitatem doctorum.

¶ Aggeus z zacharias anno scd̄o Darii icrepauerūt pp̄lm ꝑpter negligētiā eoꝝ ad edificādū domū dn̄i.z sollicitabāt zorobabel vt loq̄ret sup hoc regi.z annuit rex z accēsuz ē coꝝ pp̄li vt edificarēt tēplū.vt pz Esdre.vi.ca.

¶ Templū perficit anno septimo Darii.

Pontifices.

Joachi

¶ Iste scd̄z iosephū cognominat⁹ est Josedech.sub q̄ ciuitas hierlm extructa ē vt dicit etiā Eusebi⁹.sicut etiam patet Neemie.xii.

¶ Aggeus de hoc templo ꝓphetauit.q̄ gloria ei⁹ maior erit q̄ ꝑmi.qd̄ est itelligēdū spiritualiter.qz xp̄s dn̄s desideratus cunctis gētibus hoc corporali presentia sepius ingrediendo magnifice glorificauit.z oblatus fuit in eo in die purificatiōis Marie.alioquin nō potest stare veritas ꝓphetie.qz istud scd̄m quasi nichil fuit respectu primi.Augustin⁹ hic fortissimū sumit argumentū contra Judeos.q̄ hec auctoritas necessarissime intelligat de ecclesia que est domus dei ex viuis lapidibus.quia hoc tēplū nec vnq̄ habuit parē gloriā.taceo maiorē.vide Augu.xix.de ciuita.dei.

¶ His quoq̄ tēporibus Pithagoras philosophus claruit qui samo oriund⁹ crotone deguit.Nouissime metapontū adiit.ibiq̄ sepultus est.

¶ Iste dictator creatus fuit vt consules preiret potentia contra inimicos.

dictator

nomen est officii dignioris. Hoc tempore facta est rome dissensio plebis a senatu.

Tytus

Quintus repertus in rure ab aratro sumptus est. et in dictatorem creatus est. Hic romam iam pene desperatam propter aduersos casus magnifice consolatus est triumphis suis.

xerses filius darii. v. magnus.

¶ Iste xerses multitudine populorum quos collegerat terras mouit et vndas. et tamen pene nichil ei prospere successit. Amisit quippe in breui tempore deciesnouies centena millia virorum. Item tandem post modicum per artabanum prefectum suum occiditur. Grecorum autem numerus qui victores extiterunt longe maior erat occisorum. O tempora dolenda. etc. Vide Orosium. Narrat enim beatus Hieronimus in epistolis suis quod xerses cum de sublimi loco innumerabilem exercitum vidisset fleuisse dicitur, eo quod post centum annos nullus eorum superfuturus esset.

publius.

¶ Tempore horum consulum fames et pestilentia grauis romam corripuere. Et bellum vientium atrocissimum fuit.

artabanus. vii. mensibus.

¶ Iste artabanus non ponitur in cathalogo regum Persarum quia parum profecit. Tamen hieronimus videtur eum numerare super danielem lib. tertio

¶ Fabiorum gloriosissima familia vrbis bello Vientano prosternitur.

iiii.M.dcc.lix.

Eliachim

¶ De hoc nichil habetur in scripturis nisi Matthei primo.

cccxxi — Anno ante christi natiuitatem

Esdras vir sanctus atque doctissimus velut alter Moyses in populo venerandus habitus est. hic primum de Babilone cum ceteris venit sed iterum paterna sollicitudine motus rediit vt plures lucrifaceret et secum adduceret. Tempore autem isto legem ceterosque libros sanctos reparauit. quos combusserant chaldei. Felix testimonium orbi relinquens nouos et faciliores apices inuenit. Quo feliciter in spiritu sancto pacto venit iterum hierusalem cum multitudine magna. regalibusque priuilegiis vt doceret populum. Esdre. vii. Obiit in senectute veneranda. sepultus ibidem. Malachias propheta dicitur sic dictus. i. angelus propter optimam vitam et decorum aspectum. Aiunt quod ore eodem quo prophetauerat. angelus domini apparens eadem iterabat.

Anaxagoras philosophus claruit. hic habuit successorem qui dicebatur Archelaus magister socratis.

Hereclius cerebrosus.

Hostilius tragediarum scriptor.

Snias horum floridas vide in speculo vincentii.

Pindarus poeta. Sophocles.

Euripides. Socrates nascitur.

Herodotus hystoriarum scriptor.

Empedocles et plures alii claruerunt tempore xersis.

¶ Parmenides et alii philosophi notabiles maxime in moralibus claruerunt.

¶ Socrates philosophus. hic habet magnas laudis prerogatiuas. quas etiam beatus hieronimus sibi in exemplum proponit et aliis. Fuit enim mire patientie. et semper equanimis. et subtilius de primo ente. i. deo fertur sensisse. pro quo tandem venenum in carcere bibit.

¶ Plato discipulus eius.

¶ Ipocras et alii plures fuerunt tunc nominati viri quorum labores permanserunt.

¶ Virgilius filiam propriam gladio transfigit ne seruituti traderetur. et ob hoc tribuni insignia deponere coguntur. vide Titum liuium de conditione vrbis. libro. iii.

marcus

¶ Lex. xii. tabularũ Rome instituta est. Decem enim tabule a Grecis delate sunt. quibus due addite sunt a Romanis anno. ccc. ab vrbe condita ipse est annus mundi. iiii. m. dcclxxxiiii.

tribuni

¶ Decem viri instituti fuerunt loco cõsulum. quia nimis cõq̃rebat de guerso regimine consulum. &c.

Romani.

gneus.

Reges psarũ.

artaxerses longiman⁹ an. xxi

xerses mēsibus. ii.

serdian⁹ mēsibus. vii.

Isti duo parum prefuerunt nec profecerũt.

¶ Iste artharxerses est sub quo Esdras venit hierusalē. et Neemias fuit pincerna eius/ quē post misit ad edificādũ muros ciuitatis

¶ Roma in conculcatione incensa. et muri eius destructi. Nam senones Galli cum Romanis pugnant et capta est vrbs preter capitolium quod etiam perdidisset si pugnã anser ex lassitudine pugne dormientes Romanos non excitasset. Quapropter ambrosius exprobrando eis ingratitudinem christiane prosperitatis. dicit eos magis sacrificare anseribus debere q̃ diis.
¶ Idem augustinus. Os inferni in medio vrbis horribiliter apparuit. De cuius exaltatione plures interfecti fuerunt. Ubi cum se Marcus curtius armatus proiecisset. Cessauit q; plaga impiorum demonum.

Anno mundi. iiii. M. dcclxxxiiii.

Linea christi.

cccii.

¶ Ebdomade Danielis hic incipiunt. De his est grandis altercatio inter doctores. et Labyrinthus maximus. Uide hieronimũ super danielē et Lyrã et Ulricũ lib. v. c. iiii. porro Beda computat per annos lunares. et incipit vigesimo anno Artharxerses.
¶ Neemias vir benignissimus ac deuotione precipuus. fuit pincerna artharxersis regis Persarũ. Hic vigesimo anno ei⁹ iuxta dei volũtatē missus est ab eo vt instauraret murũ Hierusalē et edificauit eã in angustia t por. expleto autē ope miraculose ignē sanctum receperunt. et murũ dedicauerunt. Deinde rediit ad regē. et iterũ reuersus est hierl'm. et mortuus est. ibiq; sepultus iuxta murũ quē edificauit. Uide in libro eius. Et hic finitur hystoria librorũ q̃ sunt de canone. Hierl'm reedificatur a Neemia et aliis filiis israel. et h; tres habitationes. Prima habitatio est cõis ppl'i. s. artificum laborantiũ in mechanicis. Scda habitatio est nobiliũ et prophetarũ. Tertia habitatio est regis et sacerdotũ. Itē h; sex portas quarũ p̃ma dicitur vallis iosaphat. secunda porta sterq̃linii. tertia porta vet⁹ vel iudiciaria. quarta porta pisciũ vel dauid. q̃nta silos vel aq̃rũ. sexta gregis vel ꝓbatice piscine.
Cheatinus primus comicus qui sub specie iocalitatis aperte vicia redarguit.
Archita tarentin⁹ magister Platonis. Abtibiades socraticus. Eudoxus astrologus. Epicurus vorax. Dyogenes alexandro ditior et potentior fuit eo q̃ quicquid dare potuit contempsit. quicquid auferre vel inferre non expauit.

¶ Ludi scenici instituunt vt pestilentia cessaret rome. De his augustinus multa tractat diligenter: improbando deorũ falsitatẽ q̃ talib⁹ ludis placari poscebant. Ita turpiter isti exercebantur vt nedũ honesti viri ꝛ femine interesse nõ vellẽt. sed nec vel de lõge intueri. O sacrilegia deorũ q̃bus nouella romanorũ indoles ad tanta crimia prauo trahebat exẽplo ita pro depellenda tpali peste corporũ accersitus est ꝑpetu⁹ morbus animarũ. vide augu. de ciuitate dei. li. i. ca. xxxi. li. ii. ca. iiii. ꝛ. viii. li. iii. ca. xviii. li. iii. ca. xiiii. Item ludi scenici ꝛ circenses et ludorũ differentia et de ioue apparẽte eodem in loco. li. iiii. ca. xxvi.

¶ Tribuni loco consulum instituuntur. verũ hec mutatio magnã ꝑnicie͂ reipublice inuexit eo q̃ singuli cũ impatorib⁹ insignibus processerũt donec ꝑ vim coacti hmõi fastũ deponerẽt ꝛ tyrãnidẽ. nulla aũt restat iam spes trãquillitatis adipiscẽde romanis. nisi ꝑ solã patiẽtiam. quã vera dei sapientia christus docuit.

Darius nothu. au. xix.

¶ Iste darius grauẽ manũ misit cõtra athenienses. vñ tandẽ cõtriti sunt q̃ supremi fuerũt iuxta morẽ mutabilitatis humane. Sub eo egypt⁹ recessit a psis. Hic habuit fratrẽ noĩe cyrũ bellicosũ. Vide orosiũ libro scđo hui⁹ eñ ciri natiuitas et promotio fuit mirabilis de eo et eius gestis vide augu. de ciuitate. li. iiii. ca. vi. et. li. xviii. ca. xxvi.

¶ Mediolana ciuitas cõdit. sic dicta: q2 ibi tunc apparuit sus que pro media parte portabat lanam pro pilis. Hoc modo omnia gloriosa mundi a paruis ꝛ pene vilibus ortum habent. ꝛ in idipsum tandem reuertuntur.

¶ His tẽporibus athenienses. xxiiii. lris vti ceperũt cum antea. xvi. tm̃ lras haberent.

iiii. M. dcccix.

¶ Bella atheniensium famosissima quasi secunda troiana circa hec tpa fuerunt ꝛ cõsumpti sunt miserabiliter. ꝛ in seruitutẽ redacti. Quõ perierunt qui dñabantur populis!

¶ Plato philosophus diuinus nominatissimus claret quem Augustinus extollit. quasi de diuina scriptura aliquid senserit. Aristoteles discipulus eius fuit.

heliazib

¶ Iste Heliazib vel eliazaphat successit Ioachim in pontificatu. vt dicit Eusebius. Et vlterius communiter doctores sequuntur iosephum vt dicit magister. quem se etiam eusebius sequi testatur.

¶ Dionysius siclus tyrãnus pessimus de sicilia expellitur. Hic erat discipulus platonis: sed non imitator. Quodã tpe vidua quedã paupcula ꝑ ipso dies immolabat obsecrãs q̃ tãnus diutius viueret. ipso retro stante secretius et admirante. Completo autem sacrificio accersitã interrogans ait. Cur sic pro me oras qui semꝑ tibi molest⁹ fui. Illa respõdit. Domine auus vester tyrãnus fuit. ꝛ vaccã michi vnam abstulit. ꝛ non retinui nisi tres. rogaui q̃ deos vt moreretur: si forte ipso defuncto filius ei⁹ pater vester michi restitueret eã. sed ille peior nedũ illã retinuit. imo vnã similiter abstulit ꝛ remanserũt michi solũ due. Iterũ imprecatus sũ contra eũ vt moreretur sperãs a vobis michi restitui vaccas meas. vos aũt pessimus omniũ nichil michi reddidistis. insuꝑ etiã afflictã afflixistis: vnã auferendo. Timui ergo ne post mortẽ vestram adhuc crudelior veniret q̃ hanc similiter auferat. ꝛ fame moriar. ideo deos exoraui. pro vita vestra infeliciter expta q̃ pene cõtinue res in deterius dilabuntur. Hec sunt verba vetera ꝛ noua ꝑdicta cui⁹ experiẽtiã non omnes equaliter aduertunt. qui autem hec patiuntur a risu continere se nouerunt.

D. i.

¶ Iste camillus furius dict⁹ extitit q̄ afflicte reipublice magnifice subuenit expugnando. scz venientes qui p̄ decē annos continuos valde romanos attriuerant. hūc tm̄ virū postea ingrata ciuitas dānauit. Orosi⁹ dicit hāc victoriā magis vtilem q̄ nobilem fuisse quia sine vllo digno romano v̄tutis testimonio clādestina obreptiōe facta fuit. Nec ob hanc iniuriā destitit qn rediret iterū de exilio. denuo patriā defendens. Et hoc magnum est exemplum patientie christianis secundum Augustinum.

Romani. dictator. camill⁹

¶ Iste assuerus cognomiatus est minenon. darii z perisatidis filius a.lxx. ab hebreis autē assuerus dictus Et habuit fratrē noīe Cyrum quē post mortem patris in bello superatū occidit. q2 nisi per letale bellum libido dominādi nequibat mitigari cum tamen tot terras possideret q̄ merito plusq̄.c.regētibus.suffecisset dominia earū. Hic p̄mo vasti reginā pulcherrimā duxit in vxorez. quā tamē post abiecit. z hester virginē de stirpe Beniamin loco vasti sumpsit. et Mardocheū patruum ei⁹ sublimauit. Aman p̄us suspenso. hic videtur homo pacific⁹ fuisse. sed nimis luxuriosus. vt patet in libro Hester.i.z.ii. Fertur etiā filios habuisse.ccc.e quibus dari⁹ quē in regē sublimauit.z.xl. alii nobiliores cōiurauerūt vt eū iterficerēt iam senē vt sic licenti⁹ regnarēt. Quo cōpto oēs fecit occidi. quia p̄ que quis peccat p̄ hec punit.

Reges persarū. Assuerus vel artaxerses annis.xl.

Anno mundi.

Linea christi. 3302.

¶ Hester hystoria hic texit scd̄m doctores latinos. vide Lyrā hic. z etiā Danielem.c.ix.
¶ Mardocheus iudeus vir sctūs clarus habet. Et p̄mus post assuerū in toto regno persarum semper tamen humilis z deuotus cultor dei z fratrū amator. Et secūdum hanc computationem Latinorum tempore exaltationis sue fuit annorum.cclix. vide lyram.

Samnites medii sunt inter picenum Campaniam z Apuleiam.

Pontifices.

¶ Aristoteles audiuit platonē.xviii.annū. gerēs. hic post fuit magister alexandri.

Demostenes orator fuit.

Pseusippus post platonem achademicam tenuit.

Apuleius z hermes discipuli platonis in templorum locis z porticubus versantes nichil aliud q̄ de virtutibus cogitabant qui oculos effodisse leguntur. ne per eorū visum a contemplatione sapientie auerterentur.

Senocrates successit mortuo pseusippo.
Cobares philosophus qui ait. In suo negocio quisq̄ ebetior est q̄ in alieno.
Hermes tremegistus qui z mercurius dictus est fuit circa hectempora.
Senocrates grauissimus philosophorum z castissimus fuit.
Lacedemones ipsi sunt spartani expugnantur. z in seruitutem rediguntur quorum improba dominandi cupido infinita mala suscitauit.

¶ Manli⁹ torquat⁹ pugnã ichoauit atrocissimã cũ Gallis pcussoq; gallo q eũ ad singulare certamẽ puocauit. torquẽ aureã de collo ei⁹ tulit ⁊ suo imposuit. vñ ipe ⁊ posteri eius dicti sunt torquati.

it⁹ quintius.

Iste quinti⁹ dictator cru entissima cõgregatiõe, bel lũ a mãlio ichoatũ pfecit. ⁊ victor fidelis factus in eadem paupertate permansit sicut ante. quattuor iugera suis manibus colens. Hunc in exẽplum adducit Augustinus de ciuitate dei cõtra auaros ⁊ supbos christianos quosdam.

Gaius.

¶ Sub hoc gaio facta est pugna tuscorũ quorum octo millia capti fuerunt.

Marcus.

Ochus. an. xxiii.

¶ Iste ochus qui et artarxersis egyptum reuocauit ad imperiũ Persarũ, nectanabo rege in Ethiopia pulso. ⁊ plurimos iudeo⁊ i trãsmigratione egit. ⁊ iuxta mare caspiũ collocauit q nimis creuerũt ibi. Hic etiã misit vagosum pncipẽ trãs flumen q tributa p Esdram dimissa repetiit. s. septimi anni ppter sabbata terre. Mir est quõ hic vt putat fili⁹ hester ita fuit iudeis ifest⁹.

Arsamus. anno. i.

¶ Iste arsamus qui ⁊ argus successit ocho ⁊ pa rum regnauit.

¶ Marco valerio teste: Eutropio euenit victoria ɔtra Gallũ siue gallos ppter coruũ qui isidẽs eis brachio eruit oculos Galli cũ rostro ex quo postea cognomen sumpsit. Marcus valeri⁹ coruin⁹. ¶ Aristoteles famosissim⁹ ⁊ oim philosophorũ subtilissim⁹ claret. sectãq; peripateticoꝝ cõstituit. Paulo ante hec tpa nox vsq; ad plurimaꝝ diei partẽ tẽdi visa ẽ ⁊ saxea grãdo (vt tradit orosi⁹) de nubib⁹ descẽdẽs veris terrã lapidibus dieb⁹ quiq; ⁊ vigiti verberauit. Quibus dieb⁹ etiã Alexãder magn⁹/magn⁹ velle. Ille gurges miseriarum atq; atrocissim⁹ turbo toti⁹ orientis natus est qui vbi ad humũ lapsus est motus protin⁹ terre insequitur tonitruum crepor ventorũ cõflictus et fulgurum coruscatio. vide Iustinũ li. xii.

iiii. m. dccccxxviii.

Sydon delet ab Ocho rege psarum. Erubesce syon ait mare.

¶ Vagosus pfect⁹ Ochi tẽplũ supbe itrat ⁊ spoliat. ⁊ tributa ministris dei imposuit propter dissensionẽ põtificis cum fratre suo Ihesu quẽ occidit. ¶ Philippus rex Macedonũ pater Alexandri putatiu⁹ p. xxv. annos tyrãnidẽ exercet fractis sacrificiis ita elatus vt licere sibi omnia que cogitauisset putaret. tandem dolose occiditur.

Iudas

¶ Iste iudas vel ioiade filius elizaphat fuit summus sacerdos tẽpore Mardochei. cui idem epistolas misit de obseruatione dierum furim. vt patet Hester. ix. cap.

Iohannes.

¶ Iste iohannes filius iude habuit fratrem qui dicebat ihesus ⁊ aspirabat ad põtificatũ quapropter familiaritatẽ vagosi pfecti trans flumẽ sibi cõparauit. Confisus autẽ sup hoc altercare cum iohãne cepit in tẽplo ⁊ ideo incitauit fratrẽ vt eum occideret.

¶ Fabrici⁹ vir digne memorie nulla potuit idustria Pyrri regis a romana ciuitate diuelli, pmissa etiã quarta parte regni tandẽ pyrrus ait. hic ille fabrici⁹ q difficili⁹ a virtute q; sol a cursu suo auerti potest. ¶ Quint⁹ curti⁹ philosoph⁹. hic cõtra Alexãdrũ multis rationib⁹ seriose disseruit eũ increpando. Si deus es iquit: bñficia largire nõ auferas. Si homo semp id cogita aliis postpositis. ¶ Calistenes philosoph⁹ cõdiscipulus alexãdri sub Aristotele ab eo occidit q2 eũ p deo nõ adorauit. ⁊ multas tyrãnides sites ide alexãder pfecit magis ductu pprie cõplacẽtie q; recte rõnis. qð valde cõe est apud potẽtes. Indignant accipiunt: si qs pferat vel faciat q eis non placent qð piculosissimum est ⁊ sibi ⁊ aliis.

¶ Minutia virgo vestalis ppter incestū viua sepulta est. hec z similia allegari solent in exemplum xpianis q̄ legaliter z districte vicia etiā apud gentiles puniebantur.

Romani

Marc⁹.

Iste marc⁹ cū vi.m. rōanis pugnauit ɔtra gallos q̄s in fugā vertit et grauiter trucidauit.

Valeri⁹

Manli⁹

Deci⁹.

Isti duo cōsules cōtra latinos pugnātes decius occisus fuit z manli⁹ triūphauit. Sed qz ppriū filiū occidit. solitas laudes non habuit.

Ille nāq filí⁹ ɔtra imperiū cōsulū pugnauit ɔtra hostes z q̄uis victor extitit. tñ ppt inobedientiā virgis ces⁹ z capite punit⁹ fuit. hoc in laudem patris Augustinus allegat.

Reges persarum.

Darius an. xxiiii.

¶ Iste darius potentissimus ausus ē a grecis tributa expetere que fuit occasio destructionis totius monarchie psarū que hic trāslata fuit ad grecos iuxta prophetiā Danielis. Fertur q amiserit quinquies decies cētena millia bellatorum quos omnes alexander de persis occidit.

¶ Dedicatio prima apd romanos. Nota q romani vsq ad ista tēpora nusq se capi ꝑmittebāt vel in seruitutem redigi sed aut vinci aut occidi maluerūt sed circa hec tempora hec eorum animositas sedata fuit a samnitis. Uerum papirius hoc scandalum ammouit. qñ post samnitas vicit licet maius dedecus. s. periurii tunc roma contraxit.

Anno mundi. iiii.m.dccclix.

Linea christi.

ccclxi.

¶ Alexander nascit ex olimpiade vxore philippi regis macedonū adultera p nectanabum nigromāticū regē egypti qz p incantationes illudebat ei quasi deus amon cōcubuisset cū ea. hoc colludio potentum adulteria z stupra solebant excusari aut etiā honorari. sed pauperū capitali pena feriebātur.

¶ Exercitus darii primus. dc.m.

Pontifices.

Iadus.

¶ Secūdus. xxx.m. peditū. z cētum millia equitū. Terti⁹. cccc.m. peditū. z cētū millia equitū. Et in hoc tertio cōgressu darius letaliter vulnerat⁹ cū fugeret miserabiliter solus in via derelict⁹ obiit alexādro presente. quē lz inani misericordia tñ regali eum honore sepeliri iussit.

Iste iadus irato alexandro occurrit pontificalibus indutus z placatus subito rex de eq descendens venerabatur antistitē. z cum pace z gaudio intrauit ciuitatem. fecitq sibi afferri codicem. Danie. z exponi pphetiam que de ipso loqtur quibus pactis gauisus est valde qz oīa que p somniū ante viderat debito ordine complebantur. Et visum est sibi q ipse esset de quo hec prophetata fuerūt. z maiorē ex hoc sumpsit audaciā pugnandi cōtra dariū oblatoq sacrificio iussit petere iudeos q̄ vellent z concessit vt suis legibus vterentur. z q septimus annus esset absq tributo propter sab. terre. Uide augu. de ciuitate lib. xviii. ca. xlv. z li. iii. ca. iiii. in glo.

¶ Meander comicus.

Antiochia. Edissa. ciuitates cōdunt.

Philemon philosopus.

Sceusippus philosophus.

Seleucia.

Menodemus philosophus.

¶ Iste papirius cū adhuc puer esset prudentissim⁹ fuit. ꝛ pulchrū mendaciū finxit. vt matri celaret secretū cōsulat⁹. Cū aūt vir factus esset adeo bellicosus fuit vt alexandro cui⁹ aduentū romani formidabāt: merito obiiceret. nec q̄cq̄ de diis curabat. sed augures infaustā p̄dicētes deridebat: ꝛ i hoc magnā ei⁹ laudē referūt doctores scti. q2 in hoc se virum prudentem ꝛ magnanimum ostendit.

Papiri⁹

Philippus.

¶ Iste philippus fuit rex macedonū. frater alexandri scdm Hieronymum.

Reges egypti.

Alexāder magnus mōarcha grecorū ā. xi

¶ Iste alexander magnus dictus propter mirabilē victoriam quam habuit de toto mūdo quasi in breui tempore. qd̄ euidens fuit iudicium ire dei contra peccatores illius temporis. Nam aliqua miracula ostendit sibi deus adiuuando manus eius q2 mare pāphilicum sibi diuisū fuit. sicut olim mare rubrū iudeis quādo p̄sequebantur Dariū. Etiam oratione fusa montes Caspii clausi sunt. et iudei quidā puersi inclusi sunt. Tandem in babilone hausto veneno morit. Anno etatis sue. xxxii. anno monarchie. v. Macedonum. xii. et hoc modo multe hystorie concordant. aug. de ciuitate. li. xviii. ca. xlii. ꝛ. li. i. machabeorū. ca. i. x. xi. ꝛ iose. de āti. li. xi. ca. xiiii. xv. xvi. ꝛ. xvii.

Ptolomeus rex egypti. an. xl.

Antigonus.

Non fit hic p̄secutio de hoc i pphetia Dan. ergo nec scti doctores intromittūt se de vlteriori ānotatione.

iiii. M. dcccxxxiiii.

Sadoch.

De hoc nichil habetur nisi q̄ cum aliis numeratur. Mathei. i.

Anno ante christi natiuitatem cccv.

¶ Nota q̄ defuncto Alexandro cū. xii. illi q̄bus regnū diuisit inter se non possent concordare infinita bella surgunt. ꝛ multiplicata sunt mala sup terrā vltra modū. Tandē contritis aliis isti. iiii. s. Antigonus rex assyriorū/ Ptolomeus lagi filius rex egypti/ Philippus rex macedonū. ꝛ Seleucus rex syrie obtinuerunt potestatē. iuxta p̄phetiā Danielis. vide Orosium. De regno vero egypti principaliter hic fit p̄secutio: q2 iudeis quandoq̄ infesti. quandoq̄ infauorabiles fuerūt reges ipsius qd̄ ideo euenit q2 reges syrie pene semper cū egyptiis pugnabant. Israel aūt in medio eorum iugiter affligebatur q̄cunq̄ se verteret iā ab hoc/ iā ab illo. Et primo iste ptolomeus eos grauiter afflixit. eosq̄ capiens dolose vēdidit. Et hac occasione dispersi sunt in nationib⁹. vt p3 actuū. ii. Ipse autem impunitus non euasit. vide Orosium.

Reges syrie.

¶ Tempora horrendissima. vndiq̄ vox sanguinis ꝛ clamor pugne Mira dei patientia.

Seleuc⁹

¶ Iste seleucus vel nichanor filius antiochi post multa bella cum babiloniam deuicisset. toti⁹ Asye dyadema sibi imposuit āno. xii. post mortē alexandri. Et ab hac etate scriptura Machabeorū regnū grecorū enumerat vt dicit Eusebi⁹

¶ Exercit⁹ Alexādri vt dicit Orosi⁹ fuit peditū. xxxii. m. ꝛ eqtū. iiii. m. naues clxxx. actā parua manu vniuersū terrarū orbē. verū admirabilius sit. q2 vicit. an q2 aggredi ausus fuerit incertū est de hoc vide quictū curtiū de gestis alexandri iusti. li. xi. ꝛ anth. x flore. pte. i. ti. iiii. ca. ii. §. vi. Summa occisorū de persis ab exercitu Alexandri ad modum paruo fuere quinquies decies centena millia. Hic idem. Alexandrie. xii. ciuitates ab alexandro condite sunt. s. quolibet anno regni eius vna.

¶ Horũ consulum tempe territi sunt romani: quia. iiii. populi italie contra eos in vnum fedus coierunt. quos tamen subtiliter paulatimq; vicerunt. Uide Orosium.

Romani. Fabius Decius Horuz tẽpore cviii. m. romanoruz a gallis occisa sunt ne appareret qui romani iustuz Dolobila Domicius. Iste cũ romanis cõtra tarẽtinos iustissimum belluz egit auxiliũ ferẽte tarẽtinis pirro rege grecorũ. Bellatũ est vltra Curius Emili⁹ marc⁹. Iste terti⁹ bellũ cõtra Epiratos gessit. et cesis. xxiii. m Pirruz fugauit.

bellum habuerunt. quatuor ãnis. tandẽ victo Pyrro ꝛ in patriã redeũte miserabiliter q; moriente tarẽtini cum carthaginẽsib⁹ fedus iierunt. Ex hoc punica bella inchoata fuerunt. ¶ Pestilentia grauis Rome fuit que semper breues inducias ibi habere consueuit. verum hec nimis magna fuit ꝑsertim in mulieribus ꝛ pecoribus. ita vt in vtero cõmuniter necarentur. animaliumq; genus defecturum putaretur.

Reges egyptiorũ. Ptolome⁹ philadelphus. ¶ Iste philadelphus rex deuotus ꝛ vnius veri dei cultor valde gratiosus iudeis erat quorũ. clxxx. m. soluit a captiuitatẽ. et libertate ꝑstita plures exaltauit. Hoc autẽ fecit vt placaret sibi deum israel cuius mirabilia audiuit et legẽ hẽre desiderauit. nec potuit transferri i aliã liguã nisi a deuotis ꝛ dignis cũ debita reuerẽtia ꝛ sollẽnitate. Quidã nãq; attẽtauerũt eã ifer re i hystorias suas q̃s diuina plaga tetigit donec peniterẽt. hec ꝯo misit ad eleazarũ vt doctos ꝛ idoneos viros sibi destinaret qđ libenter fecit.

Anno mundi. iiii. M. dcccccix.

Linea christi: Achim.

¶ Hoc tpe Romani samnitas post multa damna oppresserunt. Proprium enim eis fuit: nichil prospere secum agi. nisi post diuturnos labores ꝛ ꝑicula. Uñ dicit augustin⁹ q; multo vixissent felicius romani si deposito fastu dominandi morẽ simpliciũ sectati essent.

Pontifices. Onias ¶ Iste onias fuit filius Ioiadi. Symon Hic ꝑpter sctitatẽ vite singularẽ fuit iustus populo cognoiatus/qđ frequẽter cõtigit pluribus aliis/hic oniã adhuc puerum reliquit.

¶ Olimpias mater Alexandri magni mulier tyrãnide plena occiditur. et mortẽ impterrita suscepit sine omni signo muliebris pauoris. sicut filius eius fortissime mortuus fuit. Mira constantia in feminino sexu propter humane laudis extollentiam.

Reges syrie. antioch⁹. ¶ Ab hoc antiocho q̃ erat scđs rex syrie post alexandrũ magnum omnes sequentes reges syrie dicti sũt Antiochi. ¶ Crisippus philosoph⁹ hic dicit q; stultus nulla re scit vti. vt ergo ei nulla re opus est. ¶ Sostratus pharum in alexandria cõstruxit in mari. Est autẽ pharus turris maxima passus. xx. habens fundata in mari sup. vii. cancros vitreos. Unũ de septem mirabilibus mũdi. Fulgor rõnalis circa hec tpa cessauit secundum iosephum. qꝛ appropinquante sole defecit aurora. i. christo qui ineffabilem veritatem docturus proxime venturo figuralis consultio terminata est. vide magistrum super eo.

gemini(?) ¶ Iste argiuoꝝ vrbē cepit ꝛ legiōēz militum romanoꝝ rome misit qui oēs virgis cesi ꝛ securi ꝑcussi sunt a ciuibus in medio fori quia nō legitime se habuerūt. ita stricte tunc rome iudicabat vt nec etiā victorib⁹ parceret si in modico excederet.

sempronius. ¶ Iste aduersuz picētes bellauit. ꝛ fra tremuit q̄si sanguinē fundēdū. horreret accipe: et pene omnes ab vtraq; ꝑte corruerūt paucis rōanis quasi victorib⁹ exceptis.

appius. claudi⁹. ¶ Iste appi⁹ syracusanos ꝛ penos superauit et multā iposuit: viā appiaz strauit aquas claudias inducit.

Gneus. Salus. ¶ Iste fraude circūuēt⁹ hānibal interfectus est ab eo. Hic totum exercitū hannibalis cōterēs eū in fugā cōuertit.

¶ Prodigia magna rome fuerūt. Fulgura edes muros menia. ꝛc. combusserūt. Flāma scissa hiatu terre eructata quinq; iugera exussit. Itē non longe post fontes versi sunt in sanguinem. ꝛ lac de celo visum est manare.

Ptolomeus euergetes. an. xxvii. ¶ Iste euergetes fuit fili⁹ Philadelphi ꝛ tot⁹ victorios⁹. Hic post vastatā Syriā ꝛ Siciliā ꝛ partē Asie inter innumera spolia q̄ cepit etiā deos eorum quos Cābises inde hoc cābise q̄ tandē nabuchodonosor dictus vide anthoniū(?) florē. hysto. ꝑte. i. ti. iiii. ca. i. §. v. ꝛ helimandū li. xv. ꝛ iosep. in antiq. li. x. ca. x ꝛ inde Persas trāsuexerat reuertit. ideo euergetes dicit quod reuertionem sonat.

¶ Hanibal senior ꝑmū bellū punicū inchoauit. q̄ semel ꝛ iterū supat⁹ a Romanis tādē ab exercitu suo lapidib⁹ obrut⁹ morit. infortunat⁹ fuit. vide orosiū liuiū li. iii. ꝛ quō romanis deuictis ānuloꝝ aureoꝝ tres modios cartaginē misit. vide aug. de ciui. li. iii. ca. xix. ꝛ quonā pacto timēs romanos tādē venenose peremit li. iii. ca. xxi.

iiii. m. dcccc xxxiiii.

Anno ante xpi natiuitate. cccc. ccl.

¶ Septuaginta interꝑtes legē trāsferunt de hebreo in grecū cū grandi miraculo tot viri i septuaginta dieb⁹ totā sacram scripturā interꝑtati sunt cū summa cōcordia spūsctō omnia ꝑsidēte. ꝛc. Vide august. xviii. de ciuitate dei. pulchre. Verū hieronymus non ꝑ omnia cōcordat. vt patet in eius ꝓlogo sup bibliam.

eleazar⁹. Iste fuit frater symonis ꝛ misit ptolomeo. lxxii. viros prudentes ad interꝑtandū legē. de qualibet tribu. vi. Quod autē dicunt. lxx. tm̄ vsus sacre scripture obtinuit. q̄ quandoq; subticet paruū numerū excrescentē sup aliquā summam.

Onias. ¶ Iste onias fili⁹ symonis iusti zelo legis vel potius ex auaricia tributa negauit Euergeti. ꝑpter qđ quod tota iudea pene fuisset periclitata. vt dicit iosephus qui eum inhonorium fuisse testat. ꝛc.

antioch⁹. ¶ Iste antiochus pugnam grauissimam habuit cōtra Philadelphum regē egypti. Et qꝛ non potuerunt in concordiam bellando ꝑuenire per alium modum pacificati sunt. accepit enim Beronicem filiam regis Egypti in vxorem iuxta ꝓphetiam Danielis. vide hieronymum ibidem.

Crathes thebanus auri pondus ꝓiecit in mare malens sub mergere diuitias q̄z ipse sub mergi ab eis. Herasistratus consul ꝛ clarus habetur.

¶ Iste regulus pmū totus victoriosus tres reges vicit. z. lxxiii. ciuitates subegit. serpentē maximū. cxv. pedū extixit. Tādē cū nimis rigid⁹ esset cōtra hostes nolēs pacē dare nisi sub magno tributo. ipsi desperati cōgressi sūt cū eo. z cōtrito exercitu ceperūt eū z adhuc libēter pacē habuissēt. s; vir fidelissim⁹ maluit mori in magnis penis q̄ pniciosam pacē dare. Ei⁹ laudes Augustin⁹ valde extollit. Narrat Valeri⁹ lib. iiii. q ab aratro accersiebant vt cōsules fierēt. Unde refert attyliū quē semen aspgentē viderāt q missi erāt a senatu ad eū accersiendū z ad imperiū populi suscipiendū. sed illo rustico ope attrite man⁹ salutē publicā stabilierūt. z ingētes hostiū copias possederūt. Quiq; more aratiū boum iugū rexerunt triūphalis curr⁹ habenas retinuerūt. Nec fuit hiis robur eburneo scepiro deposito agrū ferre stipē ab aratro repetere. Patrie eñ bona nō sua vnusq̄sq; agere pperabat paupq; in diuite q̄ diuites ī paupe versari malebat. Et hiis ṽtutib⁹ oli romana idoles pollebat q̄re nō immerito toti⁹ mūdi monarchiam meruerunt.

Romani — regul⁹ — attyli⁹ — emili⁹ — Fabi⁹

Isti duo dolētes de reguli captione eū liberare venerunt. sed nihil profecere.

Reges egypti. — ptolomeus philosopha tor. an. xvii

¶ Iste fuit filius euergetis. z pugnauit contra duos fratres. s. seleucum z antiochum magnum. z superauit. deiciens multa millia et tamen non preualuit. vide hieronymum sup Danielem.

Anno mundi.

Linea christi. — Eliud.

¶ Josephus legatus ppli iudaici etiā inuito onia irā regis mitigauit. z ab eo constitutus est dux iudee z finitimarū nationum. Hic habuit filiū paruulum nomine hircanum: cuius stupende ingeniū pater pulchre explorauit. dando sibi. ccc. iuga boum sine lotis vt araret et seminaret in deserto. At puer non puerile cōsiliū excogitauit nam. x. iuga occidit z carnes operariis dedit. z de pellibus retinacula fecit.

Pontifices. — Symō

¶ Iste symō onie filius magnas laudis prerogatiuas habet. ecclesiastici. l. qui templum in melius reformauit. z ciuitatē noluit amplificare. z religiosus totaliter fuit. vide antho. flo. parte. i. ti. iiii. ca. iiii. §. ii. Nemo glorietur etiam si a deo aperte ad officia promoneatur cū nesciat quid in occulto dei tremendo iudicio de se diffinitum sit.

Reges syrie. — anthiocus

Iste anthiochus dictus galleric⁹ erat filius antiochi teos de pma vxore Lodice q̄ virū suū veneno extinxit. z beronicē cū filiis suis occidit. istūq; galericū filiū suū p patre regnare fecit z propter hoc energetes horribiliter vastauit syriā. Porro iste galleric⁹ duos filios reliquit. s. Seleucum z Antiochum magnum qui ambo regnauerunt.

¶ Ptolomeus philopator iudeos vicit. occisis. lx. millibus armatorum. Et nota q iu dei diuina permissione quasi continue affligebantur ne in idolatriam caderēt sicut olim solebant.

¶ Isti p multa bella z cre bras victorias adeo cōtriuit Carthaginenses vt pacē peterēt quam etiam magnis pactis consecuti non diu seruauerunt.

mentus.

Sempronius.

Annus pacis hoc tpe fuit post primū bellū punicū. z quasi p miraculo reputatū est qr in.ccccxl. ānis nunq̄ pacem hubuere romani.

fului9.

valeri9

¶ Hoc tpe cōtra faliscos z gallos varia sorte bellatū est. post q̄ p vnū tantū annū viscera romana sanguinem non fuderunt.

¶ Iste fuluius illiricos vicit. cui9 tempore hamilchar dux carthaginensium pater hānibalis ab hyspanis occisus est. Portenta quedam romanos terruerunt quasi pphetando eis mala pxime ventura ab hannibale.

¶ Cleopatra filia antiochi magni erat vxor eius quam accepit dum esset annorum. xiii.

Epyphanus.

Iste episanes fuit fili9 Philopatoris z mortuo patre suo fuit quattuor annorū. quare antiochus pugnauit cōtra duces eius z tulit oīa de manu ei9 preter egyptum. Cū aūt esset annorū. viii. despōdit ei filiā suā in dolo. consentiente Epiphanie filio suo. i. antiocho nobili. Mortuo aūt antiocho magno filius ei9 antiquū dolū psequitur. z istū ptolomeū epiphanēs occidit dolose in cōuiuio. sed nō obtinuit egyptū. quia egyptii fortiter resistētes turpiter fugerunt eum. vide iose. in antiquitatibus li. xii. ca. x.

Collossus corruit pper terremotum. Plaga grandis ex aqua z igne vrbem consumpsit quasi. Fuit enim imago erea fusilis. cxxvi. pedum.

iiii. m. dcccclxxxiiii.

Anno ante christi natiuitatem cclv.

Iesus sydrach librum ecclesiasticum edidit quem panaretbon vocant. a pan quod est totum. z arethon quod est virtus quasi totus virtuosus.

Onias

Iste onias pper tyrānidem antiochi aufugit cū multis iudeis in egyptuz simulans se velle implere pphetiā ysaie. xix. videlicet edificando templum. sed in hoc peccauit supstitiose agendo. Rex autem epiphanes gratiose suscepit eum tradens ei terram heliopoleos. z templum extruxit.

Res syrie.

Seleuc9.

¶ Iste seleucus ser annes dictus filius gallerici occidit anno tertio.

Antioc9.

¶ Nota q isti duo fratres scilicet seleucus z antiochus volentes vindicare sanguinem patris sui et auie quos iterfecit Euergetes rex egypti exercitum magnum duxit contra Philopatrem filiuz Euergetis. sed ante cōgressum Seleucus moritur. z tunc antiochus prosequitur bellum z totum exercitum perdidit vix aufugiens ne caperetur. Rursumq congregans populum venit contra epiphanem filium philopatoris adhuc puerum quattuor annorum. et habuit secum philippum regem macedonum z multos alios. z palmam obtinuit contra duces ptolomei. i. pueri predicti. fugauitq Scopam ducem eius. et iudeam cum multis aliis acquisiuit ciuitatibus. z Oniam grauauit adeo vt surgeret. Et quia armis egyptum capere non poterat. dolose desponsdit epiphano filiam suam Cleopatram cogitans. vt sic quasi amicus regnum intraret ‡

Romani. lucius Gaius. Scipio flamini9. paul9 therētiꝰ

Hic consules robur totius italie congregātes habuere in exercitibꝰ suis. dccc. millia armatorum ꝑpter timorē gallorꝫ quos valde timebāt tandē galli cōtriti sunt.

Bellū punicū qđ durauit an. xvii. ¶ Roma ī mero re tot eni fuerūt in vrbe occisi: ꝙ vrbē pene reliquissent.

Isti congressi sūt ꝯ hannibalē. tota spes romanoꝝ ꝑiit occisis. xliiii. m.

¶ Scipio ꝑmus occurrit. ⁊ cesꝰ ēpene ibi romanꝰ exercitꝰ. post cōtinue fugant vs Post simproniꝰ silr supat. deīde flāminiꝰ occidit cū exercitu. xx. m. ꝙ ad desperationē.

Reges egypti. Philometor annis. xxxvii.

Iste philometor filiꝰ Epifanis ex cleopatra fuit hunc dum adhuc puer esset valde oppressit antiochus nobilis multis dolis ⁊ insidiis sed romanis miserunt legatos ꝗ mandātes antiocho ne vltra infestus esset amicis eoꝝ causam belli terminauerunt. Marcus nāꝗ publius circulū fecit in circuitu antiochi dicens. Senatꝰ populusꝗ romanꝰ ꝑcipiūt tibi ne egrediaris de hoc circulo donec respondeas. Videns ergo ipsꝰ ꝙ tyrannidem cōtinuare nō posset ait. Si sic visum est senatui ⁊ pplo romano recedendū ē. Dimissa ergo obsidione alexādrie furibūdus ad paupculas iudeoꝝ reliqas diuertit. vindicans in eos qđ nō potuit in potentiores se vt patet in libro Machabeoꝝ. i.

Anno mundi. v.m.xxxiiii.

Linea christi. Eleazar.

cxcv.

Templū dn̄i in egypto extruit ad instar hierosolimoꝝ qđ ꝑmansit vsꝗ ad Vaspasianum. ⁊ tunc fundituꝰ dirutū fuit. ¶ Plautus eloquens fuit.

¶ Titus liuius tragediaꝝ scriptor floridissimus.

Iason. menelaon. Alchimius.

Isti tres ꝗuis de genere sacerdotali fuerunt non sūt ponendi ī linea pontificū ꝑpter idolatriā ⁊ opa pessima. nec debite intrarunt. vt patet in multis locis libri Machabeorum.

Pontifex. Symon Onias.

forte plꝰes fuerūt sic vocati. Iste symō filius onie pontificatum tenuit post fugam patris sui.

Iste onias dictꝰ piꝰ vir sanctꝰ fuit deo gratꝰ ⁊ hoibꝰ nedū bonis ſꝫ etiā discolis. Tādē iniuste occidit ab Andronico. ii. Macha. iiii. c.

Reges syrie.

‡ ad spoliandū. sed non preualuit qꝛ res innotuit eis. tandē cū ꝑsidiū hannibali ferret contra Romanos superatus est. ⁊ tributarius factus romanis nichil post fortunii visꝰ est habuisse. nam cum supiores ꝑuincias ꝑuagaret ⁊ ī ꝑsidē venisset. deceptus a sacerdotibus templum Manee intrauit cū paucis. ⁊ ibidē miserabiliter occisus est. ⁊ membratim diuisus. vt ptꝫ. ii. Macha. i. Et reliquit duos filios. s. Seleucum ꝗ ꝑmo regnauit. ⁊ Epifanem. hii ambo sic pessimi fuerunt ꝙ in eoꝝ comparatione nichil honestatis putabantur habuisse.

¶ Prouerbiū notabile scipiōis affricani fuit romanos non extolli ī prosperis nec deiici in aduersis. Itē nunq̄ min⁹ sum q̄ cū solus sum: nec min⁹ ociosus sum q̄ cum ociosus sum.

Scipio

¶ Iste gloriosissimus adolescens annos nact⁹. xxiiii. quasi scōs machabeus miserante deo statim romane reipublice etiā ꝑlapsum cōtra spē in spem erexit hānibalē fugauit: superauit hyspaniā. Affricā deuicit. Antiochum magnum inseruū redegit Asiam tributariam constituit. hic tantus ab ingrata patria exul moritur.

Antio⁹.

Hic bellū macedonicū ꝯfecit supatoq̄ philippo rege pacē dedit et regnum macedonū cessat. vicit etiam lacedemones. et venditos romanos collegit.

Flamini⁹.

¶ Therentius comicus clarus habetur.

Hannibal atrocissimus penorū.i. Affricanorū rex cum esset annorū.ix. iurauit patri suo aras. q̄ in odiū romanoꝝ sibi succederet. qđ fidelissime impleuit ipse infidelissimus. nam romanos pene in exterminiū deleuit. Urbē etiā vsq̄ ad soliū deduxisset. si non diuinitus inpeditus fuisset. Nobilium romanorū tot vna vice pemit. vt tres modios anulorū e digitis eorū extraheret. Itē in flumine quodā de corporibus romanorū q̄si pōtē fecit. vt exercitū suū trāsduceret. Tandē a scipione victus sepeq̄ fugat⁹ miserabiliter se veneno pemit.

Acies ignee videbantur in aere super hierusalem diebus quadraginta. Et sequitur plaga. ii. Machabeorum quinto.

Heliodorus intrauit templuꝫ ad spoliādum erarium. sed diuinitus percussus vix ad vitam rediit. orante pro eo Onia. vt ptꝫ. ii. Machabeorum. iii.

¶ Triumphi rome tres celeberrimi circa hec tpa fuere simul. s. Affricani ex affrica Asdrubal añ currū. Metelli ex macedonia. Andarisc⁹ qui ꝛ pseudo philippus añ currū mumii ex corintho ante currum signa Enea ꝛ tabule picte. ꝛ alia vrbis insignia sunt preclara.

Mathathias.

Iste vir sctūs ꝛ omni laude dignissim⁹ ꝑcussit zelo suo peccatores. cōfisus in domino deo israel vt patet. i. Machabeorū. ii. Et habuit filios q̄nq̄ eiusdē zeli iosepho. li. xii. ca. xi. antiq̄tatū tradēte ad hec antho. florē. ꝑte. i. titu. iiii. ca. iiii. §. xiiii. quadrat. Uerū ipē nō erat pontifex sed tres filii eius.

Seleuc⁹

Iste seleuc⁹ iners fili⁹ antiochi. magni. paup homo grossus ꝛ despect⁹/ idign⁹ honore regio pessim⁹ fuit sicut pater eius: ꝛ parum regnauit. quia frater eius regnum fraudulenter arripuit. hic etiā heliodorū misit ad solidandū tēplū qui bene correptus vacuus rediit. vt patet. ii. Machabeorū. iii. Nota quod occasione huius scismatis multa mala oriuntur quousq̄ regnum Grecorum. i. syrie per romanos in prouinciam redactum fuit.

Anthioc⁹

¶ Iste antioch⁹ dict⁹ epifanes. i. nobilis fili⁹ antiochi magni a capite vsq̄ ad pedes intus foris totus nequā fuit. vide iosephū in ātiq̄tatib⁹. li. xii. ca. x. ꝛ antho. flo. vbi supra: ꝛ ob hoc figura antichristi dicit. Hic martyres plures fecit crudelissime. Dolose egyptum intrare disposuit sicut pater ei⁹. sed nō ꝑfecit q2 romani posuerūt frenū in naribus suis. Tandē sine manib⁹ cū inutili penitētia cōtrit⁹ est. Eius opa pessima. et quō obses fuerit rome. ꝛ q̄liter ꝓphetia Danielis completa sit in eo. vide ī libris. Macha. ꝛ doctoribus super danielem.

¶ Hierusalem destruitur et penit⁹ desolat ab Antiocho epifane. templū incēdit sed paulatim p iudam et fratres eius reformatur. vide iosephū. xii. ātiquitatū. ca. x. xi. xii. et inde.

Romani. marc⁹ Catho. ¶ Horū tēpore lex illa que sub appio tribuno lata fuerat ne qua mulier aliā q̄ semiunciā auri haberet. et ne diuersi coloris vestimēto nec vehiculo per vrbem vteretur abolita est.

¶ Statius cecili⁹ comediarū scriptor.

tyberi⁹ Gracc⁹. ¶ Isti hyspaniā et pugnauerunt bellis horridis.

Reges egypti. Euergetes an. xxviii. ¶ Hic fuit fili⁹ Philometoris et frater Cleopatre vxoris alexādri regis syrie. de quo habet. i. Machabeo. x. c.

Aristobolus iudeus peripateticus philosophus qui ad philometorū explanationē i moysen scripsit cōmētarios.

Bella cōtinua et plurima fuerūt adeo vt tedet doctores tā gentiliū q̄ xpianorū ea ad memoriā reuocare. In quibus mirāda est cōstātia romanorū vel duricia q nulla tribulatio/nullus met⁹/ eos terrere potuit q aliqñ se subdidissent q̄tumlibet potētissimo regi. sed oibus se sine itermissione opponētes varias fortune mutatiōes experti sunt. Amor nāq̄ libertatis et appetit⁹ laudis cū obseruatiōe nichilomin⁹ honestatis sclaris districtissima ita medullit⁹ trāsuixit eos. vt p hiis res et sustātiā et tādē ipaz vitā darepatissimi fuerīt. Et ob hoc machabei desiderabāt eorum societatem.

Linea christi.

Anno mundi.

Templū purgat a iuda et fratribus eius postq̄ tribus annis pphanatū erat. vt ptz. i. Macha. iiii. et ii. Machabeorum. x. et iose. li. xii. ca. xiiii.

Septem machabei cum matre fidelissima martyrisantur. ii. macha. vii.

¶ Eleazarus cum multis aliis glorioso martyrio coronatur. ii. macha. vi.

Pontifices. an. iii. Iudas ¶ Hic est ille noiatissimus triūphator in israel q nec similē habuit añ se nec post se. Ei⁹ opera gloriosa et magnifica vide i libris macha. Post ea i bello strēnue stās p legib⁹ scti martyrē se domino offerēs. Et successit ei frater eius ionathas qui creuit in gloria. et fideliter stetit in testamento. Tandem dolose occiditur a triphone cum duobus filiis suis.

Jonathas. ā. xix.

Reges syrie. ātioch⁹ ¶ Iste antioch⁹ eupator filius Epyphanis adhuc adolescēs tutorem habuit Lisiam et cū gloriosū exercitum contra eos duxisset: non longe post ambo a suis occisi sunt. ppter timorem Demetrii filii Seleuci. vt patet. i. Macha. vii.

Demetrius. ¶ Iste Demetrius filius seleuci tanq̄ verus heres intrauit regnum Syrie. et occiso eupatore semper iudeis infestus fuit. Tandem pugna inita contra Alexādrum filium Eupatoris occubuit. iose. li. xii. ca. xvii.

¶ Tpe hoꝝ cōsulū bellū macedonicū fuit in quo pmo romani succubuerūt. deinde iterū cōflictum est. et pari clade vtriusqꝫ partis in hibernio. i. hieme descisuꝫ est. tertio lucius regē vicit. q̄ postea apd albaꝫ ī custodia defecit. ꝛ filius eius iunioꝛ didicit opus manuale rome ob tollerandam inopiam.

publi⁹ Licinius. lucius emili⁹ longus paul⁹.

Scipio nasica prudentissimus romanoꝝ inter cetera duo valde notabilia dedit cōsilia memorie digna. pmo ne carthago deleretur quaten⁹ occasione extrinseci bella interna cōcordia ꝛ fortitudo ppetua. ppter cōtinuū exercitum apud romanos pseuerarēt. Scdo ne in vrbe aliquo mō theatrū cōstituerēt. qꝛ inimicissimū hoc eē dixit bellatori populo ad nutriēdā desidiā lasciuieqꝫ cōmētū. Qm̄ sapienter hec cōsuluerit seqntia tpa declararūt. Vide aug. de ci. dei. ꝛ Oro. lib. ii. Mirabile remediū viciōꝝ. Nota q̄ nulla alia causa fuit q̄ sic creuit ptās romanoꝝ sup alios nisi virtutes q̄ exuperabant in eis micabāt ꝛ pcipue iusticia quā summe colebāt. Et q̄diu seruauerūt modestiā et dilexerūt iusticiā inuicti semp vbiqꝫ māserūt. Corrupti vero vbiqꝫ faciliter deuicti leguntur. In quadā etiā reuelatiōe diuinit⁹ facta beate brigide habet q̄ dn̄s testimonium phibet ipis antiqoꝛib⁹ romanis q̄ nulqꝫ hoīes ī mūdo ex puris naturalib⁹ iusti⁹ vixerūt. qualia aūt luminaria ex eis tpe xpianitatis resplenduerūt in seqūtibus patebit.

¶ Reges egypti q̄ per hāc lineā cōtinuant semp habuerūt societatē cū Romanis ꝛ tādiu regnabāt q̄diu ipis fidelitatē seruabant.

v.m.lix.

Mathan.

Anno ante christi natiuitatem cxl

¶ Cicero arpinis nascit. matre helena patre equestri oꝛdis ex regio volscoꝛum genere.

¶ Iste symō vir prudentissimus ab adolescētia sua vsqꝫ in seniū optime cōuersat⁹ semp victoꝛiosus. tandem nequiter occiditur a genere suo. vt ptꝫ. i. machabeo. vltimo. Fuit auteꝫ filius mathan. ꝛ rexit annis. viii.

Amōan viii.

alexander.

Iste alexander filius epifanes seper gratios⁹ fuit iudeis. ꝛ apparet eū melioꝛē fuisse inter oēs reges syrie de qb⁹ pauca virtuosa aut nulla referuntur. hic cleopatrā filiā regis egypti accepit in vxoꝛē. verum rex egypti inique egit cōtra eū. propter quod rex arabuꝫ timēs ipsum alexandrum decollauit. vt pater machabeoꝛum. x. ꝛ. xi.

ātioch⁹

Iste anthiochus filius alexandri adhuc puer suadenti Triphone aliqd moll it⁹ est pro recuperatione regni sed parū pfecit iuxta illud. semen impioꝛum peribit. qꝛ statim ab eo occiditur.

triphō.

Tripho aūt cū pessime se in oīb⁹ gereret: oīs exercit⁹ eū dereliquit. factusqꝫ profug⁹ nullibi tutum repperit locum.

demetrius.

Iste demetrius satis creuit ī breui ppter regem egypti qui alienauit se ab alexandro et refauebat sibi. Et quia ambo statim sunt mortui post dissentionem, ideo quieuit terra paulisper in conspectu demetrii. tandem capitur a rege perside ꝛ incarceratur.

¶ Anno ab vrbe cōdita.dcii.inchoatum est tertiū bellum punicum tempore horum consulum z finitum anno quarto.

Romani. lucius licini⁹ — luci⁹ cē forni⁹ — serui⁹ fului⁹ — aulus — marc⁹. — flacus

¶ Horū tēpore puer ex ancilla nascitur quadrupes quadrimanus oculis quattuor.

Ethna mōs igne⁹ flāmas euomit horribil'r z loca vicina vastauit.

Scipio numāciā deleuit.

Reges egypti. tolome⁹ soc. annis.xvii.

Huius tēpore cicero varroq; nascuntur.

Carthago illa nobilissima metropolis affrice delet a scipione z cōsulib⁹. Arsit p.xvii. dies cōtinuos. Miserū spectaculū multi vēditi sunt. Multi se flāmis tradiderūt. Corith⁹ similiter vastatur eodem āno a romanis que opulentissima fuit toti orbi nota.

Hoz tpe celtiberi romanos triuerūt. z scipio publi⁹ in affricā iuit. ibiq; multas gentiū strages dedit. Sergi⁹ autem galba a lusitanis vict⁹ amisso exercitu vix aufugit.

Seruile bellum in sicilia vbi conspirarūt.lxx.m.seruorum. huiusmodi bella periculosiora sunt ceteris: quia crudeliora.nec curāt de patrie salute.

Anno mundi. v.m.cix.

Linea christi.

.xi

Nota signū infallibile: qñ scilicet militaris celsitudo bellū delectabiliter appetit z occasionē q̄rit. tūc sequitur finis cōiter miserabilis iuxta illud pphete. Dissipa gentes q̄ bella volunt. Nā vū plerūq; fortes fortiter cōtra fortes agere voluerūt. pariter cū fortibus in quos impegerūt ceciderūt. est siqdē miserabilis victoria qñ victor paucos aut nullos milites retinet. Unde audacia plurimum nocet qñ pudentia non gubernatur.

Pontifices. iohannes an.xxvi

Hic pfuit ānis.xxvi.vel.xxxiii. propheta religiosus z strēnu⁹ dux ptolomeū socerū suū fugauit. samariā captā solo equauit. Tādem rebus optime administratis mortem vicinā sentiens cū qnq; filios haberet quoz null⁹ ad regimen populi valeret vxorem suā disertissimam iudeis prefecit z filiis. Uerum nichil pietatis in filiis fuit.

Reges syrie. antioch⁹.

Iste antioch⁹ amiscen⁹ cū exercitū.cc.m.haberet z histriones cū scortis plures se imisceret facile a rege spartanoz oppssus interiit.

antioch⁹.

Iste fuit filius Demetrii qui confortatus triphonem psecutus est et fugauit eū. z primo iudeis benignus fuit. sed postq̄ pualuit fecit sicut patres sui. sed non impugne primi Machabeorū.

Pestilentia maxima fuit in affrica. z perierunt vltra mille millia.

Bella socialia oriuntur quorum hec pma causa siue origo fuit. Graccus nominatus a nobilibus cepit causā querere cōtra eos cōem populum nitebatur ad se trahere dicens quod agri deberent diuidi equaliter. et etiā pecunie. etc. et ob hoc tumultus suscitatur in quo ipse occisus est. et multa secuta sunt. vide Orosium. li. v. amplius ad hec vide eutropiū/ et aug. de ciuitate. li. iii. ca. xxii. li. iii. ca. xxiiii. et de eorum prodigiis et quō orata sunt in glosa.

lucius metell9

Celius quint9

Iste fabius cū paruo populo regē armenie supauit et mersi sunt clxxx. m. armatorum in rhodano.

fabius quint9

Quintus deleuit Gallos qui sub radice alpium siti fuerūt qui nūc sabaudi dicuntur.

marci9

Huius presidentibus iussa est carthago restitui. et romanorum familiis repleta est. et in vrbe intestinum bellum vertitur atrocissime.

Ptolomeus alexandri

Iste regnauit annis. x.

Eius tempore Lucretius poeta nascitur. qui post ea sese armatorio furore interfecit.

Mithridates rex ponthi et Armenie p annos. xl. gessit atrocissima bella cōtra Romanos non modico sanguine fuso vt tradit augu. iii. de ciuitate. ca. xxii. Sepe victor sepe victus tandem proprios filios pemit: haustoque veneno vxores pellices ac filias secum extinxit. sicque miserabiliter periit qui infinitos pemit. Hic vt orosius testatur maximum nobis augmentum sue sententie reliquit. Cū enim oim supsticiosissimus fuerit. in fine expertus est quod falsos deos coluerit. Sic nō agit nobiscū deus nr cui si fideliter seruimus neque mala morte nos perire sinit. Vide pulchre. li. vi.

Regnū iudee restituit. qd iterū uptū fuit annis. ccclxxv. a tpe ezechie vsque ad aristobolū.

Aristobolus.

Iste aristobolus primus rex et sacerdos vno tantum anno prefuit et dyadema sibi imposuit nec fuit contentus de testamento patris. ideo matrem cum filiis incarcerauit. ppter quod miserabiliter periit cum fratre suo Antigono quem inuit. etc. Vide magistrū in hystoriis. et iosephū. li. xiii. ca. xv. antiquitatum.

alexander.

Iste alexander vel ianneus prefuit annis. xxvii. vel. xxviii. et totus tyrannus fuit quamuis primum modestus appareret. Officiū enim fecit notū qualis intus fuerat. Fratrem occidit et. xii. annis circiter quinquagita millia interfecit qui facinora eius detestabantur. Tandem moriturus duos filios reliquit scilicet Hircanum et Aristobolum. Verum vxorem regnare constituit quia gratiam populi habuit. vide iosephum. li. xiii. ca. xvi. antiquitatum.

philippus.

Iste philippus vltimus rex Syrie a romanis superatus est. et cessauit regnum Grecorum. i. Syrie quod stetit annis. clxxiii.

Antigonus frater regis inuidia regine occiditur. vt dicit Josephus pro certo documento prebuit. Omnem beniuolentiam iusque nature criminationibus cedere nullamque optimarum rerum afflictione tantum valere vt inuidie perpetuo possit obsistere.

¶ Horū tēpe rex numidiarū valde romanos attriuit sed ipse tandē supatꝰ est. Ita tūc romana igenuitas defecit vt diceret O vrbez venalez ꝛ mature perituram si emptorē inuenerit. q. d. fides i te periit.

Scipio nasica. publiꝰ.

Romani. cafurniꝰ. Gaius.

Tempore horū theuthonici ꝛ germani et cimbri adunati sūt cōtra q̄s romani p̄liarūt. sepe victi tandem eos suparūt subtiliter et deleti fuerūt. clx. m. et innumerabiles seipsos occiderūt. ꝛ stati post iterū intestinum bellum rome fuit quod Maulius cōsul sedauit.

lucius. Paulius

Reges egypti.

Iste regnauit annis. viii. sub quo salustius historiographus nascitur.

¶ Iste regnauit annis. xxx. eodem tempore virgilius et oratius poete nascuntur.

¶ Bella itestina extremaq̄ circa hec tpa intantū p̄ualuerūt vt pro magno miro habitū est q̄ statꝰ romane reipublice penitꝰ nō perierit. vñ ptz q̄ nichil potuerit bellicꝰ labor ad pacē ꝑcreandā nisi a sūmo deo illud donū largiatur. nō a falsis diis quibus tota roma vltra annis mille seruiuit. Uide orosiū ad longū de hiis bellis ꝛ aug. li. ii. ꝛ. iii. de ciuitate dei.

¶ Uirgilius maro in pago qui arides dicitur. haud procul a mantua nascitur. dehinc. Cremone studiis eruditur.

Anno mundi. M.c. v.M.cxxxiiii.

Linea christi.

]A1]

¶ Iste iacob fuit pater ioseph naturalis. sed hely pater eiꝰ legalis fuit. Hūc matheus illuz lucas commemorat. Hoc tempore multa prodigia in olita terruerunt romanos. ꝛ statim post in diuersis prouinciis deletus est romanorū exercitus.

Pontifices.

Hec alexādra fuit vxor alexādri p̄dicti. ꝛ p̄fuit annis. ix. ꝛ fecit tyrānides plures lz prius simulata sanctitate religiōis fameret. ꝛ hircanū in sacerdotē ꝓmouit ꝛ vt post se regnaret instituit. hec in linea pontificum ponitur propter supputationē annorum. non q̄ officium pontificale exerceret quod non licuit.

¶ Varro marcus doctissimus claret. qui tam multa legit. vt aliquid ei scribere valuisse miremur. tam multa scripsit quanta vix aliquis legere possit. vt dicit Therentius.

¶ Heresis phariseorūz circa hec tempora oritur. Et nota q̄ tres erant secte in iudea scilicet phariseorum zaduceorum ꝛ esseorum. hii oēs a cōi vita reliquorū iudeorū distincti multis erroribus implicati ꝓpter asperitatē vite sanctiores se aliis dixerūt. Uide magistrum in historiis circa baptismum iohānis. Item adhuc due secte a q̄busdā asserunt. s. arbonei ꝛ genuste.

¶ Fimbria iliū vastat id est troiam antiquā romanorū. sed illa statim eam restaurauit.

¶ Cicero marcus tullius maximus rhetor claret.

Julius Cesar post ictus.

Silla

Lucius.

Gayus

Isti duo cōsules cōtra se iuicē bellātes primum ciuile bellum inchoarūt cuius occasionem ꝛ pgressū miserabilem Orosius psequitur. tot quot occisi sunt vt sille diceret. Cū quib9 tandez victuri sumus. In bello armatos ꝛ in pace inermes occidim9. Ex tunc prescriptio instituta est.

pōpei9

Marc9

Isti duo cōsētiētes sibi restiterūt iulio. ꝛ ob hoc scđz bellū ciuile orit̃ ānis qttuor durās. in quo totū mūdū concurrisse cōtra se breuiter dixerūt. tādē Pōpei9 supat̃ capiteqȝ plex9 paulatim mitescit.

Cleopatra. annis. xx.

Huic Julius egypti regnum dedit monens vt magis amicitiā romanā qȝ arma experiri studeret. Tertio aūt āno huius Cleopatre iulius sumpsit imperiū. Et sic finit̃ hic calculus latinorū per hāc lineam descendentiū ad xp̄m. Et sequit̃ supputatio annorū per lineam romanorū. Bella ciuilia incipiunt q̄ cōtinuata fuerūt p annos. ꝛ l. et adeo attrita fuit vrbs vt necessario regimē ipsius mutaret̃. lȝ ad multos ānos optime rexissēt cōsules. vide orosiū. eutropiū ꝛ valeriū. li. v. ꝛ. vi. In felix prorsus cōditio mūdani status q̄ nūqȝ in delicijs durare potuit ꝛ glia: qȝuis hec summo studio querat. Quāte demētie ē hoc sēper sudore et sanguie q̄rere qđ cū adeptū fuerit nullo pacto retineri pōt. Prudentissima illa roma hoc non potuit ꝛ tu valebis. xp̄m sequere ne peat labor tuus.

Pōpeius semp victoriosus. xxii. reges subegit. tandē postqȝ tēplum pphanasset nunqȝ postea dr̄ pugnasse qn vinceretur. sicr nō longe post Crassus pses tēplum syrie etiam ausus est spoliare qđ pompei9 non fecit. ꝛ ob hoc auro os eius fuso interiit. Sic peant inimici tui dn̄e. Multa exēpla de hiis inueniunt̃ q̄ non timent diuina et clerum dehonestare. qꝫ iuxta vulgare dictū mala morte perire solent. Hoc apte etiam prophetauit Moyses Deutero. xxxiii. Percute dorsa inimicorū eius. i. leui. et q̄ oderūt eum non consurgant.

hircan9

Iste hircanus fuit filius alexandri q̄ mortua matre in regno successit in quo modicū psperitatis habuit pp̄ter partialitates ppl̄i nam statim a matre supatus est. ꝛ post iterū restitut9 auxilio arabuȝ. tandē factus tributari9 romanis in pace aliquāto tp̄e regnauit. sed non nomine regis. Nouissime miserabiliter obiit deceptus fraude Parthorū quos antigonus cōtra eū duxit. Uide plene magistrū de hiis.

Cathilina famosus tyrannus coniurat contra patriā in vrbe. in Ertytia vero extinguit̃ occiso ibi Cathilina rome conscii cōiurationis occisi sunt.

Uirgilius excellentissimus poetarū clarus habetur. ꝛ mira fecit.

Rome numerati sunt. cccc. lxiiii. m. hominum om̄es incole ciuitatis

Libraria. cccc. m. librorum comburit̃ in Egypto. Unde patet quanta fuit antiquitus diligentia in libris colligendis. Erubescant qui nunc librorum copiam non comparāt: cum quasi exiguo precio colligi possit.

¶ Tres soles in celo apparuerũt versus oriẽtẽ qui paulatim in vnũ corpus solare redacti sũt. Grande spectaculũ grãdia prefigurauit quasi asia affrica ⁊ europa sub vna monarchia statim coniungi deberẽt. Item ꝙ dñium Lucii Anthonii ⁊ Marci anthonii in vnum redirent. Sed potius noticia vnius ⁊ trini dei toti orbi futura imminebat.

¶ Oratius flaccus satyricus claret hoc tempore.

¶ Salusti⁹ crisp⁹ hystoric⁹. ¶ Possedonic⁹ stoyc⁹.

¶ Scipio seipsum iugulauit.

¶ Juba rex iugulari se fecit.

Cesares. 5

Juli⁹ cesar an. v. Gai⁹

Ab hoc ceteri vocantur cesares.

¶ Iste iuli⁹ tãte fuit acuitatis vt mens illi⁹ ⁊ man⁹ ad ĩpossibilia ferme suffecerint. lii. vicibus pugnauit solus. marcum marcellũ supgressus q̃ ter cẽties nouies fertur pugnasse. Hic pompeio ac ceteris nobilissimis romanis occisis impium arripuit. Tandem anno q̃nto imperii sui ꝯspiratione bruti ac cassii dolo occiditur ipse dñator orbis. Petreius gladio se pfodit ⁊ multi alii de nobilissimis romanorũ: q̃ noluerũt iulio subdi. aut timuerũt ab eo occidi sicut plures iã occiderat.

Plautus ꝑmo rome latinã rhethoricã docuit.

Hetacon stoycus q̃ dixit omne honestuꝫ in arduo est. Si vis amari: ama. Queris quid fecerim. amicus michi esse cepi.

Titus liuius hystoricus.

Marcus callidus orator.

Anno mundi.

Linea christi.

¶ Judea tributaria fit romanis ꝓpter partialitatẽ duorũ fratrum. s. Aristoboli et Hircani: vterqꝫ eñi inuidentie causa subiecit se romanis vt regnare posset. ⁊c.

Catho nolatissim⁹ videns cesarẽ triumphare cui ipse nõ fauebat. apud vticam seipsum occidit. iuxta illud. Maluit catho mori q̃ derogare vrbis honori. sed propter hoc secundũ Augustinum non excusatur a peccato.

Pontifices.

Dyodorus scriptor hystorie grece.
Ouidius naso.
Gayus falcidius.
Cornelius hystoricus.
Marcus varrus. hic ait. nihil magnificum docebit q̃ a se nichil didicit.
Cornelius gallus.
Messalla poeta.
Et multi alii hiis fuere tꝑibus.

ãtigon⁹

¶ Iste ãtigon⁹ fili⁹ aristoboli vbiqꝫ infideliter egit. nec romanis obediuit magnã plagã terris intulit. vt Hircano expulso regnare posset. Regi eñi parthoꝝ ꝓmisit talẽta mille ⁊ virgines q̃ngentas vt se iuuaret. lysania nepote suo id ꝓcurãte. et sic Hircanus electus est. faselus occisus est. ⁊ herodes magn⁹ Sed cum herodes romã venisset ⁊ senatui cũcta narrasset. August⁹ eũ regem iudee creauit. mittens cũ eo exercitũ q̃ hierl'm ceperũt ⁊ ãtigonũ captũ duxerũt ad ãthoniũ q̃ eũ securi ꝑcussit. et herodes cõfirmatus est i regno. cessauitqꝫ sceptrum de iuda sicut ꝑdixit Jacob.

¶ Iste Octauianus nepos iulii cū esset adhuc adolescēs imperiū sumpsit. iuuētutē suā virib⁹ actibusq₃ decorauit. v. m. bella gessit. Et breuiter totū mūdū post multa bella in vnā tādem monarchiā redegit. Hic est ille vnicus q̄ scōm nō hūit sub q̄ cōticuit orbis terrarꝫ ac prōpte obediuit. agente hoc diuina ꝓuidentia vt xp̄i natiuitatē tpalis pax illustraret. Hic gl'iabat se vrbem marmoreā reliquisse quā latericiā ipe inuenit. Fuit pulcherrim⁹ corpe: īgenio subtilissimus fortunatissim⁹ in omnib⁹ sed vicio carnis nō caruit. Ipse ē q̄ fecit describi totū mundū. vt dr Luce. xx. Cuius. lii. anno natus est christ⁹ dn̄s saluator mundi q̄ pacē eternam suis largitur.

Octouianus augustus monarcha romanorꝫ an. lvii. m. vi. d. x

¶ Impatores romani p hāc lineā cōtinuant. q̄ oēs augusti dicūt ꝑpter singularē hui⁹ augusti excellētiā. Iustū eq̄dē est vt ille oīb⁹ nomē tribuat q̄ cūctis viuēdi normā z regēdi modū ꝯstituit. Tā et si q̄dem ī eo ꝓbitas ac strēnuitas emicuit. vt vix credibile sit q̄ vnq̄ destituta natura hūani discursus talē edere potuerit. Quid vltra xp̄m cū b̄ndicta matre sua videre meruit: q̄si ipse p̄mi ceri⁹ extiterit vocatiōis gētiū. Nec vnq̄ post hec dn̄s vocari voluit. Arā ei p̄m⁹ extruxit hūilitatis/ clemētie/ ciuilitatis/ patiētie/ discipline/ q̄ rarissime ī tāta sublimitate cōueniūt exēplar ipse fuit. Bellū nō nisi coact⁹ accepit. Ait em̄ magnum est dispendium aureo hamo pisces capere: qui hami deperditi damnum nulla potest captura piscium comparari. Detrahentibus sibi ait. In libera ciuitate liberas decet esse linguas ‡

v. m. clix.

Ioseph. Circa hec tempora nascitur. post sponsus Marie.

xl.

¶ Bos loquit aranti. In breui deficient hoīes q̄ iumenta. vel vt q̄dā libri hn̄t frumenta.

¶ Sceptrū de iuda auferet: z dux de femore eius. q2 in ꝑximo sanct⁹ sanctorū venturus est. iuxta prophetiā Jacob. Genesis. xlix.

Reges iudee.

herodes annis. xxxviii

Lugdunū ī gallia ꝯdit a minatio plauto oratore q̄ fuit discipl's cicer.

¶ Iste herodes dictus ascalonita ydumeus primus rex aliemgena apud iudeos fuit. Eius hystoriā magister diligenter ꝓsequit. z refert eum fuisse virū strennuū z fidedignū z in oībus notabiliter se habuit. Grat⁹ valde romanis et ppl'is q̄ pacē amabāt. Multa etiā opa mēorabilia fecit. Uerū ī senectute sua cū nimis vellet placere romanis z audisset de ortu xp̄i. timēs pelli e regno tanq̄ alienigena miserabiliter defecit sensu. z antiqua ꝓbitate amissa inocētes occidit. z plures de filiis suis. Tandem omnibus odiosus morbo inualescēte flebili morte destituitur.

¶ Monarchia romanorum oim maria circa hec tpa icepit. Cu em vt testat hieronimus et alii scti doctores p totu orbe in diuersis puinciis bella pullularet. subito cuctis miratib pacata sut. et romano pncipi colla submiserut. vt apte dns deus hoib ostederet q illa vniuersalem pace no bellic labor sz ipse donasset. semp vno finito bello aliud seqbat aut plra peioraqz scis sura seqbat. sz xpi natiuitate ppinquate vrbs qeuit et orbis. ¶ Sibilla tiburtina clara habet q de xpo pphetauit et augusto rndit ne se deu iuxta stulticia paganorum putaret. et ostedit illi vgine pulcherrima i celo tenete puer i brachiis et ait. hic puer maior te est: ipm adora.

Imperatores.

‡ milites ociari nequaqz aut' deliciari pmittebat quorum pfessio instituta e ad labore. Filias suas in lanificio fecit istrui ppter mutabilitate tpaliu. nedi/teredicq no solu arte sz vsu hebat. nec ad se nisi cultu maturo siue oi vestium curiositate accedere pmittebat. Regna q iure belli qsierat pter pauca reddidit aut alienis benigne tribuit teste se in iudicio interrogari et repelli eqnissimo aio patiebat. Ples hbuit sibi marie familiares q cu melius poterat eu extinguere etia publicis bellis nitebat. Aliiter qteroqz pluri cu gram poscerent. vita et bona ab ipo ipetrarut. O qz multi fuerut q se de ta nobili sanguie pgenitos gliabat. sz mores (non imitabantur.

¶ Maria nascit ano an xpi natiuitate. xvi. vel circa.

Anno mundi v.m.clxxix. v.m.cxcix.

Linea christi.

¶ Joachim et anna clarent sctitate vite q post singulari gra meruerut pcreare florem totius felicitatis Mariam oim creaturarum excelletissimam q deum nobis genuit.

Anteqz coueniret inuenta est Maria habens in vtero, de spiritu sancto. vt dicit Matheus.

Anno ante xpi natiuitatem. xx.

¶ Burgudioes eo tpe oriutur sic dictiqz sup rhenu fluuiu burgos habet plures.

¶ Marcus agrippa gener octauiani sup rhenu ciuitate agripina codidit q post dicta est Colonia.

¶ Hystoria euangelica oim scripturarum sanctissima hic texitur.

Anno mundi. v.m.cxcix. ipse est pmus an xpi natiuitate cu iam esset desponsata Maria ioseph missus e angelus gabriel a patre luminum deo totius cosolatiois ad ipam: vt annunciaret ei q veniret plenitudo tpis p recosiliatioe humani gnis. et q p ipam dei filius huc mudu itrare vellet. hoc igit oim secretorum secretissimu mirabiliu mirabilissimu salubriu saluberrimu desiderabiliu desiderabilissimum. misteriorum pfudissimu. circa hec tpa diu expectata. adipletu est vt deus ho fieret. Quis audiuit vnqz tale. O si sapiat istud in palato metis nostre. Vide deuotissima hystoria. Luce. i.

¶ Zacharias et Elizabeth fuerunt abo scte vite. Et parentes sancti Johannis baptiste.

Johanes baptista nascitur quo nemo maior inter natos mulierum surrexit.

¶ Roma in flore. Et numerati sunt eius fines et descripti nonagesies tricentena millia et octuaginta millia.

¶ Ualerius maximus fuit hoc tempore vir maxime fame.

¶ Nonnulli reges in honorē huius cesaris augusti ciuitates condebant quas cesareas appellarunt. sicut mauritania ꝛ palestina ꝛ augusta in almania que vsq̄ nūc vrbes clarissime sunt. Et multi reges ex regnis suis venerunt vt ei obsequerentur. vide augustinū de ciuitate. li. iii. ca. xxi. xxx. ꝛ. l. i. l. ca. xii. ꝛ. xxi.

¶ Era xp̄ianorū p̄ncipalissima oīm erarū notissima celeberrimaq̄ ipse est annus Octauiani. lii. olipiadis cētesime nonagesime tertie. Et scdm Bedā ann⁹ mūdi. v. m. cxcix. completus. vsus. Unū tolle datū ad millia quinq̄ ducentis. Nascenti dn̄o Beda dat p̄t hoc plesto.

¶ Item ante xp̄m ducentum minus millia quinq̄. Et hic tanq̄ probabilior modus ab ecclesia seruatur. ꝛ est magis vulgatus. ¶ Sunt ꝛ alii diuersi modi supputationum quidam breuiores vt hebreorum. quidam longiores: vt methodii ꝛ aliorū. de q̄bus immensus est labor de singulis tractare et vtilitas vero modica. Uide singula in locis suis.

De christi incarnatione et eius gestis. miraculis. passione et resurrectione vsq̄ ad ascēsionem. vide antho. flo. pte. i. ti. p totum vsq̄ ad ti. vi.

Natus est circa hec tp̄a dn̄s nr̄ de virgine pura nouo ordine scdm p̄phetica promissa. et hec est plenitudo tp̄is de quo apl's dicit. Quādo misit deus filium suum in mundū. Ob hoc incipit hec sexta etas mundi cuius finem solus deus nouit. Et dicit Augustinus q̄ hec etas dicit᷑ senectus q̄ sepe extenditur vltra oēs precedētes etates quia plerisq̄ hominū viuunt vsq̄ ad centesimū vigesimū annum aut vltra. Et notum est q̄ sexagenarios senes vocamus. vnde fatuum est velle determinare quotiditatem eius. Plures eñ hoc attentarunt qui omnes fuere decepti. Sicut probat doctor sanctus.

Procuratores iudee — Archelaus. an. ix. — Cōponius. — Marcus.

¶ Iste archelaus fuit filius herodis ꝛ p̄curauit ānis noue sub quo dn̄s rediit ex egypto. Hic propter ferocitatem a iudeis accusatus relegatus est in viennam gallie vrbem.

¶ Hic loco archelai substitutus est.

¶ Sub isto moritur salome soror herodis.

¶ De principatu romano sic dicit Cicero in libro de officiis. Certum est fuisse aliquod tēpus quo sine regibus viuebatur. At postq̄ iure gētiū possessiōes ceperūt diuidi. nō alia de cā reges sunt instituti nisi iusticie fruende. Nā cū initio p̄meretur multitudo qui maiores opes habebāt: ad vnū aliquē virū confugiebāt virtute p̄stantē q̄ p̄hiberet iniuriari tenuiores. equitatē cōstituēdo. summos cū infimis pari iure p̄tingeret. Cūq̄ adhuc regnantibus regibus debiliores nōnunq̄ opprimerent᷑. leges cōstitui placuit q̄ ad iudicandum nō odio

aut gfa ducerētur. sed tales inopi quales potēti pstarēt au res. Quod fit vt leges nō solū pplm sz regē quoqz obligare sciamus. At si regem contennere leges: capere bona subditorum. violare virgines. stuprare matronas. z celera illicita facere videamus. nonne illo submisso alius sublimatur. z qui bene gubernare z legibus nouit obtemperare.

Impatores.

Tyberi⁹ primus. ā. xxiii

¶ Hic fuit octauiani adoptione filius. vir magnarum virtutum. z pius pater in subiectos sibi. Aiebat nanqz principibus qui cupiebant grauare plebem. Boni pastoris est tondere pecus non decoriare. Item cum suaderent sibi vt baliuos mutaret: dixit. Vidi quēdam muscas egri vulneribus insidentes fugare quem eger increpauit dicens. Quoniam venture sunt sitibunde vt sugant. Iste tantum quia plene sunt locum occupant. Quasi diceret. Consultius est vt lo‡

Anno mundi. v.M.ccxi.

Jes⁹ xps. ā. xii. in tēplo. doctores audit.

Anno christi. xii.

Anni christi per hanc lineam continuantur.

¶ Nota q nichil repitur de infantia saluatoris z opibus ei⁹ vsqz ad baptismū Johānis apud euangelistas: nisi q duodenis remansit in hierlm audiēs doctores. zc. Hoc autē dicitur q erat subditus eis. tanqz granū salutare multipliciter terit a doctoribus z deuotis psonis vsqz hodie conātib⁹ psuadere que fuerit cōuersatio xpi in illis. xviii. annis. Ille autem liber q de infantia saluatoris intitulat. qz iā diu inter apocripha deputatus est nil auctoritatis affert. nec verisimile est q talia diuina opera z gloriosa miracula pueriliter inter pueros fecerit. q vix tpe debito ad hmōi faciēda potuit etiā a matre sua bñdicta inclinari. z similiter apostolis. zc. Dixit em. Nōdū venit hora mea. zc. Nō sū missus nisi ad oues q pierāt domus israel. Eutropi⁹ in annalib⁹ romanoꝝ hanc reperit hāc eplam scriptā fuisse senatorib⁹ rome p lentulū romanū se reperientē in ptibus iudee. Itē tēporib⁹ octauiani cesaris cū ex diuersis mūdi partib⁹ illi q preerāt prouīciis scriberēt senatorib⁹ rome nouitates q per mūdi climata occurrebāt. Quidā nōie lentulus habens officiū in ptibus iudee herodis regis scripsit sic dictis senatorib⁹. Apparuit tēporib⁹ istis/ z adhuc est homo magne ꝟtutis nōiatus christ⁹ Jes⁹ q dicit a gētib⁹ propheta virtutis: quē eius discipuli vocāt filiū dei: suscitās mortuos: z sanans oēs lāgores: homo quidē stature procere mediocris z spectabilis/ vultū habens venerabilē/ quē intuentes possūt diligere et formidare capillos habēs coloris nucis auellane premature/ z planos fere vsqz ad aures. Ab auribus vero cicinnos/ crispos aliquātulū ceruleos z fulgētiores/ ab hūeris ventilētes. discrimen habēs in medio capitis iuxta morē nazareoꝝ frontē planā z serenissimā cū facie sine ruga z macula aliqua/ quā rubor moderatus venustat nasi z oris prorsus nulla est reprehēsio/ barbā habens copiosā z impuberē/ capillis cōcolorē/ nō longā/ sed in medio bifurcatā aspectū habēs simplicē z maturū. Oculis glaucis variis z claris existētib⁹/ in crepatione terribilis/ in admonitione blandus z amabilis/ hilaris seruata grauitate. Qui nūqz visus est ridere/ flere aūt. Sic in statura corporis ppagatus/ rectas manus habens/ z brachia visu delectabilia/ in colloquio grauis/ rarus z modestus/ speciosus inter filios hoīm hec ab antho. florē. pte. i. ti. v. ca. vii. §. vii. referuntur.

Procuratores iudee. Annius rufus primus. Valerius gratus annis .xi.

Sub hoc moritur augustus.

¶ Iste palam vendidit sacerdotiũ. Qui plus dedit/ ille obtinuit. ꝛ sic plures in breui fuerunt.

ꝯcupletes teneam⁹ ꝙ illis amotis denuo tenues ditare cogamur. O magnũ prudẽtissimi viri ꝯsiliũ. talit eni q̄dã fraudulẽti solẽt isidiari p̄ncipib⁹ vt. s. cõem ppl'm ꝫ eos ꝓuocẽt. q̄ facto sciũt q̄m necessarii sũt eis cogẽtes deinceps eosdẽ tã p̄ncipes ꝙ ppl'ꝫ sicut volũt ac suis astutiis magis magisq̄ȝ īuoluẽtes/ maxia prudẽtia p̄ncipũ est vt se taliter agãt ne plebibus exosi fiãt/ oẽsq̄ȝ ꝯ̃riũ suadẽtes abiicere statim debẽt vt famã suã dilatẽt ꝙ cõitatẽ diligãt. hoc tã paganoꝝ ꝙ scẽtissimoꝝ viroꝝ cõsiliũ semꝑ fuit. Exẽpla sũt q̃tidiana ꝛc. Hic etiam Tyberi⁹ bñ de xp̄o sentire cepit ꝛ eũ ꝓ deo coluit ꝛc. Dicũt q̄dã ꝙ tãdẽ crudelis fact⁹ sit ꝯtra potẽtes. Si hoc veꝝ est/ q̄s scit q̄ iudicio factũ fuerit. Magnum vtiq̄ȝ pietatis augmẽtũ fuit ꝙ subiectis ꝛ pauperib⁹ semꝑ gratiosus extitit/ pacẽ etiã habuit cunctis dieb⁹ suis. Oẽs xp̄i ac xp̄ianoꝝ cõtradictores sine oĩ miseratiõe deleuit. ꝛ pylatũ exilio dãnauit. Morit̃ tãdẽ cũ igẽti gaudio multoꝝ. sꝫ peior eo successit. vixit an. lxxviii. ꝛ r̄gnauit an. xxiii.

¶ Iohãnes baptista sanctissim⁹ ab herode decollat̃ qui arguit eum de adulterio. ille fuit herodes antipa tetrarcha galilee q̄ propter hoc crimen ꝛ temporaliter et eternaliter est punitus cum herodiade. ꝛc.

¶ Super oĩa bone Iesu amabilem michi te reddit calix quem bibisti. ait Bernardus.

v.m.ccxxix. — v.m.ccxxxii.

Ies⁹ xp̄s dñs nr̄ in iordane baptizat⁹ est

Ies⁹ xp̄s dñs p̄ suis morit̃ ãnis xxx. v.s. iii. mẽ.

xxx. — xxxiii.

¶ Circa hoc tẽpus grande spectaculum mundo innotuit a seculis nõ auditũ Reuelatio apta beatissime trinitatis. Pater in voce fili⁹ in carne. spiritus sanct⁹ in specie columbe. Et hic nobis vngit̃ christ⁹ ver⁹ saluator in lege ꝓmissus qui est via veritas ꝛ vita. ꝛ preter quẽ non est sal⁹. Iam hic texit̃ hystoria trium annorũ doctrine ipsius fructifere. cum miraculis plurimis et gloriosis qualia nunq̄ȝ visa sunt.

¶ In anno. xxxiii. xp̄i multa mirabilia facta fuerunt. Nam ipso die passionis eius terra tremuit petre scisse sũt. sol obscuratus est monumenta apta sunt. ꝛc.

¶ Die pasche resurrexit cũ multis dñs. Deinde post dies. xl. gloriose in celum ascẽdit cum preda magna ꝛc. In die penthecostes venit spiritussanct⁹ super ap'los. ꝛc. Et hec oĩa nostre salutis eterna sunt sacramenta in quibus deuote mentes quotidianam inueniunt refectionem. Beatus qui versat̃ in his q̄m fructum percipiet sempiternum.

Ponti⁹ pylat⁹.

¶ Sub hoc iohannes baptista cepit predicare. et dominus passus est quem ipse ob timorem cesaris iniuste dãnauit ad mortem crucis. Et ideo post miserabiliter periit seipsum occidendo. De funere autem huius mirabilia narrantur.

Sancta mater eccl'ia cōparatur ciuitati de qua gl'iosa dicta sunt vt dicit' i psal. lxxxvi qd gloriosus ea esse poterit quā glorificauit tota simul beata trinitas. quā defendit diuina maiestas. quā illustrat diuina claritas. quā regit diuina bonitas. cui⁹ caput xp̄s iesus verus deus ꝛ homo. cuius ciues oēs electi sunt. cuius ministri angeli illi beatissimi spūs excubātes supra muros eius die ac nocte. Hec est quam edificauit vnigenitus dei supra firmā petrā. nec porte inferi preualebunt aduersus eā. hec syon illa dilecta cui⁹ portas diligit dñs sup oīa tabernacula iacob. hec est sponsa illa immaculata. non hñs maculā neq₃ rugam quam nō vili clenodio s₃ precioso sanguine subarrauit dñs. Hec est mater pulchre dilectiōis ꝛ agnitionis ꝛ sancte spei q̄ filios generat in eternū regnaturos. Hanc prenunciauerūt p̄triarche. hāc p̄dixerūt ꝑphete. hanc simul oīs illa veteris testamenti laboriosa seruilisq₃ obseruātia dñam recognoscit. Et quid vltra. Celū terra mare q₃ cum omnibus q̄ in eis sunt: nomen huic famulantur ministerio. Igit' gloriosa dicta sunt de te ciuitas dei. Beata tu hierl'm quis similis tui. que saluaris in dño. Negabūt te inimici tui ꝛ tu eorū colla calcabis. Pro patrib⁹ tuis nati sūt tibi filii. nec deficies in sempiterna seculi. Benedic dñe fortitudini eius ꝛ opa manuum eius suscipe. Percute dorsa inimicorum ei⁹ ꝛ q̄ oderint eam nō cōsurgant. Audi dñe vocē eius ꝛ ad ppl'm tuū introduc eam. Deus virtutum cōuertere: respice de celo: vide ꝛ visita istam vineam ꝛ ꝑfice eam quam plantauit dextera tua. Fiat manus tua sup virū dextre eius. ꝛ sup filium hoīs quem confirmasti tibi. Iesum christum dñm nostrū q̄ tecum viuit ꝛ regnat in vnitate spūssancti deus in oīa secula seculorum benedictus Amen.

¶ Iesus xp̄s verus de⁹ ꝛ verus hō vnica proles intemerate ac perpetue v'ginis Marie secundū humanitatē descendens de semine abrahe per lineam regalem ꝛ sacerdotalem sponsus vnicus ꝛ caput imediatū sancte vniuersalis ecclesie rex regū dñs dñantiū eternus pontifex ꝛ iudex viuoꝝ ꝛ mortuoꝝ. xxxiii. annis. ꝛ mensibus. iii. peregrinari dignatus est i hac lachrimarū valle docens primū opere viā vite. post etiā verbo vt euāgelista testatur. Cum autē esset annorū. xxx. a summo patre oīm deo baptisat⁹ iam in iordanis fluuio vnctus fuit nobis in primū ac summū pontificē ac epm aiarū nostrarū per spm̄ sanctum qui corporali specie tanq₃ colūba in spiritu descendens testymoniū sibi ꝑhibuit. q̄m ipse est vere saluator mundi iuxta vaticiniū Esaye ꝑphete magni. Hic elegit discipulos. lxxii. quos misit ante faciē suā in omnē ciuitatē ꝛ locū quo erat ipse venturus dans eis potestatem sanandi infirmos ꝛ oēs langores. ꝛc. ꝛ. xii. apl'os quos misit in orbem vniuersum ad p̄dicandum euāgelium. Nec ampli⁹ q₃ hos duos ordines inter discipulos dñi esse cognouimus quorū formam nunc in eccl'ia tenent p̄sbyteri ꝛ epi. Nam aplis succedūt epi scopi. lxxii. discipulis presbyteri. q̄bus duob⁹ ordinibus tota eccl'ia est cōmissa tāq₃ iherarchis. vt ꝑz in decreto damasi pape. ꝛ habet'. lxviii. di. c. cor epi. Tandē pius dñs pro grege suo morit' acerbissima passione consumptus omniū martyrū caput. ꝛ ipse martyr. Postq₃ aūt a mortuis resurrexit i celum ascendit. ꝛ spm̄ sanctum misit. Et tunc primum cultus christiani nominis incepit q̄ ad finem vsq₃ durabit.

¶ Christus iesus in ꝑphetis ꝑmissus scd'm v'itatē fidei nr̄e est verus deus ꝛ verus homo quā veritatē ex testimoniis sacre scripture cogimur cōcedere. Similiter scd'm eandem veritatē concedit q' xp̄s fuit natus de muliere passus mortu⁹ ꝛ sepultus. Que quidē omnia de deo concedim⁹ fuisse vera nō tn̄ in q̄tum de⁹ seu scd'm naturā diuinā: sed scd'm naturam assumptā ꝛ humanā. Sic tamen p̄dicta dicunt' de deo scd'm verā fidē vt in nullo deroget' diuine perfectioni apud eum q̄ testimonia recte scrutatur ꝛ sanam habet rationem.

¶ Johānes scripsit in asya greco sermone. In pncipio erat verbū: z verbum erat apud deum. zc.

¶ Lucas scripsit in grecia sermone greco. Fuit in diebus herodis regis iudee. zc.

¶ Ego sum lux mūdi qui sequit me nō ambulat in tenebris. zc. Ego sum qui testimonium perhibeo de meipso: z testimonium perhibet de me pater. Ego sum pater bonus z cognosco oues meas: z cognoscunt me mee. Ego sum via veritas z vita. nemo venit ad patrem nisi per me. Ego sum vitis vera. zc.

Amen amē dico vobis. celum z terra trāsibunt verba autem mea nō trāsibūt. Qui crediderit et baptizatus fuerit: saluus erit. qui vero non crediderit cōdēnabitur. qd vobis dico: oībus dico. Uigilate nescitis enī quādo dñs veniet. zc Sol cōtenebrabit z luna nō dabit splēdorem suum. z tunc videbunt filiū homīnis venientem in nubibus celi. zc.

Ego rogaui pro te petre vt non deficiat fides tua. z tu aliquādo cōuersus cōfirma fratres tuos. Qui maior est in vobis fiat sicut minor. Ego autem in medio vestrum sum sicut qui ministrat videte ne seducamini. Multi enim venient in nomine meo dicentes q2 ego sum. nolite ergo ire post illos. In patiētia vestra possidebitis animas vestras.

Ecce ego mitto vos sicut oues in medio luporū estote ergo prudentes sicut serpentes. zc. Nolite timere eos q̄ occidūt corpus. aīam aūt non possunt occidere/ sed potius eum timete qui potest corpus et animam perdere in gehennam. Omnis qui confitetur me coram hominibus confite. zc.

¶ Marcus scripsit in italia. sermone tamen greco. Initiū euangelii iesu christi. zc.

¶ Matheus scripsit in iudea hebrayce. Liber generationis iesu christi filii dauid. zc.

Articuli duodecim fidei catholice.

petrus — Credo in deū patrē oīpotētē creatorē celi ꝛ terre.

andreas — Et i iesūxp̄z filiū eius vnicum dn̄z nostrum.

Jacob⁹ — Qui ɔcept⁹ est de spū sctō. Nat⁹ ex maria virgine.

Johēs — Pass⁹ sub pōcio pylato crucifix⁹ mortu⁹ ꝛ sepult⁹.

philipp⁹ — Descēdit ad inferna tertia die resurrexit a mortuis.

bartholomeus — Ascēdit ad celos sedet ad dexterā dei pr̄is oīpotētis

matthe⁹ — Inde ventur⁹ est iudicare viuos et mortuos.

Jacob⁹ — Credo in spiritum sanctum.

Symon — Sanctam ecclesiam catholicam.

thomas — Sanctorum communionem remissionem peccatorū

Judas — Carnis resurrectionem.

mathias — Et vitam eternam. Amen.

Hieremias.iii. Patrem vocabis me ꝛ post me igredi non cessabis. Exo.xx. Nō habebis deos alienos corā me. esa.xlv. Ego dn̄s ꝛ non ē alter creās tene.ꝛc. psal.cxiii. De⁹ aūt noster in celo.ꝛc. Abacuc vl. Ego aūt in dn̄o gaudebo.ꝛ exul. in deo iesu meo. ps.ii. Dn̄s dixit ad me fi.me⁹ es tu ego ho.ge.te. Job.iiii Ego ꝛ pater vnū sumus Col.i. Qui est imago patris. ps. verbo domini.ꝛc. esaye.vii. ecce vgo concipi.ꝛ pa.fi.ꝛc. hiere.xxxi. Mulier circūdabit virum Gala.iiii. Misit de⁹ filium suū factum ex muliere. Eze.xliiii. Porta hec clausa erit ꝛ non aperietur.ꝛ vir.ꝛc. zach.ii. Aspicient ad me quem crucifixerūt.ꝛc esa.l. Tanq̄ȝ ouis ad occisionem ductus: vere lāgores nr̄os ipse por.ꝛc. et.i. Petri. Xp̄s semel passus est pro nobis iustus p iniustis. Osee.xiii. Ero mors tua o mors ꝛc. In die tertia suscita.ꝛc. ps.xv. Nec dabis sanctum tuū videre cor. Ephe.iiii. descēdit p̄mo in inferiores ptes terre. Ro.vi. Xp̄s resurgēs.ꝛc Amos.xi. Edificauit in celo ascensionem suā. dominus nomē illi. ps.lxvii. Iter facite ei qui ascendit super occasum. ꝛ ibidē Ascendens in altum captiuam duxit captiuitatē. Michee. ii. Ascendit iter pandens ante eos. Malach.iii. Ascēdam ad vos in iudicio et ero testis velox. ps.xcv. Iudicabit orbem terre i equitate ꝛ populos in veritate. Job.xix. Fugite a facie gladii quoniam vltor iniquitatis est gladius ꝛ scitote ꝛc. Johelis.ii. Effundam de spiritu meo super omnē carnem. Job.xxvi. Spiritus eius ornauit celos. Sapie i. Spiritus domini repleuit orbem terrarum. ps.cxl. Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam.ꝛc. Dauid. ps.xxxv. Confitebor tibi in ecclesia Sopho.iii. Inuocabunt nomen domini et seruient ei humero vno. Math.xviii. Si peccauerit in te frater tuus dic ecclesie. qd̄ si ecclesiam nō audit.ꝛc. Micheas.vii. Deponet omnes iniquitates nostras et proiiciet in profundum maris omnia. ps. cxviii. Particeps ego sum omnium timentium te et custo.ꝛc. Ezec.xviii. Viuo ego dicit dominus: nolo mortem peccatoris. Ezechiel.xxxvii. Aperiam tumulos vestros et educā vos de sepul. ve. Job.xix. In nouissimo die de terra surrecturus sum et in carne mea videbo.ꝛc. Phil.iii. Reformabit corpus hu.ꝛc. Daniel.xii. multi de hiis qui dormiunt in pulue.ter.euig. alii in vitam ꝛc. ps.lxi. Tu reddes vnicuiq̄ȝ iuxta.ꝛc. math.vii Ibunt hii in supplicium eternum. Iusti autē ꝛc. et.ii. Corith. v. Domum habemus non manufactam.ꝛc.

¶ Hystoria actuum apostolorum hic texitur.
¶ Spiritussanctus venit sup apostolos in linguis igneis.
¶ Et hic orit cultus xpi nominis.s.in die penthecostes scdm augustinum.
¶ Stephanus lapidatur z pthomartyr inclitus dño consecrat.
Saulus psternit.z Paulus egregius pdicator erigit q abūdanti⁹ oibus laborauit.
¶ Philo disertissimus cui⁹ libri iter eccl'iasticos cōputant clar⁹ habet natione iudeus.

Imperatores. Gai⁹ calli-cula.a.iii.me.x.

¶ Iste gai⁹ nepos tyberii erat scdm carnē sz nō morib⁹. qz tot⁹ pversus fuit z tyrān⁹. Qui ait vtinā roman⁹ ppl's vnā ceruicē haberet. Cōquest⁹ est sepe q sua tpa pacifica fuerūt.z bella libēter habuisset/occasiōes etiā ɋsiuit. Tādem a suis occidit cōsilio senatorū cū magno gaudio vniuersorū.z senatus restituere nitebat regimē sicut antea fuit.sed nō preualuit.

¶ Beatissim⁹ petr⁹ gl'iosus apl's xpi Jesu prefuit eccl'ie catholice scdm hiero.ānis.xxvii. scdz bedā.xxix.tenuit nāqz pontificatū in partibus orientis annis.v.scdz hiero. scdm bedā. vii. Deinde antiochiam veniēs sedit ibi annis.vii.docens ppl'm viaz veritatis. z symonem magū fugauit. Insuper pdicauit dispersis ex circūcisiōe fidelib⁹ q erāt i pōtho galacia/capadocia/asia/bithimia.qbus postea de roma tanqz per eū cōuersis direxit eplam primam Audiens autem symonem magum romanos deludere zelo fidei romam adiit anno quarto Claudii. Cumqz ibidem verbum dei predicaret:z symonis maleficia detegit.et multos ‡

v.M.ccxxxiii.

Petr⁹ pri-m⁹ papa. Jude⁹.

¶ Hec est series romanorū pontificū p quā fit supputatio annoꝝ subsequentiū cuius pncipalis era est ipsa christi benedicta natiuitas concurrentib⁹ nichilominus annis mūdi vt ptz aptissime in his duabus lineis cum figuris numerorū annotatis.

xxxiiii.

‡ ad fidem cōuertit. Discipl'os et per diuersas puincias misit per quos xpiana fides gl'iose dilatata est. Euangeliū marci tanqz ex ore suo scriptū approbans fidelib⁹ tradidit. Ieiuniū quadragesimale instituit añ pascha/z añ natale dñi tres ebdomadas. z quartā impfectā venerari ab omni ppl'o xpiano i memoriā pmi z scdi aduentus. Tandem post plura sctitatis insignia cum iam in romana sede annis.xxv. mēsib⁹.vii.dieb⁹.viii.sedisset martyrio coronatur a nerone. Alia eius opa plura ac miracula stupenda vide in actib⁹ apl'orū et in libro clemētis.et in hystoriis tā scolastica qz eccl'iastica bede qz aliis. ¶ Paul⁹ apl's egregi⁹ predicator raptu sublimis q euāgeliū nō ab hoie neqz p hoiem didiscit.sz per reuelationē Jesu xpi.cū eēt ferme ānorū.xxvi.vel circa atrociter cepit eccl'iam pseq zelo iudaico.sz mox a dño corrept⁹ imutatur.z fact⁹ est de lupo agn⁹.de psecutore fidelissim⁹ pdicator. Anno aūt.xiiii.cōuersionis sue apostolatū cū barnaba suscepit a spū sctō in gentib⁹ vt dr Act. xiii. Anno.xxvi.venit hierl'm vbi capitur actuum. xxi.āno.xxx.romā venit.act.vlt anno.xxviii.vl' circa cū btō petro a nerōe martiriū pass⁹ ē. Hic iter sctōs tam in altitudine cōtēplatiōis qz in feruore actiōis progatiuā obtinuit.qz vltra oēs viatores clari⁹ deū vidit z archana v̄ba audiuit q nō lz hoi loqui.z tāqz totū mundū genuisset sollicitabat oēz hoiez introducere in regnum celorū. Quis sic cucurrit qs sic laborauit grecis euāgeliū exponens qs sic afflictus percussus ifinitis piculis excoct⁹.qs sic gl'iari poterit vt dicat. Pl'⁹ oibus laborauí.z in sapientia mūdana z cōciliis hui⁹ scli/salua oi iusticia z fide.qz sic emicuit vt etiā amplissimo senatui miranda cōtulerit. Eius laudes Johannes crisostomus describit

¶ Jacobus maior apl's martyrio coronat ab herode agrippa. Et petrus incarceratur vt patet actuū. xii. c. Corpus aūt beati Jacobi miraculose transfertur in Galetiam hyspanie et ibi est sedes patriarchalis post facta quasi a sinistris respectu rome.

¶ Helena regina abigenorū conuersa ad fidē sustantauit pauperes xpi fideles in hierl'm tpe famis sub claudio.

¶ Petronilla filia sancti petri virgo fuit.

¶ Prudentiana vgo et praxedis virgo sorores titi et nouati.

Imperatores.

Claudi9. an. xiiii. m. vii.

Seneca stoic9 clar9 habetur magr Neronis a quo post coactus est seipsum occidere de eo. vide augusti. de ciuitate di. li. vi. ca. x.

¶ Iste claudius incōstās aīo fuit et tot9 obliuiosus et gulosus. bellandi occasionē libenter habuisset: sed parū pugnauit et facile q̄sdā paucos hostes supauit. Tandem cum. xxxv. senatores occidisset: cum. ccc. eqtibus p minimis causis veneno mortuus est.

¶ Assumptio gloriose virginis marie matris dei facta. xii. annis post ascensionē domini nostri Jesu christi secūdum Hieronymum doctorem.

Persius satyricus.
Juuenalis satyricus.
Lucan9 poeta patruus senece.
Ouidius poeta.

Anno mundi. v. m. ccxliii.

Pape.

Anno Christi. xliii.

¶ De persecutionibus eccl'ie est diligenter aduertendū q sicut in antiquo testamento inimicus hūani generis semp electos multiplicibus machinationibus psecutus est ita immo multoplus amplius in nouo. hoc est tpe gr̄e qn̄ iā cognitio et cultus veri dei in toto orbe radiare ceperat. Et pmo p gladiū sicut ptz in psecutione eccl'ie stephani et iacobi ac aliorum innumerabiliū in quo exercebatur eccl'ie patientia. Scdo per falsam doctrinā. et hoc multipliciter. Primo per falsos iudeos q sūt synagoga sathane. vt ptz in disputatione petri stephani et pauli q oēs clare iformauerūt simplices q Jesus est xps in lege pmissus contra friuolas assertiones peruersorū iudeorū. et hec vsq in finē durabit et tpe antixpi grauissima erit. Tertio p magos et incantatores. Uidens naq antiqu9 hostis q p xpi noīs diuulgationem cultus su9 abolēdus esset: ipleuit vasa iniqtatis sue. q per magicā artem deciperēt rudes ne in xpm crederēt. cum et ipsi se pro aliquibus magis iactarēt quasi filii dei essent in signis et prodigiis mendacibus. vt patet in symone mago/ meādro/ aroes et arphaxat. Quarto p falsos xpianos supbie spū tumētes qui instigante inimico plures hereses seminarūt. vt patet in hebione cherintho. Et qd plura dicit btūs Benardus q totus iste mundus cōiurauit cōtra xpm. Omnia ergo fidē ipugnāt. sed firmū eius fundamētū stabile perseuerat: hn̄s signaculū in hoc. Nouit dn̄s q sunt eius. Nec esset aliqmodo possibile q fidei sacramētum inter tot insidiatores sic floruisset nisi cultores eius diuina maiestas protexisset/ diuina sapientia illuminasset/ diuia bonitas fouisset iuxta xpi pmissionē firmissimā: cum quo eisdē semp fuit: et in finē perseuerat. hinc hylarius ait. Propriū esse solet eccl'ie vt tunc vincat cū leditur tunc intelligat cū arguitur tūc secura fit cū deseritur. tūc obtinet cū superata videt.

¶ Prima psecutio ecclesie fit Rome iussu neronis in qua beatissimi principes christiani populi. s. Petrus et Paulus martyrio coronati sunt cum aliis plurimis.

Refert seneca de nerone q erat naturaliter ab infantia semper clementissimus. et ita graciosus q nemo vnq populo romano gratior fuit. ita q in obliuionem venerunt ceteri pncipes pp favoris magnitudine. Veru potestas multos pbissimos fecit atrocissimos.

Prodigia plura terruerut iudeos ante exidiu hierlm. vide mirabilia in ecclastica hystoria. Beatissimus xpi euagelista Marcus martyrio coronatur anno Neronis primo vt dicit philo. cotemporaneus eius apud Alexandria egypti. vbi eps erat cositutus a beato Petro. sepultus ibide miraculis claruit. et successit ei Amenus vir sanctus.

Nero annis xiii. men. vii

¶ Iste nero oim hoim sceleratissimus fuit adeo vt nome eius vsq hodie pro aliquo pessimo poni soleat. et qr cotra optimam xpi lege pma suscitauit psecutione, merito antixpi figura tenuisse describit. Tande a senatu hostis pnunciatus cum turpissime fugeret seipm occidit. et letata est Roma.

Symon magus multas superstitiones Rome exercuit. et quia simile applaudit suo simili. ideo pessimus nero spreto consilio senece viri doctissimi hunc pestiferx sibi sociauit. tandem vterq post infinita scelera in baratrum damnationis eterne turpissima morte descendit.

v.m.cclxiii. v.m.cclxiii.

¶ Petrus superato symone mago et infeliciter mortuo iussu Neronis crucifixus est. et in vaticano sepultus vltimo neronis anno.

liiii. lxiiii.

¶ Pax illa vniuersalis totius orbis qua Romani habuerut p anos ferme lxx. per paucis bellis exceptis ac puis circa hec tpa ppt seuicia neronis turbata e. et puicie qda recesserut ab obedietia romanorum. qr fide xpi psequi ceperat. de pace nota aug. de ciuita. li. xix. per totu

Iudea et hierlm grauissimis persecutionibus et intestinis bellis attrita est propter pctm illud maximu qd in filiu dei commiserunt. Et circa hec tempora etiam in foribus templi ipso festo paschali. xxx. m. necati sut. et continue durauit dissensio, donec penitus deleti sunt. Barrabam enim petierunt et no Iesum mite et humilem. Hi omnes discipuli sancti petri martyrizati sunt sub nerone tyranno et multi alii quorum nomina sunt in lib. vite.

¶ Marcialis eps lemonice. Sauinianus episcopus senonen. Potetianus. Altinus. Flauius cosul q et clemes episcopus metesis patruus clementis. Serotinus. Codaldus Tecla discipula Pauli. Eucharius episcopus treueren. Mecnius episco. cathalanen. Domicianus subdiaconus a bto mecnio a morte suscitatus. Simitius episcopus suessen. Epafoias episcopus colosen. Trophinus episcopus arelaten. Titus episcopus creten. Crescens episcopus galaten. Onesimus episcopus ephesi. Felix martyr. Prothasius Nazarius. Celsus. Vitalis martyr. Martinianus. Geruasius. Processus. Torpes martyr. Felix martyr. Constantia martyr. Iacobus minor apls ac hierosolimitarum episcopus a iudeis occiditur anno. vi. Neronis.

Paulus gloriosus apostolus cum beato Petro eodem tpe sed non eodem loco capite plexus est ad aquas saluias in via hostiensi.

¶ Iste vaspasian⁹ mediocris parētele obscureq̃ nat⁹ semꝑ gloriose triumphauit. Nā sub claudio ꝛ nerone q̄cūq; mittebat laude digna patrabat. Tricesies ꝛ bis cū hostib⁹ ɔflixit. ꝑditāte autē republica ꝑpter discordiā precedentium impator licet inuit⁹ est creat⁹ ꝛ rediit tranq̄llitas ꝑstina. Pax insuꝑ in toto orbe pronunciata iuxta tpa Octauiani propter quod in immensuʒ respublica creuit. Moritur tandem ꝑ fluuio ventris stādo. Aiebat eñ. Stantem decet impatorē a terris recedere. Ei⁹ ɔ̄tutes multe sūt diligenter conscripte.

Imperatores. | Vaspasianus. ā.ix.m.x.d.xii. | Isti tres diuersis ꝑuinciis impare cupientes in vno anno sese interfecerunt. | Gelba. Ocho Vitellius.

¶ Hierusalē destruit anno scdo Vaspasiani a tito filio eius. interfectis. xi.c. millibus venditisq̃. lxxx. m. iudeoꝝ. ꝛ extunc defecit regnum iudeoꝝ nec cōsurget āte tēp⁹ antixpi. De hac horrenda strage mira legunt. vide iosephum. Nota q̄ ꝑpter hāc vltionem legitime factā dicunt doctores q̄ in toto mundo christ⁹ pacē tribuit. sicut in natiuitate fecit.

¶ Apolinaris sanctus martyr occisus est Rauēne vbi episcop⁹ a beato petro missus fuit. Et nota q̄ nec Vaspasian⁹ nec Titus q̄cq; cōtra eccl'iam fieri iusserūt sed aliq̄ iudices inferiores ꝑsequebant fideles pretextu prioꝝ mandatorum.

Anno mundi. v.m.cclxxiii.

Pape. Italicus. | Linus. an. x.m.iii.d.xii.

Anno christi. lxxiiii.

¶ Sanctissimus papa Linus tante perfectionis fuit vt ecclesiasticaꝝ reꝝ dispensationem etiā adhuc btō petro viuente meruit dispensator ab eodē cōstitui. Hic statuit vt mulier velato capite eccl'iam intraret. Tādē martyrio coronat⁹. sepultus est in vaticano iuxta magistrū suum ac patrem beatum Petrum.

Thomas q̄ parthos in sortem accepit martyrizatur in india omnium orientalium apostolus.

Andreas qui ꝛ sichiam accepit in sortem ī achaya sub egea duce martyrizatur.

Matheus qui ethiopes sortitus fuerat in ethiopia.

Symō ꝛ iudas martyrizati sunt in regionibus persidis.

Bartholome⁹ q̄ indiā accepit in sortem postq̄ ꝑdicauit lycaonie antiq̄orib⁹ in albano vrbe maioris armenie martyrizat⁹ ē.

Titus dyaconus pauli discipulus apud paphū quieuit.

Euodius episcop⁹ antiochie. ibidem est martyrizatus.

Syleas apud macedoniam martyrizatus est.

Mathias ī iudea vel egypto coronat. De tpe loco ꝛ modo martyrii eius diuerse sunt sententie.

Barnabas coapostolus pauli Cypris occisus est.

¶ Scota gens oritur ex pictis ꝛ hyberis in albania prope angliam.

Lucas discipul⁹ pauli ī bithinia migrauit ad dominum.

Philipp⁹ per sichiā. xx. annis predicans ierapoli q̄euit in dño. sʒ ī passionali dicitur q̄ fuit crucifixus. Solus ipe ꝛ Johannes euāgelista nō sūt martirizati. Ceteri vero oēs occisi fuerunt.

¶ Persecutio scda eccle fit Rome iussu Domiciani et pax vniuersalis totius orbis iteruz per ipsius seuiciam turbata est. z multe nationes se romanis opposuerunt. innumerabilesq; fideles martyrio coronati sunt. Uide hystoriam cornelii taciti.

¶ Iste Domicianus filius vaspasiani z frater titi. primo qdē Clemēs fuit. z multa Rome cōstruxit. s. pātheō. sed mox defecit z factus est crudelissim⁹ ac supbissimus. ita vt tāq; de⁹ coli vellet. senatores quosdā iterfecit. In christianos scdam persecutionem suscitauit. Tandem omnib⁹ odiosus in palatio a suis occisus est z cū dedecore sepultus.

Tit⁹ filius vaspasiani. an. iii.

Domicia n⁹. ā xiiii

Nerua ano vnc. mēsi. iiii.

¶ Iste titus fuit mire benignitatis z triumphator maximus supra modū larg⁹ toto corde suis se inimicis crebro reconsiliauit. prem suū virtutibus supans delicie hūani generis dici meruit. mira dispēsatio supni rectoris. nunc optim⁹/nunc pessim⁹/nūc parc⁹/nūc pdigus. nūc sic/nūc alit istitut⁹ ad regni gubernacula puehitur. Quis abyssū tātorū iudiciorū scrutati preualet. Morit titus anno. iii. z tant⁹ luct⁹ in vrbe fuit vt morituros eos pariter putares. Meāder samarites supbissim⁹ nigromāticus symonis magi discipul⁹ christuz negauit. z seipsum saluatorē mundo destinatū asseruit. incredibilia figmenta composuit et multos non predestinatos decepit cū qbus z ipse periit. vide hysto. eccle. libri. iii.

v. M. cclxxxiii.

Romanus. | mē clet⁹. ā. ri. mē. dies de. xi. | ex patre emiliano.

lxxxiiii.

¶ Iste Cletus pmus iuenit scripsisse in suis lris. Salutem z aplicā bndictionē. Ordinauit presbros. xxi. in roma vrbe mēse decēbri. pegrinationes ad sctōs approbauit: dicēs q validior ē ad salutē scti petri visitatio q; duorū annorū ieiuniū. Excōicauit isup q hmōi visitatiōes ipediūt aut dissuadēt. Tādē martyrio coronat sub Domiciano. vi. kal. Maii. sepultus in vaticano.

Heresis nicolaitarū qui indifferēter vxoribus vtuntur dicentes oīa debere esse cōia inter christianos.

Cherit⁹ heresiarcha surrexit turpulosus et libidinos⁹ totus. a quo dicta est heresis cheritiana. hic dicit legalia esse seruanda.

Hebion heresiarcha a q hebiones heretici dicti sunt q dicunt xpm purū hoiez fuisse. z paulū apostatē legis. zc.

Maria magdalena z soror eius martha.

Marcella eius pedissequa.

Lazarus earū frater episcop⁹ marsilieñ.

Maximus epis. aqueñ. hic viaticū dedit magdalene.

Hii migrauerunt ad dominū in ptibus marsilie.

¶ Julianus qui z symon leprosus episcop⁹ Cenomañ.

Julianus alius qui vtrumq; parentem nesciens occidit.

Aristarcus et prisc⁹ martyres.

Paulus eps narboneñ.

Saturnin⁹ epis. tholosa.

Marcialis epis. lēchdo.

Gregorius epis. beluaceñ.

Austergisilus episcop⁹ luturic.

Gentianus episcop⁹ turonē.

Hyreneus episcopus lugduñ.

Feruntius epis. bisunctioñ.

Eutropius episcop⁹ aurilitañ.

Fronto episcopus petragonicē.

Dionysius episcopus parisieñ.

Eutropius episcopus artañ.

Hii venerendissimi pres sortiti sūt regiōes fracie a dño oēs scti.

¶ Marcus agrippa pfectus vrbis persas deuicit. et ob hoc Pantheos extinctū est id est templū oim deorū iussu sibille. ipse etiam agrippinam supra rhenum compleuit. que antea fuit ab agrippa condita. hec est colonia secundum quosdam.

¶ Iste traian⁹ optimus dr fuisse iter oēs augustos. Hoc solū i eo culpat q zelo falsorum deorum xpi fidē extinguere nisus est. vide aug. de ciuitate dei. li. xviii. ca. lii. in glo. arbitrās se in hoc obsequiū pstare deo. dicit q̄dē q non p se sed p suos fideles psequebat. forte hoc tps verum fuit. quia cōstat q aliqū ipemet iussit q̄sdā tormētari et occidi. In fine migrauit edictū vt nō occiderēt nisi casu iuenirent aut se offerrēt sed parū hoc profuit: qz iuida plebs p hmōi nichil artata fuit ei⁹ laudes p nichilo ducere nisi btūs Grego. ei⁹ pietate cōmot⁹ lachrimas fudisset et eū ab inferno liberasset. An autem sit saluat⁹ vsq hodie dubium est et grandis altercatio doctorum. De hoc etiam diuine reuelationes diuinarū personarū reperiuntur q̄ omnes quas ego vidi hoc intendunt q non velit dñs aliud nisi vt cum timore salutem nostram operemur. et de hmōi curiosis q̄stionibus quieti simus eo q non sine cā hec et similia ecclesiam suam vult latere.

Impatores.

Traian⁹. an. xx. die. xv.

¶ Iste nerua senex adoptauit Traianum in filium. primoq edicto omnia fore facta Domiciani retractauit.

¶ Iste idem traianus apud agrippinā gallie insignia imperii inuitus sumpsit germaniam restituit orientales prouincias. Babiloniā/Seleuciā/extremaq Indie scōs post Alexandrum predomuit. &c. In oībus hiis adeo pius pmansit vt omnibus gratus nulli existeret grauis. quod de paucis legit. &c. Hec insignia sunt vere et non ficte nobilitatis. Ita semper vixit vt imperio dignissimus haberetur. ita pncipatū fugit quasi nullus foret ineptior ‡

Anno mundi. v. M. ccxciii.

Pape. Romanus.

Martyr Clemēs h⁹ an. ix. m.

De regione celiomonte ex patre fastino. ii. duobus. x.

Anno christi. xciiii.

¶ Sanctus Clemens pmū a btō petro vt dr ordinatus fuit sibi successor. sz pp̄ter piculum voluit añ se beatum Linū et Cletum pōtificari. ne videlz hoc exēplo plati sub stiterēt sibi q̄s vellēt. Hic fecit gesta martyrū p regiōes cōscribi. silr et ipe mltos libros edidit. Statuit etiā vt cathedra epālis i eminētiori loco poneret. et q baptisatus putciti⁹ poterit cōfirmet. Tādē martirisat sub traiano submersus i mari et de ei⁹ funere mira scripta sūt. Corp⁹ eius tpe Nicolai pmi reptū fuit et rome translatum.

¶ Taurinus eps eboraceñ. et Gaugericus eius frater eps Cameraceñ. discipulus beati Dionysii.

Iohānes euāgelista adductus iussu domiciāi ab epheso Romā cū sacrificare nollet idolis ponit in doliū feruentis olei. sed cum nil lesionis sensisset relegat⁹ est in pathmos isulā. ibiq apocalipsim scripsit rediēs aūt Ephesum tpe traiani in pace quieuit.

¶ Eutropius eps xanceñ. mr.

Sactinus eps medelñ. cum Anthonio a morte resuscitato discipulus Dionysii.

¶ Iouius atheniensis pbiter et martyr discipulus dionysii.

Carānus martyr carnoteñ. predicator discipul⁹ petri.

¶ Simon cleophe fili⁹ fr iude eps hierosolimorū. cxx. annorū crucifix⁹ est martyr dñi glios⁹.

¶ Regulus eps arelateñ.

¶ Eugenius tholotanēsium.

¶ Euthices martyr.

Dionysius annorum. xc. Ariopagita venerabilis pater. lumen orbis martyrio coronatur in Gallia ppe parisios cū Eleutherio et Rustico vbi missi fuerant a beato Clemen-

¶ Persecutio tertia ecclesie a Traiano exercetur in qua perempti sunt infiniti. Tandem cohibita fuit interuentu Plinii secundi sed non totaliter.

¶ Iudei deuastāt prouincias multas ꝛ q̄si amantes icredibili motu sub vno tpe p diuersas mundi ptes exarserūt: multi pcentes: ciuitates plures desolauere. nec tamen preualuerunt vt regnū adipiscerent. qꝛ pmo p traianū. scdo p adrianū deleti sunt. Sic xps vtrobiq̧ vindicatur. nunq̄ eñ romani ipune psecuti sunt ecclesiā. sed nec vnq̄ honore aut emolimento caruerunt quotienscunq̧ fideles honorauere. De hoc plenius vide Orosium.

¶ Thimotheus eps ephesiorum discipulus pauli martyrizatur.

¶ Plutarchꝰ nobilissimꝰ philosophorū claret. magr traiani cui optimā eplam scripsit.

¶ Ignatius doctor gloriosus eps ātiochie discipulꝰ iohānis martyrio coronat nobilissio. Huius cor scissum in se aureis lrīs hoc dulce nomen Jesus inuētū est habuisse descriptū. Ait eñ in eplis suis. Amor meus crucifixꝰ. Beatā virginē i carne vidit: eiq̧ eplas scripsit i qbus sic hr. xpifere marie ꝛc. ꝛ illa dulciter rn̄dit scribens. Ignatio dilecto cōdiscipulo: humilis ancilla xpi veniam ad te. ꝛc.

Focas martyr passus est vltimo tpe traiani. cui spū prophetico dixit. Traiane pge ad vlteriores abyssi loca ꝛ ad pparata tibi tormenta festina vbi nocte perpetua ꝛ seuo exurendus es incendio triduo hac in luce versaberis: quo emerso caligo te mortis excipiet. nec eñ imultus innocentium sanguis diutius esse potest. et traianus die tertia expirauit ventris profluuio.

v. M. ccciii.

Grecus. mr Anacletus. ānis. ix. ii. d. x. De regione athenis. ex parte antiocho.

Grecus. mr Euaristꝰ. an. xvii. d. ii.

ciiii.

¶ Iste anacletus btissimus fideles monuit per eplaz vt presbyteri p oibus honorarent dicēs q deo sacrificātes nō debeāt vexari sz supportari atq̧ ab oibꝰ venerari et psbyteri qn̄ sacrificant testes secū hēant. et maxie epi vt dn̄o pfecte sacrificare pbent. Itē statuit vt clericus nec barbā nec comā nutriat. ipe memoriā bti petri construxit. Ordinauit etiaz. vii. dyaconos cardinales in vrbe. Itē q eps a tribꝰ debeat epis consecrari. Itē q ordinatio clericorū palā celebretur. Tādē duodecimo āno traiani martyrio coronat sepultus in vaticano apud corpus beati petri.

¶ Plinius scds orator et philosophus multa scripsit. mitigauit etiā traianum vt retractaret sentētiā latā cōtra xpianos scribens et q nichil mali facerent: sed virtutibus insistentes christū tanq̄ deum ante lucem surgentes laudarent.

¶ Iste euaristus sanctus martyr statuit vt eps a plebeis non accusetur. et septem dyaconos ordinauit vt assisterēt epo predicāti. pter honorez verbi dei ne ab emulis detraheret episcopo q falsa predicauerit. Itē q coniuges publice sponsent a parentibꝰ ꝛ sacerdote solēniter benedicantur. Tandem martyrizatur anno. iii. Adriani. sepultus apud corpus sancti petri.

Domicilla martyr.
Eufronia martyr.
Theodora martyr.
Sulpicius martyr.
Seruilianus martyr.

¶ Iste adrianus in multis cōmendat xpianis satis grosus extitit. q̄sdā tn̄ nolētes sacrificare puniri iussit ⁊ occidi vl'is q̄si fuit in oī sciā. pacē oī tpe habuit pr̄ p̄rie dict⁹ ē. leges multas ꝯdidit. ꝓhibuit etiā ne xpiani sine ꝓcessu iudiciali dn̄arent: hierl'm fundit⁹ destruit ⁊ post restaurauit oīno ꝓhibens ne iudei intromitterent. sed xpianis iuit⁹ ad ipiū venit ⁊ optīe rexit. Cūqꝫ senat⁹ obse-

¶ Imperatores.

Adrian⁹ helius. a̅. xxi.

craret vt filiū cesarez appellaret et sufficere inqt debeo vt ego inuit⁹ regnauerim cū nō merear. ꝑncipat⁹ eīn nō debet sanguini sed meritis. ⁊ inutiliter regnat qui rex nascitur ⁊ nō meret. Exercēdi ꝑus sunt ꝟtutibus qui regnare debent: ⁊ cum in eis ꝓfecerint adeo vt probentur illos virtutibus antecedere quos debent honoribus ante ire inuitati ascendant. ⁊ se ciuium suorum votis non subtrahant.

Hierusalē restaurat per adrianum ⁊ noīe eius helia vocata fuit ⁊ amplificata fuit ita vt locus passionis esset intra muros qui ꝑus extra fuit. Et hec est tertia restauratio quia ter destructa fuit sclꝫ a Caldeis tempore zedechie ab antiocho tempore machabeorū ⁊ a tito tpe vespasiani.

¶ Scd̄s philosophus in silentio deget et ad interrogata adriani scripto respondit.

¶ Eustachi⁹ alio noīe placid⁹ ⁊ theospita eius vxor ⁊ duo filii eius agapit⁹ ⁊ thesbytes q̄rū miri act⁹ legūt circa hec tpa fuerunt q̄ oēs iussu adriani gl'ioso martyrio coronati sunt.

¶ Aristhides philosoph⁹ apologeticū ꝑ xpianis fecit. quē videns Traianus placat⁹ est.

Anno mundi.	v.M.cccxiii.		v.M.cccxxiii.	
Pape Romanus.	nt Alexander i. an. viii. m̄. v.	Ex p̄re alexandro. de regiōe capitauri. die. ii. Romanus.	nt Sixtus. i. i x. m̄. iii. d̄. xxi.	De regione viola ta. ex pastore patre.
Anno Christi.	cxiiii.		cxxiiii.	

¶ Iste alexāder maiorē partem senatorū conuertit ad dn̄m. Hic statuit aquā benedictā cū sale aspgi in domib⁹ fideliū. vt de cōse. di. iii. aquā in canone addidit memoriaꝫ passionis scꝫ. Qui ꝑdie q̄ꝫ pateretur ⁊c. Item vinum sit mixtum cū aqua in calice ꝑpter representādā vnionem xp̄i ⁊ eccl'ie. de consе. dist. ii. c. i. ⁊ vt oblatio fieret ex modica quantitate. Tandem martyrizat ab Adriano cum multis quos ad fidem conuerterat. sepult⁹ in via numentana. Postea translatus fuit ad eccl'iaꝫ sctē Sabine.

¶ Quirinus martyr tribun⁹. Theodolus martyr dyaconus. Euentius martyr ⁊ presbyter.

Quadrat⁹ episcop⁹ atheniē. discipul⁹ ap̄l'orūꝫ.

Hermes prefectus vrbis martyr.

Aquila genere ponticus orator floret q̄ secund⁹ interpres mosaice legis fuit. ꝑmo eīn fuerunt. lxx. de hebraico in grecū trāsferētes. scd̄o iste de greco in latinum primus interpres fuit.

¶ Iste Sixtus statuit vt diceretur. Sctūs sctūs sctūs. et q̄ mysteria sacrata non tangerentur nisi a ministris de cōse. di. i. in sctā. Item vt corporale non fiat ex serico sed ex purissimo lino contexto ⁊ non tincto ⁊ vt mulier sacra vasa altaris ⁊ pallas non tangeret. Item vt quicunqꝫ episcopus vocatus ad sedem ap̄licam rediens ad ecclesiam suam non susciperetur nisi cū l'ris ap̄licis. Item vt missa non nisi super altare celebretur. Item etiam misit pegrinum ep̄m genere romanū cuꝫ aliis fidelibus in galliam. tandē martyrio coronatur extra portā. Domine quo vadis. sepultus in vaticano.

Galienus medic⁹ pgame oriundus interpres hipocratis rome claret.

Ibyta martyr.

Colocerius martyr.

Maria martyr z vgo.

Ptolome⁹ rex mirabilis in mathematicis omniū astronomoꝝ precipuus plus addidit ꝗ̄ ante se inuētum reperit z plura scripsit. Credo hereticus hic fuit magister mardonis.

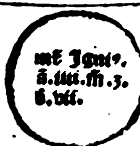
Iste antoni⁹ gener fuit adriani z filius adoptiu⁹ vir vtiq̧ pitissim⁹ z natura benign⁹. qḋ non facile in vno homie reptur. Prudētia precellentes cōiter nō sūt excellēter benigni z trāqlli et natura pcipue. z eꝫ excellent benigni sūt cōiter min⁹ idustrii. Uir aūt iste in vtrisq̧ excellent doct⁹ fuit. Ob hoc multe puincie q̄ ab his ipatorib⁹ recesserūt sub isto volūtarie rediebāt qꝛ hic pr̄ patrie fuit. oib⁹ car⁹. nullis acerb⁹. fidelib⁹ clemētissim⁹ erat. Unde z pi⁹ dict⁹ est z ab eo seq̄ntes impatores appellati sunt pii. Ait eñ malo scipiōis exēplo vnū ciuē seruare ꝗ̄ mille hostes occidere. quāt aliq̄ martyres sub eo coronati sunt: nō ex suo sꝫ prioꝝ mādato pcessit. tāta siquidē credulitate aeree ptātes inuidā plebem cōmouerūt vt nec summi impatores possent eā sedare ad plenū. ita exosuꝫ fuit christianū nomē apud idolatras z maxie apō pōtifices et sacerdotes tēploꝝ q̄ pncipes z ppłm puocabāt aduers⁹ xp̄i fideles. qꝛ videbāt ꝙ stat⁹ z q̄st⁹ diminuebant q̄tidie z ad ɔtēptū esset vētur⁹ tāt⁹ fact⁹ eoꝝ qꝛ xp̄iani dicebāt ꝙ idifferent oēs dii demōes essēt. a q̄b⁹ tota sił cōitas spabat tpalē sił z etiā felicitatē ideo nō miꝝ ꝙ etiā pacato principe adhuc inferiores pseq̄rent xp̄ianos tāq̧ blasphemos

v.m.cccxxxiiii. v.m.ccclxiiii.

Romanus ex anachorita. Grecus.

Die. xxii.

De athenis ex patre philosopho.

cxxxiiii. cxliiii.

Iste thelesphor⁹ statuit cantari hymnū angelicuꝫ scꝫ gl'ia i excelsis. z euangeliū añ sacrificiū. z in natali dñi cātari tres missas ppt mīstas cās zc. Itē ꝙ clerici ieiunare debeāt p septē ebdomadas plenas. qꝛ sicut dꝫ esse discreta clericoꝝ vita. sic z ieiuniū etiā statuit vt null⁹ missā añ tertiam presumat canere. tandē martyrio coronat⁹ sepultus apud sanctum petrum in vaticano.

Decē millia martyꝝ crucifixi sūt in armenia in monte maximo arath. quoꝝ festū celebre colit̄. x. kł. iulii cū magna deuotiōe. quia multa obtinuerunt cultorib⁹ suis a domino.

Peregrinus ep̄s antissiodēsis martyr.

Serapia martyr z nobilis vidua.

Fides spes charitas cū sophia nobili matrona matre eaꝝ martyrisate.

Iustin⁹ ph'ūs discipul⁹ pōpei libros eius abbreuiauit. hic etiā librū de christiana religione edidit quem anthonio tradidit. z benignum christianis fecit.

Iste ignius clerum cōposuit gradus distinxit vt prin⁹ z patrina ifantē susciperēt in baptismo. confirmatione. z cathecismo. Scripsit etiā vnam ep'laꝫ gn̄alē oibus fidelibus de vno z trino deo. Itē ꝙ null⁹ ep̄us metropolitanus excepto romano pōtifice audeat suffraganeū suū cōdēnare. nisi cā in cōcilio puinciali suoꝝ epoꝝ fuerit ventilata tandē martyrio coronat⁹ sepult⁹ in ecclia sancti petri. Marciō hereticus quē policarp⁹ dixit esse pmogenitū diaboli. Ualentinianus heretic⁹ dixit xp̄m celeste corpus attulisse. Pōpei⁹ trogus natiōe hispanus hystorias totius orbis a nino vsq̧ ad octauianum deduxit. Taurus nobilissimus ph'ūs athenis claruit. Hic ait in publico mos ppl'i in priuato nature. ius gentiumq̧ seruetur.

¶ Persecutio quarta fit iussu anthonii veri in qua innumerabiles vtriusqz sexus coronati sunt: sed nō impune. lues enim magna id est pestilētia secuta est p totā italiam z reliquas prouincias. bella terremotus. inundationes fluminum. agmen locustarum zc.
¶ Item exercitus romanus vbiqz consumptus est.
¶ Bellū marcomannicum vt dicit orosius grauissimū fuit. qz barbare nationes exercitū rudē romanoꝝ in gyro circūdederūt. sed militibus quibusdā christianis clamātibꝰ christe adiuua nos. ilico fulgura terruerūt barbaros ita vt fugerent. ob hoc xp̄i nomē celebre factum fuit. z impator nō sibi. sed ipsi victoriaz tribuit et sententiam mitigauit.

Imperatores.

Marcꝰ. Lucius. annis. xix.

Anthonius verus. Aurelius commodus Isti duo ipiū sumpserūt post anthoniū piū. z ex tūc bini impare ceperūt. sed lucio mortuo āthonius solus imperiū tenuit q̄ bonꝰ z victoriosus fuisse describitur. nisi hoc qđ christianis q̄rtā psecutionē iussit inferri. Dicit q̄ tāte seueritatis z cōstantie fuit q̄ ad nullū euentum vnqz vultū mutauerit siue ex leticia siue ex merore etiā dum adhuc puer esset. tāte fuit humilitatis vt quadam vice cum iam exhausto erario nil haberet q̄ militibꝰ daret. nulli volens esse molestus magis elegit vasa aurea et ornamenta vxoris z aliam suppellectilem vēdere q̄ senatum vel prouincias pregrauare. sed victoria habita z illa recuperauit z prouinciis tributa relaxauit. ¶ Papias iohannis auditor ierapolitanus episcopus daruit. fecit librum explanationum de sermone domini.

Anno mundi.	v.m.ccclii.

Pape

Mater Piꝰ p̄mꝰ an. ix. m. iiii. d. xxi.

Italicus de ciuitate aquileia ex patre suo rusino

Anno christi	cliii.

¶ Hic statuit penam contra negligētias que accidere pn̄t circa sanguinē christi. vt patz de conse. dis. ii. si p negli. Itē q̄ festum pasche sēper in dn̄ico die celebretur. Itē q̄ hereticꝰ veniens de iudeoꝝ heresi recipi debeat z baptizari. Hic fecit ordinatiōes quiqz z tādē martyrio coronatur sepultus apđ sctm̄ petruz in vaticano. ¶ Policarpus episcopꝰ ephesinus iohannis apl̄i discipulꝰ romā venit z plēs ab heretica labe reuocauit. Magnꝰ labor sctōrū z ingēs tristicia tūc erat qn̄ foris materialis gladiꝰ. intꝰ serpentinū virus erroris eccl̄iam corrupit. z hec duplex psecutio diu durauit. Siqnqz cessauit gladius. hereticorū tn̄ perfidia magis ac magis inualescebat z multiplicabat. tādem idē vir sanctus martyrio coronatꝰ fuit sub āto. vo cū aliis. xii. ex philadel.
¶ Hermes doctor fidei pl'a scripsit cui āgelꝰ dn̄i appuit dicēs q̄ pascha dominica die celebretur postea martyrizatur.
¶ Iustinꝰ ph̄us ad fidē cōuersꝰ multa scripsit ꝯ hereticos z martyrio coronatur.
¶ Iustꝰ episcopꝰ viēnēsis martyrizatꝰ est.
¶ Fotinus episcopus lugduden̄. cum multis aliis coronatur.
¶ Alexander medicus z Ponticus puer martyres.
¶ Felicitas cum septem filiis passa est. Mirabile spectaculum sicut olim. vii. machabei cum matre.
¶ Potianus gloriosus martyr
¶ Flocellius puer martyr
¶ Syminicus puer martyr
¶ Nouatus cum aliis. xxii.
¶ Praxedis oratione fusa quieuit in domino post longissimos labores.

Victor miles et cerena vxor eius mr.
Concordius subdiaconus martyr.
Marcellus martyr.
Valerianus martyr.
Egisippus libros fecit de hystoriis apl'orum et martyrū vsq3 ad tp's suum
Atalus de pergamo fundamentū ecclesie martyr. Gaius martyr.

Cathaphrige heretici exorti sūt ī phrigia q̄ dicūt se solūmō h̄re spūm sc̄tm̄ nec apl'is nec aliis datum.
Mōtan' prisca et maximilla autores eorū fuerūt.
Theophilus episcopus antiochie.
Apollinaris ieropolitanus ep's ,p̄th' et iacinctus.
Narcissus p̄riarcha ierosolimorū de quib' mirabilia habetur histo
Dionysi' ep's corithiorū
Philippus ep's creten. ria.

Cōmod' an tōi' cū lucio anthonio

Blandina sanctissima mulier passa est.
Tertulianus africanus in ecclesia insignis habetur. annis. xiii.

Iste cōmodius filius anthonii veri tot' infamis et lubricus fuit et adeo incōmodus vt inimicus humani generis diceretur. Interfecit ēt plurimos senatores et maxime quos animaduertit nobilitate industriaq3 excellere. tante fuit superbie atq3 iactantie vt sepe leonis pellem induens ostenderet se esse regem hominum sicut leo bestiarum. Verum vbi splendet constantia martyrum: tedet amplius de carnalitate hominum mundanorum sermonem texere.

Prima pars ecclesie data est. sed non diu stetit.

v.M.ccclxiii. v.M.ccclxxiii.

mar. anicet' an. ix. me. iii d. iiii.

Syrus ex patre iohanne de vico myr.

mar. gother' i ā. ix. m̄. iii. d. xxi.

Cāpanus ex p̄re Concordio de ciuitate fundana.

clxiiii. clxxiiii.

Iste anicetus plures canones edidit qui in decretis in diuersis locis habētur. sicut et aliorum sanctorum primū sanguinē suum ,p testamento dederunt. nā ob hoc sancti canones dicti sunt. quia primū ab apostolis. deinde a martyribus et doctoribus sanctis equales pene omnes prelati in primitiua ecclesia fuerunt et a sacris conciliis constituti sunt. nec humana adinuentione. sed sācti spiritus vnctione ac iussu dictati sunt. Et qui temerarie eos reprehēdit i spūm sc̄tm̄ blasphemare ,phibetur. vt in. c. violatores. xxv. q. i. Multa statuit iste anicet' de statu ep'orū ac consecratione. tandem martyrio coronatus sub anthonio. sepultus in via appia in cimiterio sancti calixti.

Iste statuit vt monacha velū portaret sed pallas sacras nō tangeret. nec icensuz poneret i eccl'ia. Et quia multa pericula solebāt circa m'rimoniū ,ptigere. iō cōstituit q' legitīa non h̄eat vxor nisi per sacerdotē fuerit b'ndicta et a p̄entib' sollēnit' tradita et a panymphis custōdita tādē post sc̄tām vitā sanctiore morte migrauit ad dn̄m coronat' martyrio. et sepelierūt eū fideles in vaticano in ecclesia sancti petri et cessauit episcopatus diebus. xxii.
Theodocion terti' diuie legis īterpres.

Nota hic diligenter q' scd'm doctores impiū sep' cōtra eccl'iam fortit' egit. sed nichil prudenter. vn̄ cū simul tota cohors sapientū dicat. Nobile vincendi genus esse patientiam: patet q' eccl'ia p patientiā nobilit' sibi impium subegit. hoc sciēdē tpe īpatores dixerīt. Nolum' vt precipiat' nobis cū nos vniuersis p̄cipe h̄eam'. doctiores oīb' hoib' soli romāi predi

¶ Quinta persecutio ecclesie fuit iussu seueri quam illico diuina vltio sub secuta est propter ciuilia bella in quibus romani nimis attriti fuerunt.
‡ camur. postea sine gladio aut fuste cum longe sustineret ecclesia ad hoc deuentum est vt maiestas romani imperii sollenniter ac humiliter profiteretur quod imperiales leges non dedignarentur sacris canonibus obedire. hec est mutatio dextre excelsi. Igitur vincere si vis: discepati. Signum perfecte prudentie est imprudentem ac insufficientem se estimare. Ipsa enim temporalium rerum cotinua mutabilitas oem humanam prudentiam deridere solet.

Imperatores.
Clemens alexandrinus philosophus.
Panthenus stoycus africanus hystoricus

helius pertinax seuerus. an. xviii. m. vi.

¶ Alexander narcisci successor magistri origenis.

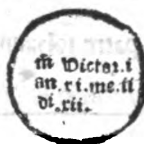
¶ Iste helius vir grandeuus inuitus accepit principatum. nunquam accepit munera. nunquam ad vlciscendum seductus est. sexto mense interemptus est a iulio ambigente imperium. sed non profecit. et sicut fecit factum est ei a seuero. Iste seuerus genere afer. destitutum imperium adeptus tria ciuilia bella confecit. primum namque iulianum inuasorem imperii expugnando occidit rome. secundo cotra picenium. tertio in gallia cotra albinum socium iuliani cum multo vtriusque partis sanguine bellauit et vicit. hic natura seuus multis semper bellis lacessitus fortissime eadem rempublicam. sed laboriose rexit per= ‡
¶ Simachus quartus diuine legis interpres.

Anno mundi. v.m.ccclxxxiii. v.m.cccxciii.

Pape.

Mar. Eleutherius an. xv. me. vi. di. vi.

De oppido nicopoli. Grecus ex patre habundo.

Afer ex patre felice.

Anno Christi. clxxxiiii. cxciiii.

¶ Iste Eleutherius iuxta ordinationem apostolorum constituit vt nulla esca vsualiter repudiaretur a christianis que ronabilis esset et humana. Item quod nullus a suo gradu deiiceretur nisi prius accusatus conuinceretur. exemplo domini qui iudam accusatum non sustinuit et quicquid interim inter apostolos egit pro dignitate mysterii tantum permansit. Item vt absente eo cuius causa ventilatur sententia nullatenus proferatur. Misit etiam legatos lucio regi britonum qui eum cum populo suo baptizauerunt. tandem martyrio coronatus sepelitur in vaticano apud sanctum petrum.

¶ Leonides pater origenis pro christo decollatur et martyr efficitur. et origenes tunc. xvii. annorum se cum patre martyrio obtulit. sed ipsa matris fraude impeditus totum patrimonium perdidit eo quod christianus esset. etc. Ipse autem docendo scholares gramaticam. matrem. et. vii. fratres secum pascebat.

¶ Iste Victor propter dissensionem de termino paschali celebrauit concilium in alexandria palestine cui ipse inter fuit. et narcissus et theophilus et hyreneus. etc. viri sancti. Ubi statutum est quod semper dominico die pascha celebrari debet obseruata luna. xiiii. aprilis vsque ad. xxi. quantus vel circa est saltus lune et postea reditus. De hoc autem factum est ne iudaizare videatur ecclesia. Plures tunc episcopi asie et orientis cum iudeis postea celebrabant. Item statuit quod exigente necessitate vbique et in omni aqua naturali possit conferri baptisma. tandem martyrio coronatur sepultus apud sanctum petrum in vaticano.

¶ Anglia que quondam britannia dicta est ad fidem conuertitur solenniter rege Lucio primum baptizato. deinde subiectus populus eius exemplo fidei colla submisit pacifice. Fugatius et Damianus quos eleutherius papa submisit primo illic predicauerunt.

Heu heu vbi manſit antiquoꝝ romanoꝝ tanta ꝓbitas ſtrenuitas legalitas ac īcompabilis prudētie ꝛ hōeſtas. Sicq; hoc tpe imperium ad manus ſtultoꝝ deuenit. Heu heu infelix la lium ꝛ ſteriles dominant aduene.

¶ Nota ꝙ ſtultus ſi ſe ſtultū putat adhuc aliquid de lumine naturalis intelligētie habet. Sed ſi ſapientē ſe eſtimat tūc cōpleta eſt ſtulticia eius. nec erudiri pōt. ſꝫ ſapientes proſequitur ſimileſq; ſibi ſociat.

Iſte anthoniꝰ pre aſpior vixit. libidinis impatientiſſimꝰ fuit ita vt nouercā ſuā duceret in vxorē. papinianū iuriſcōſultū ꝛ doctrine legalis theſauꝝ occidit. Et ſicut fecit factū eſt ei. qꝛ ab hoſtibꝰ circūuētꝰ occiſus eſt peſſimꝰ ipe cū gaudio multoꝝ. Nota ꝙ hic mos ſtultoꝝ ſemp fuit. ſi potētes ſūt ſapiētes pſequūtur: quibꝰ ſublatis neceſſe eſt vt ipſi q̄q; pereāt. Solꝰ eni itelligēs gubernacula poſſidebit. vt dicit puerbioꝝ primo.

antoniꝰ caracalla an. vii.

baſſianus filius ſeuere.

‡ thos ꝛ arabes. adiebinos et ſamaritas ſuperauit ꝛ multos ex toto orbe romano perio recupauit. In ſtudiis ciuilibꝰ ꝛ philoſophia clarꝰ fuit. Quintā ꝑſecutionē in chriſtianos ſuſcitās multa infortunia paſſus eſt. In britānia poſt grauia prelia firmiſſimā vallem muniuit. cxxxii. paſſuū cum turribus crebris. ꝛ a mari vſq; ad mare pxit. ibiq; apud eboracū opidum morbo obiit.

¶ Hyreneus lugdun. eps cum magna multitudine cleri ꝛ ppli martyrio coronatur.

¶ Audecius ſubdiaconꝰ diſcipulus ſācti policarpi martyriſatur.

v.m.cccciii. v.m.ccccxiii.

Romanus. — Mar. zeherinꝰ annis. ix. — ex patre habundo. menſibus. vi. diebus. x.

Romanus. — Mar. calixtꝰ primus. annis. — ex edimet rio. v. men. ii. diebus. x.

cciiii. ccxiiii.

¶ Iſte zepherinus ſtatuit vt oms xpiani. xii. annoꝝ in die paſche ſacramētum eucharíſtie accipe debeant in publico ꝛ omnia vaſa altaris vl vitrea vl ſtānea eſſēt nō lignea ſicut antiqtꝰ fiebāt cōſecratio pcioſi ſanguinis in ligneis vaſis. vn̄ creſcente tpe ſuccreuit ꝛ decꝰ ecclie qꝛ vitrea poſt ꝓhibita ſunt vt ptꝫ de cōſe. di. i. c. vaſa. et multa alia ſtatuit ſalubria. tādē martirio coronat. ſepultus in pace chriſti.

¶ Iſte calixtus inter cetera que fecit bona cimiterium in via appia extruxit: vbi martyrum milia ſepulta ſunt. Hoc iā dicit cimiteriuꝫ beati calixti. Iſte ſtatuit ieiunia quatuor tēpoꝝ obſeruari. Ipſe fecit eccliam btē marie trās tyberim. Ipſe celibatum vniuerſis ſacerdotibꝰ indixit. Tandem martyrio coronat ſepultus in cimiterio ſuo.

¶ Ulpianus iuriſcōſultus maximꝰ vt patet in corpe iuris ciuilis per totum.

¶ Origenes doctor egregiꝰ ac ſanctitate vite incōparabilis Clariſſimus habet in eccleſia dei. De hoc tpe ſemper extrema reperimus ſcripta. qdā dicunt eū optimum quidā peſſimū fuiſſe ſupramodū. mirū eſt ꝙ viri grauiſſime auctoritatis ac ſanctiſſime vite ita ɔdictorie de ipſo ſcripſerūt. Uide in hyſtoria eccliaſtica li. vi. ꝛ alibi. ꝛc. Cōcordiā ſup his repire nō potui. an autem ſit ſaluus vel nō dn̄o cognitū relinquimꝰ. ꝛc. Grandis labyrinthus a diuerſis texit de ſanſone ſalomone traiano ꝛ iſto origene. an videlꝫ ſaluati ſint. an nō que quia ſine periculo neſciuntur. nec etiam eccleſia certificata eſt de hiis. dn̄o totaliter cōmittenda ſunt.

Arthemōis hticꝰ dicit xpm eē purū hoiem ꝛ abſq; deo ꝛc. plres hūit q̄ hāc hereſi tenuerūt.

¶ Iste alexander habuit matrē xpianā nomine mameas cū q̄ origenē psbyterū audire curauit. hic fuit virtuosissimus ⁊ rēpublicā salubrit gubernauit. cōsilio vlpiani vsus qui fuit legalis scie princeps. xersen regē psaꝝ maximo bello oppressit. ⁊ corpꝰ sācti thome aplī iussit trāsferri de india ad syriam. ⁊ sic venit ad edyssā ciuitatem abagari i qua littera scripta hēbat de manu saluatoris. tandē etiā iste alexander tumultu militari occiditur apud maguncia cum.

¶ Sexta psecutio ecclie facta ē iussu maximiani sed nō euasit impunitꝰ qr statiꝫ infectꝰ fuit postq̄ psecq xpianos cepat hic precipue cōtra prelatos ⁊ clerū fuit.

Imperatores.

macrinꝰ āthonīꝰ aureliꝰ. anno .i.

alexander mamee an. xiii.

Palmatiꝰ cū vxore ⁊ omni familia.

Maximinꝰ annis. xiii.

¶ Iste macrinus cum filio suo diodumeno inuasit imperium. et militari tumultu occiditur.

¶ Iste anthoniꝰ obscenissime vixit. ⁊ ideo cum matre occisus fuit tumultu militū sicut ⁊ macrinus.

Quia editio reptā ē hoc tpe iericho cuius autor ignorat ⁊ iō dicitur cōmuniter vulgata.

Barbara martyr.
Cecilia martyr
Tyburtiꝰ martyr
Valerianus mar.
Felix martyr
Lucanus martyr.
Ciricus mar.
Martina mar. Priuatus mar.

Iste maximus nulla senatꝰ voluntate imperator factus. Tādeꝫ deuictis parthis ⁊ germanis ab exercitu tertio anno occiditur.

Anno mundi. v.m.ccccxxiii. v.m.ccccxxiii.

Romanus Pape

martyr vrbanꝰ pmꝰ. ā. viii

Romanus m̄. ix. d. xxi

martyr pōtianus. an. v.

Grecus. m̄. ii. d. i.

mar. Antheros ā. iii. m̄. i. di. xi.

m̄. i. di. xi.

Anno mundi ccxxiiii ccxxiiii.

¶ Iste vrbanus genere nobilis ab infantia christianꝰ. multos ad fideꝫ conuertit. Omnia sacrata mysteria fecit argentea vel aurea vel stannea tandem martyrio coronat. sepultus cum sancta cecilia ⁊c. Predia cepit eccl'ia possidere tpe huius. de quibꝰ clericis ⁊ notariis sumptꝰ deputabat qui gesta martyrum conscripserunt. antea viuebant more apostolico qui in actibus apostoloꝝ scribit.

¶ Iste pontianꝰ vt dr statuit vt psalmi die noctuq; p oēs ecclias cantarent. ⁊ vt añ celebrationem misse sacerdos Confiteor ⁊c. pmitteret. hic in exiliū missus in insulā sardine ibidē martirio coronat Sanctus fabianus corpus eiꝰ reduxit romā ⁊ sepeliuit in cimiterio sancti Calixti. Anelinꝰ mar. Maximꝰ mar. Astorius mar. Calopediꝰ mr̄.

¶ Iste antheros cōstituit q epi de sede i sedem possent trāsferri ⁊ vt gesta martyrū conscriberentur. tandem martyrio coronatur. ⁊ sepelitur in cimiterio sancti calixti.

¶ Nota q in quibusdam hystoriis habetur q cyriacus successit pontiano immediate. ⁊ papatū dimisit vt cum virginibus martyrio coronaretur. sed ratio temporis hoc non pmittit. vt patet in legenda vndecim millium virginum.

¶ Iste gordianus adhuc puer deuictis parthis a suis fraude occisus est.

¶ Iste philippus .xxxiiii. ab augusto imperator creatus est. et filium suum philippum consortem regni fecit. ambo christiani fuerunt. et primus omnium imperatorum christianorum hic caput est. et post tertium annum imperii sui ad gloriam christi celebrauit cum ingentibus ludis millesimum annum vrbis condite. tandem fraude decii occiditur.

Septima persecutio ecclesie facta iussu decii acerbanimis. sed non diuturna. quia sicut contigit prioribus: sic illi qui statim occisus fuit.

Gordianus annis .vi.

Philippus annis .vii.

Christianus.

Decius an. ii.

¶ Mirum spectaculum circa hec tempora fuit videre de duplici genere martyrum scilicet christi et demonum. Martyres christi fuerunt sancti pape et alii prelati cum fidelibus suis subditis qui pro christiana republica in fide sancta trucidabantur. Martyres diaboli fuerunt imperatores et ceteri principes cum militibus suis qui pro republica et demonum cultura se et suos interficiebant vt regnare possent. Par pena sed dispar causa. Non mirum est ergo quod christus habet martyres sed valde mirum est quod diabolus habet martyres. verum martyres diaboli et mundi

Iste decius totus tyrannus inuasit imperium interfectis duobus philippis dominis suis. et sicut fecit factum est ei: quia cum filio suo occisus.

v.m.ccccxliiii.

¶ Scisma primum in ecclesia dei fuit circa hec tempora quia nouatus contra cornelium tenuit se pro papa: licet non esset.

Romanus martyr fabianus an. xiii. ex patre fabiano me. ii. diebus .xi.

ccxliiii.

¶ Hic sanctissimus fabianus cum defuncto papa cum ceteris fidelibus expectaret futuri pape electionem. subito columba candida super caput eius descendit dicens. rome episcopus ordiaberis. ob hoc statim electus fuit. hic statuit vt crisma singulis annis in cena domini conficeretur. vt patet de consecratione di. iii. c. literis. Ipse etiam diuisit regiones diaconis qui gesta martyrum integre colligerent. tandem post multa que sanctissime gessit martyrio coronatur sub decio. sepultus in cimiterio sancti calixti. cuius festum agitur .xx. februarii.

Agatha virgo et mar.
Septem dormientes
Abdon et sennes mar.
Antholia virgo et mar.
Victoria virgo et mar.
Moyses presb. et mar.
Maximus presb. et mar.
Nicostratus diaco. mar.
Serapion martyr

Appollonia virgo et mar.
Alexander episcopus hierosolimorum martyr.
Affricanus iulius floruit in scripturis ecclesiasticis nominatissimus.
Dionysius alexandrinorum episcopus discipulus origenis multa scripsit.

¶ Triphon puer qui demones expellebat in nicea passus est.

¶ Porphyrius philosophus qui scripsit predicabilia. maximus hostis fidei stolide contra veritatem catholicam latrauit. cuius vesaniam sancti doctores compescuerunt. nec vltra profecit nec intellexit de quibus affirmauit.

¶ Cyprianus gloriosus doctor et episcopus carthaginensis clarus habetur et post martyrio coronatur.

¶ Nouatus presbyter ecclesie romane ambiens episcopatum factus est hereticus. lapsis spem venie denegando. Concilium autem sexaginta episcoporum contra eum tempore decii fuit congregatum in quo damnatus est.

¶ Iste gallus cū volusiano ciuile bellū molliētes ꝯ emilianū interfecti sūt. Et emilian⁹ occidit̄. iii. mēse.

¶ Iste valerianus ꝑmum satis bellicosus fuit et victoriosus sꝫ postq̄ xp̄ianos ꝑseq cepat statim capt⁹ fuit a rege persaruꝫ ⁊ in vilissima seruitute apud eos consenuit. ob qđ tertius galliean⁹ pacē ecclīis restituit. Sed qꝛ nō plene vindicauit christianoꝝ sanguinē plꝛibus bellis attritus fuit romanorū exercit⁹. tandē pius dn̄s non dimisit rēpublicā oīno ꝑditari: qꝛ multi tyrāni illico fuerūt interfecti: ⁊ ꝓsperitas rediit īsperata. vide orosium.

Imperatores

Gal⁹ cum volusiano annis. ii.

Valerian⁹ galien⁹ an. xv.

‡ quotidie inueniunt̄. ⁊ in magno numero. christi aūt non sic. quot hodie ꝓ mundi pompa carnis deliciis. terrenis diuitiis libenter agonizāt ⁊ tandē nemine cogēte volūtarie succumbunt. sꝫ christ⁹ neminē ꝑcepit vt fideles occideret lꝫ ad breue tp̄s hoc fieri ꝑmiserit. Uide quō nō est glr̄iandū mr̄ibus nr̄is. quasi aliquid dignū gesserūt ꝓ eterna glr̄ia. qn̄ sic oī tpe videm⁹ decertasse vanos ꝓ infamia falsa vt ptꝫ ꝑ augu. de ciui. dei li. v. Uide pulchra ibi. ⁊c.

¶ Priscus mr̄. Malchus mr̄. Martinus mr̄. Fructuosus mr̄. Claudia

¶ Patrici⁹ mr̄. Prothus mr̄. Jacinct⁹ mar. Eugenia mar. martyr.

Anno mundi. v.m.ccccliii.

Pape. mr̄ corneli⁹ ā. iii. m̄. ii. di. x. Romanus. mr̄ Luti⁹. ā. iii. m̄. ii. d. iii. Romanus. mr̄ stephanus. ā. iii. m̄. iii. di. xv. Romanus. mr̄ sixt⁹. ii. ā. ii. m̄. xi. di. vi. Romanus.

Anno christi. ccliiii.

¶ Iste corneli⁹ celebre nomē scītatis hꝫ ⁊ sup morbū caducū singulr̄ accepit ptātez a dn̄o. Hic corpa sctōꝝ petri ⁊ pauli leuauit. ⁊ honorificētius reposuit ī locis decētib⁹ cū btā lucina. Tandē cū multis aliis mr̄io coronat̄. Ipse sanxiuit vt sacerdotes pro certa cā iurare possēt si vellēt

xl. mr̄es rome. ccc. ī affrica. ⁊ alii īfiniti passi sūt

Eusebius martyr.
Habundus martyr

Iste luti⁹ statuit vt duo pbr̄i ⁊ tres diaconi sp̄ cuꝫ eo sint ⁊ sequant̄ eū in oī loco ꝑpter testioniuꝫ ꝓbitatis lꝫ ꝯscie securitas sufficeret sibi ꝓ sua salute. tn̄ ꝓpter maliuolos oēm epm̄ hr̄e bonum nomē apd̄ eos q̄ foris sūt vt pꝫ de ꝯse. di. i iubem⁹. tandē mr̄io corōat̄ sub valeriāo

Cesari⁹ dia. mar.
Julianus mar.
Concordia mar.
Cirilla filia decii.

Iste stephanus statuit ne aliqs vestibus sacris ꝓpterq̄ ad cultum dei vtat̄ vt pꝫ de conse. di. i. vestimenta. ⁊c. tādē martyrio coronat̄ in celebratione missē qꝛ tēplū martis oratiōe subuertit.

¶ Quirinus mar.
cclxxii. mar. rome.
Abacuc martyr
Leōti⁹ ꝯsularis
Felix martyr.
Hyrene⁹ mar.
Trophea vxor decii.

Iste sixtus fuit pater spūalis sācti laurētii ⁊ statuit q̄ missa sup altare fieret quod antea non fiebat. tandem martirio coronat̄ cuꝫ aliis plurib⁹ sub galieno qui alio nomine dicit̄ decius scđm vincentiū ⁊ alios. et hec verior positio ē vt pꝫ ī legēda sācti laurētii

Laurētius mar.
Felicissim⁹ mar.
Agapitus mar.
Romanus mar.
Ipolitus mar.

¶ Octaua persecutio facta est iussu valeriani propter quã grauissime plagati sunt romani. Jam ei sub decio cõis pestilentia fuit in oib⁹ mundi ptib⁹ quocũq; edicta nepharia dispersa fuerunt. Sed hec vltio grauior totũ humanũ impiũ prupit quousq; nedũ factores sed etiã cõsentiẽtes tanto facinori delerent. nã vndiq; bella surrexerunt. zc. Et dacia trãs danubium in ppetuũ aufertur. Et videt esse pma diminutio romani impii q̃ non fuit recuperata. Nona psecutio ecclie fit iussu aureliani in q̃ multi passi fuerunt. Fulmẽ q̃z de celo cadens ire diue signũ pncipẽ terruit. z ad reuocãdã sniam monuit sed q̃r noluit ideo statim periit.

Claudi⁹ qntili⁹ an. ii. d. xvii.

Aurelian⁹ an. v. mẽ. v.

Tacit⁹ m. vi. florian⁹ m. iii.

¶ Iste claudius gothis nobilissime triũphauit qui iã per. xv. annos illiricuz macedoniãq; vastarunt. z ideo statuã auream meruit et morbo interiit.

¶ Scabellius hereticus negat christum filium dei esse.

Iste aurelian⁹ pmo xpiãis benign⁹ fuit quare vbiq; gl'iose triũphauit pcipue contra gothos. sed prauorũ cõsilio deceptus cum xpianos seuissime psequeret nunq̃ post bonũ diem habuit z statim occisus est.

Iste tacitus bonus fuit sed parum regnauit occisus in pontho.

Iste florianus non fuit impator/sed forte cesar etiã occisus in tharso.

v. m. ccccliiii. v. m. cccclv.

Grecus.

m̃ Dionisi⁹. i. ã. ii. m. xii.

Romanus.

m̃ Felix. i. ãnis ii. me. x.

m̃ Eutitia n⁹ ã. viii. m x. di. iiii.

Tusc⁹.

ccli. ccv.

¶ Iste Dionysius distinxit parrochias mãdãs q; pastores cõtẽti esse debẽt terminis suis. Cimiteria cõstruxit in vrbe. ppter penitentias z baptismata. vt xiii. q. i. eccl'ias. Tandem martyrio coronatur. sepultus in pace christi.

Iste felix statuit supra memorias mrm missas celebrari. Itẽ festum dedicatiõis eccl'ie singulis annis statuit agi. Tandem martyrio coronatur sepultus in ecclesia sua.

Iste enthitian⁹ sanctissimas ac deuotissim⁹ per diuersa loca. cccxliiii. martyres sepeliuit manu sua. Hic statuit fruges super altare et fabe bñdiceretur. Tandem martyrio coronatur sepult⁹ in cimiterio calixti. ¶ Marc⁹ confessor scdm quasdã hystorias ponitur in linea paparũ z q; post felicẽ tenuit sedẽ ãnis. viii. Hic solus euasit martyriũ inter tot cõtinuas persecutiones. sepult⁹ in eccl'ia sua in media roma. Sed damasus z vincẽti⁹ z martinus non faciunt mentionem eius.

¶ Manicheorũ heresis impiissima z grossissima exoritur a quodã manes parso barbaro morib⁹. zc. hic posuit duo principia.

Colũba vgo et mr. Theodora. Leonilla. Cornelius.

Quirin⁹ mar. Simphorian⁹. Agapitus. Priscus.

Patrodus. xlviii. mres. cccxlit. mres. Maurus.

¶ Victor. Victorin⁹. Cyprianus. Paulus primus heremita claret virtutib⁹.

¶ Maria egyptiaca que peccatrix fuit mirabilẽ penitentiã agit in deserto per annos. xlvii hoc tempore fuit. Uel secundum alios annos domini. cclxxx. Uitam eius scripsit abbas zozimas. z hoc magis videtur.

¶ Decima persecutio ecclesie fit iussu. Diocleciani et maximiani que omnibus precedentibus gravior fuit et. x. annis duravit. in tm̄ fervebat vt in. xxx. diebus. xx. millia coronarentur. ecclesiis et sacris libris combustis.

¶ Iste Probus victoriosus fuit. multa bella cōfecit. honosum et proculuz apud agrippinam interfecit ipse aūt a militibus apud firmū occisus est.

¶ Iste diocletianus obscure natus superbissimus fuit. multa bella cōfecit. maximianū primo cesarē dein de augustinū fecit propter necessitatem bellorū et galeriū et constantiū cesares. tandem per multā sanguinis effusionē restituto regno iuxta terminos priores ambo purpurā deposuerunt vt iuniores substituerēt. et ipsi ꝑuato ocio cōsenescerēt. tādē diocletian⁹ veneno obiit.

¶ Iste carus bellum cum Parthis gessit et fulmine ꝑcussus interiit.

Imꝑatores. Prob⁹. ā. v. mensi. iiii. — Car⁹ cū fi. Carino et numerlano. ā. ii — Diocecianus maximus.

Cōciliū antiochenū cōtra paulū samosetanū hereticū in quo dānatus idem fuit. et episcopatu priuat⁹

Claudianus
Papias
Alexander
Felicianus
iiii. coronati

Dioscorus
Babilus
Longinus
Sēpronian⁹
Marcellian⁹

Serapion
Carpofor⁹
Gereon
Victor
Ursus.

Mauritius dux exercitus thebeie legionis cum eadem legione coronatus apud sedunuz.

Anno mundi. v. M. cccclxxxiii.

Pape. martyr Gayus. ā. xi. m. iiii. di. ix. — martyr marcellin⁹ an. viii. m̄ss. — Romanus ex patre proiecto ii. diebus. xxii.

Anno christi. cclxxxiiii.

Iste gaius constituit vt nemo epūs vl' alios clericos apud iudicē sclarē audeat accusare. et q paganꝰ vel heretic⁹ xpianū accusare ñ possit vl' notā īfamatiōis ei īferre. itē q gradati q dign⁹ ē ad ordines ascēdat vt. s. primo sit ostiari⁹. deinde lector. exorcista. accolit⁹. subdiacon⁹. diacon⁹. demū ꝑsbit' hic fugiēs ꝑsecutiōez ī criptis h bitādo. tādē martyrio coronat. ei⁹ festū agit'. x. kal. mau. Castori⁹ cū vxore. xxx. millia martyr. Basil⁹ cū septē.

¶ Iste marcellius ob seuitiā ꝑsecutionis cōprehēsus tria grana thauris in sacrificiū idolis imposuit. sꝫ post ea publice penituit. et capitalem sententiā pro fide suscepit. Corpus autem eius insepultum. xxx. diebus iacuit propter timorem anathematis. sꝫ postea iussu sancti petri a marcello humatum est iuxta pedes eius. Ei⁹ festū agit'. xvi. ianuarii Petrus Erasmus Iuliana Cristina Leontius Theophilus

Sebastianus
Ciriacus
Eufemia
Crisantus
Nicostratus
Claudius
maurus
Orontius
marcus
Tranquillin⁹
Tiburtius
Victorianus
Castulus
mennas
Dorotheus
Bonifacius
Iustina
Dorothea

Grisogonus
Felix
Hilaria
Daria
zoe vxor nicostrati
Iason
Diodorus
maricianus
Policarpus
Cromatius
Vincentius
Symphorianus
Cesarius
Nobilis
Gorgonius
Pelagia meretrix cōuertit' ꝑ abbatem veronem.

Georgius. Pancratius Blasius. Primus. Felician⁹. Albanus. Uitus Modestus Crescentia Anastasia Donatian⁹ Rogatian⁹ Cosmas Damianus Quintinus Uitalis Agricola.

Pax eccl'ie reddita est p cōstātinū ⁊ intm̄ firmata vt qcūq; lederet xpianum puniret. Hec reuera ē mirabilis mutatio dextre excelsi. iuxta illud ps. Filia babilonis misera. btūs q̄ re. ti. retribu. ⁊c. Tēpla etiā idoloꝝ ipo iubente clausa sunt ⁊ phibita sacrificia. iuxta illud Esa. pphete. Dii q̄ non fecerūt celū ⁊ terrā. peāt de terra. Incredibile em̄ fuit hoc suspicari q̄ vnq̄ hūanū gen⁹ ab hoc errore posset absolui in q̄ a dieb⁹ Nini regis assyrioꝝ vsq; ad hec tpa p annos. ii. m. ccc. erat miserabiliter iplicatū. vere digitus dei est hoc ⁊ magna mia eius. non hominis meritū.

galeri⁹ cō stāti⁹ ā. ii.

Cōstantin⁹ magn⁹ ānis xiii

Isti duo pacifice diuiserūt sibi i periū. s; nō diu vixerūt ⁊ grādis altercatio ⁊ ciuilia bella postea oriunt. q̄ oia sub ɔstātino q̄runt aliq̄ etiā cesares tūc creati fuerāt q̄ xpianos maxime psequebant quorum Maxentius vnus fuit.

Iste cōstantin⁹ impator gl'iosissim⁹ celebre nomē reliq̄t in bellis victor. ɔsus in gubernāda republica prudēs. in negociis fidei incōparabiliter deuot⁹. eius pietas a sctitas ex mltis sctōrū libris adeo emicat q̄ indubie int sanctos annumerādus ē Greci dicūt eū i fine vite sue monachum effectū ⁊ eusebi⁹ ⁊ orosi⁹ ⁊ alii diligent facta descripserūt

Pāthaleon Katherina margareta Lucia vgo Agnes Cristofer⁹ Simplici⁹

v. m. ccccxciii. v. m. diii.

Roman⁹	mr Marcell⁹ pm⁹ ānis. v. d. xxii.	Grecus.	mr Eusebi⁹ ā. ii. m̄. vi. d. xxv	Afer	mr melchiades. ānis. iii. m̄. vi. d. viii.	Roman⁹.	silueste r an xxiii. m̄. x. d. xxi.

ccxciiii. ccciiii

Iste marcellus magnā hūit cū maxētio altcationē dicēs Hōi pncipis ē eccl'ias cōtritas repare ⁊ dei sacerdotes honorare vt p;. xcvi. di. Itē statuit q̄ cōcilium gnale nō possit celebrari sine auctoritate pape. vt p;. xvii. di. c. synodū Itē elegit. xv. cardinales in vrbe ppt sepl'turas ⁊ baptismū ⁊c. tādē post longā custodiā iumentoꝝ in custodiā publicā reclus⁹ moritur tyrāni de maximiani. sepult⁹ i cimiterio pscile via salaria.

¶ In anglia pene tota fides extincta est hoc tēpore a maximiano. Similiter ⁊ treueris a rictionaro.

Iste eusebi⁹ ex laico i papaz assumpt⁹ ē fuit em̄ medicus q̄d sepe factū constat tpib⁹ anterioribus. hic statuit vt laicus suū ep̄z accusare nō possit nisi fide exorbitaret vt. ii. q. vii. c. laic⁹ ⁊c. tādē martyrio coronatur sub maxētio ⁊c.

Iste melchiades statuit q̄ die dn̄ico ⁊ feria. v. nullo mō ōberet ieiuniū obseruari ppt reuerētiā dn̄i vl'q; illos dies pagāi q̄si sacrū ieiuniū celebrabāt de ɔs. di. iiii. c. ieiuniū. tādē martyrio coronat' sicut oēs pdecessores ei⁹ Et nota q̄ hic ē vltim⁹ martyr a sancto petro. xxxiii. i ordine pōtificū romanoꝝ q̄ oēs sāguinē fūderūt p testamēto sācto ⁊ tūc laudabile fuit s̄m gregoriū episcopatū appetere.

Iste siluester gloriosus confessor christi multipliciter ecclesiam decorauit tam in scripturis q̄ miraculis admirabilis fuit decreta multa statuit. hereses dānauit. patrimonium beati petri. s. regnū italie cum tota vrbe a constantino suscepit ⁊ ad cultuz ecclesie cōuertit helenam cum iudeis baptisauit ⁊ alia infinita sācto fine cōsūmauit.

¶ Anthonius abbas sanctissimus. potens in ope et sermone clarissimus vniuerso orbi habetur. Pafuncius discipulus eiusdem anthonii. et alii sancti heremite et monachi in desertis locis hoc tempore claruerunt.
¶ Eusebius cesare palestine episcopus diuinis scripturis studiosissimus fuit
¶ Sozimus abbas qui mariam egyptiacam reperit. tamen quidam libri dicunt quod fuerunt ambo tempore Valentiniani.
¶ Helena regina mater constantini mulier sancta et admirande deuotionis et ciuitatis. crucem christi reperit. lxxii. collegia fundauit totumque statum ecclesie incomparabili feruore glorificauit.

¶ Cometa apparuit ante mortem constantini vbi dicit macro. quod mors constantini denunciata est per stellam crinitam inusitate magnitudinis quam greci cometam vocant sequuntur mala infinita que diu durabant.

¶ Imperatores.
¶ Constantia filia constantini magni. virgo sancta. cum multis aliis in sancto proposito domino seruiuit hec leprosa fuit sicut pater eius: sed meritis beate agnetis mundata fuit.
Nicolaus episcopus myrhee ciuitatis sanctus per omnia et venerabilis habetur. Athanasius episcopus alexandrinus doctor gloriosus et constantissimus confessor edidit symbolum. Quicunque vult.
Patricius episcopus egyptiorum qui oculum in persecutione amisit. Arrius hereticus pessimus totus hipocrita asserit trinitatem personarum. sed vnitatem essentie negat. supra modum ista heresis affixit ecclesiam. Siluester papa antequam alia consilia celebrarent conuocauit. cclxxii. episcopos et castim. et alios hereticos condemnauit. et plura constituit decreta.

Anno mundi.	v.m.dxiii.	v.m.dxxiii.

¶ De possessionibus ecclesie quas prelati circa hec tempora habere inceperunt. grandis altercatio sepe inter doctores fuit. quibusdam dicentibus quod iustum et vtile esset quod ecclesia in temporalibus abundaret et honore terrenum haberet. alii econtra quod non. nec mirum. quicquid enim ecclesia dicit vel facit aut habet signum est cui contradicitur. elegit diu in paupertate et penuria viuere. signum est cui contradicitur suscepit deinde grata oblata temporalia signum est cui contradicitur. sed si diligenter aduertimus. tunc apte inuenimus

Anno christi.	cccxiiii.	cccxxiiii.

quod dominus hoc predixit et premisit electis suis scilicet quod essent recepturi agros cum persecutionibus vt patet Mar. x. dicente beato petro. ecce duo gladii. hic dominus respondit. sufficit. Vbi beatus Ber. scribens ad eugenium papam dicit quod vtrumque gladium christi ordinatione pape suscepit. alioquin non dixisset sufficit sed nimis est gladium spiritualem per seipsum. secularem siue materialem per alios regit. scilicet per personas laicales. Sanctus autem Tho. talem format rationem ex dictamine iuris naturalis et diuini. Ex quo tota christiana vita ordinatur principaliter ad finem spiritualem non temporalem. ideo summus pontifex qui est vicarius christi in terris cui commissa est huiusmodi ordinatio debet habere plenam potestatem precipiendi christi fidelibus pro persecutione huius finis tanquam architector. quia ei ad quem pertinet vltimi cura finis subdi debent illi ad quos pertinet cura antecedentium finitum et eius imperio dirigi. Qui debet enim vti armis imperat fabro qualia debeat facere arma. Et quia finis iste est dignissimus. scilicet consecutio celestis glorie. ideo sacerdotium ecclesie est sublimius cuicunque potestati terrene. quare ecclesia dicitur sanctum regale sacerdotium. cui omnes reges christiani populi oportet esse subditos sicut ipsi domino iesu christo a quo hoc regale sacerdotium deriuatur. Tanto siquidem est regimen sublimius quanto ad finem altiorem ordinatur. vnde patet quod in lege christi reges debent sacerdotibus esse subiecti. quare mirabiliter diuina prouidentia factum vt est in romana vrbe quam deus prouiderat christiani sacerdotii principalem sedem futuram. hic mos paulatim inolesceret vt ciuitatis rectores sacerdotibus subderentur. Sed si christiana religio principaliter esset instituta propter temporalia conquirenda. tunc reges essent preponendi sacerdotibus sicut olim fiebat in veteri lege et in paganismo vbi totus cultus diuinorum tendebat ad illum finem vt temporalibus bonis abundarent. hec Tho. Sancta brigida li. iiii. c. lxxvi. scribit quod beata virgo maria hec verba sibi dixerit in quadam reuelatione. Ecclesia dei primis temporibus pauper erat in temporalibus voluntarie pro-

¶ Persecutio.xi.eccl'ie fit iussu constantii arriani in qua grādi turbine fides subuersa fuit multi martyrio coronati.multi exilio dānati.z christiani sup altare mactabant sicut predixit btūs anthō. ¶ Isti tres fuerūt filii cōstantini magni z nichil pēne ꝟtutis i eis fuit.q̄ ppter tā stat⁹ reipublice q̄z eccl'ie valde turbat⁹ fuit. regnū ei diuiserūt z ciuilia bella gesserūt i qb⁹ cōstātin⁹ z cōstās pierūt.z sic totū regnū cōstātio ꝑuenit. q̄ arriana heresi depra uatus catholicos ꝑseq̄t.z multa bella surgūt ita vt nullā deiceps q̄etē hēret.tandē inopinata morte preuentus infeliciter obiit.

Cōstātin⁹.
Cōstanti⁹.
Constans.

Hibernia cōuertit ad fidē p q̄dā ācillā captiuam.
Symō archieps zelentie martyrizat in preside.
an.xxiiii. xvi.M.martyrū z alii īfiniti pāssi sunt.

Synodus prima Nicena vniuersalis.cccxviii.episcoporum.

¶ Ista sacrosancta synodus pma de quattuor quaruz auctoritas est sicut quattuor euāgeliorū iussu siluestri z cōstātini cōgregata fuit in Nicea ciuitate Bithinie in qua fuerunt.cccxviii.epi catholici viri sctissimi.miraculis gl'iosi q̄ oēs vnanimi cōsensu arrianū etiā ibidez p̄ntē z cōtumacē dānauerunt.symbolū ediderunt z fidē expouētes.plīma statuerunt.vt pz.xvi.di.c.Sexta synodus. ¶ Donatiste heretici oriunt in Africa sic dicti a quodā donato.dicūt ecclesiā tātūmodo i Africa māsisse apd se.z rebaptizabāt catholicos.diu durauit.

v.M.dxxxiii. v.M.dxliiii.

Romanus. Marcus.ā.ii.m.viii.d.xx.

Romanus. Iuli⁹.ā.xi.m.ii.d.viii.

cccxxxiiii. cccxliiii.

¶ Iste marcus constituit vt symbolū publice i ecclesia cantaret zc. Itē q̄ eps hostieñ.papā cōsecraret z pallio vteretur. Alexāder episcop⁹ alexādrin⁹ nobilissim⁹ i cōcilio Niceno.

Iste iuli⁹ multas persecutiones sustinuit a cōstātio arriano z per decē annos sustinuit exiliū.tandem mortuo cōstātio ad sedē suā rediit z duas basilicas extruxit tandē btā morte potit⁹ sepelit in cimiterio calopodii. Amos pr.iiii.m.monachorū. Itē alius amō.ccl.clerici cū aliis monachis z sacratis virginib⁹ ab arrianis interfecti sūt. Pacomi⁹ vir clarissimus pr innūerabiliū mōachorū z monialiū q̄ idifferenter oēs recepit iuxta regulā ab angelo sibi datā in egypto fuit.

Maximus episcopus treuereñ.magnus confessor.

‡ cessu vero temporis vt amici dei feruentiores z expeditiores essent ad predicandū dei verbū vt sciretur q̄ nō diuitie male sunt.sed abusus earū ideo sub siluestro z aliis bona tēporalia ecclesie data sunt que viri scti lōgo tpe ad necessitatē suā solā ex amicorū dei et pauperū sustentatione dispēsabant. Ergo tales scito amicos dei q̄ cōtentāt de dispositione dei et ipse videt eos.hec illa. Dicunt quidam q̄ nedū tpalem sustentationem necessarium fuit ecclesiasticos habere.sed etiam tpalem iurisditionem ad compensandam iniquam audaciā volentiū bona ecclesiastica suis appropriare vsibus.nec decuit vt prelatus potestate spirituali preditus potestatē cui impleret ab alio mendicet.sed propriā eā possideat. Hec omnia firmissime ꝓbātur ex legēdis z dictis sctorū patrū q̄ tpalia dn̄ia z possessiones terrenas ‡

¶ Persecutio .xii. ecclesie fit iussu iuliani pessimi apostate qui sanguinem christianorum idolis vouit, sed non impune. quia diuinitus occisus fuit per mercurium sanctum martyrem iubente beata virgine. ¶ Eunomius hereticus corpore et anima leprosus. a quo eunomiana heresis dicit christum non natura sed gratia similem patri. ¶ Macedonius hereticus negauit spiritum sanctum equalem patri et filio. heresis magna. ¶ Lana de celo pluit. ¶ Grando maxima interfecit homines et iumenta apud constantinopoli. ¶ Flauianus et deodatus. hi choros psallentium in duas partes diuiserunt et vigilias ad sepulturam martyrum instituerunt. Paulinus episcopus treue. Hilarion et donatus martyres.

Imperatores.

Iulianus ano uno. m. viii.

Iouinianus m. viii

Valentinianus annis. xi

¶ Paulus simplex discipulus anthonii qui merito obiectio ad perfectionem venit. tunc Magnus deinde apostata. tandem cesar et dolo augustus fuit. totaliter fidem nitebatur destruere. ¶ Victorinus Macharius. Donatus gramaticus magister Hieronimi.

Iste iulianus primo christianus demum monachus.

Iste iouinianus catholicus et bonus fuit sed parum regnauit

Iste valentinianus deuotus totaliter fuit et in fide stabilis diuina ordinatione ad imperium venit quia ei sub iuliano maluit tribunatum amittere et exilium perpeti quam fidem abnegare. ideo retribuente christo meruit ad imperium sublimari. semper victoriosus fuit. saxones et burgundiones vicit. Iuliana mar. Iohannes et paulus mar.

Anno mundi. v. M. dliiii.

Pape.

Liberius annis. xvi. m. vii. d. iii.

Romanus.

Scisma. ii. ecclesie inter liberium et felicem euenit propter arrianos quibus fauebat liberius et ideo tanquam hereticus a catholicis deiectus fuit et felix in papam assumptus.

Anno christi. cccliii.

¶ Iste Liberius primo catholicus feruide contra arrianos processit. et ob hoc constantius arrianus eum in exilium misit et clerus de consensu eiusdem liberii felicem presbyterum in papam ordinauit. qui amplius arrianos expugnauit intantum vt arriani ipsi constantium rogarent vt liberius restitueretur tanquam eis magis fauorabilis. et sic liberius reuocatus fuit et felix deiectus. sed quia liberius arrianis fauebat. ideo felix cum catholicis eum admonitum et contumacem tanquam hereticum de ecclesia eiecerunt. et tunc scisma factum fuit et persecutio magna fidelium. Et nota quod primum romana ecclesia circa hec tempora infamem papam habuit. quia omnes antecessores huius liberii fuerunt sancti et exemplares vt supra patet per annos. cccl. et c. ¶ Gregorius nazanzenus doctor egregius in opido nazanzeno episcopus vel constantinopolitanensis. Basilius magnus confessor et episcopus cesariensis. claruit.

¶ Iustina imperatrix arriana secrete tempore viri sui sed impia vxor piissimi valentiani imperatoris multum post persequitur catholicos. et precipue ambrosium. Didimus cecus ab infantia diuinitus factus est doctor magnus episcopus alexandrinus. ¶ Gordianus et epimachus et alii multi martyres. ¶ Rufinus presbyter multa scripsit et hystoriam ecclesiasticam transtulit. Quiriacus episcopus et mar. ¶ Galicanus mar.

‡ latissimas iuste habuerunt. Quis enim audeat dicere quod tot sancti pontifices viri vtique summe perfectionis et literature. miraculis gloriosi. qui omnia temporalia arbitrantur vt stercora quorum doctrina fulget ecclesia sicut sol et luna quorum scripta suos lectores sancti spiritus igne accendunt. et plures propriam vitam defensione libertatis ecclesiastice tradiderunt martyrio coronati quos inquam audebat dicere tales ac tantos tam multos sic del irasse vt huiusmodi temporalia contra iusticiam ac dei voluntatem detinuisset. ‡

¶ Hieronymus presbiter et cardinalis incepit clarescere in ecclia dei de dalmacia oriundus sp sctissime vite fuit. hereticorũ malleus ac toti⁹ xpiane xitatis solidissimũ fũdametũ doctor pncipalis non solum latinis atq grecis. verum etiam hebraicis lris eruditus fuit. Priamus qdã nobil de semine troianorũ q in lõbardie ptib⁹ venerat: rebellauit cõtra impiũ. sed mox iterfect⁹ ab exercitu romanorũ fuit. Sed filii ei⁹ fugiẽtes regnũ frãcie inchoarũt inuitis romanis. et coloniã extruxerũt et ibidẽ vt coloni hitare ceperũt. marcomirus filius predicti priami fuit dux eorũ. sed pharamundus filius ei⁹ fuit primus rex francie.
¶ Colonia ante hec tempora dicebatur agrippina.

Burgũdi sũt xpiani.

Valẽs cum grano et valẽtinião. ã. iiii

Grati⁹ cũ valẽtinião. ã. v.

Synod⁹. ii. cõstãtino. vniuersalis. cl. epo℞ contra macedonium hereticum.

¶ Iste valens frater fuit valentiniani et cum eo diu regnauit. sed timore eius conceptã trufam exercere nequaq ausus fuit. sed eo mortuo cũ solus regnaret catholicos psequtur et monachos ad militandũ reuocauit. tandẽ post multa infortunia impia morte periit. tñ cum aliqua penitentia.

¶ Iste gratianus videns rempublicam pene iam desolatam theodosiũ cesarem fecit qui vbiq victor existens multa restituit tandẽ per maximũ tyrannum dolo occiditur et ille non longe post iste a theodosio morte punitus.

v. m. dlxiiii. | v. m. dlxiii.

ii. Felix m. s. ii. m. i. d. ii. Romanus.

Damas⁹. an. xviii. m. ii. di. x. Hispanus.

cccl xiii. | cccl xxiii.

¶ Iste felix vir sanct⁹ constantium augustũ hereticũ declarãs de papatu eiicitur. et tandem capitis abscisiõe martir xpi psecrat.

¶ Iste damasus gloriosus cõfessor multa laude digna patrauit. adiutus floridissimorũ viro℞ studiis quorũ grandis nũer⁹ tpe suo claruit choros cantantiũ ordinauit in ecclia glia pri. etc. post singulos psalmos dicere iussit rogatu hieronymi. In versibus dictandis excellentissim⁹ fuit plimaq scripta reliqt. et pcipue hystoriã paparũ et martyrũ. Conciliũ etiam. ii. vniuersale id est constantinopolitanum cõtra macedoniũ celebrare fecit. eius festum agitur. xi. decembris.

Tpe isti⁹ damasi pape vastãs illas egyptias solitudines hactenusq diffusas qs ppter sitiz et sterilitatẽ piculosissimaq serpẽtum abũdantiã cõuersatio hũana non nouerat hitatio monacho℞ cõpleuit. s. arsisius/ pichius/ pemenes/ pastos/ zozimas/ marina/ eufrosina/ ioseph/ syrus/ agathõ/ achilis/ gelasi⁹/ arseni⁹/ luti⁹ et alii innumerabiles quorũ est digna memoria.

¶ Ambrosius romanus doctor principalis mittitur a valentiniano ad mediolanum. et statim in epm diuinitus eligitur. vt ipse testatur in li. de officiis. Rapit de tribunalibus ad infulas cogimur sil dicere et docere. ¶ Alexius vir sctũs et mire patientie rome claruit.
¶ Martinus eps thuronẽn. claruit in gallia vir admirande sctitatis de pannonia oriundus e titit. ¶ Johannes heremita sanctissimus qui theodosio triumphũ predixit.
‡ euasit. Reuera possumus adducere illud gamaliel actuũ. v. Si a deo est non poteris dissoluere. etc. Tanta siquidẽ per huius mũdi potentes piter et sapiẽtes facta. Legim⁹ con= ‡

¶ Augustinus carthaginen. de affrica rhetor maximus. et in omni philosophia ac poetria incomparabilis. insuper omne scibile quod vnquam philosophi reperire potuerunt in iuuentute sine magna difficultate adeptus. circa hec tempora ad mediolanum mittitur vbi statim a beato ambrosio conuertitur. et in nomine christi postposita manicheorum heresi baptizatur. hic creuit in doctorem ecclesie precipuum et hereticorum malleum valentissimum non longe post in episcopum hiponen. sublimatus totam ecclesiam suarum fonte doctrinarum per annos. liiii. abundantissime irrigauit.

Imperatores | Catholicus theodo. xi. a.

¶ Iste theodosius immense religiositatis extitit episcopo et ecclesie fidelissimus deo in omnibus adiutus est a domino miraculis etiam apertis. hostes superans sibi et in omnibus principibus ostendit quantum valeat ad victoriam obtinendam oratio deuota cum lachrymis ab innumeris barbaris circundatus christum suppliciter inuocans gloriosus victor non suis manibus sed diuinis triumphauit auxiliis. Nam tela que hostes contra eum miserant retrorsum acta in ipsos atrociter reuertebant. Quod videntes barbari pauore nimio prostrati continuo sese christianissimo principi subdiderunt. vnde et poeta claudianus licet paganus hoc idem testatur dicens. O nimium dilecte deo tibi militat ether. Et coniurati veniunt ad classica venti. Quam humiliter se habuit in correctione ambrosii patet in legenda eiusdem. Uide aug. li. v. de ciui. dei. Et quod idola subuerti cum templis iussit. et quod iohannem heremitam consuluit. etc. et quod fragrabat magis benefaciendi charitati quam dominandi cupiditati. moritur tandem bene disposita repub. quam desolatam inuenit. primo stabularius fuit et per virtutes promotus est.

Anno mundi. v.m.dlxxxiii.

Pape. | Siricius. an. xv. m. xi. d. xv. | Romanus.

Anno Christi. ccclxxxiiii.

¶ Iste siritius statuit vt de ipsa secta manicheorum nullus reciperetur nisi cum tali pacto quod in monasterium retruderetur abique penitentiam ageret cunctis diebus et in fine vite tantummodo viaticum sumeret. Omnes etiam illius secte quos repperit exilio damnauit.

¶ Priscillianus episcopus hispanie cadit in heresim pessimam. inde heresis priscilliana.

Haitanarius rex gothorum persequitur christianos in terra sua vbi multi martyrio coronati. Firminius episcopus ambianen. Honoratus et sabinus ibidem omnes sancti confessores. ¶ Placella vxor theodosii de pauperibus maximam curam habuit quibus suis manibus officiosissime seruiuit.

¶ Marcellus episcopus apanie martyr.

¶ Paula vidua sanctissima et filia eius eustochium virgo claruerunt quarum beatus hieronymus sepius meminit. vitamque paule dignis laudibus conscripsit.

¶ Theophilus episcopus alexandrie.

¶ Seruatius tongrorum episcopus qui dicitur fuisse cognatus christi floret.

¶ Seuerinus episcopus colonien. magne auctoritatis et sanctitatis fuit.

‡ tra patronum ecclesie pene in omnibus finibus totius christianitatis vt nequaquam credibile sit quod humano modo potuisset insultus huiusmodi tolerasse siue aliquid recuperasse post tam crebras despatasque spoliationes. Sed quia de celo dimicatum est contra eos. ideo vt fumus perierunt vniuersi postea ecclesie vsque in presens. Ubi constantius arrianus: iulianus apostata: valens: hatanarius: hailaricus: gansericus: honoricus: atila: seuo: totila: theodericus: constantius tertius et quintus. leo tertius et quartus. hericus tertius et quartus: fredericus primus et secundus: otto. iiii. ludouicus. iiii. et ceteri presumptores cum suis complicibus qui quasi ho- ‡

¶ Roma capitur a gothis z incendit. z fit illa famosa altercatio inter paganos et fideles quia pagani cum magna blasphemia nitebantur fidē extinguere z culturam deorum reassumere: sed nō preualuerūt. qz halaricus rex gothorū met xpianus fuit z pepcit oibus cōfugientibus ad sacra. z sic confusa fuit impietas paganoꝝ eo ꝙ nō potuerunt probare disfortuniū euenisse ex eo ꝙ roma abiecisset idolatriam z fidem recepisset. De hoc augustinꝰ in li. de ciuitate dei. z Orosius abundanter tractant. ¶ Claudius poeta rome.

¶ Patriciꝰ magnꝰ pater hibernoꝝ apostolus circa hec tpa in hibernia veneratur cum suis sororibus angeli sepe colloquio fruitur.

archadiꝰ z honori. an xiii.

¶ Iste archadius puer adhuc qñ pr eius defunctus fuerat z quidem satis bonꝰ: sed plures aduersitates cū fratre suo honorio ppessꝰ est. qz multa picula z tyrāni degētibꝰ barbaricis scythis gothis vuādalis z hunis surrexerūt q multas puincias depopulati sunt. z nisi xpi grā singulariter xpifidelibꝰ pncipibꝰ succurrisset totalr perissent. ¶ Macezel comes archadii meritis sctoꝝ qs secum duxit exēplo theodosii. v. milia pterruit. hostiū. lxx. milia. ¶ Sctō etiā ambrosio sibi in visione apparēte. zc. sed post elatꝰ sctōs viros cepit psequi z ecclesiā temerarie ausus ē. z statim occidit. pbauitqz se in vno. ad vtrūqz sp diuinū vigilare iudiciū qñ z cū supauit adiutꝰ: z cū cōtempsit occisꝰ est. de hoc sunt infinita exēpla etiam hodie. ¶ Prudentius poeta xpianus. ¶ Sanctus heraclides qui scripsit vitas patrum ad Lausum episcopum.

v.m.dxclii.

Romanus. | i. anastasius annis. iiii. d. xxvi.

cccxciiii.

¶ Iste anastasius statuit ꝙ cum sanctum euangelium legeretur homines stare deberent. z qui caret aliquo membro non deberet fieri clericus. hic fecit fieri vnam basilicā ppe scholam mamertini. ¶ Pelagius hereticus z celestinus z iulianus episcopus a quibus pessima heresis pelagiana dicit hominem sine gratia posse mereri: et baptismum z orationes ecclesie irritas esse. zc. Augustinus multum contra eam laborauit.

‡ ra vnia ecclesiam priuare nitebātur aut suffocare. nunqd preualuerunt; Ecce hodie floret cultus dei cum glīa. z illi si penitentiā non egerunt apud inferos cōtremiscunt. Sed nunqd humana virtute id actum credimus minime. Igitur si deus p nobis quis contra nos? Ecce regnat fides sancta vidētibus z inuidētibus inimicis dentibus suis frementibꝰ z tabescētibus: nil contra manū oipotentis volentibus. iuxta pphetiā psalmiste dicentis. Dixit dñs dño meo: sede a dextris meis. Donec ponā inimicos tuos scabellum pedum tuoꝝ. Et iterū. Sepe expugnauerūt me a iuuentute mea etem. zc. Et qz grandia mala contigerūt aliquādo ppter hmōi disputatiōes: suggerentibus quibusdā impiis in aures principū ꝙ ecclesiastici terrena dñia licite non possiderent. ideo apostolica sedes inhibuit ne ammodo fiant: neqz vlli liceat deinceps in dubium reuocare: qd tantis sanctissimoꝝ viroꝝ doctrinis z exemplis constat roboratum. Aduertant sensati pncipes quod eis vtile sit z salubre. post tot annoꝝ curricula ac varios rerū euentus vbi nullus vnqz prosperatus est. Nec sibi promittant inconsulte posse immutare ꝙ spūsancto durante statutū est ac tot patronos et celorum inspectores presidentes iam habet.

¶ Cronica sancti hieronymi finit hic circa annos domini. ccclxxx.

¶ Constātin⁹ comes honorii mirabili felicitate in breui multos tyrānos ꝛ barbaros pro strauit xpī adiutorio suffult⁹. Et nota ꝙ sicut dicit btūs hiero. Romani in pncipio erant fortissimi: sic in fine debilissimi. nā ad ꝑpulsādū hostes necesse est qͣtidie barbaros conuocare. Iste honorius clemētissim⁹ fuit. Cūqꝫ dicerent ei cur rebelles non occideret ait. Utinā esset michi possibile ad vitā mortuos reuocare. ꝛ ob piā fidē quā in xpo habuit multos tyrānos obtinuit sine sanguis effusione. ꝛ ꝑiculosa illa tpa paulatī sub eo qeuerunt. Et hic finit historia pauli orosii pſbiteri q̄ hoc tpe claruit. Reliqͤ scti stephani ꝓthomar. hoc tpe inueniunt in hierl'm.

Imperatores.

honori⁹ fili⁹ theodosii cū theodosio minore. ā. xv.

Pax im⁹ eps nolan⁹ ꝓphetie spm̄ habuit.

Ossa samuelis ꝓphete trāslata sunt constātinopolim sub archadio. Donat⁹ episcop⁹. Ticoni⁹ affer multa scripta reliquit. Epiphanius episcop⁹ Tholomaci⁹ mar.

Sulpiti⁹ seuerus Orosius Sisinius Martyrius Alexander
Dorotheus Melania Diocles Ancilla Nathanael
Isidorus primus Stulta Ammon Pachoni⁹ Alexandria

Johānes crisostomus exilio dānatus ab eudochia regina vxore archadii. ibiqꝫ moritur ardore solis. ꝛ archadius excōicatur ab innocentio eoꝙ consensit.

Anno mundi. v.m.dciii. v.m.dcxiii.

Pape. Primus Innocēti⁹. ā. xv. m. ii. d. xx. Albaneñ. Zozim⁹ an. iii. m. viii. dix. Grecus.

Anno xpi. cccciiii. ccccxiii.

Iste innocēti⁹ statuit ꝙ nō solū presbyteri sed oēs xpiani deberēt vngi oleo infirmoꝝ ꝛ sabbato ieiuniū celebrari ꝛ ad missam osculū pacis dari. pluresqꝫ reb⁹ ecclie dei ꝛ monasteriis ꝛ iudeis ꝛ paganis tradidit. vt ptꝫ. xxviii. q. i. Nunqd. ꝛc. Hic dānauit ad instātiam cōcilii affricani heresiꝫ pelagianā cum suis heresiarchis. vide. xxiiii. q. i. de hac materia.

In quanta reuerētia olim scti doctores pres ꝛ pncipes et cōcilia habuerūt aplicam sedē vt nihil auderēt sine consensu dn̄i pape diffinire. de hac materia sunt plures eple sancti augustini ꝛ aliorum scripte.

Iste zozimus statuit ne clerici tabernas teneant aut ne vendant. ꝛ vt cereus benedicatur in sabbato sancto et ꝙ seruus non fiat cleric⁹ nisi prius sit liberat⁹ a dn̄o suo ipse misit legatos ad concilium carthaginense pro roboratione eiusdem.

Talmud iudeorum quod sonat apud eos doctrina cōponitur circa hec tēpora a duob⁹ summis rabbi scꝫ rabbina ꝛ rabasse. liber vtiqꝫ grandis. ꝛ maior decem bibliis. in eo sunt inexecrabilia mendacia. i. turpia fatua abhominabilia contra legem dei legem nature ꝛ legem scriptam. Uidentes nanqꝫ iudei legem suam quotidie deficere/ fidem christianaꝫ proficere in toto orbe etiam cum gloria temporalium. hos duos deceptores instigarunt quatenus hunc librū cōponerent ꝛ tanqꝫ moysi scriptis firmā adhiberēt fidem: prohiberentqꝫ sub pena mortis ne qs aliqd negaret de hiis q̄ in eo continent. Factum est ita ad suā infelicem excecrationē ꝛ suorū perpetuā dānationem. Ne autem simplices haberent occasionē recedendi a tanta falsitate iniunxerunt eis vt interrogati de difficilibus respōdeant. Nos hec nō intelligim⁹. sed rabbi nr̄i potuerūt respōdere vobis. Sic traditi sūt reprobū sen=

¶ Gansericus rex vuandalorū infinita mala fecit. per longū tps. in diuersis mundi ptibus tyrannus pessimus ꝛ arrianus. precipue religioni christiane ꝛ nobilitati infestus fuit Romam cepit. affricam destruxit. sub quo Augustinus moritur. anno dñi. cccc.xl.

Attilia rex hunorū flagellū dei tyrannus atrocissimus longo tpe psequitur humanū gen⁹ tandem cōfusus moritur pessime more tyrannorū. Alibi dr q̄ pprio sanguine suffocat⁹ fuit.

¶ Johannes cassian⁹ heremita eiect⁹ a crisostomo de cōstantinopoli venit marsiliam. Collationes patrum scripsit ꝛ alia. Et fuerunt infiniti sancti heremite ꝛ monachi.

Anianus eps aureliacen. ciuitatē suam liberauit suis meritis ab hunis.

Thimothe⁹ heretic⁹ dixit christū verū deū ꝛ hoiem quidē esse. sed addit falsum dicendo diuinā naturā cōuersam esse in humanā cum valentiniano.

Theodosi⁹ ii. fili⁹ alchadii. annis. xxvii.

Pallidus episcopus mittitur ad scotos.

Hic theodosi⁹ totus catholic⁹ fuit ꝛ deuot⁹ pnceps. nec tn̄ voluit prohibere barbaros qn multas puincias vastarēt pmittente deo. Grandis nāq3 exercit⁹ gothorū totum romanū impium in ptibus occidentis vastauit. sed in oriente tranqlla pax fuit ꝛ fertilitas.

¶ Cōciliū carthaginen. fuit. ccxvii. patrū cōtra pelagium hereticū. in q̄ sanct⁹ aug. solēnis triū phatoꝛ ꝯ hereticos appuit. cunctos vincēdo.

¶ Saxones hoc tpe angliā intrare cepe-runt ꝛ paulati crescētes tandē totum regnum ꝛ diadema obtinuerunt.

v. M. dcxxiii.

Pape. — Bonifacius. ān. viii. di. viii. — Romanus. — Celestin⁹. an. viii. di. ix. — Romanus.

cccxxiii.

¶ Iste bonifacius statuit ne mulier tangeret pallā altaris aut lauaret. Ipse habuit scisma cū eulalio pbītero qui secum elect⁹ fuit ꝛ preualuit. qꝛ maioꝛ ꝛ sanioꝛ pars secum erat. ꝛ imperatoꝛ etiā cū vxore sua sibi magnis faucbat.

¶ Iste celestinus instituit dici psalmos ante missam. ꝛ ex hoc exordiū sumpsit vsus quem post. ꝛ eccl'ia seruauit de itroitu ꝛ graduali et tractu. Tpe ei⁹ celebrata ē scā synod⁹ ephesina ꝯ heresim nestorii epi ꝯstātinopolitani q̄ negabat btā3 mariā verā esse matrē filii dei.

¶ Scisma quartum qd̄ fuit inter Bonifaciū et eulalium: causa fuit discordie eligentium. et obtinuit Bonifacius. quia maioꝛ ꝛ sanioꝛ pars erat secum.

Predestinatorū serpit heresis. q̄ dicit nichil pdesse ad vitā q̄ sancti virtuose agunt.

Hieronymus obiit miraculis inauditis clarus.

Eusebius discipulus hieronymi claret post eum. Nestorius episcop⁹ constantinopolitanus dicit christū purum hominem. non deum. heresis magna.

Lupus trecassinus episcopus floruit. qui Attilam mirabilr a preda compescuit.

Cirillus alexandrinus episcopus fuit in concilio ephesino.

ꝑsūm vt plus hiis nugis credant q̄3 Moysi in Christo. Veruntamen plures in diuersis mundi partibus conuersi crebro leguntur. aliqui pro fide magna fecerunt. et vtilissima scripta reliquerunt.

¶ Tota gallia etiã affrica hispania. ꝛc. interiit pmissione diuĩa ab icursu barbaroꝝ quigẽtoꝝ milliũ. ꝛ oẽs pene ciuitates in terrã pstrate fuerũt. exceptis paucis q̃ sctõs episcopos habuerunt ob qd̃ diuinitus protecte sunt. Et fuerunt tempora horrenda.

¶ Ciuitas metẽsis muros hũit insupabiles. sꝫ corruerũt ppt pctã ciuiliũ ꝛ sic exusta fuit.

¶ Eccl'ia dei isto tpe valde tribulat. ꝛ precipue in affrica. Nã augustino mortuo totus clerus aut martyrisat aut expellit a sedibꝰ suis in exilium. nec fuit similis persecutio ibi vsqꝫ tunc ppter gansericum regẽ vuandaloꝝ ꝛ honericũ filium eius qui fuerunt arriani et ecclesias clauserunt. Tandem etiã ipsi male pierũt more solito.

Impatores.

¶ Hylariꝰ eps arelatẽ. claret in gallia.

Merlinꝰ de incubu genitꝰ claret in Britania spiritu pphetie. cuiꝰ istinctu vortigonꝰ rex Britannoꝝ valde dilatauit fidẽ christi. huic successit vter pandagoꝝ frater eiꝰ q̃ fuit pat arturi de q̃ pphetauit idẽ vter. i. caput draconis. qꝛ p dracone in stella pnunciatꝰ est. ¶ Patricius filius sororis sancti Martini mittit in hiberniã a celestino papa vir mirabiliũ opeꝝ vixit ãnis. cxx. Judei plures submergũt in mari decepti p diabolũ qui eis apparuit i specie Moysi q̃si vellet eos itroducere i terrã promissiõis. Quidã vero euadentes fidem christi receperunt.

Synodus. iii. Euesina vniuersalis. cc. patrũ ꝯ nestoriũ hereticum.

¶ Paulinus episcopus nolanus vir sanctus. de quo loquitur Grego. in dyalogo suo.

Anno mundi. v. M. dcxxxiiii.

Pape. iii. sixtꝰ. ã. viii. di. ix. Romanus.

Anno Christi. cccc xxxiiii.

¶ Iste sixtus vir sanctus erat totus humilis ꝛ misericors ecclesiã sancte marie maiorem edificauit. habuit quẽdam emulum nomine bassum: qui eum diffamauit. De quo cum se consilio purgasset statim post bassus moritur quem tamen propriis manibus sepeliuit.

Germanꝰ episcopꝰ antissiodoreñ. tres mortuos suscitauit ꝛ etiam asinum suum defunctum. Oĩm pedes lauit sine exceptiõe.

Eucherius episcopus Lugduñ. ꝛ doctor.

Seuerꝰ treue. eps sanctus.

Mamertinꝰ abbas i monasterio sancti Germani. ꝛ allodius fuit ante eum.

¶ Septem dormientes euigilant quos decius ante. cc. anno in spelunca reclusit.

Petronius episcopus Bononiensis fecit vitaspatrum vir sancte vite ab infantia.

Marianus monachus ꝛ plures alii sancti et docti viri floruerunt.

Eutropius presbyter scripsit plura.

Victorinus massiliẽ.

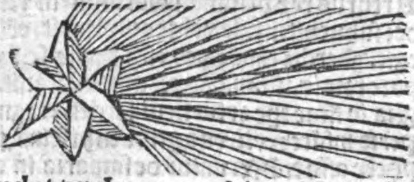
Maruchas episcopus filiũ regis persarum a demone liberauit. ꝛ multum ibi fideles creuit.

Terremotꝰ maximꝰ apud cõstãtinopolim p q̃tuor mẽses. ꝛ ifans dixit vt cantarent. Sanctꝰ deꝰ. sanctus fortis sanctꝰ ꝛ immortalis miserere nobis. ꝛ sic cessauit. Hoc postea in calcedonẽsi synodo cõfirmatũ est.

Festum sancti petri ad vincula instituit. ꝛ stupẽda miracula per eius cathenam fiunt.

¶ Celũ ab aqlone efficit q̃si igneum ⁊ fulgurãtes haste apparent. Terremot⁹ ɔtinui ⁊ signa pl'a fuerũt. Codex edit q̃ ⁊ liber theodosian⁹ appellat. q̃ oim̃ p̃ncipiũ legitimorũ habet fines.

Luna obfuscat. Cometa apparet ⁊ post pauca apd tholosã gallierin⁹ sanguis lõgissim⁹ fluxit tota die

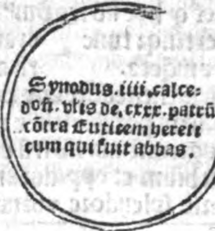
¶ Beatissimus iohannes baptista caput suum reuelat duobus monachis qui Hierusalem venerant gothiam q̃r eundem patronũ sibi elegerant inuicte permanserunt.

Marcianus cũ valẽtiniano annis. vii

¶ Undecim millium virginũ cohors apud coloniã Agrippinam martyrisatur ab hunis. ⁊ Colonia etiam statim destruitur.

¶ Iste marcianus catholic⁹ fuit ⁊ cũ valẽtiniano imperauit. sz post apud constantinopolim interept⁹ fuit conspiratione suorũ. Hic in sõnis vidit arcũ attile confractum ex hoc ipsum intelligens mortuum ⁊ sic factum est.

¶ Echius patrici⁹ contra Attilam pugnat fugans eum. ⁊ cesa sunt ibi scilz in territorio aurelianẽsi. clxxx. m. pugnatorum.

constantinopolitanus. Hic dixit vnã naturam esse verbi dei ⁊ carnis. Et dioscorus olim episcopus alexandrinus defensor illius fuit.

v.m.dcxliii. v.m.dcliii.

i. Leo an. xxi. mẽ. i. di. xxiii. Tuscus.

ccccxliiii. ccccliiii.

¶ Iste leo sctissimus lõgo tp̃e cũ multiplici fructu prefuit eccl'ie tunc infinitis p̃iculis laboranti p̃pter tyrãnides p̃ncipum ⁊ hereses varias falsorũ doctorũ. Plures sermões et ep̃las scripsit ita egregie vt inter omnes doctores florem dictaminis reportasse dicatur. ⁊ quecũqz dixerit sic sunt approbata. vt nulli fas sit in minimo ab illis dissentire. Ipse suis meritis. Attilam a roma ⁊ italia auertit. manum sibi amputauit propter quandam tẽtationem. sed beata virgo ipsam restituit. In canone addidit sanctum sacrificiũ immaculatam hostiam. Synodum calcedonẽsem iussit celebrari mediãte martiano imperatore. Tãdẽ p'les agones beata morte potitur. sepultus apud sanctũ petrum. Festũ eius agit in vigilia apostolorum petri ⁊ pauli. q̃dam dicunt. xi. Aprilis.

Tp̃e huius pontificis mysterium sanctissime trinitatis euidenti miraculo in partibus gallie declaratur. Cum eñ q̃dam ep̃s celebraret vidit super altare tres guttas clarissimas equalis magnitudinis cadere q̃ simul defluentes. ⁊ in vna cõiuncte gemmam pulcherrimã effecerunt. Quã cum episcopus in medio crucis auree posuisset oẽs alie ceciderunt.

Nicasius remensis episcop⁹ martyrio coronat cum eutropia sorore sua. ab hunis truncatus ait. Dñe viuifica me scd'm verbum tuum.

¶ Genoueфa vgo claret parisi⁹ q̃ fuit velata a sancto germano.

Ualeran⁹ ep̃s sctis.

¶ Marin⁹ episcop⁹ ephesiorum.

Iuuenalis hierosolimitane.

Anatholi⁹ ɔstãtinopolitan⁹ ep̃s. hii duo fuerũt in cõcilio calcedoñ. principales.

Arturus rex britãnie noiatissim⁹ in victoriis.cccclx.viros gladio suo interfecit. Ecclesie dei subuenit.z fidē valde ampliauit. oēsq terras Fracie/dacie/norwegie.zc.sibiseruire coegit. Perdit tandē.nec vsq hodie scit vbi mãserit. Ethicus senator in burgundia tempore famis.iiii.m.pauperum sustētauit.z celestis pmissionis vocē audire promeruit. Anglia in flore tpe arturi.cui terdena regna seruierunt.sed tpe puo. Meretrix quedam peperit infātes.vii.vno ptu.z in piscinā piecit.z vn⁹ fact⁹ est rex longobardoz. Helizei pphete ossa trãsferuntur de samaria in alexandriam. Perpetuus eps turonen.

Imperatores.

Leo an. xvii.

Iste leo scdm qsdā ver⁹ catholic⁹.scdm alios aūt dr q nimis imprudēter imagines sctoz iussit cōburi.ppt qd a papa excōicat⁹ fuit. Videt q hoc nō leo pm⁹ sz leo.iii fecerit tpe gregorii tertii.qz tunc fuerūt tpa turbulēta z inqeta.

Zeno an. xii.

Iste zeno fuit arrian⁹ totaliter crudelis cōtra catholicos. Sed⁹ iniit cū gothis z filiū leonis iterficere volēs alter similis ei aufert. ipse Theodoricū puerū postea regē gothorū a patre suo in obsidem accepit.

Veneciarū ciuitas inclita cōdit aut potius ampliat circa hec tpa anno dñi. cccd. non a pastorib⁹ sicut roma.sed a potētiorib⁹ z ditiorib⁹ puinciarum aduenis.illic propter persecutionem attile confugientibus. Mirū est z summo laudis extollendū preconio. potuisse a tot tanq diuersis vrbium et oppidorum populis cōditam ciuitatē per annos mille cum tali incremēto ac glorie splendore vnanimiq sagacitate conseruare.

Anno mundi. v.m.dclxiii.

Pape.

Pm⁹ hilari⁹ an.vi.mē.ii di.vi.

Sardus.

Simplici⁹ an.xv.mē.ii.

Anno christi. cccclxiiii.

Iste hilarius dedicauit ecclīam beati stephani iuxta basilicā scti laurētii. Hic cōstituit vt null⁹ pontifex sibi successorē cōstituat.vt habet.viii.q.i. Plerīq. Sepelit in monasterio sācti laurētii.quod ipse construxit. Sub ipso dionysius abbas romanus ciclū paschalem per petuum adinuenit.qui vocatur tabula dionysii continens annos.dxxxii.

Marci euangeliste corpus transfert ad venetias de alexandria. Letanie maiores instituuntur a mamerto epo vienensi.

Remigius remensis eps qui post clodoueum regē Francie conuertit.

Prosper episcop⁹ vir clar⁹ scia z sanctitate vite. de aquitanie terra. Theodor⁹ episcop⁹ syrie scripsit cronicam et plura alia. Cyprianus amsiliensis episcopus.vt supra modum misericors.totuz quod habuit fratribus in necessitate dedit.

Heresis acephalorum fuit que impugnauit concilium Calcedonen.

Iste simplici⁹ diuisit vrbē in quinq regiōes.et plures ecclīas dedicauit. Hic constituit vt clericus inuestiturā nō recipiat a laico.qd fuit post p alios magis roboratum.vt patet.xvi.q. vi.ptotum. Sepelit in vaticano.

Fulgenti⁹ eps ruspensis claret luculentissimus doctor scia z fide plenus.natione afer.

Achacius eps constātinopolitanus in heresim cecidit z dānatus z famosus hereticus fuit.

Bonifaci⁹ martyr z alii multi martyres.

¶ Disputatio illa famosa facta est apud carthaginem contra arrianos iussu honorici regis cui⁹ scripta habent. sz pualent ib⁹ catholicis rex imp⁹ arriana heresi plen⁹ eos vsqꝫ q̄ qꝫ psequit. sed nō impune. nā octauo anno regni sui pcussus a dño scatens vermibus miserabiliter expirauit.

¶ Eugeni⁹ eps Carthaginen. z felix episcop⁹ abritan. cū aliis epis z clericis. z ecclie mem bris nūero. iiii.m.dcccclxxvi. miserabilit̄ tractant̄ z in exilium mittunt̄ ab honorico rege vuandalorū. Et totus clerus affricanus fortiter pro xp̄o agonizat vsqꝫ adhuc.

Multi martyres manib⁹ z linguis abscissis recte loquebantur. Dionisia cū filio suo maiorico et germana datiua leontia filia sancti germani epi. Emilianus medicus.

Fames icredibilis fctā ē q̄ totā affricā vastauit z al's regiōes. occasiōe cu⁹ plures scti z scte facti credunt̄ pp̄ter elemosynas suas.

¶ Guntaramūdus rex vuandaloꝝ qui post honoricum rexit. eugeniū ab exilio reuocauit. sed castrimundus qui post. ix. annos ei successit. iterum ecclias claudit. ccxv. epos exiliando erga q̄s symachus papa clementissimus fuit. Theodericus qui arrianus fuit rex gothorum totam italiam possedit longo tempore. z quasdam tyrannides cōtra fideles fecit. ob qđ fuit p̄iectus post mortē in os vulcam per iohannem papam et symachum patricium quos iniuste necauit scđm Gregoriū in dyalogo suo.

Inuentio sancti michalis in monte gargano facta fuit hic.

Victorian⁹ pcōsul martyr mirabilr̄ cruciatus est. Et victoriana honorabilis matrona et alii plures. zc.

v.m.dclxxiii.			v.m.dclxxxiii.			
Romanus.	iii. felix. s. viii an. x. di. xix	ex patre felice. ex regione fasciole.	gelasi⁹ an. viii. m. viii di. xviii.	Afer.	ii. anastasi⁹ an. ii. m. xi. di. xxiii.	Romanus.
cccclxxxiiii.			cccclxxxiiii.			

Iste felix factus est. vt pz ex sermone beati Grego. vbi narrat de tribus sororibus matris sue. Fuit em̄ attauus. Hic cōstituit ecclesias ab epis dedicari. Hic damnauit achacium eo q̄ ad cōiōnē receperat petrum alexādrinū episcopū. hic statuit q̄ accusato dande sunt inducie. vt ad rn̄dendū se parare possit. et q̄ accusatores et iudices tales esse debeant. q̄ omni careant suspitione et macula. De ipso fit mentio. lvi. di. orosius.

Iste gelasius canonē misse ordinauit prefationem. hymnos tractus orōnes sicut āb eo. fecit z inter libros autenticos z apocrifos distinxit. xv di. sacrosctā. Hic tēpora ordinandi et examinādi presbyteros ordinauit. Ipse etiam imperatorez excōicauit et excōicari posse ondit. xcvi. distin. Duo sub eo deus corp⁹ barnabe z euangeliū mathei reuelauit.

Iste anastasi⁹ pmo bon⁹ fuit. sed postea seductus ab achacio z cōicauit ei. z ob hoc cler⁹ sepauit se ab eo. Et qz voluit restituere achaciū occulte licet nō potuit diuino iudicio pcussus est intestina eiciendo. xix. di. Anastasi⁹. zc. Et hic videt̄ scđs infamis papa. de toto cathalogo pontificū vsqꝫ huc. qz prim⁹ scz liberi⁹ fauebat arrianis. iste Nestorianis vtrobiqꝫ cōcurrēte vesania impatoꝝ.

Iohēs damascen⁹ scđꝫ q̄dā fert̄ hiis tpib⁹ fuisse. Alii dicūt q̄ post Gregoriū manū in suffe sibi amputataꝫ beata virgo ei restituit. multa scripta subtilia reliquit.

Solēnis episcop⁹ carnoten. vir sctūs insignis hēt̄ur. Paschasius vir sctūs de quo facit mentionē gregori⁹ in dyalogo q̄ graue sustinuit purgatoriū. qz in scismate pertinaciter adhesit laurētio vsqꝫ ad finē vite. sz añ mortē penituit. Sctā brigida in scotia claret.

Clodoueus primus xpianus rex francie circa hec tpa baptizatus est a sancto Remigio. habuit enim vxorem christianissimam noie Clotildis. que fuit filia regis burgundie que sepius monuit eum vt relicta ydolatria in verum dei filium crederet. sed non acquieuit. Postea cum bellaret aduersus regem almanie corruere cepit exercitus eius. et infusis lachrymis ait. Jesu christe quem regina mea predicat esse filium dei. qui subuenis in tribulatione et das auxilium in te sperantibus. tuum deuotus postulo auxilium. etc. et sic habita victoria venit cum. iiii. m. ad baptismum. et columba celitus ampullam cum crismate attulit. Unde reges francie vsque hodie inungi solent exemploque eius totum regnum fidem suscepit. et deinceps semper victoriosus fuit. et gothos superauit. etc. cepitque ex tunc deuotus esse erga deum et sanctos eius et precipue erga sanctum Martinum cui preciosum equum cum aliis muneribus obtulit. Cumque vellet eum redimere iussit dari. c. solidos argenti. sed nequaquam equus se mouit. Ait rex. date inquit adhuc. c. et tunc equus solutus abiit ad nutum regis. Tunc cum leticia rex dixit vere beatus martinus bonus est in auxilio. sed carus in negocio. Et hic videtur quasi secundus constantinus. et secunda Helena rememorari.

Imperatores

Anastasius annis. xxvi

Iste anastasius malum habet testimonium: quia factus fuit hereticus per achacium constantinopolitanum episcopum. et cum papa moneret per sollennes legatos vt ab arriana prauitate discederet. respondit. Nos cum simus imperator iubere volumus. non autem nobis iuberi. Quod arrogantie verbum eterne humiliationis. licet inutilis subsecuta est vltio quia parum post iusto dei iudicio fulmine percussus interiit sensatis principibus sue vesanie horridum relinquens exemplum. Ipse etiam miserabilis fuit. nec vnquam meruit victoriam deo pariter odibilis et hominibus.

Anno mundi. v. m. dcxciii.

Pape

Simachus an. xv. m. vii. d. xxviii.

Sardus.

Anno christi. ccccxciiii.

Iste symachus vir bonus cleri et pauperum amator fuit electus cum laurentio et bis habuit contentiosum scisma cum eodem. sed preualuit iudicio ecclesie et theodorici regis. xvii. di. Concilia. Hic compleuit hymnum angelicum. Gloria in excelsis deo. etc. Et cantari instituit. et multa vtilia statuit. Verum cum laurentium ex misericordia fecisset episcopum micerinum. non reddidit sibi vicem iuxta beneficia prestita. sed iterato erexit se contra eum. nec sic profecit quia cum symachus se plene purgasset coram synodo de obiectis criminibus cum gloria restituitur et laurentius cum suis damnatus fuit.

Scisma quintum quod fuit inter symachum et laurentium. causa fuit discordie eligentium. sed symachus obtinuit iudicio concilii. in quo theodoricus rex personaliter fuit quia maior pars erat secum. sed post annos quattuor surgit iterum altercatio in clero propter crimina obiecta symacho. et factum est scisma sextum ecclesie. sed cum symachus se purgasset coram concilio et rege. restituitur cum gloria et laurentius damnatus fuit. Symachus patricius clarus habetur vir sanctus et strenuus qui regi theodorico iniusto sepe obstitit. ob quod tandem ab eo martyrizatus est cum iohanne papa.

Boetius vir consularis incomparabilis scientie et in omni virtute perspicuus fuit gener predicti symachi. et post multa que gloriose gessit tandem exul iugulatur pro iusticia a theodorico sepultus papie. Dicunt quidam eum canonizatum sub nomine seueri. Quanta autem scripsit tota christianitas testis est. habuit vxorem prudentissimam nomine Elphe que fecit hymnum. Oliue bine. etc. Felix per omnes. etc. de petro et paulo.

¶ Gerardus p̄m⁹ eps Laudunen̄. vir sanct⁹ habuit p̄mo vxorē. quā dimittēs ꝛ iterato ad mittens genuit ex ea virū sctm̄ latronē qui ei in ep̄atu successit. mirabilē egit penitentiam.
Siberan⁹ scotus cū suis fratribus ꝛ sororib⁹ claret sctitate. Arnulphus ep̄s turon̄.
Leonardus louiocen̄. ꝛ liphardus discipuli remigii. Uedastus atrebaten̄.
Seuerinus abbas aganen̄. q̄ clodoueū regē francie sanauit. Euuodi⁹ titubē. ep̄s.
Dignissimus ꝛ gordianus ꝛ alii multi martyrisati sunt a laurentio scismatico.

Cantianus rothomagensis.
Maxentius abbas pictauensis.
Cōciliū aurelianen̄. celebrat iussu Clodouei qd̄ sctūs melanius cōgregasse dr̄. Et nota q̄ multa fuerunt concilia aurelian̄.

p̄m⁹ iusti n⁹. ā. ix.

¶ Iste iustinus tot⁹ catholicus fuit. ꝛ omnia que anastasi⁹ contra ecclesiam fecit retractauit. summū pontificē deuote requisiuit. scilicet venerabilem papam Hormisdam. et se libenter eidem obedire velle intimauit. quod factū est. quia cum sanctus germanus episcopus capuanus ad eum venisset ex parte pape vt episcopos de exilio reuocaret. statim fecit cum magna leticia eum suscipiendo. Ipse magis etiam fecisset pro fide. nisi eum tyrannidis theoderici regis impediuisset.

v.m.dcciii.

hormisda ā. ix. di. xvii.	Campanus.	i. iohānes ā. iii. m̄. ix. d̄. xviii.	Tuscus.

v.iiii.

¶ Iste hormisda vir misericordiarū fuit. eccl'iis multa ornamēta cōtulit pauper elemosinis itentus. Ipse clerum composuit ꝛ grecos reconciliauit. q̄ fuerunt excōmunicati propter heresim nestorianā. Sepultus est apud sanctū petrū. vbi dedit trabē argenteam ponderis librarū mille. xl. hic constituit si quis missam simulauerit celebrasse ppetuo sit irregularis.
Euit⁹ abbas aurelian̄. qui orauit pro filiis clodouei.
¶ Elphes vxor boetii mulier deuota moritur q̄ epytaphium sibimet composuit dicens.
Elphes dicta fuit sicilie regionis alumna.
Quā procul a patria cōiugis egit amor.
Porticibus sacris iā nunc pegrina quiesco.
Judicis eterni testificata thronum.
Solinus sidonius doctor.
Melanius consularis regis floret.
Albinus vir sanctus cum aliis.
Uictor ꝛ marsus lantonus cum aliis pluribus illustribus viris q̄ tunc floruerūt in gallia.

¶ Iste iohēs sanctus est ꝛ martyrisatus a theodorico rege gothorū qui tunc iussu imperatoris in ytalia regnauit. Nā in custodiam afflictus morit̄ cū symacho et aliis eq̄ catholicis viris. Cuius festū agitur. xxvii. mēsis Maii. hic cecum illuminauit constantinopoli.
¶ Theodoricus rex gothor̄ subito defūctus a q̄dā sctō heremita visus a iohāne papa ꝛ symacho q̄s ipse occiderat nudus ꝛ discalciatus in ollā vulcani demergitur.
Uide in libro dialogorum sancti Greg.
Uideant igit̄ ꝛ intelligant hoc p̄ncipes.
Germanus capuanus episcop⁹ claret.
Uigor boiacensis episcop⁹ qui mortuum suscitauit.
Cassiodor⁹ gloriosus vir ꝛ doctor luculētus fuit p̄mo senator. cācellarius regis.
Theodorici. deinde mōachus plra scripsit.

¶ Duo legislatores excellentissimi claruerũt. Bñdict⁹ videlz pr̃ maxim⁹ ꝛ iustinianus imperatoꝛ. Hoꝛũ pm⁹ toti⁹ eccl'ie fulcimẽtũ ꝛ noꝛma religiõis iclitissimos habuit discipl'os ꝛ pl'es nũero. et obtinuit oꝛbẽ terrarũ. ꝛc. ad cui⁹ honoꝛificẽtiã hoc etiã accrescit ꝙ nõ alius q̃libet ex magistris ecclesie vitã illi⁹ digessit ꝙ̃ in signis ille disertissim⁹ papa Gregoꝛius qui totũ qδ fecit q̃si aurũ fulget. Diuinit⁹ em̃ dispositũ est vt cũ idẽ legislatoꝛ excellentissimus in ceteris modis sit a deo decoꝛatus. etiaz hinc maioꝛi auctoꝛitate tã ipse ꝙ̃ legislatio eius roboꝛet. ꝙ eandem vitã sũmus apl'ice sedis pontifex oꝛdinauit.

Imperatores

prim⁹ Iustinian⁹ annis. xxxviii.

¶ Claudius episcop⁹ vieneñ. nobilissimus inter doctoꝛes claret.

¶ Iste iustinianus excellentissim⁹ fuit ꝑ oĩa. Nam in epo cõcurrũt tria q̃ pncipẽ gl'iosum faciũt. s. potentia. sapientia ꝛ religiosa mens ad diuinũ cultũ. Per primũ hostes supauit. per scδm iustis legib⁹ mundũ oꝛdinauit. per tertiũ deũ gloꝛificauit. eiusq̃ ministris eccl'ias edificando opes plures donauit. ¶ Nota ꝙ leges ciuiles que romane dicuntur añ istũ insignẽ virũ proliꝛe fecerũt quas ipe admirabili breuitate coꝛrexit. ꝛ ad. xii. libꝛos coartauit. ꝛ oĩbus vnum codicẽ oꝛdinauit quem codicez iustinianũ appellari voluit. Fecit etiã librum institutionũ quẽ in. iiii. distinxit libꝛos. Nouas q̃z leges quas ipse fecerat in vnũ volumẽ redactas nouellas vocari statuit. q̃ cõiter auctentice appellent. ꝛ sunt ꝑ collatiões distincte. Oĩm etiã magistratuũ ꝛ iudicũ seu iurisconsultoꝛum leges quarũ. ii. m. libꝛoꝛũ esse dicebantur grandi laboꝛe abbꝛeuiauit.

Anno mundi. v. M. dccxiii.

Pape. | iiii. Felix an. iii. m̃. ii. di. xiiii. | Samius.

Anno Christi. dxiiii.

¶ Iste felix iussit infirmos iungi añ obitũ. Vñ ptz ꝙ vnũ sepe instituit cui⁹ nõ semp fit execution. aut ergo necesse est sepi⁹ replicari aut foꝛte aboleuit qδ prius statutũ fuit. Uerum pncipal'r per xp̃m istitutũ est. qꝛ oĩa sacramẽta ꝑ xp̃m tradita sunt ecclesie hic statuit etiã vt (ãniuersari⁹ dies dedicatiõis eccl'iaz ꝛ altariũ celebret.)

¶ Oꝛdo scti bñdicti.

Ut prioꝛ oꝛdinibus cunctis prestantioꝛ iste. Sic erit in fine cunctis constantioꝛ ipse.
Sacer oꝛdo benedicti vtit amictu miti. pro suo velamine.
Albo. nigro. camelino. lana texta sine lino. put est religio.
Hic monarcha monachoꝛũ. patriarcha est cunctoꝛum. qui ad se confugiunt.
Cenobitis prebet noꝛmam. ꝛ anachoꝛitis foꝛmam. vias rectas ingredi.
Cuius regularis vsus nunc vbiq̃ est diffusus. inter oꝛbis climata.
Nam specus cultus diuini locusq̃ non montiscasini redolent virtutibus.
Hinc fuldenses cum feruoꝛe claustra multa cum decoꝛe regunt in almania.
Assunt ꝛ cluniacenses. simulq̃ camedulenses. cum cisterciensibus.
Ualumberni. siluestrini supsunt ꝛ celestini sub diuerso habitu.
Montisoliueti patres. humiliatiq̃ fratres sub eadem regula.
Uigent quoq̃ iustinienses. cum candoꝛe bursesfeldenses. hiis diebus vltimis.
Persecutio iterum in affrica fit catholicis a vuandalis arrianis epis quibusdã lingue abscindebant. ꝛ tamen recte loquebantur.
Anthonii abbatis coꝛpus inuenitur. ꝛ in alexandriam transfertur.

¶ Totila rex gothorum multas tyrannides exercuit. et pene tota italia destruitur.

¶ Bellisarius patricius comes iustiniani mirabiliter de persis triumphauit. deinde missus ad affricam vuandalorum gentem deleuit. de hinc romam liberauit a gothis que per totũ annum fuit obsessa. Regem etiã gothorum cepit et ad imperatorem duxit. et roma septies capitur a gothis. et quasi ad nichilum redigitur.

¶ Arator poeta floret.

¶ Priscianus grammaticus

¶ Nicetius treueren. episcopus

¶ Cassius marniensis episcopus.

¶ Maurus discipulus sctissimi patris bndicti claret

¶ Romanus monachus q sctm bndictũ fouit i speluca

‡ et ad numerũ librorũ .l. redegit. et ipm librũ digestorũ seu pandectarum appellati mandauit. et debet scribi p dg. sed hodie mirabili errore apud omnes per duplex .ff. scribitur quasi per mysteriũ dicat. qr omnis error faciat legẽ. Causa aũt est. qr dg. antiquitus quadã similitudinẽ inscribendo hẽbant cum .ff. duplicato. His legibus totus mundus ertũc et deinceps vsqz nũc ordinat et regit. paucis exceptis q p sacros canones sunt prohibite tanqz mortifere. qr cũ lege diuina nõ poterãt cõcordari. aut nõ cõueniũt christianorum moribus. Et hoc idem imperator tanqz verus catholicus desiderauit ab ecclia fieri dicens. Non dedignant leges humane sacris canonibus obedire. Plurime etiam leges sunt canonizate. p quod ecclesia sũmam ondit exẽplaritatẽ. hũilit se submittens legibus hũanis inqũtum nõ impediũt consecutionẽ suis finis q est vita eterna quã pmisit deus custodiẽtibus legem siue mãdata sua.

v.m.dccxxiii. | v.m.dccxxxiii.

ii. Bonifacius an. di. xxvi.	Romanus.	ii. iohãnes. ii. ii. m. iiii. d. vi	Romanus.	pmus agapitus an. ii. m. xi. d. xviii.	Romanus.

dxxiiii. | dxxxiiii.

¶ Iste bonifacius statuit vt clerici sint diuersi a laicis in celebratione misse. hunc quidam libri dicunt electuz in discordia cũ dioscoro et fuit scisma. xxxviii. diebus. Sed mortuo tunc dioscoro idem bonifacius obtinuit. Alii dicũt q hoc fuit factũ tẽpore sisinnii vt infra patet.

¶ Victor capuanus eps qui ciclos paschales subtili modo descripsit.

¶ Gregorius eps lingonen. de senatoribus qui prius habuit vxorem

¶ Germanus parisiensis eps.

¶ Theophilus qui homagium diabolo fecit. sed p beatã virginẽ mariam recõcilatus est.

¶ Benedictus iunior q a totila multa passus est.

¶ Iste iohannes cum iustiniano imperatore magnã habuit cõcertationẽ an videlz in xpo vna vel due essent nature. pbante aũt papa q due. imperator ait. Aut cõsenti nobis. aut in exilium ibis. Tũc papa gaudenter dixit. Ego ad iustinianuz imperatorẽ xpianissimum venire desideraui sed vt video diocletianum psecutorẽ iueni. tñ minas tuas in nullo timeo. tũc imperator humiliauit se prostratus ante pedes pape.

Donicianus tũgrensis.

Medardus nouioñ. eps.

¶ Iste agapitus plene reuocauit iustinianum ab errore euthicetis hic constituit processiones fieri diebus dñicis. hic priarcham cõstantinopolitanũ deposuit. scz qui duas naturas in christo negauit. moritur cõstantinopoli et relatus est romam et sanctus est. cuius festum agitur. xxii. aprilis.

Gildardus episcopus rothomageñ. frater sancti medardi.

¶ Clodoaldus filius regis francie presbyter monasterium condidit.

Eleuterius tornacẽ. eps.

¶ Signa horribilia apparuerunt. quidam stella contra lunam veniens intrauit.
¶ Uue de sambucco nascunt. Hyems grauis fuit ita vt aues frigore labefacte manu caperentur. Fames tam validissima tunc fuit vt in quibusdam locis matres proprios pueros manducarent. Celum etiam ardere visum est in galliis. Et sanguis stillauit a nubibus.
¶ Theodobertus rex francie fuit qui beato mauro tunc abbati andegauensi plurima bona dedit pro sustentatione monachorum sub regula sancti benedicti deo seruientium. Similiter et Clotarius eius filius. Magnis enim miraculis beatus maurus claruit per omnia sicut Benedictus magister eius venerabilis.

Radegundis francorum regina vxor Lotharii claret sctitate que post monasterium intrauit.

Ista synodus damnauit heresim Theoderici qui dixit alium esse deum verum et alium xpm. et quod beata virgo non sit dei genitrix sed hominis tantum. etc. satis cum nestorio concordabat. Et nota quod sepius hereses variant nomen iuxta heresiarchas suos/ quia hec dictauit in primitiua ecclesia hebionitarum/ et sepius fuit destructa/ et iterum machinatione diaboli resuscitata. et sic de aliis simulr e intelligendum. Sepe aliquod variant aut apponunt vt non sit omnino simile. de his vide. xxiiii. q. iii. c. Quidam.

synodus. iiii. constantino.

Hec synodus est siliis auctoritate sicut. iiii. euangelia. contra theodorum et omnes hereticos alios.

Anno mundi. v. m. dccxliii.

Pape — mr. siluerius. s. iiii. m. v. d. xi. — Campanus. — vigilius. s. xvii. m. vi. d. xxvii.

Anno christi. dxliiii.

Iste siluerius martyr est qui pro fide in exilio interfectus fuisse dicitur procuratione theodore imperatricis. quia anthemium epm destitutum et condemnatum propter heresim restituere noluerit hic factus est papa per vim. Rex enim gothorum Theodatus corruptus pecunia minas clerorum populo intulit nisi in electionem conuenirent. Eius festum agit. xx. iunii.

Festum purificationis gloriose virginis marie instituitur apud constantinopolim ad sedandam pestem grauem. Et nota quod sepius leguntur eadem festa instituta a diuersis non sine causa. quia aut non sunt recepta vel inoleuerunt. aut aliquid superadditur etc. dicitur quod etiam sergius predictum festum instituit/ vel forte superaddidit luminaris ferenda.

Iste vigilius male intrauit papatum/ sed tamen bene se rexit. et persecutionem sustinuit sicut siluerius gothos superauit gloriose. Tandem in exilio moritur post graues persecutiones in constantinopoli ppessas a theodora et martyr creditur. festum eius agit. xxvi. iunii. Ipse iussit concilium constantinopoli celebrari. Et fuit primo archidiaconus siluerii et cupidus ad papatum. Dedit modum imperatrici qualiter siluerium amoueret quem postea peius tractauit. et fune in collo eius misso per totam ciuitatem trahitur a mane vsque ad vesperam. etc. Hoc predixit bellisarius patricius romanus qui siluerium iniustus exiliauit sic inquiens. Huius machinator sceleris non effugiet iram iudicis cuncta cernentis. Sed de omnibus postea penitens et fortiter pro fide agonizans feliciter vitam finiuit.

Herculianus eps perusinus a totilia secto capite martyrisat. Pastores verba canonis super pane proferentes iterierunt. Hic constituit canonem submissa voce et non nisi super sacrificia legi.

¶ Templum sancte sophie maximum in constantinopoli extruitur per iustinianum. Putatur q a constitutione mundi non sit tale opus ita complete factum. In quo idem iustinianus gloriosus imperator honorifice sepultus est in pace christi.

¶ Tempora satis turbulenta et mortalitas magna in italia: quamdiu fuit imperium bipartitum fuerunt conturbationes continue: et beatus gregorius sepius fecit mentionem de his.

¶ Puer quidam iudeus circa hec tempora cum aliorum pueris christianorum comunionem accepit. quem propter pater indignatus ipsum in fornacem proiecit: sed illesus transiuit dicens. mulier illa que in ecclesia est depicta puerum in brachiis tenens pallio suo ignem extinxit.

Scus Iustinus. a. xi.

¶ Iste iustinus bonus fuit in principio et bene catholicus: sed suasu uxoris degenerauit in incredulitatem et auaritiam. et factus omnibus odiosus amens efficitur. Et narsces quidam eunuchus vir strenuus et totus deuotus et misericors erat patricius eius qui merito sanctitatis sue vbique triumphauit/ totilam interfecit/ et omnes barbaros deuicit/ totamque italiam quietam reddidit. Sed dyabolus inuidens ei q cuncta bene disponeret suscitauit cor imperatricis sophie contra eum ita vt etiam imperator inconsulte alienaret se ab eo. et ob illam ingratitudinem et iniuriam victus se fuit. et introduxit longobardos/ et euertit italiam ne esset sub imperio vsque ad tempora karoli. Notabile exemplum est hoc ne principes audiant inuidas mulieres per quas dyabolus sepe solet facere quod per se non potest.

v. M. dcclui.

i. pelagius. a. iiii. m. x.

Romanus.

d. liiii

¶ Iste pelagius statuit q heretici et scismatici debeant per secularem potestatem arceri. xxiiii. q. v. relegentes. et plura alia. Hic diffamatus et culpatus fuit de morte vigilii. sed coram omni populo tangendo crucem et euangelium sacramento se purgauit. hic constituit nouem prefationes in missa decantari quas gelasius compilauit.

Iudeus quidam isto tempore imaginem crucifixi telo transfixit occulte et sanguis exiuit/ iudeum extinxit. sed christiani hoc comperto ipsum lapidibus continuo obruerunt.

Stephani sancti prothomartyris ossa delata sunt romam/ et in vna tumba cum sancto Laurentio locata.

Mons magnus in galliis mugitum dedit decisus ab alio monte et cum hominibus et ecclesiis in rhodanum precipitatur.

Gasimunda regina francie vxor hilpicii regis qui eam iugulauit nocte. sancta mulier miraculis claret.

Machutes discipulus sancti brandani mirabilia fecit.

Fortunatus poeta italicus et episcopus pictauiensis. multa scripsit.

Columbanus pater venerabilis clarus in hibernia. et post venit in burgundiam. deinde in almaniam constituens monasterium luxouiense. et factus est in gentem magnam.

Leonardus heremita sanctus cenomanensis fuit.

Agericus virdinensis episcopus hoc tempore clarus habetur.

¶ Acies ignee vise sunt in celo. de quibus greg. in omel. et de vestibus quorundam verus sanguis effluxit. Domus etiam cuiusdam aspersa sanguine apparuit. et signa in vasis que non potuerunt ablui. ¶ Grandanus in scotia claret vir sanctus. pater. iii. m. monachorum de quo mirabilia leguntur. Pugna sancta oritur inter germanũ epm parisieñ. et childebertũ regem francie quorum quilibet certabat ad subueniendũ debilibus et pauperibus. et quia vnus alium preuenit non modica concertatio erat inter eos. O vbi manserunt hec. Johannes elemosinarius eps alexandrinus clarus habetur. sic dict⁹ propter elemosynas quas faciebat. Quid vltra quod habuit hoc totum dedit.

Sanson episcop⁹ doleñ.
Ethbinus britannicus
¶ Imperatores.
Similianus abbas.
Symdulph⁹ p̄sbiter.

ii. Tiberius annis. vii.

¶ Iste tyberi⁹ vir sanct⁹ fuit misericordissimus multas ecclesias restaurauit. eratq; tam profusus in muneribus largiẽdis vt vxor ei⁹ sibi diceret q dilapidator eẽt bonorũ impii. Cui ille. cõfido in dño q fisco nr̃o nõ deerit pecunia. Si de hiis q̃ dñs nobis contulerit elemosynas faciendo thesauros cõgram⁹ in celo. Et stati post cũ vidisset crucẽ sculptã in pauimento ait. Leuate tabulã. qr indignũ est vt crux pedib⁹ cõculceẽ que debet cũ reuerentia in pctõribus ꝛ frontib⁹ fideliũ poni ibiq; maximũ repp it thesaurũ. ipse psas vicit.

Hospitius. ꝛ quidam vuinnatus brito clarent in gallia sanctitate.

Leander gothos conuertit. post eps hispalieñ. cui gregorius misit libros iob.

Anno mundi.	v.m.dcclxiii.		v.m.dcclxxiii.
Pape.	iii. iohẽs. ã. xii. m̃. xi. d. xxvii.	Romanus.	Bñdict⁹. ã. iiii. m̃. i. d. xviii. Romanus.
Anno christi.	dlxiiii.		dlxxiii.

Iste iohannes restaurauit cimiteria martyrũ. ꝛ ecclesiã btõꝝ aplõꝝ philippi ꝛ iacobi: in diebus suis multa signa ꝛ pdigia insolita. significantia cladem futurã qualis nũq; fuisse putaẽ. tandez post multa bona opera moriẽ. sepultus apud sanctũ petrũ.

Iste bñdictus multas sustinuit psecutiões ꝛ vidit mala gentis sue propter famẽ pestilentiam ꝛ hostes. qr longobardi totã italiam inuaserunt. in quib⁹ laborib⁹ moriẽ sepult⁹ apud sanctum petrum.

Paulus leonensis episcopus.

Amandus vir sanctus post epus traiecteñ.

Uungalotus presbyter. ꝛ alii sancti floruerunt.

Italia tpe huius pontificis absoluitur a iugo cõstantinopolitano. ꝛ ceperunt romani dñari per patricios. ꝛ fit regnum italie habitatio longobardorum.

Retharedus rex gothorum quem historie tradunt virũ fuisse ꝟtuosum cum esset arrianus in cõsilio tholerano. anno dñi. d. lxxiiii. primũ cõuersus est ad verã fidem. et cum eo tota gens gothorũ monitu ꝛ industria leãdri epi hispalẽsis. magna gratia in populo barbaro. qui hucusq; malam habuere famam. ꝛ nunc sanctos habere incipiunt.

Gregorius filius gordiani senatoris rome clarus habetur. qui sex monasteria in sicilia fundauit ꝛ vnũ in vrbe in quo fit monach⁹ ex ptore. ꝛ post diuinitus papa eligitur.

Gregorius thuroneñ. eps expositiones sacre scripture fecit.

Maglorius eps doleñ. sancti sansonis successor.

Maurus discipulus sancti benedicti eo tempore obiit.

¶ Iste mauricius habuit filiā tyberii noīe constantiā quā ei pater eiꝰ tradidit cū iperio dicens. sit tibi imperiū meū cū hac puella: vtere ea feliciter: ꝛ habe in mente eqtatē et iusticiā precipua esse insignia optimi impatoris. quibus dictis piissimus tyberius expirauit. Mauricius autē sumpto impio multū vtilis fuit reipublice. Tandē cū beato gregorio nimis detraheret et mortē cōminaret cōtra se diuinā ꝓuocauit irā: meritis tñ bti pontificis hic punitus fuit eo ꝙ pro se quotidie orasset. Fuit enim expulsus de regno: fugatus ad insulam quandā: et ibi cū vxore ꝛ duobus filiis p focā interemptus est. Si bñ seruasset doctrinā soceri sui/ illū ante pedes suos habuisset ꝓstratū quē nunc sup se sensit leuatū. Tandē de eiꝰ saluatione bona spes est propter causam predictam.

Mauricius grecꝰ. ā. xxii

Antiochia subuertit per angelum dei qui in veste alba apparuit. ꝛ tñ vnus vir elemosinis vacans liberatus fuit. Quidam dicunt ꝙ medietas ciuitatis subruta fuit. et aliā eius medietatē vir ille precibus suis saluauit.

Tunica dñi inconsutilis repta est in saphat. ꝛ in hierusalem posita.

¶ Inundatio pluuiarū maxima fuit/ ita vt scdm diluuiū crederetur iterū venturū. Et per tyberi multitudo serpentū cū dracone magno in mare descēdit. sꝫ a fluctibꝰ ꝑfocati ꝛ ad littus ꝓiecti totū aere sua putredine corruperūt. Et secuta est mortalitas maxia i italia que dr inguinaria. ita vt ēt corpali visu sagitte celitꝰ venire ꝛ singulos ꝗsqꝫ ꝑcutere viderent.

v m. dcclxxxiii.

quntꝰ pelagiꝰ an. xii. m. i. d. x.

Romanus.

Hic instituit vt memoria defunctoruꝫ fiat in oī missa post eleuationē hostie salutaris.

dlxxxiiii.

¶ Iste pelagius ordinatus fuit absqꝫ iussione principis. Et longobardi obsederūt romā. Et vastatio magna fuit. ꝛ qđ male inchoatū fuit sub eo in peiꝰ proficiebat propter tyrānidem barbarorū ꝛ pestē. Iste misit gregoriū scm̄ virū ad diuersa loca in negociis ecclesie expertissimū. tandem in peste iguinaria moritur sepultus apud sanctū petrum.

Mirabilia qdam circa hec tpa contigisse narrantur cometa apparuit. Puer quadrupes. alter duos vertices habens nati sunt Bisancii. Sanguinee haste et lux clarissima per totam noctem videbātur. Puer sine oculis ꝛ manibus ꝗ a lumbis infra erat sicut piscis.

In nilo etiā apud egyptū duo aīalia apparuerunt humane forme vir et mulier horribilia aspectu. Quasi per vnum diem sol a mane vsqꝫ ad meridiem minoratus est de tertia parte. Que omnia aliquid noui solent significare. Quidam putant ꝙ prefigurarunt bestialeꝫ monstruosam sectam sarracenorum que quasi tertiam partem christianitatis in breui corrupit. Et non longe post hec tempora surrexit.

Hermiglidis filius regis vuisegothorum ꝛ hyspanorum conuertit de infidelitate arriana ad catholicaꝫ fidem a patre suo martyrisatus est.

¶ Letania maior instituit a sancto grego. z angelus dñi apparuit Regina celi i cãtauerũt ãgeli i p mũ. zc. z grandis illa plaga cessauit. Augustin⁹ venerabilis monach⁹ vir sctũs cũ iohãne z mellito z aliis mittit ad ãglicos cõuertẽdos. Et nota q sepe fit mẽtio de diuersis regnis z prouĩciis q crebro cõuerse sũt ad fidẽ q2 nõ sp i eis pmãsit fides ppt diuersas cãs sic de ãglia hybernia pssia z iudea In hoc singlr roma priuilegiata fuit q2 ibi nunq̃ defecit fides petri. Boat vir sctũs sup regnũ claret. Et mlti alii vtriusq3 sex⁹ hoies fuerũt digni mẽoria. vide i registro gregorii.

supra castrum ad fani Phara virgo sancta z nobilis. frater eius. Pharo comes et post meldẽ. eps z frat ei⁹. Carnealdus eps lugdun. clarus erat. Desideri⁹ eps vienne: martyr.

Imperatores

Focas. a. viii.

¶ Iste focas tumultu militũ factus iperator dñm suum mauriciũ occidit z alios plures. z q2 male incepit inperi⁹ profecit z pessime cõpleuit. quia romani grauissime cõtra psas pliantes fugati sunt z multas puincias pdiderunt z tandẽ ipse supatus ab eraclio occisus fuit. Cosdras rex psarum hierlm cepit z alias multas ciuitates z valde attriuit christianos occisis. xc. m. z crux cũ zacharia priarcha capitur. zc. Post cũ se deũ putaret interficit ab eraclio. Dr q tante fortitudinis eracli⁹ fuit q leones sepe prostrauerit i arena. Furseus vir sctũs fili⁹ regis hybernie claret. Sãgeric⁹ cameraceñ. eps. Marculphus abbas horcasen. constituit q lumẽ sp ardeat i ecclia dũ missa celebrat. Itẽ q papa sit indut⁹ albã pcincta lõga z ampla.

Anno mundi. v.m.dcccciii. v.m.dcccciii.

Pape. i. gregori⁹ a. xiii. m. vi. di. x. Romanus.

Anno Christi. dcciiii. dcciiii.

Iste gregorius nobilis gñe s3 nobilior vtute. s3 z sctitate nobilissim⁹ ordinis sctissimi pris bñdicti monach⁹ dignissim⁹ q merito magn⁹ dr ppter plura q excellẽter habuit. s. potentiã. diuitias. vtutes. nobilitatẽ. sapientiã. sctitatẽ. famã expientiã. Nichil eñ in oi statu latebat / puta q bene i oi statu exercitat⁹ fuit. Sub eo paulati mala pterito [illegible] De ei⁹ incõpabili vtilitate q eccl'e dei vigilantissime pfuit. plřes conscripti fun[illegible] z ipse doctor pncipalis vn⁹ de q̃ttuor quãta scripserit tota sil'testis est ecclesia. Ipse [illegible] solus cum beato fabiano post sctm̃ petrũ diuinit⁹ in toto cathalogo pontifi[illegible] ad pontificatũ est assumpt⁹. Ipse plura instituit. vt pt3 in ei⁹ registro. In canone addidit diesq3 nros in tua pace disponas. zc. De⁹ in adiutoriũ ad initia horarũ dici iussit. totũ3 officiũ ecclisticũ stilo pulchriori z ornatiori z cõpendiosiori mõ renouando cõposuit qd pmanet vsq3 hodie. Et dr gregorianũ de omnibus officiis tã epoꝝ q̃ alioꝝ inferioꝝ [illegible] ne subditoꝝ. Quid vltra. Quanta gr̃a emicuerit q̃sto scientie lumie pdit⁹ fuit [illegible] bus z futuris exemplo opis z scripturis pdesse studuerit mortalis lingua aut vix omnino posset explicare. Hic cõstituit q cõfessor nec nutu nec signo nec verbo cõfessionem pdat. ¶ Seruus seruoꝝ dei titulus totius humilitatis summis pontificibus hic a btõ Gregorio institutũ. z pmanet vsq3 hodie. Walbert⁹ vir sctũs frater pharonis discipul⁹ scti columbani z scti blidechildis vxor pharonis z plřes discipuli eiusdẽ colũbani floruerũt. s. gall⁹. eustachi⁹. attula. valericus. audenus hyldemachus.

¶ Isidor⁹ hispaleñ episcop⁹ inter doctores notabilissim⁹ multa scripta reliqt grauida sententiis ꝛ auctoritate. hic vir studiosissim⁹ vltra .lxx. sectas hereticoꝝ enumerat q̄ contra ecclesiam dei successu tp̄is surrexerunt. ꝛ dãnati sunt a sanctis patribus vicissim vsq; ad tp̄a hec. Vide. xxiiii. q. iii. c. Quidã. Ipse etiã machometum qui in hyspaniã venit capi iussit: sed admonitus a diabolo fugit.

Eracli⁹ an. xxxi.

¶ Adalaoth rex longobardoꝝ q̄ baptisatus est ꝛ fidem christi suscepit.
¶ Theudelina lõgobardoꝝ regina christianissima virũ suum agifulphũ ad fidẽ cõuertit: ꝛ cum romano impio pacẽ habere fecit. ad quã Gre. li. dya. trãsmisit.
¶ Iste eracli⁹ ex parte bonã ꝛ ex p̄te malã habuit famaꝫ in cronicis. quia in quibusdã valde sc̄te se habuit vt patet in legenda sancte crucis quomõ miraculose vicit p̄sas ꝛ cosdrã occidit. sed post victoriã conuersat⁹ cum patriarcha iacobitaruꝫ cum ipso de fide disceptauit volẽs eũ ad rectã fidẽ reuocare/ sed p̄ dolor ab ipso decept⁹ incidit in heresim monachelitaꝝ in qua morit̄. vñ patet q̄ stultũ sit cuilibet christiano excedere cõstitutã sibi a deo regulã. Qñ eñ layci intromittere se volunt de illis ꝛ sĩilibus periculosis q̄stionib⁹ fidei. ꝛ quãdo clerici bello se ingerũt. raro aut nunq̄ sortit̄ bonum effectũ. Maneat q̄libet in vocatiõe sua ꝛ exerceat se in his q̄ sunt sui officii. Alioquin si inordinate p̄cedit spiritussanctus aufert se. sine quo nemo quicq̄ boni potest p̄ficere. Simile de Ozia rege iuda. vt patet. ii. paralip. xxi. ꝛ sunt exempla plurima quotidie. Verum ista male= ‡

v. m. dcccxiii.

Tuscus. | Sauinianus an. i. men. v. | Romanus. | ii. Bonifacius men. viii. die. xxviii. | Marsus. | iiii. bonifacius an. vi. mẽ. viii. d. xii.

dcxiiii.

¶ Iste sauinian⁹ statuit pulsum cãpanarũ ad horas diei. Et q2 tenax fuit. ꝛ sc̄tõ gregorio detrahere non timebat ab eo percuss⁹ interiit. Et hic est terti⁹ de toto cathalogo pontificuꝫ qui formidabili morte ꝛ culpabili vita notatus est.

¶ Iste bonifaci⁹ statuit vt nitid⁹ pãn⁹ sup altare poneret.

¶ Iste bonifacius consecrauit pantheon. i. templuꝫ omniũ deoꝝ vbi christiani periclitabantur a demonibus. Et est pulchra sĩilitudo quomõ spiritussanctus ex malis institutis paganoꝝ scit eligere sanctũ exercitium deuotionis. quasi medicina fiat ex veneno. Vbi eñ impii colebãt demones/ ibi christiani colũt omnes sanctos. sic ars deludit arte. In hoc tẽplo qdã scolaris cecus corã iudeis incepit responsoriũ Gaude maria. ꝛ cõtinuo lumẽ oculoꝝ recepit. ¶ Machometus deceptor orbis propheta falsus/ nunci⁹ sathane/ precursor antichristi. cõplemẽtũ heresis/ ac toti⁹ falsitatis p̄digiũ circa hec tp̄a vesaniã suã ostẽtare incepit. Fuit eñ mag⁹ et mercator vilissimus. et factus p̄nceps latronũ subtiliter arabes sibi attraxit q̄ tunc ab eraclito grauabant̄. Persas vicit ꝛ gentes alias multas q̄bus dedit legem suã dicẽs se esse prophetam sc̄m̃ ꝛ a deo missum. Hoc eũ docuit qdã sergius apostata. tam a fide q̄ a cõuersatione monastica. q̄ ipsã legẽ cõposuit. Hic velut alter Jeroboã decem p̄tes abstulit domui dauid. i. eccl'ie christi q2 pene totũ mundũ decepit. Et nisi karolus ꝛ alii qdã p̄ncipes iuuãte deo cultores eius exercuissent totaliter fidẽ exterminasset. Sepi⁹ creuit ꝛ decreuit vsq; hodie. finem nouit deus.
¶ Festum omniumsanctoruꝫ instituitur a Bonifacio quarto.

machometus

¶ Era machoëti ipa ē alhigera quā vtūř pcipue arabes z alii sarraceni ē scđm cāpanū anno christi.dcxxi.cū.xii.dieb⁹ post cōceptionē eiusdē xpi dñi nři itaqȝ inter christi pceptionē z hāc erā cōcurrūt dies.ccxxvi.m.dcccccxxii.icepit feria.v.qz christi cōceptio erat feria.vi. Et nota q sarraceni vtūř ānis lunarib⁹ qꝝ qlibȝ cōtinet.xii.lunatiōes eqles hoc ē.cccliiii dies saluo bisextili.nā in.xxx.ānis habēt.xi.bisextiles qꝝ qlibȝ hȝ.ccclv.dies.z tūc recedit sicut a pncipio. Nota lunatio pcisa.xxx.ānos habēs lunares reducit medias lunationes ad cōsimile tpis initiū.¶ Cunibert⁹ eps colonien.¶ Austregisil⁹ bituricē.¶ Johānes tongrēsis.¶ Sulpiti⁹ bituricē.¶ Salaberga mulier sancta.¶ Wagnobed⁹ andeuanē.¶ Lu

Impatores (p⁹ eps senonen.¶ Braulio episcopus cesaraugustanen.

Osvualdus rex normanorū angloꝝ scotoꝝ britonū fuit vir valde sāctus z opib⁹ mie dedit⁹ z vndiqȝ triūphauit gl'iose.ei⁹ brachiū cū dextera manu qb⁹ elemosynā fecit integrū pseuerat apud vrbē bemamburch.fuit eni interfect⁹ a penda mercioꝝ rege.sed post moduȝ Ozoni frater Osvualdi eandem penda interemit.z gentem mercioꝝ ad fidem christi cōuerti fecit.z pictos regno suo id est anglie subdidit.

‡ dictio venit sup eraclitū pp̄t supbiā suā.qz post illā victoriam paupes sibi subiectos nimis inhȝianiř oppressit.qđ deo sp displicet.z fuit etiā post hec nimis infelix z p̄ia perdidit moriř tandē infeliciř idropisi z heresi maculose infect⁹. Dagobert⁹ vir oīb⁹ bonis moribus cōpositus rex Francie fuit.cuius tpe eccl'ia.s.Dionysii parisi⁹ diuinitus dedicatur.

Anno mundi.

Pape. Deusdedit an.iii.d.xx Romanus. v.bonifaci⁹ an.v.đ.xiiii Campanus.

Anno Christi.

Iste deusdedit fuit vir sctissimus qui quēdā leprosum oscularet statim mūdat⁹ est.multa bona statuit. Iteȝ q cōtra simoniacum testes esse possint meretrices z criminosi.

Iste bonifaci⁹ cōstituit vt null⁹ de ecclesia extrahat.et vt accolit⁹ nō audeat reliqas leuare/vnde pȝ quāta fuit olim deuotio in christianitate. hoc tunc clericis phibebař qđ nūc mulieres etiā indifferenř faciunt z ceteri quicunqȝ.

¶ Sigibert⁹ fili⁹ regis dagoberti cū baptizareř a sctō amādo traiectēn epo respōdit amen clara voce infās adhuc.xl.dieꝝ.¶ Alcharan⁹ liber cōponitur a machometo z tribus magistris suis qb⁹ diabol⁹ z auctoritatē z industriā ministrabat. Prim⁹ magř erat qdā iudeus astronom⁹ maxim⁹. Scđs iohēs de anthiochia heretic⁹. Terti⁹ sergi⁹ arrianus. Hii legeȝ abhoīabilē cōfecerāt.resecātes qcqd arduuȝ erat in credēdo z difficile in opando. concedētesqȝ oīa ad q mūdani hoīes pni erāt.s.guleȝ luxuriā rapinā.zc. Unde factū est vt p potentiā z dolū deciperēt in breui maximā multitudinē hoīȝ bestialiū. Et qz lex ista nimis inhonesta z cōfusa erat qdē hūana verecūdia pmoti p̄ia retractarūt ac velut expositores rationabiliř interptabanř aliq nimis mēdosa. vnde qdā xpiani etiā lřati hoc colludio decepti fuerūt.q hystorias trāsmarinas nō viderūt. Quare aūt tā infamis hō legifer fact⁹ sit.z talē tradiderit legē duplex ratio reddiř. Pria qz de⁹ nō pmisit vt aliqs bone fame hō a diabolo assumereř.z legē saltē humano mō rōnabilem traderet.sicut nec olim nisi serpēte permissus fuit quādo euā tētauit. Scđa qz machomet⁹ sūme arrogans fuit.iō qcqd desiderabant carnales cōcessit.iam sic.iā aliter dispensando. Ex hac collisione doctrinarū variarū z ‡

¶ Imperium romanorum circa hec tpa vbiqꝫ in orbe terrarũ cepit deficere irrecuperabilr. nã in oriente sarraceni et in occidẽte gothi dñia assũpserũt ⁊ deinceps tenuerũt. Itẽ de exercitu ipatoris iterfecerũt. cl. m. pugnatorũ. ⁊ hoc iterũ maximũ hẽmꝰ exẽplũ ꝙ nihil stabile ẽ sub sole qñ ẽt tanta defecit ptãs ⁊ prudentia. cã huiꝰ diuersimode assignat. Quidã dicũt ꝙ hoc fecit insatiabilr romãorũ auaricia q sibi subditas natiões iugo seruitutis itolerabili opprimebãt qḋ oibꝰ pncipibꝰ ⁊ prelatis timẽdũ ẽ. qr q̃diu romãi odiebãt auaritiã ⁊ dilexert eqtatẽ dñiũ orbis habuert. Alii dicũt ꝙ heresis orientaliũ hoc fecit vbi cõiter ipatores habitabãt ⁊ sepe cũ puersis puersi facti sũt. Nec ẽ qcqꝫ qḋ ita nequeãt occasui subiacere q̃ꝫ vera religio. Sꝫ neqꝫ in pncipe aliqd lucidꝰ q̃ꝫ recta fides. Aliq dicũt ꝙ cã huiꝰ defectꝰ fuit supbia dñoꝝ q subiectos despiciebãt. canes aut asinos nũcupãdo silr. ppter qḋ pudore ⁊ dolore incitati erexerũt se ⁊ fecerũt qḋ cernimꝰ. Forte oẽs he silr sũt vna cã. qr p qḋ aliqd nascit per eiꝰ oppositũ destruitur. Et sic iã oẽs q̃tuor mõarchie defecerũt ⁊ nõ restat alia nisi antixpi. cuiꝰ aduentũ deꝰ nouit. Interi dñia hinc tñ diuersimodẽ variantur in pticlari.

¶ Dagobertꝰ rex francie interfecit anglicos q tũc saxones vocabantur oẽs excedentes mẽsurã gladii sui. putãt qdã ꝙ hec crudelitas frãcoꝝ fuit cã eterne inuidie ⁊ dissensiõis anglorũ cõtra frãcigenas nõ sine dãno vtriusqꝫ vsqꝫ hodie mittat piꝰ dñs spm̃ pacis inter eos ⁊ alios. ¶ Aidanꝰ eps claret in anglia sanctitate discipulꝰ sancti columbani.

v. m. dcccxxiii. — vi. m. dcccxxiii.

i. honoriꝰ. a xii. m. x. d. xvii. — Campanus.

Seuerinꝰ. a i. m. viii. di. xxviii. — Romanus.

iiii. iohẽs. a i. m. ix. di. xviii. — De dalmacia.

dcxxiiii. — cxxxiiii.

¶ Iste honorius fuit vir largissimꝰ paupibus quotidianas elemosinas dedit. multas ecclesias argẽto⁊ auro decorauit. Statuit apud sanctũ petrum fieri letanias. et clerum erudiuit et honestissime ordinauit. Fecit ecclesiam sancti adriani in qua. xi. m. sanctorum quiescunt.

¶ Iste seuerinus fuit vir benignus ⁊ sanctꝰ amator cleri erga pauperes largus: erga regimẽ ecclesie diligẽs quã in ędiis ⁊ ornamẽtis mirabilr ãpliauit Quo tpe quidã mauricius cũ suis satellitibꝰ ecclesie thesauros diripuit ifelix sacrilegus non veritus miraculũ grande. Nã cũ totã vrbẽ incitasset cõtra erariũ lateranẽ. nullus potuit ipꝫ nõ dico ifrigere: sꝫ nec intrare qdẽ: qḋ vidẽs pace simulata. tandẽ pfecit qḋ intendebat accipiendo qḋ pro sustentatione pupillorũ ac viduarũ ⁊ pauperũ xpianissimi impatores illic posuerant: sed omnia infeliciter perierunt. Eracliꝰ fuit particeps illiꝰ sacrilegii factus cui misit partẽ de pecuniis elatis. Sed o q̃ multiplr pro huiusmodi dãnificati fuerunt.

¶ Iste iohãnes multa millia hominum de seruitute redemit ecclie thesauris pia motus intentiõe p histriã ⁊ dalmaciam. Hic fecit adduci reliqas sctõrũ vincentii et anastasii ⁊ aliorũ martyrũ: ⁊ Rome reuerẽter collocauit.

¶ Eligiꝰ artifex sctũs vir pr̃ fuit spũalr istorũ q multa mõasteria fũdarũt in frãcia. Tepuit fides in oriẽte ⁊ feruet hic in occidẽte. Erubertꝰ rex anglie primꝰ ibi ydola destruxit. Aurea sctã abbatissa parisiꝰ claret ꝓfuit. iii. m. puellis iussu elgii viri sancti.

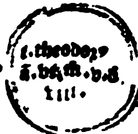
ꝓ cõtrariorũ totꝰ liber confusus est nec aliq mõ cõcordabilis. demũ idẽ q̃si coactꝰ rñdit ꝙ xii. m. verba essent in alchorano q mẽdacium cõtinerẽt. cetera in veritate psisterent.

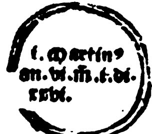
Iste cōstātin⁹ fuit fili⁹ cōstātini filii eraclii q̄ quarto mēse ipii sui a noverca sua veneno extinct⁹ fuit. ꝛ iō q2 breue tp̄s rexit nō fit mētio de ipso. Ipse aūt cōstātin⁹ successit ei. ꝛ noverca illa cū suis est exulata. ꝛ fuit pessim⁹ tyrān⁹ ꝛ heretic⁹ dolos⁹. tot⁹ inuid⁹ ꝛ catholicis infest⁹ nec martino pape pepcit. cōtra lōgobardos exercitū ducēs supat⁹ ē. ꝛ romā veniēs cū reuerēter essꝫ a vitaliano ꝛ ciuib⁹ suscept⁹. nō retribuit iuxta bñficia sibi ipēsa debitam vicissitudinē sicut decꝫ pncipē. insup ꝛ tyrānidē magnā ꝛ sacrilegia ppetrauit. oia pulchri ora deiciendo ꝛ trāsportādo quare tandē in balneo a suis militib⁹ q̄ ei⁹ maliciā noluerunt diuti⁹ tolerare interfect⁹ fuit. ꝛ sic miserabilr viuēs infelicissime mortu⁹ ē solito more sacrilegoꝝ ꝛ tyrānoꝝ deo iuste iudicante suos. Londoal⁹ ep̄s treuereñ. Hierusalē capta fuit a machometistis quib⁹ hunarus prefuit qui in loco antiqui templi nouū erexit supstitiosū ꝛ prophanū ablata prim⁹ cruce.

Impatores. ii. Cōstātin⁹. ā. xxvii

Nota diligēt q2 mlta mala sequūtr qñ dñiū pturbatr. hoc supi⁹ de assyriis ꝛ medis ꝛ pthis claret patuit ꝛ grecis ꝛ aliis. silr ꝛ crebro de romanis. sꝫ hic pcipue. nā sarraceni affricam ꝛ siciliā inuadētes cū nō esset q̄ tyrannidi coꝝ resisteret etiā hyspaniā sibi subiugarūt. vndiqꝫ xpianū nomē delendo in qua turbine mlti martyres effecti sūt q̄ cōstātes pmanserūt ꝛ fuit tri‡

Anno mundi. v. m. dcccxliii.

Pape.

Grecus.

Tuscus.

Romanus.

Anno Christi. dcxliiii.

¶ Iste theodor⁹ super oēs misericors fuit ꝛ largiter benign⁹ pauperum amator. Iste statuit cereū bñdici in sabbato sctō. et paulū cōstantinopolitañ. ep̄m q̄ aperte catholicos cruciauit anathemate pertulit.

¶ Londalus vir sanctus claret qui btm̄ Lambertum docuit.

¶ Arnulph⁹ beate vite pr̄ pipini dux lothoringie demum heremita post ep̄s meteñ. eius vxor sctā doda treueris idulsa xp̄o vacabat. et sctūs clodulphus ei⁹ fili⁹ ep̄s meteñ. Dicunt quidā q2 fuit auus karoli magni. sed hoc mens nō admittit. nec rō tp̄is consonat. sed karolus martell⁹ fuit pater pipini illi⁹ q̄ erat karoli magni pater.

¶ Iste martinus sctūs est et fortit pro fide agonizauit. Dum qdā cū extracto gladio inficere vellet ad huc añ altare cōstitutū statī cec⁹ efficitr. Ipse conuocata synodo in vrbe dānauit sirū alexandrinū sergiū pirrū et paulum hereticos q̄re cōstantin⁹ eū in exiliuꝫ misit. Eius festuꝫ agit decima nouembris.

¶ Iste eugeni⁹ sctissime vite fuit oib⁹ amabilr. et benignus statuit q2 ppetuā castitatē oēs pṡbr̄i diaconi et subdiacōi servarēt. sepult⁹ apō sctm̄ petrū.

¶ Jocus fili⁹ regis britānie heremita claret. Maginulpha virgo sancta claruit in gallis.

¶ Seuera abbatissa ibidēꝫ soror eius.

¶ Gertrudis cognata eorum Forseus cum foliano ꝛ vlcano fratribus suis oēs filii regis hibernie venerunt in gallias. et sunt omnes sancti.

Sigibertus rex francorum. xii. monasteria fundauit. Et fit magnus fructus in francis et anglia per viros sanctos.

Nauta quidam negando pauperi panem hac pena percutitur vt omnes eius panes in lapides conuertantur sicut idem pauper ei imprecabatur.

¶ Ignis cecidit de celo. et iris magna appruit vt putarent hoies cōsūmationē scli aduenisse. et signa ingentia fuerūt ita vt arescebāt viuētes pre timore ꝓpt tonitrua et fulgura. et ict⁹ coꝝ marimos. et aquarū inundatiões incōparabilr excessiuas. et ꝑiit innumera hoim et aialium multitudo et sequit pestilētia grauissima cū signo ire dei cūctis visibilr appuit ꝙ angelus bon⁹ et vn⁹ mal⁹ romā nocte circuierūt. et q̄t vicib⁹ dom⁹ aliq̄ ꝑcutiebat tot ex ea sequēti die interibāt. tot tūc moriebant vt etiā parentes cū filiis fr̄es cū sororib⁹ vnanimiter in feretro positi ad tumulū portarent. Sepe hmōi signa ostendit dn̄s ad terrorē pctōꝝum. Sꝫ vtinam exemplis alioꝝ terreremur vt a peccatis desisterem⁹. Dicunt tamen quidaꝫ ꝙ hec pestilentia facta sit tempore Benedicti. ii.

‡ bulatio magna. turbato em̄ dn̄io mali hoies assumūt audaciam malefaciendi se et alios deprauādi in vita et doctrina et ad pplos et ad p̄ncipes corrūpēdos. Et est reuera horrēduꝫ spectaculū qualiter miserabilis mūdus iste agitat sine intermissione. An nō satis durū eēt post labores et erūnas tādē mortis dominio subiacere. nisi etiā tot cladibus et terribilibus plagis continue laniari. Nō sufficit hūano generi semel a deo dānatiōis dirā accepisse sententiā nisi et plurimas sibi peccando supaddat. Solum igit pctm̄ est cā miseriarū harum diuina seueritate iuste sic vindicāte. Uerum nemo sic cogitet quasi hec digna sit retributio ꝓ tantis piaculis. sed respectu futuroꝝ q̄ pctōrib⁹ debent. Ista sūt quasi q̄dam suauia preludia O q̄s finis illoꝝ q̄ non credunt si etiam tanta hic patiunt electi. ¶ Sanctus Claudius archieps Bisuntineñ. et post abbas monasterii sancti eugēdi claret in burgūdia.

v.m.dcccliii.		v.m.dccclxiii.	
vitalian⁹ an. xiiii. m. vi. d. ii. Campanus.	adeodat⁹ an. iii. m. ii. di. v. Romanus.	Dem⁹ an. iiii. men. ii. di. v. Romanus.	vi. Bonifaci⁹ an. iiii. men. ii. Romanus.
dcliiii.		dclxiiii.	

¶ Iste vitalian⁹ cātum romāoꝝ cōposuit et i organis cōcordauit. ipe etiam hūit grāꝫ impatoris q̄ suis pdecessorib⁹ offēsiuus fuit. tn̄ postea non sic ꝑmansit. nec vsq̄ huc nō potui inuenire

Iste adeodat⁹ fuit tāte benignitatis vt oēm hoieꝫ a magno vsq̄ ad minorē a se cōsolatū nō dimitteret. sepult⁹ apd̄ sanctum petrum.

¶ Iste demus decorauit illū locū ante basilicā sācti petri q̄ dr paradisus sepult⁹ ibidē

¶ Iste bonifaci⁹ nō habebet i q̄busdam libris et sequens dr bonifaci⁹. vi. hic dr scōm q̄sdā ꝑfecisse paradisum apud sctm̄ petrum. Rōnem hui⁹ diuersitatis non repperi.

ꝙ vnq̄ ecclia romana habuit plene post mortē cōstantini magni dominiū vrbis et alioꝝ q̄ ipse cōtulerat. nisi forte tpibus q̄rundā pessimoꝝ p̄ncipū paucoꝝ. imo iste vitalianus pro magna gr̄a accepit ꝙ impator iste pessim⁹ p̄uilegia ecclie cōfirmaret. et tamen de post infregit. Hic prefecit ecclesie Canturiē. theodoꝝ monachum valde litteratum.

¶ Corpus sanctissimi p̄ris benedicti et corp⁹ sororis ei⁹ sctē scolastice trāsferunt de mōte cassino ad monasteriū floriacē. hoc gallici dicunt. sed italici oīno contradicunt ꝙ adhuc sit in mōte cassino. maneat pietas et reuelabit veritas. ¶ Forseus latuiacū et folianus fossē se cenobiuꝫ erexit. dono gratie gertrudis. vbi ibidem martyrisatus quiescit.

¶ Clodoueus rex Francoꝝ irreuerēter corp⁹ sancti Dionysii discooperiēs: et os brachii ei⁹ fregit et furtiue deportauit. ob quod in amentiam fuit versus.

¶ Iste cõstãtin⁹ fuit catholic⁹ ⁊ bon⁹ zelos⁹ p oia cõtra hereticos. Eccl'ias repauit. ⁊ grecia romãe eccl'ie recõciliauit. Synodũ. vi. cõgregauit in q̃ pmissũ est grecis p̃sbiteris vxorib⁹ legitimis vti. ac ceteris oriẽtalib⁹. sed occidẽtib⁹ nequaq̃. q2 celibatũ volũtarie tempore gregorii ⁊ ali susceperũt. ⁊ est hic mature aduertẽdũ q̃tũ bonitas principis valeat ad bonũ ⁊ quietũ eccl'ie statũ ⁊ fidei pmotionẽ. ⁊ econtra q̃tũ malicia p̃ncipis noceat. hoc isti duo constantini. s. pater ⁊ filius clarissime ostendunt. Uerũ pmittẽte deo sarracenis ⁊ bulgaris resistere non valuit sed cum eis pacẽ fecit annua tributa soluẽdo ita inualuit illa maledicta secta. tandẽ bona potit⁹ morte transiuit ad christũ. sepult⁹ in cõstanti.

iiii. Constantin⁹ an. xvii.

Iustinianus filius cõstãtini.

¶ Nota q̃ sex sunt synodi principales quarum auctoritas est par euangeliis. q2 euãgelica veritas per eas declarata est cõtra sex p̃ncipales hereses que nimis inualuerunt contra ecclesiam propter hereticorum subtilitatem ad decipiẽdũ simplices ⁊ tyrãnidem ad affligendum constãtes. ⁊ terrendũ pusillanimes. Ista synodus sexta dãnauit heresim monachelitarum. qui vnã voluntatem ⁊ operationem in christo dixerunt.

Synodus. vi. cõstantinopolitana cclxxxix. patrũ.

¶ Ista synodus par in auctoritatib⁹ quattuor principalib⁹ pbabitis condemnauit heresim monachelitarum.

v. m. dccclxxiii. Anno mundi. v. m. dccclxxxiii.

Pape. agatho ã. ii. mẽ. vi. Sid⁹. ii. leo an. iii. m. x. d. xvii. Sid⁹. ii. bñdict⁹ an. ii. m. x. Romanus. v. iohẽs. an. vi. d. xviii. Sirus.

dclxxiiii. Anno christi. dclxxxiiii.

¶ Iste agatho vir sctũs fuit q̃ dũ leprosuz quẽdã oscularet: statim mũdat⁹ est. Ipse reconciliauit ecclesiã rauẽnatẽ q̃diu fuit rebellis ⁊ nũc ad obediẽtiam romãe eccl'ie rediit edocta q2 nõ ẽ bonũ cõtra stimulũ calcitrare. Ipse etiam de cõsensu p̃ncipis iussit celebrari sextã synodũ vbi greci redierũt ad obediẽtiã ap̃lice sedis post plagas varias. q2 talem vnusq̃sq3 reperit suum inferi⁹ qualẽ se suo exibet superiori. Qui bene obedit deo ⁊ prelatis suis ille similiter bonã in subiectis suis inuenit obedientiam ⁊ econuerso. hec est lex diuine iusticie.

Iste leo vir sctũs fuit greca ⁊ latina ligua sufficiẽter erudit⁹ eloquentie q̃q3 singularis erga paupes non solum mentis pietate. sed etiaz studii labore sollicit⁹. Hic cõstituit pacẽ dare post agnus dei. ⁊ p vsu pallii archiepiscop⁹ nihil psoluere teneat. Eius festum agitur. iii. iulii. sepultus in ecclesia sancti petri.

Iste bñdict⁹ fuit per oia virtuosus et vita ei⁹ cõcordabat cũ nomine. Eius tpe fuit maxima pestilentia. hic ab imperatore piissimo fact⁹ est papa. Sepe eñ iste honor factus est imperatoribus ab ecclesia pp̃ter causas varias p tempore occurrentes.

Iste iohẽs fuit vir strẽnu⁹ moderatissimus ⁊ scia redimitus de ãtiochia.

¶ Cesarea regina persarũ clam ad cõstantinopolim venit ⁊ se baptisari fecit. q̃d rex audiens mandauit vt rediret. sed illa noluit donec pacifice veniens cũ. xl. millibus baptisma susciperet. Nouit dñs que sunt sua. Maluit mulier sancta gloriam tantam abiicere q̃ christi paupertate non insigniri. Quis eam hoc docuit in medio nationis.

¶ Hyspani circa hec tpa magnifice cōtra sarracenos bellare incipiūt. diuinitꝰ adiuti terrā paruā respectiue cōtra totā affricā defensarūt glioso aplo Jacobo eos adiuuāte vsq in presens. Uide gnalē hystoriā hyspanie et reperies solennē cathalogū militum christianorum
¶ Stella magna apparuit in oriēte ꝛ magna pestilētia sequit. Et mōs qdam in campania eructauit ignē call imitꝰ maximū ignē inuenit. ꝛ romani naues sarracenoꝝ combusserunt. Bulgaroꝝ regnū orit. qđ valde attriuit impium. ꝛ a scithia egrediētes tractam inuaserūt.

ii. iustiniānꝰ a. x.

¶ Iste iustinianꝰ fuit filꝰ cōstantini vir bonꝰ ꝛ prudēs ꝛ largꝰ ꝛ romanū imperiū nō modice ampliauit. ecclastica officia ꝙ̄ptimū honorauit. multas leges cōdidit. sꝫ postea deprauatus cum sextā synodū infirmare voluisset et eccliaꝫ turbare. x. ãno sui impii a leone patricio ꝛ tyberio ꝛ gallinito patriarcha captꝰ fuit: ꝑuatusq naso ꝛ lingua regno expellit. ꝛ apđ crisonā exilio relegat. ꝛ fit magna turbatio in ecclia ꝑpt scismaticos ꝛ hereticos. Nota ꝙ qñ in sūmis dominiis fiūt violētie tunc errores multiplicant: qꝛ nō est q corrigat errantes ꝛ a malo cohibeat. hoc valde sepe expta ē ecclia. vñ facta est altercatio inter leonē ꝛ tyberium: ꝛ preualuit tyberꝰ. ꝛ leonem absciso naso exiliauit anno. iii. impii sui. ꝛ regnauit ꝑ eo Justinianꝰ fugit ad sarracenos ꝛ bulgaros q eū restituerūt occisis leone tyberio q hereticis fauebāt ꝛ recōciliauit se gremio sctē matris ecclesie. ꝛ valde penituit. Sed quia nimis crudeliter vindicauit se contra aduersarios ita vt etiam innocentes pueros vellet occidere. ideo interfectus fuit cuꝫ filio suo a philippo quem exulauerat.

v. m. dcccc xcii.

Romanus. zeno. an. ii. mē. xi. đ. ix.

Syrus. i. Sergiꝰ. an. ix. mē. viii. đ. xxiii.

dcxxiiii.

¶ Iste zeno fuit vir valde sctūs q nec vnq̄ se causis actibusq sclarībꝰ immiscuerat. erat eñ aspectu angelicꝰ/canicie venerãdus/moribꝰ qetꝰ/religiose vite/sermone veredicꝰ/aīo simplex. hic electꝰ fuit cōcorditer etiam laicis cōsentiētibꝰ. magna eñ dissentio erat qꝛ clerus intēdebat in petrū archipsbyterū ꝛ exercitꝰ in theodoꝝ psbyterū. sed spūssctūs oia tandem vota concordauit in istum dignissimum.

Iste sergiꝰ magne scititatis ꝛ cōmēdabilis vite fuit. et in electiōe eiꝰ magna dissētio fuit. naꝫ vna pars cleri elegit theodoꝝ archipresbyteꝝ altera paschalē sed volēte dño tandē in hunc venerabilē virū cōuenerūt. Hic corpꝰ scti leonis ꝑmi transtulit vuigeburg reuelāte sibi deo. Ipse etiā inuenit magnā ꝑtē sācte crucis in loco obscuro. Regē anglie q ꝛ saxonū baptizās statim ad celum trāsmisit. Agiꝰ dei ter cātari iussit ad missam. Et idē reduxit ad vnitatē synodū aqlegieñ. q noluit recipere sextā synodū constantinopolitanaꝫ. ꝛ fuit grande scisma in ecclia dei. quia duo vniuersalia concilia contra se dissētiebāt. tandem mortuꝰ sepelit apud sanctum petrū.

¶ Kilianꝰ vir sctūs natiōe scotꝰ in franconia fidē christi predicauit. gosbertū eiusdē regionis ducē cōuertēs vt cellā fratris sui vxorem quā illicite tenebat dimitteret persuasit. quapropter ipsa iubēte secrete cū sociis suis occisus fuit. ꝛc. Pipinꝰ ꝑmꝰ dux francoꝝ multas victorias habuit ꝛ frisones superando ad fideꝫ ꝑduxit. fuit eñ fide catholicꝰ ꝛ eccłie dei specialis defensor verū in vno excessit ꝙ adulterium commisit ad tempus.
¶ Rex adilfridus fit monachus ꝑmus episcopꝰ ludifrideñ. ¶ Leodegariꝰ augustuduñ. episcopꝰ. ¶ Ediltrudis regina anglie tribus viris nupta virgo ꝑmansit. Et alii plures sancti. Uide in speculo.

¶ Westfalia cōuertit ad fidē circa hec tpa vbi pmū duo eualdi .s. alb' z niger presbiteri sā cti de anglia veniētes pdicauerunt. q ibidē in villa quadā laer dicta suis pcib' fōtē de rupe traxerūt z cāpū sanctū sic dictū vsq; hodie cōsecrarūt in vsus paupeꝝ vbi sepe mira cōtige rūt cōtra testamētū sctōꝝ volētib' facere z horribil'r plagati sunt. tādē martyrisati sūt i co mitatu de hoya ppe ciuitatē bremēn. ciuitatē corpa eoꝝ translata fuerūt ad coloniā. ¶ Be da venerabilis psbyter z monach' ac pr grauissime auctoritatis claret in āglia. multa scri pta z hystoriā valde famosā reliqt fidelis laborator in ecclesia vsq; in senectam.

Sācta oda ducissa aqtanie claret. ¶ Sanctus lābert' filius apri comitis post multa opa sācti tatis martyrio est cōsummatus a podone du- ce arante. quia dixit q soror eius alpaida non es set legitima vxor pipini. quia eam duxit contra fas viuente adhuc plectrude. ¶ Hic est zel' helye z iohānis. ¶ Sctūs hubert' transtulit sedē epalē cū corpe scti lāberti ad leodiū.

Imperatores.

iii. Leo an. iii.	iii. tybe ri' ā. viii	Iustini' ii'. an. vi

Isti duo inuaserunt imperium. Idem q supra iterato videlicet filius con stantini. Romani multos sarracenos interfecerunt hoc tpe. ¶ Duo etiā reges anglie veniunt romā z fiunt monachi immortali dño deinceps militātes. ¶ Frisia cōuertitur ad fidem xpi. vbi pmum predicauit sanctus vuillibrodus episcopus traiecten. z postmodum sanctus bonifacius.

Anno mundi. v. m. dcccciii.

Papa		Romanus		Grecus		Grecus		Syrus	
	iii. leo an. ii. men. ix		vi. iohēs an. iii. mē. ii. di. xviii.		vii. iohēs. ā. iii. mē. vii. d. xviii.		Sisinius. di. xx.		i. cōstantin' an. [illegible] d. xv

Anno christi. dcciiii.

¶ Iste leo sctūs fuit papa p procinium romanoꝝ z nō ponit in cathalogo pōtificū forte ppt malū itroitū z sequēs dr leo terti' nihil tn̄ male egisse scribit. nec papa fuit.

Iste iohēs vir sctūs fuit z martyrio coronatus est sz a q aut ppter quā cām non inuenit in hystoriis. putat tn̄ a ducib' lombardoꝝ .s. beneuentano aut spoletano pro defensione iuriū eccl'ie. vterq; enim istoꝝ vexabat eccl'iam et terras ei'. qr vicini fuerūt z multos ceperūt. tādē sepelitur apud sanctum sebastianum ad cathacumbas.

Iste iohānes eloquentissim' fuit facūdia z eruditus scientia. Oratorium beate marie cōstruxit in quo sepultus est.

Iste sisini' paruz supuixit z hūit scisma ꝯ discotiū. et cōtinuat nichilominus post iter bonifaciū z discotiū. Tandē mortuo discotio q p vi tenebat papatū bōifaci' restituit.

Iste constantinus fuit vir mitissimus et ita benignus q ab omnibus amabatur. ipe iuit vltra mare constantinopolim ad iustinianum imperatorem et cuz magno honore receptus fuit. z philippum tanq̄ hereticum excōicauit: qr imagines sanctoꝝ deleuerat. sepult' apud sctm̄ petrum.

nec fit de hiis mēoria. qr forte ppter scisma in dubium venit an essent veri successores bti petri. Et fit tribulatio in ecclesia vndiq; int' pugne. foris timores. z ecōtra. Et sic septimum scisma cōtinuatur.

¶ Michaelis sancti archangeli templū in mari construitur sicut in gargano.

¶ Ariptus lōgobardoꝝ rex vir pi' misericors z iustus hic secreto p regnū suum solitus erat ire. z de singulis inqrere qualē iusticiam sui vassalli faciebāt per bonum exemplum.

Et karolus martellus filius pipini imensas victorias habuit cōtra ifideles diuinit⁹ adiutus. fuit victor gliosus p oīa. s3 q2 bona ecclesiastica sibi vsurpauit pter necessitatē bellorum. ideo in penis infernalibus aīa eius visa est ab eucherio viro sācto cruciari. Et q̄ pena erit illis qui hiis nouissimis dieb⁹ tot auisati exēplis ptinaci aīo. nō pro fidei saltē defensione immo pōperū iactātia vana eccl'iis eiusq3 ministris cōtra diuinaq3 humanarūq3 cōminationes legū taxationes exactionesq3 grauissimas iponere nō formidāt. credant hii a deo immutabilē sniam suā dicto karolo ostensam ipso sibi expiandam.

philipp⁹. a.i.m.vi.

anastasi⁹ ānis.iii.

Iste anastasi⁹ fuit vir bñfidelis z catholicus. z q2 philippū excecauit. ideo theodosius cōtra eum pugnans deuicit z ordinat⁹ presbyter quiete viuēdo.

theodosi⁹. ā.i.

Iste philipp⁹ fuit heretic⁹ z pfuit modicis diebus. z q2 iterfecit dñm suū ipse ēt male piit. z sicut fecit factū est ei.

Iste theodosi⁹ tot⁹ catholic⁹ z humilis fuit z pcise sicut fecit factū est ei.

Heresis imaginū serpit que sic dr q2 imagines sctōrū q̄ sunt libri laicorū auferre voluerūt quasi ydolatrie cultum. videt q2 moti fuerūt ex istinctu sarracenorū. z sic p3 quō ecclia exercet cōtinue. Leo eū deposuit z i pbrm ē ordinatus. Magnus archieps maguntinē. Uuolfran⁹ eps zenonē. Egidi⁹ abbas sctissim⁹ clar⁹ habet q̄ ex grecia in galliā venit. Euchei⁹ eps aurelianensiū. Agilop⁹ episcop⁹ coloniensiū.

v.m.dcccc.xiii.

ii. gregori⁹ ā.xvii.m. viii.d.xx.

Syrus.

Hic cōstituit feriā quintā per quadragesimam ieiunare quod melchiades papa phibuerat. et quia non habebant propria officia.

dccxiiii.

Iste gregori⁹ vir cast⁹/ diuinis scripturis erudit⁹/ lcq̄la facūd⁹/ cōstans aīo/ rex ecclesiasticarū defensor sollici⁹ z hostiū ecclesie ipugnator fortissimus. Et nota q2 circa hec tpa inceperūt dñi pape pl⁹ solito ēt in tpalib⁹ ppt pfidiā cop̄ z ēt trāsferre ipiū de gente i gēte put tps postulet. Hic leonē anathematizauit eo q2 imagines sctōrū exureret. Idem nanq3 leo iussit isti gregorio vt ēs cōbureret s3 nō curauit. imo ɔ eū audacter iussit oppositum. z sic p3 q2 destructionis ipii principal'cā fuit heresis: nā ad hoc fideles populi vnanimit cū plātis suis adheserūt dño pape z coegerūt ipatores cessare a tyrannide heretica. In orientalib⁹ regionib⁹ circa hec tpa valde defecit fides xpa ppter ipiā machometi legē. z per ɔñs oīs vt⁹ sapiētia z honestas. De qua lege execrabili tot turpia z carnalia pdierūt ficticia vt nulli vnq3 sapientes in reb⁹ dinis z hūanis exercitati a principio ei crediderīt. s3 hoies bestiales in desertis morantes ois doctrie prors⁹ ignaros pcū multitudine aliq̄s armorū violentia in suā legē pestifer ipse coegit. vt dicit doctor sctūs i sūma cōtra gētiles. li.i.c.vi. Nulla ēt diuina oracula pcedētiū pphetarū ei testimoniū phibēt: neq3 documenta vitatis attulit nisi q̄ de facili naturali ingenio cognosci possunt. nec signa supnaturalr facta adhibuit. qn potius vera que docuit fabulis et falsissimis doctrinis imiscuit carnales voluptates pmittendo z eidem precepta cōformia tradendo. Et quia voluptati carnali habenas relaxauit. ideo mobile rusticale vulgus facile post se traxit summo deo ipsis irato. qui talem legislatorem occulto suo sed semper iusto iudicio super eos constituit. Uerum versutus ille pessimus astuto consilio libros veteris et noui testamenti suis sequacibus non reli-

¶ Bonifacius archieps magūtineñ. bochoniā. franconiā. bauariam. thuringiam. hassiam. sclauoniā. frisiā cū reliquis almanie ꝓuinciis catholice fidei subiugauit. Urbē etiam herbipoleñ. epatū de volūtate pape fecit cui sanctū burchardū prefecit. Anno xo sui epatus tricesimosexto cū multis christianis martyrisat⁹ est in frisia. Cūqꝫ ad fuldeñ. monasteriū qd ipse in bochonia construxerat corp⁹ ei⁹ reduceret sepeliendū oēs campane vbiqꝫ diuina virtute sine motu alicui⁹ hoīs sonuerūt. Theodol⁹ episcop⁹ seduncñ. Cōstātinopolis a sarracenis obsessa fuit. sed p btām virginē liberatur. et cuidā heremite visio mirabilis ostensa est de ioseph q dñm sepeliuit. ꝛ post paucos annos. xxx. m. hoīm in pestilentia obierunt ibi. ꝛc. Ebrech sanctus de hibernia venit in galliam.

Imperatores.

iii. leo cū cōstātino filio suo. ā. xxv.

¶ Iste leo cum esset potens theodosium deposuit et p ipso regnauit. Et fuit seductus p quēdā apostatā vt oēs imagines sctōꝝ auferret ꝛ exureret: q̄re etiā tā bellis q̄ pestilētiis ac aliis diffortuniis punitus fuit. Et qꝛ corept⁹ a gregorio tertio ptinax māsit: iō totū regnū occidētis ab eo abstulit. mandās ne sibi obediret aliqs vectigalia iter dicēdo. Et qꝛ heretice vixit scti viri ei ꝯdixerūt. ꝛ martyrisati sūt ab eo plures tandē in pfidia mirabiliter defunctus est.

¶ Pelagi⁹ rex hispanie grandi miraculo regnum illud cepit recuperare.
German⁹ exultatur.
Hermi⁹ eps lobiē.
Petrus episcopus.
Damascenus.

¶ Rachbod⁹ dux frisonū maluit esse cū plib⁹ in inferno q̄ cum paucis in celo. Nō eñ nouit pressuras eius. malus locus. sed fili⁹ eius morte subita territ⁹ conuersus fuit.

Anno mundi. v.m.dccccxiii. v.m.dxxxiii.

Pape.

iii. gregori⁹ ā. x. m. viii. d. xxiii.

Romanus.

¶ Eo tpe in vuormacia fuit archiepatus qui nunc in maguncia est translatus.

Anno Christi. dccl xxiiii. dccxliiii.

¶ Iste gregori⁹ digne successit pdicto ꝛ noīe ꝛ ope eiusdē zeli ꝛ cōstācie ꝛ aīose cōtra ipatorē ꝓcessit ꝛ obtinuit itentū. Cōciliū gñale celebrauit i vrbe āno pōtificat⁹ sui pmo cōtra hereticos in q imaginū sctārū veneratio approbat. ꝛ cōtradictores excōicant. karolū ēt vocauit i subsidiū ecclie cōtra lōgobardos. In canone addidit. Quoꝝ hodie solēnitas. ꝛc. Uiennē. archiepm instituit. Mōasteriū scti bñdicti reformat i mōte cassino a qdā ciue brixiano. In almania qdā monasteria ditissima fundant ꝛ magnifice dotant. s. fuldēsis ꝛ hyrsisfeldeñ. Sarraceni pficiūt in pei⁹: ꝛ totā hyspanā sibi subiciūt. ꝛ nisi karol⁹ martell⁹ occurrisset galliā siīr iuasissent. Et nota q pliēs eos defecit. ꝛ semel .ccc.m. ꝛ vltra de ipsis occidit. de suis. m. d. tm̄mō ꝓstratis. Lebuin⁹ pſbr sanct⁹ anglicus predicat in velua et post in saxonia antiq. i. vuestfalia cui⁹ corp⁹ in dauantria colitur.

‡ quit legendos: nec etiā disputationē pmisit iniquā faciendā. ne hac occasione sua falsitas detegeretur q̄n potius se dixit in armorum potentiam missum: non in signis aut miraculis aut doctrina supnaturali qd vtiqꝫ leonum ferarū latronū ac tyrannoꝝ rabiei magis est ppriū q̄ spūali legislatori. Sichen terra olim fructifera atqꝫ illustrium virorum fecunda nunc tribulos profer et spinas eternis incendiis exurendas q̄uis enim vsqꝫ hodie sarraceni infinitis diuitiis abundent ꝛ pompis inestimabilib⁹ atqꝫ deliciis vacēt. tñ ita pueriliter desipiunt ꝛ ptinaciter adherēt hiis q sunt cōtra rōnem. vt oīs vir doct⁹ ac timoratus eoꝝ consortium fugiat ꝛ eos velut caninos ac bestiales summo tedio abhominetur atqꝫ deuite

¶ Pipinus filius karoli martelli fit rex francie p papā zachariā. Et fuit vir valde catholicus ꝛ per omnia victoriosus ꝛ eccl'ie romane specialis defēsor. ꝛ in nullo degener a patna strēnuitate. ¶ karolomagn⁹ frater dicti pipini diuino tactus timore dimisso regno fit monach⁹. ¶ Rachis rex lōgobardorū p zachariam admonit⁹ vt a psecutione romanoꝝ cessaret acquieuit: insup ꝛ monachus efficitur.

Hereticus.

v Cōstantinus an. xxxv.

¶ Iste constantin⁹ totus puersus ꝛ hereticus pessim⁹ fuit: ita vt etiā demonibus immolaret. eccl'iam psequebat ꝛ nichil dignū memorie egit. Et sic pmittente deo eccl'ia longo tēpore afflicta est more solito. q2 in hoc mūdo pressuram habebit. ꝛ agros cum persecutionib⁹ colebat. ¶ Mirabilia cōtigerūt circa hec tpa. nā terremot⁹ mirabilis ꝛ ciuitates quedā montane diuisis mōtib⁹ vna cū illis transmigrarūt ad loca campestria vltra sex milliaria ꝛ nō sūt fracte. ¶ In mesopotamia terra dirupta est ad duo milliaria. Et animal mulinū loqtur humana voce. ¶ Cinis de celo cecidit. ¶ In mari pōthico glacies fuit in spissitudine. xxx. cubitos habēs per. c. milliaria. ꝛ nix. xx. cubitoꝝ: sicut mōs tā grande frig⁹ erat. ¶ Stelle ceciderunt de celo. i. a sub. ꝛ territi sunt homines putantes finē mundi adesse. Uide in speculo. q̄ mirabilē immutationē hec signa preostētarūt sequētia declarant. ¶ Sctūs scurin⁹ pm⁹ abbas fuldeñ. monasterii clarus habetur in bochonia. ¶ Translatio marie magdalene de ciuitate aquiñ. ad versiliacū facta a gerhardo duce burgundie.

v. m. dccccxliii.

zacharias an. x. men. iii. di. xv.	Romanus.	ii. Stephan⁹ an. v. di. xxviii.	Romanus.

dccxliiii.

¶ Iste zacharias fuit benignus ꝛ oi virtute ornatus oibus amabilis propter mititatē suam. Ipse regē frācie scz hildericū deposuit ꝛ in locū eius Pipinū instituit. q2 vtilior fuit. Et hic patet potestas ecclesie quanta fuerit hoc tpe. q̄ regnū illud famosissimū trāstulit de veris heredibus ad gen⁹ pipini ꝑpter legitimam causam. vt habetur. xv. q. v. Alius.

¶ hilderic⁹ rex monachus efficit. forte mot⁹ ꝑpter illā horrēdam dānationē karoli martelli: q2 periculosum est esse in ptāte. ꝛ pauci euadūt securi. Quanta fecit ꝓ fide idem karolus: ꝛ tamē propter vanam illam causam damnatus est.

Remigius rothomageñ. archieps claret sanctitate.

¶ Lullus vir sanctissimus ꝛ successor sancti Bonifacii in archiepiscopatu maguntiñ. miraculis claret.

¶ Corp⁹ sancti siluestri transfertur monaculū fundatum a beato anselmo.

¶ Iste stephanus per omnia vtilis fuit eccl'ie dei tam in verbo q̄ in doctrina spiritualia ꝛ tpalia strennue gubernando. pauperū amator ꝛ defensor erat. hic pipinū vnxit in regem francorū: ꝛ cōtra lōgobardos misit vt eos cōpelleret ad restituendū eccl'us qḋ multo tpe minus iuste detinuerāt qḋ ꝛ factum est. Ipse etiam transtulit imperiū de grecis ad francos. vt patz extra de elec. c. Uenerabile. quam Leo terti⁹ post executionem damnauit.

¶ Cenobiuz in caturceñ. territorio dedicatur a dño presente stephano papa et pipino rege.

¶ Caput sancti Johannis baptiste in aqtaniā venit. Et plures amici pipini interfecti in bello rediuiui subito resederunt.

Turci q de mõtibus caspiis exiisse dicunt armeniã maiorẽ infestã z vastãt z cum pestilẽtia eos attereret suasi sunt a xpianis vt in modũ crucis se tonderẽt. z sic cessauit. z ex tunc illum ritũ seruauerũt. Tẽpora sanguinolenta z multum turbulẽta fuerunt vndiq, qz sarraceni z pagani z etiã christiani inter se plurima bella gesserunt quorũ karolus magnus diuina virtute adiutꝰ pncipalis actor fuit z triũphator gliosus. licet nõ sine magna strage suorũ per longa tẽpora. Vide in gestis eius. Horribile factũ contigit turonis: qz cũ monachi ecclie sancti martini deliciis z pompis vacarent vno excepto ab angelis suffocati sunt Et alcuinus illud reformauit plene.

Imperatores.

Imperiũ bipartitũ circa tẽpora ista quia Stephanꝰ papa trãstulit italiã. zc. in karoluz adhuc iuuenẽ. quẽ Leo tertius postea infeudauit. Cõstantinꝰ autẽ greciã cum aliis regionibus transmarinis laboriose retinuit.

Karolus adhuc iuuenis sz egregie indolis incepit regnare sup francos. z fuit filius pipini. mater eius Berta vocabatur.

Martyres infiniti facti sunt a constantino illo pessimo heretico. Putat q vix fuerit aliquis imperator etiã paganorũ qui tot trucidauerit. z afflicta est ecclesia valde. Et satis precio emit venerationẽ imaginũ sanctarũ propter sanguinẽ effusum largit. Verum imperator impiissimꝰ non mansit impunitꝰ. nam cõpleto misterio iniqtatis prefinite horribiliter clamans. igni sum inextinguibili traditus spiritum exalauit.

v.m.dccccliiii.	Anno mundi.	v.m.dcccclxiii.	v.m.dcccclxxiii.

Pape. | i. Paulꝰ an.x.m.i. | Romanus. | ii. cõstãtinꝰ an.ii. m.vno. | Romanus. | iii. stephanꝰ an.iii. mẽ.v. di.xxviii. | Sicus.

dccliiii.	Anno christi	dcclxiiii.	dcclxxiiii.

Iste paulus vir sctũs fuit z mitissimꝰ. Fecit cõstitutionem de diuino officio seruando in. xl. Ipse nulli malum p malo reddebat. sz cum paucis familiaribus de nocte p oẽs cellas infirmorũ z pauperũ incarceratorũ circumiuit eis necessaria ministrando. viduis et pupillis z aliis egenis papale debituz exhibuit opẽ ferendo tanq verꝰ imitator sancti pauli apli.

¶ Iste constantinus fuit laicus z subito factꝰ presbyt tyrannice papatũ inuasit z magno scandalo pfuit qquis parũ sed zelo fideliũ eiicit z oculis priuatur. et iste videt fuisse quintꝰ infamis papa inter tot vsq adhuc. ita spũssanctꝰ illam sedem sanctam aplicam in omni honore z sanctitate custodiuit.

¶ Iste stephanus omnia errata cõstantini emendauit de gradatis hiis quos ille ordinauit i synodo generali. Sepultus in vaticano.

¶ Gẽgulphꝰ claret miraculis. In gallia fontẽ emit quẽ in burgundia oriri fecit. Fuit itaq separatꝰ ab vxore sua adultera. cuiꝰ anus cãtauit eo q derideret miracula eius. Sãguis de imagine xpi emanauit z oẽs sanauit. z iudei q ipsaz pupugerũt cõuersi sunt pulchre pꝰ dñs oñdit miraculũ grande tpe isto pro confutatione heresis z confortatione fidei.

¶ Ludgerꝰ vir sctũs velut alter moyses ab altero mris sue dño cõsecratꝰ innumeras gentes ad fidẽ cõuertit frisonũ z saxonũ apls. primꝰ eps monasterieñ. fuit pluribꝰ miraculis clarus z cenobia fũdauit. Obiit tãdẽ in bilderbeke. z sepultus est in vuerdena. Anno. dcccix. Sergiꝰ eps a deo plagatꝰ est eo q indignũ papatui cõsecrauit: qz os z manꝰ eius aruerunt.

¶ Sol obscuratus nõ apparuit. xvii. dieb⁹. Signum crucis apparuit in vestib⁹ hoĩm. Et sanguis de celo in terra ꝑfluit. Lamina aurea inuẽta est ĩ cõstãtinopoli sup corp⁹ cuiusdã defũcti in sepulchro. in qua sic erat scriptũ. christ⁹ nascet de ꝟgine maria. ⁊ ego credo in eũ. O sol iterũ videbis me sub cõstãtino ⁊ hyrena.

iiii. leo. ã. v.

Iste leo etiã ꝑuers⁹ fuit. m:in⁹ tñ ꝙ pater⁹. Hic cupiditate vict⁹ coronã quãdã cuiusdã eccl'ie abstulit ⁊ capiti suo ĩposuit. statimq; febre corripit. ⁊ spm̃ exalauit habuit vxorẽ ꝑfissimã noĩe hyrenã q̃ regnauit statim post eũ cum filio.

vi. cõstãtinus. ã. x. cum hyrena.

Iste cõstantin⁹ bon⁹ ⁊ pi⁹ fuit. ⁊ matrẽ suã amouit a regno vt suis negociis femineis intenderet. sꝫ illa simulato rãcore postea ip̃m exoculauit. ⁊ etiã filios ipsius ⁊ iterũ regnauit tribus annis demũ cum greci ꝑciperẽt ꝙ karolo magno nubere voluisset. ipsam ceperũt ⁊ in q̃dẽ monasterio recluserũt Michekoro assentiẽtes. Ista synodus septima celebrata fuit contra heresim imaginũ. in qua iterũ greci reconciliati sunt post plagas solitas confitentes spiritum sanctum ex patre procedere.

Synodus cõstantinopolitana cõtra her̃sim ymaginum.

v. m. dcccclxxxiii.

Adrian⁹ ã. xxiii. m̃. x. di. xviii.

Romanus.

dcclxxxiiii.

¶ Iste adrianus fuit vir preclarissimus ⁊ nobilissimus genere ⁊ potẽtissimus et multa magnifice patrauit. Et vt dr̃ añ eum non fuit similis sibi in gl'ia tẽporali. ⁊ diuitiis. Diruta reedificauit. turres ⁊ muros extruxit. Regnũ longobardorũ cessare fecit per karolum magnum. Synodos duas solenniter celebrari fecit. Ecclesias ⁊ monasteria multa instituit ⁊ ius karolo super ordinatione sedis ap'lice ⁊ institutione episcoporum ⁊ abbatũ. ⁊c. in generali concilio dedit propter violentias tyrãnorũ coercendas. vt ptꝫ. lxiii. dist. ꝑ totũ. Tandem hic beatus pontifex post laudabilẽ vitam sepelitur apud sanctum petrum.

Hic inhibuit officiũ ambrosianũ preterꝙ in ecclesia ambrosiana in mediolano. ⁊ officium Gregorianum vbiq; obseruari instituit.

Saxones cõuertuntur ad xp̃m ppl's olim durissimus. ⁊ Gallorũ ꝑpetuus inimicus. sed a karolo superati colla submiserũt. Et est mirabilis dispositio iudiciorũ dei ⁊ imꝑscrutabilis quomõ profecit fides ⁊ defecit pro diuersitate locorũ ⁊ tẽporũ. Jam egypt⁹ ⁊ affrica a sarracenis vastate fuerunt. Et ecce quasi fides volasset ad populum paganum peruenit. et huius simile sepe reperitur.

¶ Francia in flore. ⁊ tota gallia simul vbiq; triumphatrix etiã vltra montes ⁊ mare sicut olim Roma.

Et gothorum regnũ et longobardorũ cessare facit qd̃ incepit anno dñi ducentesimo quingentesimo vel circa.

¶ Studiũ vniuersale quod olim fuit translatum de athenis ad romam circa hec tempora per karolum transfertur Parisius.

Heresis feliciana a felice auctore condemnatur. hec dicit christum esse filium dei adoptiuum.

¶ Ogerus dux de danamarchia princeps xpianissimus floruit. Hic tēpore karoli magni xpianitati obtinuit fere oēs ptes transmarinas a hierl'm vsq3 ad arbores solis deo sibi propicio: z aptis z magnis miraculis exercitū confortante. Et in supiori india ordinauit ipe= riū cui pfecit Johēm filiū regis frisonū dictū priester iohan pp̄ter deuotā z sanctā vitam quā duxit: et subiecit ei. xiiii. barones cognationis sue quia alia dn̄ia circūquaq3 tenebāt. vt ibi christiana religio permaneret. Hierl'm circa hec tēpora recuperaf p karolū cum tota terra sancta z sarracenorum secta vbiq3 va= staf attrociter. quia temp⁹ miserationū venit.

Jmpatores. Nichefor⁹ annis. ix. Michael. annis. ii.

Jste Michael vir catholicus amabilis omnib⁹ et vniuersos sane doctrine aduersantes nitebatur extinguere ac omnes q̄s leserat auaricia Nichefori cōsolatus est ipsos ditando.

¶ Jste nichefotus ausus fuit: pluresq3 lesit. fuitq3 ad imperiū per grecos sublimat⁹. sed nō pfuit q2 ei⁹ imperiū orietale quasi ad nichilū redactū est. z romani ad karolū magnum se vnanimiter contulerunt. Aquisgrani instituit pegrinatio septenalis sollennissima propter reliquias pciosas quas karolus ibi apportauit.

Spinea corona domini floruit in manu karoli. z transfertur de cōstantinopoli parisius. Et in translatione reliquiarum mortuus est: resuscitatus aquisgrani.

Anno mundi. v.m.dcccxciii. vi.m.iii.

Pape. iii. leo. ā. xx m̄. v. d. xvi Romanus.

Anno Christi. dcccxciiii. dcciiii.

¶ Jste leo fuit vir valde sanctus totus mitis z sciētia plen⁹. cui⁹ sublimationi inuidentes amici predicti adriani cū in die sancti marci letanias cū clero pageret: a q̄busdā puersis capitur/ lingua priuat⁹ z oculis effossis in carcerē mittiē. Sed pius dn̄s seruū suum non dereliquit/ quinimo cū per oia sanauit membra ipsa restituendo. Deinde ad karolū prexit in Franciā singula narrans q̄ sibi illata essent. a quo etiā honorifice susceptus fuit z stati rex cū eo romā reuertiē z vltionē de inimicis ei⁹ fecit tanq3 iustus iusticiari⁹ trecentos viros in cāpo lateraneñ. decollari fecit. Et plures alios qui papā nō defenderūt exilio ppetuo relegauit/ dyademaq3 iperii a leone suscepit/ romanis acclamantibus karolo augusto a deo coronato vita et victoria a deo subministreē. Tandē post laudabilē vitā idē pontifex sepelitur apud sanctū petrū. Hic fuit genere z natione alman⁹ frater comitis de caluue.

Tuellin⁹ rex vngarorū al's princeps auerorū se z p̄riam suā dedit karolo z baptizat⁹ est.

Aarō rex psarū misit karolo corp⁹ scti Cypriani z sperati z caput scti panthaleonis.

Amelius comes aluerneñ. gener karoli martyr.

Corpus sancti Bartholomei transferē beneuentū de lipertania.

Amicus z Bericanus martyres occisi sunt in campania.

¶ Jsuardus monach⁹ iussu karoli collegit oēs legendas z actus sctōp de toto orbe in vno volumē post hieronimū bedā z florū. z oī die cōcurrebāt vltra. ccc. festa. z iō institutū est vt dicatur i martilogio. z aliorū plimorū martyrū cōfessorū. zc. Paul⁹ dyacon⁹ iussu karoli collegit lectiones cuilibet festiuitati cōueniētes ex optimis dictis sctōrū patrum.

¶ Translatio imperii facta est per leonē papā tertiū de grecis ad francos cū vnanimi consensu romanorū iustis et necessariis causis post longam patientiā ecclīe dei q̄ diu grecorū emendationē expectabat. Sed qr nimis defecerunt a priorū pietate dimissi sunt.
¶ Signū rubeū et multe haste apparuerūt. Et sequitur strages magna christianorum.
¶ In rōciuallo occisi sunt multi reges duces et comites de exercitu christianorum vltra xv.m. pugnatorum deo permittente.

i. Karol9 magn9. ā. xiiii.

¶ Milo de anglere dux exercitus karoli: pater rolandi cum multis christianis occisus est in bello ab aigolando.
Sol stetit spacio trium dierum vt karolus vinceret.
Gerhardus dux bauarie in pānoniam congressus martyrisatur.
¶ Iste karolus dict9 magn9 cū iā regnasset in frācia. xxxiiii. ānis assūpt9 est in iperatorē romanorū et imperauit ānis. xiiii. Quāte prerogatiue fuerit hic in oībus q̄ pncipē laudabilē faciūt: qs digne laudare sufficiet. hoc vnum pro nunc sufficiet q̄ a principio vsq̄ ad finem in tanta rerū tempestate sic laudabil'r se habuit vt non sit inuentus q̄ eum i aliquo reprehendere potuisset. Reuera q̄d possit fragilis homo in illo causari quez diuina virtus continue direxit et protexit. Sic ergo recte laudamus eum si in dn̄o opera eius magnificemus. Tandē morte sancta potitus sepelitur aq̄sgrani. Anno vite sue. lxxii. Eius legendam scripsit emardus. Refert turpinus archiepiscopus q̄ karolus erat corpore decorus sed ‡

vi.m.xiii.

iiii. stephan9. ā. iii. m. viii.

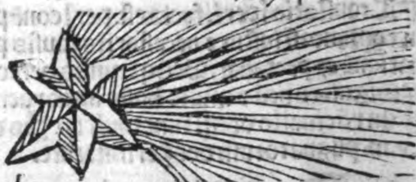
Romanus.

dccc.xiiii.

‡ visu ferus. statura eius pedū octo. et facies eius palmū et dimidiū possidebat. barba do ei9 palmū vnū frōs erat vni9 pedis. Militē armatū sup equuz sedentē a vertice sil' cū equo ictu cū spata scīdebat. Quatuor ferraturas equorū sil' facile manib9 extēdebat. militē armatū recte stantē super manū suā sola manu velocit' eleuabat. leporē integrū aut duas gallinas vel anserē edebat. modicū vinū et limphatū bibebat. Tā parc9 in bibēdo erat q̄ semp in cena raro plus q̄ ter bibere solebat. de eius gestis circa fidem. vide Nico. de lyra super apoca. ca. xvii. et inde.

¶ Iste stephanus multos captiuos redemit. et Ludouicū filium karoli imperatorē coronauit. Morit' rome. sepult9 in ecclesia scti petri.

¶ Compostelle ecclesia et patriarchalis sedes ordinatur et extruit' in honore scti iacobi. Et impletur petitio marie zebedei: quia iohannes a dextris apud ephesum: et iacobus a sinistris Roma in medio. Nota mysterium.
Episcopatus quinq̄ dotantur per karolum magnum in almania magnifice. s. Maguntineñ. Coloñ. Treuereñ. Saltzburgeñ. et Seduneñ.
¶ Signa multa precesserunt mortē gl'iosi et sancti imperatoris karoli. Nam eclipsis solis et lune vltra solitū fuit. Appruit p septem dies macula nigri coloris in sole. Porticus preciosus aquisgrani cecidit funditus. pons maximus maguncie trib9 horis cōbustus est. Cernens autē piissimus imperator mortē sibi iminere omnes thesauros suos p̄latis cōmisit ecclesiis distribuendos. Et ludouicum pmogenitum constituit imperatorē aliū theutonicis siue almanis. tertium vero hyspanis prefecit.

Cometa appruit valde singularis z tribilis vñ īpator attonic⁹ cū egmardo phō ɔtulit dicēs q mutationē regni mortēq pncipis ptēderet. Cex phūs noluit eū ɔtristare sz vbū pphetie allegās ait. A signis celi nolite timere Atipator deuot⁹ nō aliud iqt timere debem⁹ nisi illū q nri z hui⁹ creator est sydēris. sz ei⁹ clemētiā laudare tenemur q nram iertiā cū pctōres simus talib⁹ admonere dignat indiciis/qr ergo talia portēta cū apparēt oēs cōiter tāgunt/oēs ,pposse ad meliora festinare debem⁹/z miā in illo dñante cōseq valeam⁹/z pie credit q hac humilitate dñm placauit qr nō sup eū plaga puenit/sed sup italiā incursu sarracenorū.

Imperatores.

i.ludouic⁹ an.xxv.

Iste ludouic⁹ fuit fili⁹ karoli/z magne clemētie propter qd dictus est pius. Habuit duos frēs qs supauit/z ā bo malū habuerūt finē. In aduersis patiēs erat z in fine semp vincebat/qr erga deū z ecclīaz deuot⁹ pmāsit. Etiā filii ei⁹ pseqbant ipm qs benigne ad pniam reduxit. Tandē bñ singulis dispositis bona morte diem clausit extremū. Et qr hūana ifirmitas delicias diu ferre nō pōt. filii ei⁹ ad miā declinart. Et est bñ ifelix ɔditio quā totiēs sine cessatiōe expimur z i hus q añ nos fuerūt id totiens factū legim⁹/vt.s.cōiter paucis exceptis felicitas gñatiōis vni⁹ raro pariat felicitatē subsequētis. Idē magnū cōciliū aqsgrani cōgregauit/i q regula z honest⁹ mod⁹ viuēdi canonicorū z canonicarū cōpilat⁹ est/hic balsamat⁹ z inconsūpt⁹ in ecclīa metēsi ostenditur.

Anno mundi.			vi.m.xxiii.		vi.m.xxxiii.		
Pape.	i.pascalis ā.vii.d.xvii	Romanus.	iii.eugeni⁹. ā.ii.mē.ii	Romanus.	valētin⁹. d.xl.	Romanus.	iiii.gregorius.ā.xvi.
Anno Christi.			dccc.xxiiii.		dccc.xxxiiii.		

Iste paschalis magnā adhibuit diligētiā reliquiis sctōrū z inumera corpora sacra leuauit z honorifice recōdidit: sicut i visiōe sctē cecilie mandatum sibi fuit.

Iste eugenius virpclar⁹ z magne sctitatis fuit z sipliciatis mūdi cōtēptor z sola q xpi sūt sapuit. Hic martyrio coronat⁹ ē p laycos romanos. sepult⁹ ad sctm̄ petrū.

Iste gregorius mortuo valētino q breuiter post electionē e medio sublatus fuit eligitur: et multa bona fecit. viditq tristia tpa ppter varias plagas crescentes i pplo. Hic multorū sctōrū corpa leuās de terra honorifice reposuit i altaria. Eius petitione ludouicus z buigo marchio lombardie sarracenos de italia fugarunt. Moritur tandē post innumerabilia bona opera eodē tpa quo z imperator est sepultus apud sanctum petrum.

Raban⁹ poeta z monach⁹ post abbas fuldē. deinde archiepiscop⁹ maguntie doctor magn⁹ claruit z pl'a scripsit. Et strab⁹ discipul⁹ etiā notabilis i scīa z virtutib⁹ eodē tpe fuit.

Honold⁹ rex danorū circa hec tpe baptisat maguntie cum vxore filiis: cui imperator frisiā dedit. Translatio plimorū facta ē hoc tpe. Sebastian⁹ z Gregori⁹ papa suessionē.

Sctūs marcellinus et petrus de roma in galliaz translati sunt. Et sctūs Vitus in saxoniā. Et sctūs genesius in angliā trāsfertur. Karolus monasteria solēnia tot fūdauit qt in alphabeto lr̄e habentur z cuilibet vna ppōnebat. Scisma octauū erat inter Eugenium z sysiniū propter discordiā eligentiū: sed Eugenius obtinuit: qr pars maior erat cum eo.

¶ Tps cruēta iterū surgunt/cū est debilitas impii. qz mortuo ludouico filii eius mutuo se contriuerūt. Quod audientes sarraceni z saxones z alii occidentales erexerūt se cōtra eos z facta est plaga grauis.
¶ Annona de celo pluit in vasconia frumēto silis/habēs tamē grana breuiora.
¶ Tēpestas maxima oritur in gallis z terremot⁹/z multe ville et dom⁹ celesti igni cremātur/homines z iumēta ictu fulminū exanimant z cū grādine lapides immēsi pōderis cadūt z fragmē glaciei descēdit cui⁹ latitudo. vi. pedū. longitudo. xvi. altitudo duorū fuit/z pestilentia magna sequebatur.

i. lothari⁹. ā. xv

¶ Puella qdā. xii. annoꝝ post sacrā cōionē. vi. mensib⁹ in pane z aqua ieiunauit. deinde p trienniū oīno abstinuit ab omni cibo z potu.
¶ Iste lothari⁹ mortuo patre impiū sumpsit/habuitqꝫ duos fres scꝫ ludouicum z karolū qs nitebat excludere ab hereditate paterna/sꝫ illi cōtra eum hoc bellū mouerūt in q tot ab vtraqꝫ pte ceciderūt q silr non est factum in gente illa. et lothari⁹ fugit. Quidā aūt magnates eos cōposuerūt regna diuidēdo/nec valuerunt resistere aduersariis suis ꝑpter hanc ruinā militū. z ideo vndiqꝫ fines eorū inuaserunt hostes. Sic sic quando vult nimiū fit minimū. Qui huc vsqꝫ alios defenderūt iam seipsos defendere nequeunt. Quid faciet humilis herba deserti/si stare nō valet alta cedrus libani. Omnia faccum consilio/alioqn penitebis post. sed tarde. Nota exēpluꝫ. Tandem lothari⁹ renunciās seculo monach⁹ effectus est/in cui⁹ obitu fuit magna cōcertatio inter angelos z demones sed orantibus monachis demones fugati sunt.

vi. m. xliii.

---

ii. Sergi⁹ an. iii. mē. ii. Romanus.

---

dccxliiii.

¶ Iste sergius vocabat antea os porci. z qz nomen erat inhonestū z tante dignitati inconueniens. iō mutato nomine sergi⁹ vocari elegit. et ab isto in antea oēs ꝑpriū nomē mutauerunt. Sed hoc qbusdā nō placet. sed dicunt q hoc faciūt exēplo christi q aplis nomina imposuit. zc. Silr de patriarchis. Et hec videtur melior rō huius variationis.
¶ Dionysii sancti doctoris libri sunt translati de greco in latinū. quos michael imperator misit ludouico. z. xix. egroti sanati sunt.
¶ Festiuitas oīm sctōꝝ est trāslata ad kal. nouēbris p gregoriū quartuꝫ. et galli z germani inceperūt ipm celebrare hoc tpe. z habet sermo rabani de eodē satis pulcher.
¶ Plaga horribilis sup romā z totā italiaꝫ facta est. nā qdam pfidi christiani miserūt ad soldanū sarracenoꝝ vt cito veniret. Et roma capit z ecclia aplorum stabulū porcorum efficit. sed ludouicus cū gallis z lōbardis totā illam infinitā multitudinē fugauit non sine multa sanguinis effusione christianoꝝ. Et siciliā z apuliam etiam hoc tempore sarraceni vastauerunt. tuscia in solitudinem redacta est.
Gallia pene tota vastat a normanis z frisonibus et aliis circūquaqꝫ concrematis ciuitatibus. zc. hic iteꝝ nota mutabilitatē tēpoꝝ. qz p lōga tpa galli triūphatores in orbe fuerūt hic ꝓsternunt. nec vnqꝫ postea ad ꝓstinā redeunt ptātem z gl'iam. Dñabant enim quondam in italia. hispania. in germania. in saxonia. immo vltra mare.

¶ Sarraceni de affrica venientes iterũ romã inuadũt: et ecclias apostolorum dehonestant spoliãtes vndiqꝫ etc. Redeuntes autẽ cum spoliis submersi sunt in mari.
¶ Duodecim duces bohemorum sunt baptizati pcuratione ludouici fratris lotharii.
¶ Fames magna in germania fuit: ita vt pater filium deuorare vellet.
¶ Maguntia circa hec tpa in magna afflictione fuit p trienniũ. Demon publice apparuit et domos incẽdebat. et sacerdotes lapidauit q aquã bñdictã aspgebãt: et demones fugiunt

Impatores | ii. ludouicus an. xxi

¶ Octaue assumptionis btẽ marie instituunt a leone papa.
¶ Eymũdus rex ãglie vir sctũs martyrizatus ẽ et angliã deuastauit
¶ Magniradus heremita martyrizatur.
¶ Iste ludouicus filius Lotharii fuit a sergio papa i regẽ coronatus. et ad tempus cũ patre regnauit: et post solus. annis. xxi. Hic habuit filium nomine karolũ quẽ diabolus inuasit et vexauit corã pr̃e: quia contra eum cõspirationẽ tractauerat/ eius tpe multa mirabilia contigerunt.
¶ Sancta helena imperatrix transfertur a roma in Franciam.
¶ Gloria laus et honor tibi sit rex. etc. cõponit a quodã epo captiuo in festo palmarum: propter qđ ab impatore dimissus fuit et restitutus. Colonie horribilis tempestas orit et fulmen ecclesiã sancti petri scidit: et tres interfecit homines et sex semiuiuos reliqt: habuit formã draconis. ¶ Radulphus episcopus bituricen. claret sanctitate.

Anno mundi.	vi. m. liii.	vi. m. lxiii.

Pape.	iiii. Leo an. viii. men. iii. di. vi.	Romanus.	iii. Bñdictus annis. ii. men. vi.	i. Nicolaus ãnis. ix. mẽ. ii. die. xx.	Romanus.

Anno christi.	dcccliiii.	dccclxiiii.

¶ Iste leo sanctus fuit in quo et serpentina prudẽtia. et colũbina simplicitas habitauerũt i mõasterio educatus pmo in scientia et sãcta cõuersatiõe tãqꝫ verus mõachus pfecit. Hic factus papa statim reparare studuit ecclias qs sarraceni paulo ãn destruxerãt. Collectam Deus q btm̃ petruz. etc. Deus cuius dextera btm̃ petrum ambulantẽ etc. fecit contra sarracenos. Fuit scripturarũ feruẽtissimus predicator et pscrutator/ orõnibus et vigiliis iugiter intentus sepelit tandẽ post sanctã mortẽ in ecclesia sancti petri/ cuius festũ. xvii. kal. augusti agitur.
¶ Leonina ciuitas iussu Leonis edificatur ad defensionem sancti petri prope romam.

¶ Iste benedictus nomine et re ab oĩbus est beatissimus dictus. Hic statuis vt clerici ordinate incederẽt et honeste Germanus.

¶ Iste nicolaus tãte sanctitatis extitit. vt post magnũ gregorium papam vix vllus in sede romana apparuit illi comparandus. In eius ordinatiõe Ludouicus presens fuit tandem post multa bona morte sanctissima potitus sepelit in ecclesia sancti petri.

¶ Iste iohãnes anglicus cognomine fertur natione maguntinus circa hec tempora dicit fuisse: et erat femina habitu virili: sic in diuina scriptura pfecerat vt par ei non inueniret/ et in papam eligit. Sed post impregnata cum publice in pcessione pergeret/ peperit et moritur. Et hic sextus videtur fuisse papa qui nomẽ sãctitatis sine re habuit vsqꝫ huc et similis sicut alii a deo plagatus fuit/ nec ponitur in cathalogo pontificum. Maguntini aliqui hac de causa nullum alemannum in papam eligi/ quod falsum esse constat.

¶ Sanguis pluit de celo in italia tribus diebus/et locuste innumerabiles galliam deuastant senas habentes alas/sex pedes/duos dentes lapidibus duriores. vt castrorum acies turmatim volantes spacium diurni itineris/quatuor aut quinq; miliaribus extēdētes. tandē vsq; ad mare Britānicum peruenientes/ventorū flatu submerse sunt. sed estu occeani ad littus reiecte/ex putredine sua aerē corruperunt. vñ mortalitas magna et fames preualida subsecuta est/ita vt pene tertia pars hoim ibi consumpta sit. Et sic additur dolor super dolorem gallicis/quia bellis lacessiti iam fame etiam perierunt.

¶ In saxonia villa qdā cū hoibus penitus absorbetur in momento.

ii. karolus. ā. iii. men. ix.

Bulgarorū rex cum gente sua ad xpi fidē cōuertit/q etiā intentū pfecit. vt dimisso regno monachus efficeretur. Filius autem eius apostatauit. quare resūpto regno ipsum cepit. z oclis effossis ipsum icarcerauit z alium substituit ac sacrum habitum reassumpsit.

Wimen rex britonū a sancto maurilio ne interficit dū franciā vastaret.

Caput sancti gregorii. z brachiū sancti leonis ad senoñ. ecclesiam sunt translata per iohannem papam.

¶ Iste karolus dictus est caluus et habuit fratrem qui dicebatur ludouicus/et erat rex germanie qui belluz instituit contra ipsum sed karolus intoxicatus obiit. añ ingressuz hic multa monasteria fundauit.

Synodus cōstātinopoli celebrat q octaua ē i ordine grecorū. z qnta pstātinopolitana. iohānes dyaconus scripsit vitā bti gregorii. i. iiii. libris. z misit iohanni pape opus laudabile.

vi. m. lxxiii.

ii. adrianus. annis. v.	Romanus.	viii. iohēs ā. x. d. ii.

dccclxxiiii.

¶ Iste adrianus excōmunicauit lotharii fratrē imperatoris regem lothoringie propter adulteriuz. sed cū ille romā veniens vt excusaret se et cōicasset indigne cum optimatibus suis oēs infra annum mortui sunt/z rex in via mortuus est cū venisset placentiam.

¶ Iste iohannes vnxit karolum in imperatorē/z iniuriam passus fuit a romanis qz dicto imperatori nō fauebāt/z in custodia positus fuit. ipse formosuz portuneñ. epm eiecit et degradauit/quod fuit occasio mali.

Cirilus vir sanctus pene oim sciētiarū doctor z apls corpus sancti clemētis pape reperit in crisona mari exsiccato/z romā trāstulit z in sua ecclesia reconditur.

Johannes scotus doctissimus in scripturis in Franciā venit et rogatu Ludouici hierarchiā Dionysii de greco transtulit in latinū/z post a discipulis confossis stilis moritur. Et nota q sepius libri sancti Dionysii translati sunt.

Charitas valde refriguit circa hec tpa in omni statu/z iniqtas plus solito cepit abundare/iam eñ gladius z hereses ex magna pte cessarūt. sed ambitio z auaricie/z cetera vicia frena laxantes amplius q̄ ille heresum psecutiones xpianā fidem psequebantur.

Normania cōuertitur tertia generatione. post hec Robertus nascitur q apuliā calabriam siciliā acquisiuit/venetosq;. Et alexium imperatorē grecorū superauit.

¶ Ungari gens inculta oritur. Exit a sicilia et a pincernatis propulsa in panoniam venit. ibique manens expellit incolas. Carnes crudas comederunt et humanum sanguinem biberunt sicut phalangi. hii postea romam et alia bona ecclesie per longum tempus inuaserunt. sicut olim gothi. et sic continuatur tribulatio. Flandria efficitur comitatus et balduinus primus comes ibidem fuit. Gallia autem fuit nimis vastata ante fedus rollonis: quia germani videntes coloniam treuerim exustas. etc. iunxerunt se francis. et sic rollo dux normanorum baptisatur accipiens gylam filiam regis in vxorem confirmata sibi regione normanie.

Imperatores | iii. karolus an. xii.

Sonderoldus episcopus maguncie a normanis martyrisatus est.

Iste karolus dictus est grossus siue iunior qui galliam et germaniam pacifice possidens a iohanne papa in imperatorem coronatur. Tandem post gloriosam victoriam normanos ad fidem perduxit: quia iam francis resistere non valuerunt et iiii. annis super francos regnauit. et factus inutilis abiicitur.

Sanctus martinus translatus fuit de Turone antissiodorum et curauit leprosum: deinde reportatus curauit paraliticum et cecum contra voluntatem eorum. et frutecta regionis vestita sunt foliis supnaturaliter. etc. Vide pulchram hystoriam in legenda eius.

Anno mundi. vi.m.lxxxiiii. vi.m.xciiii.

Pape. ii. martinus an. i. m. iii. | iii. adrianus an. i. m. iii | v. stephanus an. vi. d. ix. | Romanus. | formosus an. v. m. vi.

Anno Christi. dccclxxxiiii. dcccxciiii.

Iste martinus parum prefuit sicut et adrianus. Et iste adrianus statuit vt imperator nullo modo se intromittat de summi pontificis electione. sed apparet quod hec constitutio parum obtinuit immo leo octauus directe contrarium statuit postea: et forte pro varietate temporum sic oportuit statuta huiusmodi variari. vt patet extra de electione. Non dz. Corpus sancti calixti transfert in franciam.

Huius stephani tempore corpus sancti martini translatum fuit propter timorem normanorum. Et nota quod libri satis discordant de tempore horum pontificum cum linea imperatorum. Et forte hoc factum fuit propter scandalosas contentiones et intrusiones que in vtroque statu fiebant et cetera. sed non est vis. Sufficit enim nobis debita tempora distinguere: et ea que digna sunt memorie commendare.

Iste formosus fuit primus episcopus portuensis et a iohanne propter inobedientiam priuatus erat et degradatus vsque ad laicalem statum. sed per martinum restitutus est. et contra iuramentum non solum romam venit sed etiam papatum suscepit: propter quod facta est altercatio magna.

Scisma nonum ecclesie et scandalosissimum fuit secundum quosdam inter formosum et sergium. Nam sergius a formoso reprobatus a papatu fugit in franciam. et tandem papa factus reuertitur romam secrete et xpoferum cepit. et formosi corpus effosum dehonestauit. Fuit etiam in scismate isto aliud minus et breuissimum inter leonem et xpoferum predictum. Nam christoferus per vim rapuit papatum leone incarcerato. sed statim etiam ipse per sergium captus est tanquam inuasor. Aliqui enim dicunt quod monachus effectus sit. et multiplicata sunt mala super clerum et totam ecclesiam.

¶ Cluniacensium ordo patrum quasi stella matutina in medio nebulose tempestatis huius z scandalose in magna humilitate z feruore rutilare cepit. atq3 proficere per Odonē monachū virū sanctū ac ceteros cōplures eque perfectos. Hii p̄mi ordines sanctissimi patris benedicti: q̄ iam in plerisq3 locis cecidit reformatores extiterūt. Et nota q̄ diuitie fuerūt sepius causa casus huius ordinis sacri: z paupertas reformationis.

arnulphus an. xii.

¶ Iste arnulphus plene compescuit Normanos: qui iam vltra. xi. annos Galliam vastarunt. Tādem a medicis desperatus mirabili infirmitate ita vt a pediculis cōsummaretur defecit z mortuus est.

¶ Heu heu dn̄e deus quomodo obscuratū est aurum: mutatus est color optimus/ qualia cōtigisse circa hec tp̄a etiā in sctā sede apostolica quā vsq3 huc tanto zelo custodisti legim⁹ scādala. Quales cōtentiones z emulationes/ secte/ inuidie/ ambitiones/ itrusiones/ persecutiones. O tēp⁹ pessimū in quo defecit sctūs z diminute sūt veritates a filiis hoim. Verūtamen post hec tēpora fuerūt multi sancti pape. sed non sic continue z in tanto numero sicut in precedentibus. Eya quis cōuentus q̄ congregatio/ quis homo iam securus erit/ si sic defecit sanctitas primitiua.

vi.m.ciii.

v. bonifa. d. xv | vi. Stephan⁹ annis. i. men. iii | i. Roman⁹ mē. iii. d. xx | ii. Theodorus. di. xx. | ix. iohā. ā. ii. die. xv. | iiii. bn̄dict⁹ an. iii. m̄. ii.

dcccciiii.

¶ Isti octo pontifices successiue sequentes breui tempore sederunt. Nescio aliquid notabile de ipsis dicere: quia non nisi scandalosa de ipsis repperi propter inauditaz in sancta sede apostolica contentionem vnus contra alium z simul contra se mutuo. Nam stephanus confirmans facta Johannis octaui Formosum dampnauit/ z eius facta irrita decreuit/ z corpus eius mortuum dehonestauit: digitis duobus abscisis manum in Tyberim proiici mādauit/ omnino ingratus contumeliam pro gratia reddens quia Formosus ipsum antea episcopum anagnie fecit. Sed breve tempus finem imposuit negocio Rursus Theodor⁹ post hec omnes actus stephani reprobans facta Formosi approbauit. similiter z Johannes. ix sequens in concilio Rauenne coram. lxxiiii. episcopis dānauit facta stephani/ z Formosum. confirmauit. Sergius autem directe contrarium sensit: et Formosum dānauit.

¶ Eodem in tp̄e romanū imperiuz cepit esse diuisum. nā quidaz in alemania vt imperabāt quidā vero in italia/ vt patet de berēgario. vide antho. flo. p̄te. ii. ti. xvi. ca. ii. §. ix. x. xi. z forte tūc fuit vna pars effect⁹ reliquiarū illi⁹ magne statue quā somniando preuiderat nabuchodonosor. danielis. ii. et sequitur regnū romanorū pro parte erit solidū/ z p̄ parte diuisum. cōmiscentur quidem humano semine/ sed non aderebūt sibi. zc. Per hec tp̄a francorum regnum vndiq3 magnis detrimentis afflictū fuit. quod equidē in toti⁹ xp̄ianitatis detrimētū versū est. Nam ea q̄ tot per secula tātis sudorib⁹ tanto/ ere ac tāto sanguine per francoꝝ reges christianitati dudū parta fuerant. Heu prochdolor nonnullis dormitantib⁹ pedetentim nūc vsq3 euanuerūt/ iam in ruinā descenderūt. heu prochdolor/ quot regnat/ quot pro=

uincias/quot insulas ꝛ claras vrbes ab eo tūc infelix thurcus a christianoꝝ manibꝰ miserabiliter extorsit. o vbi nūc illa cōstantinopolitana vrbs potentissima q̄ alter paradisꝰ terrestris olim dicebat. O vbinā illa pii secūdi aurea secula in quibꝰ tanto ere tantisqꝫ epistolis ad reges christianos directis illā ab vnguibus xp̄i inimicis eripere conatus est. O vbi nūc illa felix rhodoꝝ insula. illud ꝓmontorium aduersus hostes christi validissimū/ paui dissimū. Nōne hec oīa multis dormitantibꝰ a christianoꝝ manibꝰ ceciderūt euanuerūt. heu infelix loliū ꝛ steriles dominarunt aduene. O bone iesu qualis retributio in illo tremendo iudicio erit Julio.ii. leoni.x. ꝛ anglis cū eoꝝ fautoribꝰ qui nouissime frācoꝝ reges scꝫ ludouicū.xii. ꝛ frāciscū.i. a recuperatiōe terre sancte impedire nō cruhuerūt. heu proch dolor. at.at. O infelix obstaculū per quod illa indita rhodoꝝ insula nūc nūc miserrime capta est.

¶ Comitatus blesensis oritur ex nobili stirpe normanorum. Gelo primus.

Impatores.

iii. ludouicꝰ. ā. vi

¶ Iste ludouicus non habuit papalē b̄ndictionē ꝓpter insolētias eoꝝ qui in italia dn̄abant ꝛ berēgarium conabat expellere. sed cum pro ipso regnare cepisset verone capitur ꝛ execatur ꝛ berēgarius restituitur.

cōradꝰ vt hugo an. vii.

¶ Iste cōradus filiꝰ ludouici inter īpatores nō cōputat/ qꝛ nō regnauit in italia sꝫ in almania tm̄. Et hugo qꝛ in italia tantum.

Anno mundi. vi.m.cxiii.

v. Leo. die. xl.	i. Christoferus mē. vii.	Romanus.	iii. Sergiꝰ. ā. vii. m̄. iiii. d. xv.	Romanus.	ii. Anastasius. annis. ii men. ii.	Laudo. mē. v. die. xxi.	Romanus.

Anno christi. dcccc xvii.

¶ Iste sergius cum romā redijsset auxilio Frācoꝝ christoferū cepit/ ꝛ sedit ꝓ eo. ꝛ in vltionē sue repulse corpus Formosi extraxit de sepulchro/ ꝛ indutū sacerdotalit̄ in pontificali sede decollari fecit/ ꝛ in tyberim ꝓici. piscatores aūt in ecclesiā ipm importauerūt sacris imaginibus se inclinātibus et eū salutantibꝰ venerabiliter cunctis videntibus q̄ aderāt. Omnia insuper que ipse Formosus fecerat irrita decreuit.

¶ Isti anastasius ꝛ Laudo parum prefuerunt.

¶ Monstrum hēbēs caput caninū ꝛ cetera membra sicut homo presentat Ludouico/ ꝛ bene potuit mōstruosum statim significare huius tp̄is/ vbi homines sine capite quasi canes latrādo hinc inde vacillabant.

¶ Odo vir sctūs p̄mus abbas Cluniacēn. feruorē monasticum in monasterijs resuscitauit/ ꝛ plura scripsit. Dyalogum beati gregorij ipso annuente coartauit sub vno volumine. hic pater multorum monachorum fuit.

¶ Elphredus rex anglie vir totus virtuosus. viii. horis in orando legendo ꝛ scribēdo expēdit. viii. in negocijs regni. viii. in cura corporis redditus etiam optime dispensauit.

¶ Stephanus episcopꝰ leodieñ. claret sanctitate ꝛ sciētia. Fecit hystoriam sancti lamberti cum notis ꝛ alias plures. scꝫ de trinitate ꝛ inuentione sancti stephani.

¶ Ungari incipiūt romā ꝛ cetera mēbra ecclīe vastare. Et totā rusciā destruūt interfectis marib⁹ ꝛ feminis oīa spolia secum portātes. Taxis eoꝝ rex fuit/ q. x. modios nūmoꝝ re cepit a berēgario. ꝛ post singulis annis. redeūtes fines romanoꝝ inuadere solebant per mul ta tpa. causa hui⁹ mali fuit in gratitudo romanoꝝ. qꝛ pdictū marchionē expulerunt. ꝛ ideo vlt⁹ fuit hoc modo vocādo barbaros. sicut narses olim fecit tpe iustini scdi. postea interfectus est.

¶ Sarraceni q dominabantur circa hec tempora in ytalia deuicti sunt a iohanne papa ꝛ marchione alberico.

ii. Berēgarius an. viii.

¶ Sanctus vuilbert⁹ q cenobiuꝫ gemelaceñ. fundauit. claret in lothoringia.

¶ De isto berēgario nō est cōsonātia in libris qñ regnauerit. Quidā dicunt post berengariū pmū. Alii post Hugonē. sed nō est curandum. tēpora ista satis confusa fuerunt/ qꝛ qui plus potuit plus fecit.

¶ Fons sanguinis fluxit ianue signi ficans cladem statim sequentem per sarracenos qui eam ceperunt. ꝛ occisis cunctis spoliarunt.

Henric⁹ an. xviii

¶ Iste henric⁹ dux saxonū fuit. ꝛ tot⁹ inclitus. nec ipe inter impatores cōputat/ qꝛ tātū in almania regnauit. Ipse habuit vxorē sanctissimā nomine mathildē: ex qua habuit duos filios Ottonē et henricū. ꝛ otto successit ei in imperio/ ꝛ henric⁹ in almania habuit plures terras. Tertiū filiū brunonē q etiam sctūs fuit. xiii. annis archieps Coloniēñ. ꝛ vir magne pfectiōis. Qui etiā monasterium sancti panthaleonis fundauit.

vi. m. c. xxiiii. — vi. m. c. xxiiii.

x. iohannes an. xiii. mē. ii. die. iii.	Romanus.	vi. leo m vi. d. xv	Romanus.	vii. stephan⁹ an. ii. men. i. die. ii.	Romanus.	xi. iohā. a. iiii. m. x. d xv.	Romanus.
vii. leo. a. iii. m. v. d. x.	Romanus.						

dcccc. xxiiii. — dcccc. xxiiii.

¶ Iste iohānes fuit fili⁹ sergii pape tā carne q morib⁹. Etiā rapuit presulatū ꝛ tandē miserabilit occidit a militib⁹ Guidonis/ posito puluinari sup os ei⁹ dū in carcere teneretur. Post eū qdā ali⁹. ¶ Iohānes intrusus fuit sed statim eiect⁹ est/ ꝛ ideo nō ponit in cathalogo sūmoꝝ pōtificū. ¶ Adamarus vir sctūs successor scti odonis abbatis cluniacē. ¶ Theodardus abbas sācti helye claret sanctitate. ¶ Dunstanus episcop⁹ cātuarieñ. sanctus plura monasteria fūdauit/ ꝛ didicit in die mortis ab angelo. O rex gētiū dñator oīm. ꝛ vidit beatā vginē Mariā. ¶ Bohemia cōuertitur ad fidē xpi. ꝛ in praga ecclīa cathedralis erigit. ¶ Regino abbas pruniēñ. cronicam scripsit eleganter.

¶ Spitineus dux bohemie ad fidē cōuersus est vir vtiq fidelissim⁹. Bolesta⁹ fili⁹ ei⁹ sed pversus q postea fratrē ei⁹ sanctū Uuenceslaum occidit. s. anno pmo Ottonis. i. ꝛ ob hoc cū ottone cum tota bohemia supatus fuit ꝛ vastatus per annos. xiiii.

¶ Almania circa hec tpa plus solito cepit insignes habere psonas in vtroq statu et sexu. domosq ei⁹ pncipales. s. saxonie/ bauarie/ austrie/ hassie. ꝛ ceteras fidei lumen valde illustrauit. sed in sapiētia et pbitate plures claruerunt gloriose. ꝛ nominati sūt in orbe. Sic sic dū vna gēs cecidit altera succreuit. vt nō glorietur omnis caro nisi in patre luminū: a quo ē omne bonum optimum ꝛ oē donum pfectum. ipse est q olim ad samuelē loqbatur. Ego glorifico glificantes me: ꝛ q me contēnunt erunt ignobiles.

¶ Dani idolatriã postponũt. Usq3 ad hec eñ tpa xpm colẽdo etiã idolis sacrificabant dicẽtes q dii essent antiquiores z potẽtiores eo. Sed cleric⁹ quidã .s. ansgari⁹ cõtradicẽs. ignitũ ferrũ portauit illesus. z sic fuerunt plene informati. ¶ Elthescan⁹ rex anglie vir mire deuotionis floruit ex matre humilis natiõis .s. filia pastoris q vidit ex se pdire lunã q totam angliã illustrabat. qd factũ est. qr iste rex tãtã habuit deuotionẽ ad diuinũ cultũ vt nullũ monasteriũ dimitteret indotatũ. Heresis antropomorfitarũ in italia repullulat. sed Ratherius eps z ceteri extirpabant eam.

Imperatores. ii. berẽgari⁹. an. vii ¶ Iste berẽgari⁹ imperauit in italia cui⁹ tpe fuit magnũ scisma. z henricus morit z Otto in almania cepit regnare. iii. lotharius. an. ii

¶ Karolus rex francorum a comite Heriberto exulatur z martyrisat Peronam. ¶ Iste lotharius moriens quãdo Otto regnauit in almania reliqt vxorẽ nomine Hauildam q postea eidem ottoni nupsit.

¶ Sancta malthildis regina vxor Henrici claret sctitate. z supramodũ humilis z misericors q totã stirpẽ saxonũ sua nobilitauit vtute. hec post obitũ viri diu in viduitate pmansit. z monasteria z hospitalia plura fundauit. in aduersis patientissima. in orõibus ita peruigil vt totũ psalteriũ ante matutinas exsoluere solita fuerit. Tandẽ spũ pphetie mortem pdicẽs migrauit ad xpm sctãm sobolẽ relinquẽs in cõsolationẽ totius ecclesie.

Anno mundi. vi. m. cxliii. vi. m. cliii.

Pape. viii. stephã. an. iii. m. iiii die. xv. Germanus iii. martin⁹ an. iii. men. vi. die. xiiii Romanus. ii. agapit⁹ ã. viii. m. vi di. x. xii. ioh. ã. vii. d. x Romanus. v. bñdict⁹ m. ii. d. v Tusc⁹

Anno christi. dccccxliiii. dcccliiii.

¶ Iste stephanus a quibusdã romanis mutilatus fuit.

¶ Isti⁹ agapiti tpe sctũs odo pm⁹ abbas cluniacẽ. in dño obdormiuit.

¶ Iste iohãnes vẽator fuit z tot⁹ lubricus/feminas publice tenebat. quapropt deposit⁹ fuit p ottonẽ sed nõ curauit. Tãdem cũ vxore cuiusdã se oblectans a diabolo in tpe pcutit. z sine pnia subito morit. Eya de⁹ eterne q dispares sunt illi priorib⁹. O abyss⁹ iudiciorũ dei. qs inuestigabit ea. nec fuit iste elect⁹ s3 p prem suuz intrusus qsi diues erat.

¶ Iste bñdictus a romanis eligit cõtra leonẽ z ab ottone deponitur/ z i exiliu3 apd saxones missus est malum pncipium raro habet bonũ finem. Time eruditus piculo alterius Sanctitas papas dimisit z ad impatores accessit hoc tempore. sicut clare apparet.

¶ Scisma. x. ecclie fuit inter iohãnẽ. xii. z Leonẽ octauũ. qr iohãnes cum male intrasset z peius vixisset deposit⁹ fuit. et Leo subrogat⁹ obtinuit auxilio imperatoris l3 bis fugatus fuisset.

¶ Maiolus vir sctũs q fuit. iii. abbas cluniacẽ. eximii feruoris z abstinentie/ z reparator monastice discipline claret. ¶ Uuenzeslaus princeps bohemie de bono patre melior filius martyrisat ab iniq fratre suo. iste vir sctũs fuit humillim⁹ z misericordissimus.

¶ Bruno archieps colonieñ. vir sctũs frater Ottonis q claret i almania vtrũq3 gladiũ strẽnue gubernãdo. z sancti Panthaleonis monasteriũ fundauit in Colonia. z episcopo ducatum contulit. reliquiisq3 pluribus ornauit.

Imperium transfert ad almanos. Illi enim secundum nomen ipsorum interpretationem dicunt quasi omnes viri in armis utique strenuissimi: catholice fidei feruentissimi defensores. Al enim lingua eorum omnes. et man vir sonat: inde almani. i. omnes viri. Nec potest infelix homo informari ut illum scopulum declinet in quo tot iam vidit etiam potentes periclitatos.

Monstrum in italia mulier habens duo capita et cetera membra usque ad umbilicum una comedente vel dormiente. alia quicque neutrum faciebat. diu vixerunt: et pariter tandem obierunt.

iiii. beregari⁹. a. x.

Eduinus rex anglie qui omnes monachos expulit a regno. et sanctum dunstanum in flandria trusit: et tamen eiusdem sancti meritis ab inferis liberatur.

i. otto. a. xii

Etgarus rex anglie pene omni anno monasterium fundauerat.

Iste berengari⁹ magna tyrannide premebat italiam. quare dominus papa et alii romani vocauerunt ottonem ut liberaret eos: quod et factum est. Et capto per vim beregario bis exulauit eum et relictam sibi lotharii vxorem accepit quam tyrann⁹ incarcerauit.

Iste otto primus erat imperator almanus totus victoriosus velut alter karol⁹ ecclesie dei defensor sollicit⁹ et promotor singularis ob quod meruit dignitatem imperialem multos infideles conuertit. Benedictum papam inuasorem ecclesie duxit secum ad saxoniam. ibique moritur in exilio. Omnib⁹ tandem pacatis obiit plen⁹ bonis operib⁹ diuitiis et gloria ditissim⁹: et ple digna sepult⁹ magdeburg in ecclesia sancti mauricii quam preciose fundauit.

vi. m. c. lxiii.

vi. m. c. lxxiii.

viii. leo a. i. m. iiii.

xiii iohes a. vii. m. xi di. v.

vi. bndict⁹ an. i. m. vi.

bon⁹ vel don⁹ an. i. m. vi.

vi. bonifaci⁹ m. vi. d. x.

dcccclxiiii.

dcccclxxiiii.

Iste leo communi voto eligitur deposito iohanne. hic statuit quod nullus papa fieret sine consensu imperatoris propter maliciam romanorum qui suos intrudebant. hic omnes donationes factas ecclesie a iustiniano et karolo et aliis ottoni concessit et suis successorib⁹ ut italiam ab inuasoribus defenderet.

Iste iohannes grauem iniuriam passus fuit a Romanis captus et exul factus/ sed otto durissime hanc protulit nobilibus occisis: et quibusdam in exilium missis. Nota quod hic occiduntur sicut in primitiua ecclesia sed non fiunt martyres ut isti par pena sed dispar causa.

Iste bndict⁹ capt⁹ fuit et in castro sancti angeli strangulatus: et iste bonus qui alio nomine donus parum sedit.

Iste bonifac⁹ per romanos strangulato bndicto in papam eligitur. et depredata ecclesia fugit in constantinopolim. post reuersus iohanni diacono cardinali oculos eruit. et ipse deinde subito extinctus est.

Sanct⁹ odo eps catuariensis. et sanct⁹ bruno coloniensis. transferunt corpora sanctorum Elisii/ patrocli priuati Gregorii cum baculo sancti petri de roma ad coloniam.

Osualdus reuerend⁹ vingornie eps post eboraci archieps ramesie monasterium fundauit.

Athelnoldus reuerendus eps vintoniensis. multa fecit.

Ecclesia magdeburgensis gloriose extruitur et dotatur per ottonem primum. Et archieps eius fit primas almanie. Et nota quod tempore ottonis tertii fuit in ea quidam archieps nomine vdo qui per beatam virginem promot⁹ fuit sed post propter malam vitam horribiliter damnatus est. vdo. Cessa de ludo/ quia lusisti satis vdo.

¶ Ungaria incipit hoc tpe ad fidem couerti vbi pmo pdicauit vir dei adelbert⁹ eps pragen. Adelbertus claruit vir sctus natioe bohem⁹/ z pm⁹ eps pragen. reuelante deo panoniam veniens sctm stephanu .s. rege vngaru cu multis baptisauit. deinde polonos in fide cofirmauit. tande pruthenis in inferiori almanie regione, ppe mare comorátib⁹ pdicas/ ibi martyrio coronat⁹ est. Stephan⁹ pmus rex vngarie xpianus vir sctus fuit/ z fit gra magna in populo barbaro z idolatrie cultui hucusq3 dedito.

Annona pluit de celo/ et pisciculi paruit in albania.

Karolina stirps eiicitur de regno francie/ z comes Parisiensis arripuit regnum circa hec tempora.

Imperatores

ii. otto. á. ix

iii. otto. á. xviii.

¶ Iste otto fuit fili⁹ ottonis pmi per oia fidelis et strenuus defensor ecclesie plura bella cotra ifideles habuit. sed in vltimo pene totum exercitum amisit in calabria. Ipse tamé du tota mente sctm petruz inuocasset mirabiliter liberat⁹ fuit. ipe huit filiá ipatoris costátinopolitani de ságuine romanoz i vxoré et fuit coronat⁹ a bndicto septio. morit rome in ecclia sancti petri honorifice sepultus.

Iste otto per omnia imperii noie dignus iuxta paternaz pbitaté. Fidelissim⁹ ecclie fuit. multa bella pspere gessit. deo z sctis deuotus extitit reliquiis sctoru maximam reuerentiá exhibuit. zc. Tandé post multos labores rome vitam finiuit.

Pape. Anno mundi. vi.m.clxxxi. vi.m.cxcii.

viii. bndict⁹ an. x. m. vi. | xiiii. iohá nes m. iiii | xv ioha m. iiii. | xvi. iohes á. x. m. x. d vii. | Scisma | v greg. á ii. m. vi. | xvii iohá nes m. vi

Anno Christi. dcccclxxxiiii. dccccxciiii.

¶ Iste bndict⁹ coronauit ottoné ii. z fecit capi plures romanoz/ cogregauit etiá cocilium remese 9 regé frácie vbi gilbert⁹ nigromáticus deponit z rudolfus restituit i gradu pstinu.

Horu primus i castro sancti angeli fame affli ct⁹ p. iiii. mêses defecit z morit/ et alt paru supuixit.

¶ Iste iohánes fuit in armis eruditus/ z ples libros copofuit. huic crescéti⁹ pnci⁹ itm afflixit q vrbe exiuerit/ z p impatore nucios mitteret qd audiétes romani ipz reuocát/ z vsq3 ad terrá pstrati veniá petut iaz em aliqt ánis expti fuerut ludu almanoru. Talis coditio hoim nolle obedire/ nisi cu no pot resistere. Tandé pace facta rome mortu⁹ est.

¶ Iste gregorius fact⁹ fuit papa ad istátiá impatoris ottonis tertii vir venerabil et ipsi⁹ ottonis coságuine⁹ dict⁹ fuerat átea bruno/ z cu paru sedisset. z iá ipator ab vrbe recessisset placétin⁹ itrudit a crescentio cosule ppt pecuniá/ z iohes. xvii. vocat/ et factu est scisma dieb⁹ paucis. Nam imperator reuersus crescentiu cepit z capite trucauit. Johanné aut antipá exoculari z ceteris membris mutilari fecit nichil cu iuuátib⁹ ducatis suis/ qz em fecit qd no debuit passus est qd meruit. Et nota q iste gregori⁹ cu ottone pdicto ordinauit electores impii in almania qui deinceps pmanserut vsq3 nunc. nec potuerut franci aut alii infringere.

Comitatus sabaudie inclitissimus oritur ex nobilissimo duci saxonie sanguine qui etiam hoc tempore iperium tenebant. Ubi primu Heroldus vir in armis strenuus/ multis tyrannis expulsis dominari cepit.

¶ Electores imperii post Ottonē tertiū īstituti fuerūt/ nō ꝓpter aliquā culpā saxonū. sʒ ad precauēdū pericula futura/ hii sunt septeʒ ꝑncipes in almania potētissimi. Primi tres spirituales. s. archiepi Magūtiñ. Treuereñ. Colonieñ. Et tres seculares. s. Palatin⁹ qui est comes rheni. Marchio brandeburgeñ. Dux saxonū. Rex bohemorum est mediator. ꝛc. Unde habentur ꝟsus inspeculo vincentii.

¶ Maguntineñ. treueris coloniensis.
Quilibet imperii sit cancellarius horum.
¶ Et palatin⁹ dapifer dux portitor ensis.
¶ Marchio prepositus camere. pincerna Bohemus.
Hii statuūt dominum cunctis per secula summum.

Uerū quidā dicūt hac occasione aquila multas pennas amisit: ꝛ fune totaliter nudabit.

i. henric⁹ annis. xx

¶ Gila virgo prudentissima soror henrici imperatoris. post nupsit sctō stephano regi vngarie/ ꝛ multū iuuit ad plenā cōuersionē vngarie.

Heribertus archieps coloneñ. vir sanct⁹ clarus habetur.

¶ Iste henric⁹ vir sanct⁹ fuit dux bauarie ꝛ cōcorditer electus ꝓpter legalem ꝛ sāctam famā quam habuit/ habuit sororē eque virtuosam quam sancto stephano regi vngarorum dedit. ꝛ totam vngariā ad plenam fideʒ ꝑduxit. Uxor eius fuit sancta kunegūdis/ cum qua in ꝟginitate ꝑmanens celibē vitam duxit. Plura bella tam inalmania ꝙ̄ in italia cōtra rebelles iuste ꝛ prospere confecit/ ecclesias ꝙ̄plurimas ꝛ monasteria fundauit et magnifice dotauit. Tandem beato fine quieuit. sepult⁹ in ecclesia bābergensi quā fundauit et cathedralē fecit fieri/ miraculis choruscans In vita sancti laurentii exemplum ponitur de ipso ꝛ vxore.

vi. m. cciiii.

ii. Siluester annis. iiii. mē. i. d. viii — gallicus.

xviii. iohēs m̄. v. d. xxvi.

xix. iohānes an. v — Romanus.

M. iiii.

¶ Iste siluester factus est papa auxilio diaboli cui omagiuʒ fecit/ vt cuncta ei ad votum succederent/ dictus fuit gilbertus ꝛ grām regis francie inimicus sibi ꝑcurauit. vñ fact⁹ ē archieps remensis/ tñ electus statim fuit per conciliū iubēte benedicto septimo. Deinde grām imꝑatoris acquisiuit/ ꝛ fit eps Rauenne. post papa/ sed finē solitum cito habuit/ vt puta qui spem suaʒ fallacibus demonibus cōmisit. Sperat tñ de eius saluatione propter certa indicia sepulchri ipsius ꝛ penitentiā quā in fine fecit grauissimā/ mēbris abscisis ꝛ auibus datis.

¶ Isti duo iohānes post se mutuo sederunt et primus parum prefuit/ alter annis quinqꝫ. sepulti apud sanctū petrum.

Aldelboldus eps traiectēsis hoc tpe clar⁹ habet. Fulbert⁹ eps carnotēsis sit.
Elphegus eps canturieñ. qui post martyrisat a Danis.
Odilo vir sanct⁹ cluniaceñ. successor sācti maioli. hic diē animarū instituit post festum Omniū sanctoꝝ tpe iohānis. xviii. quod postea ꝑ totam eccliam approbatum est.
Medericus abbas educñ. vir clarus habetur.
Gerardus eps cameraceñ. martyrisat ab vngaris ligat⁹ sup bigā de monte currit.
Herigerus abbas lobieñ. Et albo abbas floriaceñ. ꝛ plures alii.
Translatio gloriosa sctōꝝ martyꝝ Condoaldi. Adriani Amancii facta sunt gādaui hoc tempore.

Hierl'm iterū capit a sarracenis pmittente deo/et gloriosum sepulchrum domini ab infidelib⁹ possidet. Et iudei multis in locis metuentes baptisantur.

Luna in sanguinē versa appuit ⁊ terremotus magnus / faccula ardens et fulgur instar turris cecidit cum maximo splendore. Sequitur fames valida. In lothoringia fonticulus aque in sanguinem versus est. ⁊ multa signa circa hec tpa contigerunt. Mortalitas fuit maxima pene per totum orbē/ vt sepelientiū tedio adhuc viui spm̄ trahētes obruebant cū mortuis. Siccitas magna et ardor sequitur: Symeon vir sanctus syracēsis monach⁹ claret treueris. Gnoto eps leodiēsis spū sapiētie ⁊ sciētie claruit.

Imperatores.

Chorisantes qdā fuerūt circa hec tpa q p totū annū saltabāt ppter pctm̄ insolentie. ⁊ in vigilia natiuitatis xpi in cimiterio quodā chorisando impediebāt quēdam sacerdotē in pma missa quā deuote faciebat: sed q2 nolebāt cessare maledixit eos cum imprecatione dicens. Utinā sic p annū saltaretis. Et factū est. Fuerūt tādem a btō bereberto absoluti ⁊ quidā eorꝫ valde penituerūt/ ita vt sancti effecti fuerūt ⁊ miraculis claruerūt. Scdm quosdam contigit in villa saxonie in ecclia sancti magni ⁊ filia sacerdotis cuiusdā suulsis brachiis saltauit. Fuerunt aūt numero. xix. quarū tres femine erāt oēs breuiter obierunt.

Sctā kunegūdis vxor hērici imperatoris ⁊ vgo ppetua claret ptibus bonis/ postea monasteriū ingressa/ obiit miraculis choruscās. Henric⁹ rex vngarie virgo cum sponsa sua obiit miraculis choruscando. fuitq3 filius sancti stephani regis.

vi.m.ccxiii.		Anno mundi.			vi.m.ccxxiii.
Pape.	iiii. Sergi⁹ an.ii.m.vii	Tusculanus.	viii. bndict⁹ an.xi.mē.xi di.xxi.	Romanus.	xx. Johānes annis.ix.
m.xiiii.		Anno christi.			m.xxiiii.

Iste sergius fuit sācte vite et exēplaris cōuersationis. sepult⁹ in ecclesia sancti petri.

Iste bndict⁹ habuit scisma maximum. q2 electus fuit. ⁊ quidā alter subrogatus. Hūc post mortem vidit quidam eps in miserabili spē dicentē se grauit affligi. ⁊ q nichilominus speret de mia dei. ⁊ nichil sibi pdesse qd p se factum esset q2 de rapinis fuit. misitq3 eū ad iohānē papam. vt de tali theca summā pecunie acciperet ⁊ pauperib⁹ daret. quod ipse fideliter implēs epatui cessit a timore pcussus sibi puidens in futurū monasteriū intrauit.

Iste iohannes habuit bellū cū rōanis.

Scisma. xiii. ecclie inter benedictū octauū et quēdam alium intrusum sed post benedict⁹ obtinuit. eiecto iterum intruso.

Robertus rex frācie cōposuit sequētiā. Sācti sps assit no. ⁊c. ⁊ respōsoria O iuda ⁊ hierl'3. ⁊c. Corneli⁹ cēturio ⁊c. cū notis ⁊ alleluia. Eripe me. ⁊c. ipse fuit vir misericordiarum.

Roger⁹ eps beluacē. tot⁹ īclit⁹ claret

Durand⁹ episcop⁹ leodiē. obscuro genere natus.

Albert⁹ sanctus eps merēn.

Capan⁹ doctor insignis ⁊ deuot⁹ maximusq3 astronom⁹ claret. hic inuenit errorē pmū i calculatōne ptolomei q ad mediū motū lune. vcz q in.ii.m.dx. ānis lūarib⁹ deficit vna dies. ⁊ in qbusdā aliis simil'r. Excusat autē tm̄ virū q hoc non puenerit ex defectū ingenii. sed ob penuriā tpis maxie q ad motū octaue spere. ad quē lōgū temp⁹ requiritur. Eius theorica ⁊ cōpotus sunt optima.

Elbertus abbas gemelatensis.

¶ Tempus effeminatũ icepit circa ãnos dñi. M. in q̃ fides xp̃iana valde cepit deficere ⁊ declinare a p̃stina virilitate/ vt p₃ in pphetia sctẽ hildegardis. Et ĩ multis regiõib⁹ xp̃ianitatis/ nec sacramẽta nec eccl'iastici rit⁹ seruabãt auguriis ⁊ maleficiis intendẽtes. Et erat sacerdos sicut ppl's. S₃ misericors dñs contra hec mala iterũ plẽs aplicos viros suscitauit q̃ hanc ariditatẽ bonis exẽplis ⁊ p̃dicatiõib⁹ irrigarent dño coopãte et sermonẽ cõfirmãte sequẽtib⁹ signis/ et multi ordies mario feruore succreuerũt vt p̃iculosu₃ tp̃s illustrarẽt de q̃bus post cõsequẽter fit mẽtio. Et q₂ iã sepe hmõi reformatiões facte fuerũt p̃ter spẽ. ⁊ sequẽtib⁹ future sunt. iõ fatuum est determiare q̃ antip̃s tunc vel tũc veniet propter maliciã tp̃is qđ pleriq₃ attẽtauerunt q̃s oẽs fefellit sua opinio euangelica dei sit sanxio/ ⁊ ipsa tp̃is reprobauit experientia.

i. cõradº. annis. xx.

¶ Horum errorum immensus numerus.

¶ Iste cõradus fuit dux de frãconia q̃ est pars almanie. Hic mltas leges edidit ⁊ pacẽ districtissie seruare sub pena capitis iussit/ sed comes lupoldus accusat⁹ de terra sua fugit/ cupiẽs magis rusticane viuere q̃ solẽniter mori/ cui⁹ tñ fili⁹ mirabil'r ad impiũ p̃uenit nutu diuino cõtra voluntatẽ cõradi accepta filia eius in vxorem.

Egelmotus archieps cãtuariensis misit brachiũ sancti Augustini in angliã. Eius ep'lare habetur.

Guilhelmus dimõnensis.
Richardus virdunẽ.
Popo stabulensis.
Helyas coloniensis.
Ostertus leodiensis.
Stephan⁹ leodunẽsis hii oẽs abbates venerabiles hiis tp̃ibus floruerunt.

vi. m. ccxxxiii.

ix. bñdictº. ã. xii	Tusculanus.	iii. silue ster d. xxvi.	vi. gregori us. ã. ii. m. vi.	Almanus.	ii. clemẽs. m. ix. d. vii.

m. xxxiiii.

Iste benedict⁹ fuit nepos benedicti octaui tot⁹ lubricus et ideo dãnatus apparuit cuidam in spẽ monstruosa ⁊ horribili. caput ⁊ cauda erant asinina ⁊ reliquum corpus sicut vrsus et ait. Noli expauescere. Scio me hominem fuisse sicut tu es/ sed sic me represento sicut olim existens infelix papa bestialiter viri. Tempore ei⁹ scisma scandalosum nimis fuit/ quia ipse eiect⁹ erat ⁊ iterũ restitut⁹ et iterũ eiect⁹

Iste siluester electus fuit expulso benedicto. sede contra eiicit ⁊ benedict⁹ restituit: quo iterũ eiecto gregori⁹ substituit/ q̃ cũ esset rudis l'r arũ alterũ papa₃ ad ecclesiastica officia exequenda secum cõsecrari fecit. Qđ cum multis nõ placeret tertius sup inductũ q̃ solus vices duorũ adipleret dimicantib⁹ inter se. Henric⁹ supueniens oẽs deposuit et clemente₃ scđm substituit ⁊ a quo statim se coronari fecit p̃mittentibus romanis sine ipsi⁹ cõsensu se nunq̃₃ papã electuros/ ⁊ sic dnũq₃ sedentibus sext⁹ instituitur. Uerũ de isto gregorio guilbert⁹ dicit q̃ fuit vir sctĩs/ ⁊ cõtra hẽricũ bellũ habuit/ ⁊ raptores sãcti petri extinxit/ ⁊ cum magno miraculo fuit sepultus.

Iste clemens dict⁹ fuit ante sideger⁹ bambergensis eps̃ q̃ fact⁹ fuit papa p̃ imperatorẽ p̃pter vnionẽ recuperãdã. vt iã dictũ est supra.

¶ Scisma. xiiii. eccl'ie fuit scandalosum ⁊ cõfusiõe plenũ fuit inter benedictũ. ix. ⁊ alios vt p₃ infra. Causa fuit mala vita benedicti. aut iniqu⁹ introit⁹. Hic notat ptolome⁹ q̃ fact⁹ sũmorũ pontificũ hũit sp̃ malũ exitu₃/ ⁊ fuit occasio. ⁊ est cã multorũ scismatũ notabile est.

¶ Fulbert⁹ carnotẽs. eps̃ in infirmitate visitatur a btã virgine ⁊ de ei⁹ lacte sãctissimo recreatur. ¶ Hella auguriatrix in anglia fuit quã demon de eccl'ia extraxit horribiliter.

Corpus gigātis rome inuenit imēse magnitudīs icorruptū cū lucerna q̄ nō poterat flatu extingui. Statua marmorea erat in apulia. cuius caput ōndit thesaurū subtilr. Monstrū due mulieres in gallia omnia mēbra singula vsq̄ ad vmbilicū ꝛ diuisim operabātur. vna mortua alia supuixit. triennio mortuam portans.

Palumbus presbyter rome fuit nigromenticus: contra quem dyabolus orauit ꝛ obiit.

Sctūs theobald⁹ vir notabilis de francia reclusus heremita hoc tpe claruit.

Imperatores. ii. hēric⁹ ā. xvii.

Karolfus mertiorū regis fili⁹ martyrisat a matertera.

Edmundus rex vir sanctus a danis martyrisatus est.

Iste henricus fuit gener conradi. in silua nat⁹ ꝛ bis ad occidendū tradit⁹. sed tñ deo ꝑtegente illes⁹ euasit adhuc puer. Cū autē īpator esset effect⁹ in loco natiuitatis sue nobile monasteriū edificauit. qd̄ vsq̄ hodie vrsania nominatū est. Uide pulchrā hystoriā in cronicis martini ꝛ vincētii. hic oēs ioculatores a curia sua remouit. ꝛ q̄ hiis dari cōsueuerāt paupibus erogauit. hic victoriosus fuit: ꝛ italiā intrās pādulphū cāpanie ꝑncipē cepit. Abbatē fuldeñ. sedauit. q̄ tunc potētissim⁹ fuit bochonieñ. atq̄ exercitu eiusdē īpatoris se mutuo interficientib⁹ in eccl'ia magunti. in die sctō pent hecostes dyabolo in aere vociferante ꝛ cantante. hunc diem bellicosum fecisti: quem etiam increpauit.

Bardo vir sanctus archiepiscopus maguntineñ. claret.

vi. m. ccxliiii.	Anno mundi.	vi. m. ccliii.
Pape. ii. damas⁹ di. xxiiii.	ix. Leo. ā. v. m̄. ii. d̄. v Almanus.	ii. victor. ā. ii. mē. iii. Almanus.
m. xliiii.	Anno Christi.	m. liiii.

Iste damasus fuit inuasor ecclesie ꝛ subito defunct⁹ est ꝛ statim romani petierunt sibi dari pōtificem: sed nō theutonicū siue almanū. ad hoc eñ non poterant inclinari: ex mala cōsuetudine indurati. Tunc istū leonē viruz sanctū ad hoc iclinauit vt papatū accipet. sed postea de hoc fecit consciam ꝛ resignauit. et denuo est elect⁹. Hic xp̄m in specie leprosi nocte in lecto suo collocans mane ipsum non inuenit. Tandē post laudabilē vitā sctā morte potitus miraculis claret. Ipse multa scripsit ꝛ fecit. Erat antea eps tuleñ. ꝛ audiuit angelos dicentes. Ego cogito cogitationes pacis ꝛ nō afflictiōis dicit dñs.

Iste victor vir bonus et venerabilis timore imperiali factus est papa. sic enim disposita fuit apl'ica sedes hoc tempore: q̄ sancti viri duplici timore se subtraxerunt. s. diuino ꝛ humano. quia tanto officio se indignos arbitrabantur: ꝛ tyrannidem romanorū quotidie sustinere tedeuit. Sed cōpellente imperatore quidam nichilominus accesserāt similiter duplici timore. timebant eñ deum offendere sic vocati. etiā offensā principis. Iste idē victor multos symoniacos deposuit in consilio florentino ꝛ etiaz fornicarios. De plitate beneficiorū q̄ circa hec tempora nimis inualuisse videntur. ꝛ deinceps continuata multūq̄ dolenda ambitione prelatorū ꝛ symoniaca labe q̄p̄lima scripta sctōrū patrum habentur detestantia abusiones istas. Et nota q̄ facile inuenti sunt paupes clerici ꝛ doctores qui plitatē beneficiorū ꝛ pompā eccl'iasticorū reprehenderunt: donec offerret se occasio ꝑticipandi q̄ excepta cōmuniter auaricia excecauit eos. Fertur de quodā magro magne lrature qui valde solenniter disputauit contra diui‡

¶ Ciclus magn⁹ annorū finit hoc tpe. s. anno dñi. m. lxiii. continens annos. dxxxii. quia ad rōnem oēm paschalis compoti vtilis est. ꝛ ab euo in euum in semetipm sine errore reuolui tur. et seq̄nti anno ciclus magnus annorū. dxxxii. a natiuitate dñi exactus incepit. in cuius fine erit labor ꝛ dolor. vt quidam dicunt terminabit anno dñi. M. xcv.

Eduardus vir sanctus rex anglie claret spiritu prophetie. nec repperi plures reges in aliquo regno ita iustos et sanctos q̄ in anglia.

Mathildis comitissa triūphatrix inclita normanos expugnat. ꝛ ipatorem debellauit p ecclesia gl'iose laborauit. ꝛ tandē post suum patrimoniū super altare sancti petri obtulit.

Berengarius eps turoñ. erronee dogmatisauit de sacramento altaris. ꝛ post informat⁹ retractauit: et sancte vite fuit sed discipulos conuertere nequit. Et sequitur heresis magna que satis afflixit ecclesiam longo tpe. Ipse negat verū corpus ꝛ sanguinē xpi esse in sacramēto sed figurā tantū. Vide de con. di. ii. Ego berengarius. ꝛc.

Elburga virgo sancta filia eduardi regis.

Etgthaedgari regis filia virgo sancta claret.

Walburga virgo sancta et abbatissa fuit.

Lanfrancus episcop⁹ cantuarieñ. magister anselmi scripsit librum per modum dyalogi de sacramento ꝛ alia.

Petrus damianus doctor grauissime auctoritatis ꝛ religios⁹ valde claret.

Anselm⁹ vir sanct⁹ eps cantuarieñ. doctor excellens ꝛ btē ꝟgini deuotus.

Adrian⁹ cronographus et monachus fuldeñ. vir clarissimus habetur.

vi. m. cclxiii.

ix. stephan⁹ men. ix. di. xxviii.	Almanus ex lothoringia.	x. benedict⁹ men. ix.	ii. Nicola⁹. an. ii. m̄. vi. di. xxvi.	Burgundus.

M. xiiii.

¶ Iste stephan⁹ parū super uixit et seq̄ns bñdict⁹ cū p vim papatū rapuisset et. ix. mensib⁹ sedisset cessit.

¶ Iste nicola⁹ cōciliū celebrauit cōtra berēgariū q̄ errore decept⁹ cōtra fidē dogmatizauit. s3 plene correptus reuocauit vt pt3 de cōse. di. ii. Ego berēgari⁹. In eodē concilio factum est decretū de electione pape. In nomine dñi di. xxiii.

‡ cias platorū. ꝛ festum eorū quasi oīno sic viuere nō liceret. ꝛc. Hec cum nūciata dño pape fuisset plausibiliter rñdit. Demus ei bonā prepositurā ꝛ hec ꝛ illa beneficia: ꝛ bene pacatus erit. Factum est ita. Et ecce protinus sententiā mutauit dicens. Nunq̄ intellexi materiam hanc preter modo. Quippe q̄ de inope diues/de contēptibili repente gloriosus apparuerat. Hos beatus hieronym⁹ velut pestes quasdā contagiosas vitando pnunciat. Dixit quidem notabile verbum. Qui h3 vnum beneficiū competens ꝛ eo legitime vtit: recto calle ad patriam tendit: qui vnū supaddit vno oculo consciē priuatur. Qui aliquid adhuc plus acceptat etia3 altero lumine priuatus totaliter execatur. ꝛ deinceps que poterit coaceruat. Hanc maledictionē insatiabilis auaricie olim presignabat ieroboam rex israel qui l3 diuinitus ad regnum peruenerat statim tamen a cultu dei recessit. Fecitq̄ duos vitulos aureos ne populus israel ad templū dñi ascenderet. Factum est autem hoc verbū in pctm̄. ita vt oēs sequentes reges hunc cultū sacrilegum obseruarēt in destructiōe regni. ita de ecclesiastico statu timendum esse viri sancti cōiter asseuerant. Et iam in pluribus mundi ptib⁹ completum cernimus. Clerici qui nichil possidere. deberent preter rationabilem competentiam: neq̄ se de temporalibus intromittere omnia possidere oīa volūt gubernare. Id= ‡

¶ Goffridus de buillon dux lothoringie victor gloriosus ꝑ ecclesia velut alter karolꝰ vndiqȝ dimicatꝰqȝ tandem hierl'm cepit. factus ibi rex. habuit fratrē eque victoriosum balduinum noīe qui ei in regno successit. ꝛ erat totꝰ inclytus. miraculosa bella gessit.

Finitur successio regum anglie. Et guilhelmꝰ dux normanorū interfecto araldo regnat pro eo de quo fit mentio in hystoria conceptionis beate marie.

Parisius horribile factū cōtigit de quodā magrō magni noīs. qui ter exclamando dixit se dānatū. quapropter multi solēnes viri seculo abrenunciauerūt. et diuersas religiones instituentes celebre nomen posteris reliquerunt ꝛ exemplum.

Imperatores.

Mures infinite conueniūt quendā potenter circumuallantes quodā cōuiuio. et non poterant abigi donec deuorassent eū. Idē cuidā principi polonie cōtigit mirū valde.

Syracusana ciuitas magnum terremotū sustinuit. ꝛ maior ecclesia cecidit dñica die omnibus oppressis exceptis quatuor miraculose.

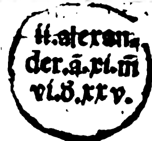
Ursinarius presul sctūs ecclesiam sancti Petri fundauit. ipso ibi reuelante in flandria.

Maurillius episcopus rothomagē.

¶ Scisma. xv. ecclie fuit inter alexandrū ꝛ codulū epm parmensem. sed alexander obtinuit licet imperator cōtradiceret iudicio cōcilii. ꝛ maior pars fuit secum. Diu stetit.

Anno mundi. vi.m.cclxxiii.

Pape. Mediolan.

Anno Christi. m.lxxiiii.

¶ Iste alexander fuit vir sanctus. ꝛ statuit vt nullus audiat missam ꝑsbyteri quē scit habere cōcubinam sub pena excōicationis. vt ptȝ. xxxii. di. Preter hoc. Et habuit scisma cū quodam codulo. sed postea se purgauit in mantua coram concilio de symonia. et codulus tāqȝ symoniacus ꝛ inuasor repudiatur.

Ordo grandimontensiū inchoat hoc tpe ꝑ sctm virū stephanū nobilē aruernorū stirpite progenitū. Ordo canonicus cepit florere in beluacēsi ecclia q̄ ꝑmo ab aplis postea a beato augustino regularit institutus sub magrō yuone preposito post carnotēn. epo.

✠ circo vt beatus bernardus dicit qꝛ ordinē nullum seruat illuc properāt: vbi sempiternus horror inhabitat. Oli pharisei cōtra auariciā disputātez dñm deridebāt ꝛ isanū iudicabāt, sed nūc dñs subsannat eos. Caueas lector qui multa occupas bñficia ne idem facias. neqȝ eadē patiaris. Deus nō irridetꝛ́ꝫ q̄ seminauerit hō hec ꝛ metet. Noli cōsequi cōsuetudinem ꝑiculosā noli te ꝑ pape dispensationez excusare. Ad oculū vides qꝛ vituli aurei adorantur sed ceteri mactant. Sed q̄ necessitas q̄ reuerētia est in hoc deo exhibita qꝛ de numero ministrorū eius ꝑpemodū medietas est resecata. Si eñ cuilibȝ beneficio ꝑmitteretur dei viuus possessor. numerꝰ seruorū dei esset duplex qui modo est simplex. Sequere consilium eorum qui deo iam in celestibus coniuncti sunt. ne cum vitulis aureis eterno igni conflaris. Quid prodest vltra prohibitos beneficiorum titulos coaduuare: qū etiam simplices [illegible] videmus in frugali honestate amplius abundare.

¶ Solita pericula cōtigerūt circa hec tpa. s. inundatio aquarū nimia cum dāno immenso. Aues domestice siluatice fiunt pestilentie maxime. Et plures sacro igni consumpti sunt excesis carnibus. ⁊ membris instar carbonum. Terremotus in anglia. vt edificia eminus resilirēt. et furor ventorum qui. dc. domos laudonie confregit. Fames ⁊ ictus fulgurum vltra modum ⁊c. Et fons sanguinis. xv. diebus emanauit. ⁊ diabolus palam locutus est omnibus in pago quodam visibiliter apparendo.

¶ Trāslatio scī nicolai de mirrea ad barrenses ⁊ corp⁹ sācti clemētis primi epi metensis inuentū est metis. quē epi ordinauerūt. ⁊. x. m. peregrini occisi sunt hierlm p arabes.

¶ Arnulphus abbas sctūs. post archieps lugdun. ordinem regularis vite instituit.

¶ Conoeps treueroꝝ cuius tpe multa corpa martyꝝ inueniūtur q̄s oli rictiouar⁹ occidit.

¶ Hugo vir sāctissime ⁊ castissime vite claruit. episcop⁹ gratiopolitan⁹ q̄ in. liii. annis nullius femine faciē vidit vna paupcula excepta. q̄uis quotidie pluribꝫ cōsilium ⁊ auxiliū dederit. cōfessiones etiam recipiēdo. Hic sancti carthusiani ꝑpositi precipu⁹ cooperator fuit ⁊ postea etiam habitū a sctō brunone sumpsit insigneq̄ exemplū prebuit.

¶ Scisma. xvi. fuit inter Gregoriū septimum ⁊ archiepiscopū Rauenen. causa fuit tyrānidis imperatoris ⁊ dissentio quorūdam episcoporum: maius fuit omnibꝫ ante habitis. ⁊ durauit vsq̄ ad Vrbanum secundum.

vi. m. cclxxxiiii.

vii. gregori⁹
ānis. xii. mē.
i. die. iiii.

Cluniacen.

m. lxxxiiii.

¶ Iste gregorius fuit vir sctūs ⁊ multas ꝑsecutiones ꝑ iusticia perpessus est. Hic antea dicebat hildebrandus prior cluniacen. ⁊ fuit legatus in gallia. et dure ꝓcessit contra symoniacos. Quēdā etiā episcopū miraculose vicit de symonia. q̄r nō potuit contradicere spūisā cto. Factus papa synodū celebrauit. in qua cōtra eos filii zelo ꝓcessit. ⁊ cōtra presbyteros vxoratos amouēdo eos a diuino officio. Fuerunt eñ tpa satis arida. Et q̄r iusticie rigorez nisus est tenere solito modo cōtra eū multi insurrexerūt. ⁊ p̄mo cinthi⁹ prefecti filius eum cepit cū primā missam in nocte natiuitatis celebraret. ⁊ in turri sua ponit. sed romani turrim destruūt ⁊ papam liberant. ⁊ cinthium extra vrbem eiiciunt. Deinde imperatorem excōmunicauit propter dissidium/ qui post veniens ad ipsum ⁊ pluribus diebus nudis pedibus sup glaciē stans/ vix absolutionē impetrauit. Sed imperator nō ꝑseuerauit in humili obediētia quā cepit. q̄nimo in vuormacia cōtra eū ꝓtensum conciliū celebrādo aliū loco ‡

¶ Ordo carthusiensiū sctissimus incepit hoc tēpore per Brunonē virum sanctum natiōe almanū de colonia agrippina magistrū in theologia/ cum sex aliis venerabilibus viris in dyocesi gratiopolitanen. hic ordo teste beato Bernardo iter omnes ecclesiasticos ordines primatū tenet/ nō ratione temporis. sed rigorositatis. Unde ipse vocat eum speciosissimā columnā ecclesie. Uerum q̄r ꝓpter nimiā abstinentiā paucis portabilis erat/ ⁊ ne diu paruus maneret/ postea ab ecclesia moderatus fuit/ nec vnq̄ a sctō proposito cecidit singulariter aspū sancto preseruat⁹ vsq̄ hodie.

¶ Terra sctā hoc tpe ex magna parte recuperata est. z hierl'm z sepulchruz dñi gloriosum cum antiochia z aliis ciuitatib⁹ multis de manibus sarracenoꝝ. Credunt transfretasse vltra.cc.m.christianorū. Quātus aūt zelus fuerit in oī pplō ad hoc opus pficiendū. z quō ex omni statu senes z iuuenes diuites z pauperes confluerent nemine pellente. vix aliquis sine lachrimis aut dicere aut audire posset. Passagium istud fuit beate virginis marie que mirabiliter duxit z ptexit propugnatores suos sicut ostēsū fuit in visione. Principes fuerunt plures. s. Godefredus de bulliō qui etiam leonē interfecit: et fratres eius Eustachi⁹ et Balduinus Bohemūdus dux apulie. Hugo frater regis Francie. z plures alii qui pro fide se discrimini dantes: z gloriose vicerunt z nomen eternum sibi acqsierunt: in omnibus magnifice a domino delecti. Uide hystoriam in speculo vincentii.

Imperatores. iii. heric⁹ an. xlviii.

¶ Iste hēric⁹ videt fuisse homo multū inqet⁹: z satis afflixit virū sanctū Gregoriū. vii. papā. z pmo qdē veniā petens absolutionē meruit: sed nō pseuerauit. qn imo de nouo quēdā antipapā cōtra eū tanq̄ idoluz erexit: z iteꝝ eū Gregori⁹ excōicauit. z electores imperii ducē saxonie p ipso elegerūt. quē henricus cruento bello supauit. et tunc Romam veniens cum antipapa suo gregoriū z cardinales psequitur. sed statim Robertus rex apulie eum fugauit z papam cum cardinalib⁹ liberauit. Fuit nichilominus vir elemosinis deditus z sexagesies z bis acie collata dimicauit. Tandē miserabili morte vitam finiuit in carcere a proprio filio detentus. Sicut fecit factum est ei.

Anno mundi. vi. m. ccxcii.

Pape. iii. victor an. i. mē. iiii di. iiii. Abbas cassiñ. ii. vrbanus an. xiii. mē. iiii. Cluniaceñ.

Anno christi. m. xciiii.

¶ Iste victor per somniuz vidit deū sue dignatiōi in solitudine carthusie habitaculū ɔstruētem. et dr q̄ spū pphetie pollebat. fuit extinct⁹ per venenū in calice missū.

¶ Iste vrban⁹ antea dict⁹ est odo. z fuit monachus cluniaceñ. multuz laborauit in ecclesia dei z regē Francie excōicauit propter adulterium. Conciliū pmo celebrauit apud clarūmontē in quo statuit horas beate Marie dici quotidie. z in sabbato solēniter officiuz fieri. Dr q̄ hoc btā virgo fratrib⁹ in carthusia reuelauit. Aliud cōciliū turonis celebrauit p recuperāda terra sctā z puocauit ppl'm occidentalē ad transfretandum qui tunc in lancea dñi triūpharūt. hic habuit magistrū Brunonē pedagogū q fuit pōr carthusie quē etiā lateri suo sociauit in papatum. z multum profectum in ecclesia fecerunt.

¶ Ordo cisterciēñ. incepit p Robertū abbatē z albericū successorē eius. z videntur quasi secundarii reformatores ordinis sancti Bñdicti. cuius regulā habēt. et multas curiositates z abusiones abdicarūt. z simpliciter scdm sanctam simplicē regulā viuere ceperunt. z mirabiliter in breui tpe creuerūt in omnibus. habuit viros sanctissimos z plures numero.

‡ sui eligi fecit ab epis z fit scisma lōgo tpe. Insup adhuc in castro sancti angeli ab imperatore videlz Henrico tertio cū cardinalib⁹ incarcerat. sed p regentē apulie liberatur. Tandem in apulia morit miraculis coruscans.

Soles duo apparuerunt: terremotus magnus fuit stella per diem fulguravit. In italia pluit sanguis. In antiochia terra obsorbuit plura edificia: et procellus nascitur cum capite humano. Pullus nascitur quadrupes. Et mulier quedam enixa fuit monstrum: ante sicut homo: retro facies canis: et cetera membra.

Lancea domini repta est in antiochia a quodam rustico cui beatus andreas apparuit et locum ostendit: et quidam precurrendo ignem .xiii. pedum cum ea totum exercitum letificavit. eo quod minime lederetur. sicut dominus sibi apparens mandaverat.

iii. henricus annis .xv

Heilmandus episcopus laudunensis clarus habetur.

Toletum civitas hyspanie nobilissima tollitur hoc tempore de manibus sarracenorum per adelfonsum regem octavo anno obsessionis.

Iste henricus satis excessivus fuit in quibusdam: et primo erga patrem suum: quem cepit et carcere eum mori fecit. Etiam contra pontifices romanos eo quod deberet resignare investituram eporum et abbatum: et nollet sicut nec pater eius. Tandem ad cor rediens obedivit: et multa dampna ecclesiis illata fideliter restituit. Moritur tandem sine prole iusto dei iudicio: quia patrem suum dehonestavit. Quod valde sepe contigit aliis similibus. Sepultus est in ecclesia spirensi prope rhenum cum aliis regibus. In cuius epytaphio versus iste fuit inscriptus. Filius hic: pater hic: avus hic: proavus: iacet istic.

v.m.ccciii.

Tuscus. ii. paschalis anno xviii. m. v. di. vii.

m.ciiii.

Iste paschalis diligenter laboravit pro ecclesia contra imperatores et reges: super resignatione investiture eporum et abbatum et satis profecit: multa etiam perpessus est a falsis fratribus. Etiam imperatorem cepit cum cardinalibus: et per duos menses tenuit in vinculis scisma habuit. In omnibus tamen triumphavit: et gloriosum et pacificum finem habuit. sepultus rome in ecclesia sancti salvatoris. Et ecclesia rectissime comparatur lune que crescit et decrescit. et quasi deficere videtur. sed tamen ad plenum revertitur propter illuminationem solis eterni qui est xps dominus sponsus eius.

Scisma .xvii. ecclesie fuit inter paschalem .ii. et tres prelatos .s. albertum arnolfum et theodericum qui favore imperatoris erexerunt se. sed mala morte perierunt: et paschalis obtinuit. quia iuste electus fuit: et deus fuit pro eo. Ivo carnotensis episcopus abbreviando compilavit decretum apostolicum post ysidorum/ et post eum Hugo catalanensis. post quem gratianus.

Ordo cisterciensis incepit sub herdingo abbate. Et nota quod non eque ordines inceperunt.

Hugo cluniacensis abbas vir sanctus et pietatis visceribus totus affluens/ revelatione divina templum monasterii cluniacensis virtute dei/ non arte virili venustissime ampliavit/ sicut hactenus cernitur. Hic multorum monasteriorum pater extitit/ que tunc in diversis mundi partibus construebantur/ et ecclesie cluniacensis subiiciebantur pro fama sanctitatis sanctorum monachorum qui tunc ibidem conservabantur hic etiam inclitissimos habuit discipulos/ inter quos vdalricus monachus ad almaniam pro reformatione regularis vite directus miraculis claruit.

Monasterium Rubeimontis fundatur ab incolis loci illius/ et per vuilerium comitem grurie dotatur.

¶ Tyrus capitur a xpianis/ꝛ Leodiũ multis plagis atterit/terremot⁹.ꝛc. Et baldui⁹ rex hierusalē capitur. Acies in celo apparuerunt. Mosa suspenditur/ꝛ alia multa monstra fuerunt que forte tartaroꝝ tyrannidē prime futuram signarunt. Uentus maxim⁹ fuit/ꝛ turres ac edificia subruit. Guilhelm⁹ rex anglie pessimus obiit a deo pcussus/quia nullum conuentũ fieri permisit. Petrus alfonsus doctor notabilis fuit iudeus natus/sed conuersus postea scripsit aliqua eleganter.

Extra romam in monasterio sancti laurentii monachus quidam admirans quo.ꝛc. cingulo soluto audiuit. Sic potuit christus clauso prodire sepulchro.

¶ Imperatores.

Malachias vir sanctus archieps hybernie claret/qui totam illã gentem reformauit/eius vitam beatus Bernardus scripsit. Flandria ex parte submergitur.

Hugo de sancto victore claret Parisius/ natione almanus/de saxonia doctor magn⁹ qui alter augustinus dicebat tpe suo. Sanctus gerardus bitur icẽn. archieps et sanctus Anselmus laudunice ciuitatis eps/qui glosas inter lineares in psalmis ordinauit.

Bernardus incepit clarescere adhuc iuuenis qui post intrauit ordinẽ cisterciensiũ. Deinde factus abbas clarũuallẽ fundauit/hic creuit in doctorẽ magnũ ꝛ aplicũ virũ. tot miracula fecit/et tantũ honorẽ habuit vt filiis ei in hiis nunq̃ creditur fuisse. vide vitã eius.ꝛc. Pater.clx.monasterioꝝ fuit/ꝛ velut alter moyses habitus est vbiq̃.

Anno mundi.	vi.m.cccxiii.	vi.m.cccxiiii.
Pape.	ii. gelasi⁹ ã.ii.d.v. — Campanus.	ii. calixt⁹ ã.v.m̃.x. di.xi. — Burgundus.
Anno Christi.	m.cxiii.	m.cxiiii.

¶ Iste gelasius timore henrici imperatoris cũ cardinalib⁹ gaietã accessit/ꝛ deinde per mare veniens in Burgundiã apud Cluniacũ mortuus est ꝛ sepultus. Idez imperator scisma contra eũ fecit erigendo quendã benedictũ hyspanum/quod etiã postea cum calixto continuatum est.

¶ Iste calixtus fuit filius comitis burgundie et electus fuit in locũ gelasii/et cum rediret romã pretensum benedictum cepit ꝛ equitare ante se fecit supra mulam ignominiose/ita vt versa facie cauda pro freno vteret/ꝛ vsq̃ ad vrbẽ ageret/vbi trusus fuit in carcerẽ/ꝛ papa cũ imperatore pacẽ fecit. hic tolose synodũ celebrauit/in qua dãnauit fictos quosdã religiosos/q̃ plures hereses secrete ꝛ publice seminabãt cõtra sacramẽta ꝛ bona ecclesiaꝝ. Fecit libellũ de miraculis sancti Jacobi. Statuit etiã hystoriã karoli descriptã a beato turpino remensi archiepo. Fundauit monasteriũ Bonivallis cistercii ordinis. Stephanus vir venerabilis abbas cistercii tertius/q̃ beatũ Bernardũ cum fratrib⁹ suis ad ordinẽ suscepit.

Scisma.xviii.ecclie fuit hoc tpe/q2 bñdict⁹ q̃dã fauore ipatoris erexit se cõtra gelasiũ ꝛ etiã cõtra calixtũ ɔsequẽter. Sz miserabilr piit ꝛ q̃ iuste electi fuerũt obtinuerũt more solito.

Ordo tẽplarioꝝ incepit hoc tpe/q̃ pri⁹ albis visi sunt mẽtellis/post rubeã crucẽ superpositã portarunt/ꝛ Hugo ꝛ Gaufredus fuerũt pmi fundatores ei⁹. ꝛ beatus Bernardus regulã composuit. Ordo pmonstraten. incepit per virum dei Rotbertum.

Richardus de sancto victore pietate plenus/ꝛ doctor floridissimus claret.

¶ Tartari emissione diuina circa hec tpa mōtē exisse putant. in quo clausi fuerūt in magna miseria ɀ fame/ qɀ nimis multiplicati erant. Gens vilis ɀ sterilis ɀ plagaꝝ post modū oīa subiiciētes. iuxta illud moysi. In gente stulta irritabo illos. mirū valde quō illi qui in maxima seruitute fuerūt. nō armis sed pellicis ɀ baculis oīa ꝓsternunt ɀ dñant vniuersis. hec iudicia tua dñe. Sic olim assirii/ medi/ ɀ psi/ greci/ romani/ gothi/ huni/ ɀ vuādali/ sarraceni/ ɀ arabes/ bulgari/ affricani/ franci/ almani/ turci/ hispani ɀc. flagella iracundie tue fe- runt. quilibet in tpe suo: eo ꝙ homo noluerit obedire tibi.

ii. Lotharius an. xii.

¶ Siccitas magna fuit. vt flumina/ lac⁹/ fontes/ putei siccarent. ignis in terra subintrās biennio nō potuit extingui aqua/ ɀ fuit plaga horribilis. ɀ quedam mulier quatuor masculos peperit.

¶ Iste lotharius fuit dux saxonie/ ɀ erat vir bonus ɀ fidelis ecclesie. et coronat⁹ ab innocētio. ii. quē etiā fideliter iuuit ɀ petrū leonis. hic btm̄ bernardū in maxima reuerentia habuit ɀ alios viros religiosos/ quoꝝ etiā meritis magnas victorias se glīabat obtinuisse. et ꝓcipue cōtra rogerū inuasorē regni sicilie quē fugauit/ ɀ alium substituit de commissione dñi pape. ¶ Petrus abelardus insignis fuit doctor: sed in heresim cadens ab innocentio condēnat. hic precium redemptionis euacuauit.

¶ Gethzelo vir sanct⁹ in dyocesi treuereñ. fuit qui etiam pruinali tempore in mediis niuibus totaliter nudus incessit.

¶ Richardus de sancto victore pietate plenus et doctor florissimus claret.

vi. m. cccxxxiii.

ii. Honori⁹ an. v. men. ii. die. viii.	Bononiensis.	ii. Innocētius an. xiii. die. viii.	Romanus.

m. cxxxiiii.

¶ Iste honori⁹ in grām recepit rogeriū ɀ inuestiuit eū in ducatu apulie facto homagio q̄ fuit rex sicilie et magna post ꝓ fide fecit hic duos ptriarchas deposuit. aqlegineñ. ɀ venetū. qɀ repperit eos fauisse scismaticis. Morit tandē rome. sepult⁹ in eccl'ia lateranē. ɀ idem rogeri⁹ post ab innocētio remouet/ qɀ sibi cōtrarius fuit.

Iste inocēti⁹ fuit vir valde deuot⁹ ɀ tales suo lateri sociauit hic hūit scisma ꝑ septē annos ɀ petrum leonis q̄ se anacletū nominauit ɀ ꝑ vi papatū rapuit ad iut⁹ a suis amicis qđ vidēs inocēti⁹ cū duob⁹ galleis fugit in galliā. vbi fuit glīose suscept⁹ a btō bernardo q̄ tūc omnes reges ɀ ꝓncipes in manibus suis habuit ɀ ꝓuocauit eos vt reducerēt dominū papā ad sedē suā. ɀ plura de eo narrant in vita sancti bernardi. Tandē pacatis omnib⁹ ɀ horribilr diuino iudicio aduersariis cōsumptis/ pacifice ɀ vtiliter eccl'ie presedit. Sepelitur in laterano gloriose plenus opibus sanctitatis. ɀc.

¶ Udalric⁹ pater sanctus natione almannus de ratispana vtile vas in domo domini positus/ cōsummateq₃ religionis monach⁹ cluniacē. multis claris miraculis a sctō hugone ad schwitenoꝝ fines directus. ꝓmo monasterium mōtis rogeri/ qđ a Bernen. oppido quasi duob⁹ miliaribus distat. dono lutoldi de rūlingen nobilis viri fundauit. ɀ scđ₃ in nigra silua/ vbi nūc quiescit. Hic ꝓmum almanie monasteriis consuetudines cluniacen. ecclesie iniunxit. Ordo sācti iohānis baptiste hierosolimitani inchoat hoc tpe a venerabili raymūdo viro ogīb⁹ misericordie dedito ɀ valde creuit. hi vouent se pauperib⁹ seruituros.

¶ Johannes de tpibus morif. q̄ vixerat.ccclxi.annis. Fuit em̄ armiger karoli. et vsq₃ ad hec tpa durauit ¶ Passagiū magnū contra sarracenos factū est. Lothari⁹ ⁊ ludouic⁹ crucē susceperunt ⁊ btūs bernard⁹ diuino doct⁹ spū crucē predicando p̄les ꝓuocauit. sed non cōtigit sicut spabāt. qꝛ greci dolū magnū fecerūt cū calce farina mixta intoxicātes exercitū
¶ Uisiones tondali facte sunt in hibernia horribiles ⁊c.
¶ Uisiōes sctē elizabeth hoc tpe fuerunt. ¶ Roger⁹ rex sicilie grecos vastauit vsq₃ cōstātinopolim. ⁊ ludouicū regē frācie a vinculis liberauit.

Imperatores.

ii. Cōrad⁹ an. xv

¶ Uisiōes sctē hildegardis ꝟginis. ⁊ ꝓphetie p̄lime fuer̄t apꝰ treueri.
¶ Johēs de pinio scripsit librum lingua gallicana p̄ modum visionis mandauit dictum.
¶ Iste cōrad⁹ fidelis ⁊ inclit⁹ p̄nceps fuit. ⁊ qꝛ hoc tpe fuit bonū regimē in ecclīastico statu. iō p̄ncipes ꝓ̄pte obediebant ꝓpt̄ exēplaritatē p̄latoꝝ. Uñ iste rex signat⁹ erat cruce a btō bernardo: ⁊ trāsfretauit cū multis. ⁊ miraculosa bella gessit pro dilatatiōe dñii christiani in terra sctā. Pass⁹ est etiā magna dispēdia ꝓpter dolum grecorū.
¶ Ludouic⁹ pi⁹ rex frācie claruit q̄ magna ꝓ fide fecit. ⁊ a btō bernardo cruce signatur ⁊ vltra mare trāsiens capt⁹ fuit: ⁊ multa mala passus: multaq₃ prelia gl'iose gessit. ⁊ henric⁹ frater eius monachus efficitur post episcopus.
¶ Edissa q̄ olim dicebat̄ rages medoꝝ semp inimica ⁊ sancta hoc tpe destruitur.

Anno mundi. vi.m.cccxliiii.

Pape.

ii. Celestinus m̄. v. d. x

ii. luci⁹ m̄. xi. d. iiii.

iii. eugenius an. v. m̄ iiii. d. xx.

Anno christi. m.xliiii.

¶ Scisma. xix. ecclīe fuit inter innocētiū. ii. ⁊ petrum leonis ꝓpt̄ discordiā eligētiū. Et inocēti⁹ obtinuit. qꝛ maior ps erat secū. ⁊ btūs bernard⁹ p̄ septē annos laborauit ꝓ vnione fortiter.

¶ Isti duo parū prefuerūt. qꝛ ābo in pestilētia obierunt. ⁊ sepulti sunt in ecclīa lateraneñ.

¶ Iste eugeni⁹ ante fuit monach⁹ beati bernardi in claraualle. ⁊ missus ab eo romā cū aliis ꝓ instauratiōe monasterii sācti anastasii. ⁊ ibi abbas efficit̄. ⁊ nō longe post ex inspato in papā elect⁹ est hic cū esset simplex deus eum mirabili gratia ⁊ eloq̄ntia ꝑfudit: beatus etiā bernard⁹ illū solēnem librum de consideratione ad euꝫ scripsit. Romani aūt solito more feruescētes seditionē faciunt quapropt̄ vir sanctus dedit locum ire. ⁊ in gallias veniens pristinum locuꝫ dilecte clareuallis humiliter benigneq₃ visitauit. Alloquit̄ fratres nō sine lachrimis memor pristine ⁊ tā pulchre quietis iam perdite. miscens sermonibus auulsa corde suspiria hortat̄ ⁊ cōsolat̄. et se inter eos fratrē ⁊ sociū. non dñm vel magr̄m ⁊c. Rem difficilem agens diuersarum in vno homine ꝓ̄petatē exhibēs ꝑsonaꝝ sagmēta circūferebant̄ ⁊ puluinaria: lect⁹ eius palliis op̄rt⁹ cortina ambiebat̄ purpurea. sed si reuolueres opimenta inuenires laneis complosa stramina ⁊ palleas cōglobatas. homo in facie de⁹ videt in corde. Ipse vero bona coram deo ⁊ hominibus. ꝓuidebat eternū omnibus monachis et pontificibus exemplum relinquens. Demum valedicēs fratrib⁹ cū multis lachrimis / solitis inq̄etudinib⁹ reddit̄. romaq₃ reuersus gloriose suscipit̄ clamātib⁹ vniuersis. Benedict⁹ q̄ venit in noīe domini. Obiit tādē ‡

¶ Pestilētia sacri ignis. Et puer quidam liberat⁹ ab igne. omnē historiā mundi textum euā gelii/actus aplo⁊. ⁊c. tanq̄ in libro legeret aliis pnunciauit. ¶ Hugo de sācto victore doctor insignis hoc tpe moritur. cui cū iam in extremis laboranti fratres hostiā simplicem p corpe dominico darēt/ eo q̄ cibū retinere non posset/ ille p spiritū cognoscens dixit. Misereat vestri deus fratres. quare me deludere voluistis. Quib⁹ stupētib⁹ ⁊ verū corp⁹ xpi afferentib⁹/ ille vidēs q̄ recipere nō valeret eleuatis in celū manibus sic orauit. Ascendat filius ad patrem ⁊ sp̄us ad dn̄m q̄ fecit illuz. Et inter hec v̄ba spm̄ exalauit ⁊ corpus dn̄i cū ibidē disparuit. ¶ Guilhelmus puer in anglia crucifigitur a iudeis in die sancto parasceues. et erat tunc puer ibidem qui vidit in seruum.

i. Frederic⁹ an. xxxiii.

¶ Petrus tharētasien̄. episcop⁹ integerrime religionis.

¶ Iste frederic⁹ fuit vir magnorum operum ita vt q̄dā dicunt q̄ post karolū magnū in gestorum magnificentia silem non habuit

Et nota q̄ hm̄oi cōparatiōes sunt cū moderamine accipiende. nō simplr̄ sicut solet dici de salomone. Pōt enim esse q̄ aliq̄s simplex miles in aliq̄ negocio ita magnifice se hēat q̄ v̄e dici pōt de eo q̄ nūq̄ silem habuerit in illo/ sed nō in oībus. Uerū iste idē frederic⁹ in vno crimine gl'iose se ītulit q̄ cū alexādro papa altercauit ⁊ cōtra fas scismaticos fouebat longo tpe. Uerūtn̄ post penituit. ⁊ veniā petens crucem p satisfactiōe suscipiens vltra mare iuit. ⁊ post magnos triūphos in quodā fluuio fuit submersus improuise.

vi. m. cclii.

Romanus.

iiii. anastasi⁹ an. ii. mē. iiii d. xxiiii.

m. cliiii.

¶ Iste anastasi⁹ fuit abbas sancti rufi valentinēsis diocesis primo quidem in cardinalem ⁊ post in papam assumitur. hic construxit palatium nouum apud sanctam mariam rotūdam. moritur/ sepeliturq̄ in laterano.

¶ Gratian⁹ monach⁹ hoc tpe decretuz cōpilauit. ⁊ ab eugenio papa. iii. approbat vt ipse sit episcopus in tuscia inclusiua vnde oriundus fuit. ¶ Petrus lōbardus episcop⁹ parisiēsis frater grani librū sentētia⁊ edidit. ⁊ glosas psalterii ⁊ eplarum ⁊ plura alia.

¶ Petrus comestor frater grani ⁊ petri lōbardi historiā scolasticā cōposuit. ⁊ alia.

¶ Comes muriensis fact⁹ est humillim⁹ conuersus in carthusia. ¶ Theobaldus comes cāpanie vir tot⁹ misericors. ¶ Hugo folieti scripsit librum de castro anime.

¶ Itē guilhelm⁹ heremita sctissimus circa hec tpa claruit q̄ olim dux aquitanie fuit ⁊ comes pictauen̄. hic pmū tot⁹ discol⁹ fuit. Ad quē cū beat⁹ bernard⁹ vt eū reconciliaret directus fuisset/ et ille modis omnib⁹ recōciliari tenueret. vir dei ad altare celebraturus accessit ipso duce tanq̄ excōicato pre foribus expectāte. Cum autē pax dn̄i ⁊c. dixit corpus dn̄icum sup patenā ponit. ⁊ secū tollit atq̄ ignea facie ⁊ flāmeis oculis foras egreditur dicens ad ducē. Rogauimus te inq̄t/ ⁊ spreuisti nos. Ecce ad te pcessit v̄ginis fili⁹ qui est dn̄s ecclesie quem tu psequeris ⁊c. Statimq̄ velut alter paulus tremens cecidit. ⁊c. qui post lorica super nudo vestitur.

‡ in magna sctitate suis meritis illustrando romā miraculis pluribus. sepultus in basilica sancti petri. ¶ Moritur statim etiam beatus bernardus eodem anno.

¶ Sol obscuratus fuit hoc tpe. fames magna facta est. Terremotus insup maximus fuit. Antiochia cum tripoli z damasco ceciderunt. l. m. hominum submerguntur et mare retrogradum versum est. ¶ Tres lune apparuerunt in celo/ z in medio signuz sancte crucis. Et tres soles visi sunt. z statim post iterum sol obscuratus fuit ab hora sexta vsq ad horam nonam.

¶ Visio horrenda facta est epo lingonen. a qdā heremita itā defuncto dicēs q. xxx. m. hoīm decesserant secum. inter quos beat⁹ bernard⁹ statim euolasset/ tres in purgatorium descenderant. omnes alii in inferno ppetuo cruciandi submersi fuerunt.

¶ Bohemia fit regnum. antea ducatus fuit.

Imperatores.

¶ Norvuegia q̄ est inferior regio almanie conuertitur ad fidem/ vbi primum predicauit. Adrianus legatus z cardinalis albanen. z postea papa.

¶ Sanct⁹ thomas cantuarien. archieps martyrisat hoc tpe in anglia pro ecclesia/ in ecclesia in loco sancto z in tpe sacro/ inter manus sacerdotū et religiosorū. zc. Ad cui⁹ exequias dum clerus pro introitu misse Requiē. zc. inciperet/ statim angeloz chori astātes voces cantantiū interrumpunt/ martyris missam intonant. Letabitur iust⁹. zc. hic multis claret miraculis. Et hēricus rex anglie misit solennes ambassiatores. et excusauit se de nece ei⁹ et crucem suscepit post triennium. Sanctus vero thomas nō longe post canonisatur ab alexandro.

Anno mundi.

Pape: iiii. Adrianus. an. v Anglicus

Anno Christi.

¶ Iste adrian⁹ natione anglic⁹ fuit episcop⁹ albanen. vir magnanim⁹ z verbi dei cū zelo predicator egregius. Regem sicilie z romanos cōpescuit cuz censuris. ipse ante legatus fuit in norvuegia. z gentem illam barbaricā cōuertit. z instituit. Post electus in papam officium suum honorificauit. Et dr q pmus papa fuit q cum curia in vrbe veteri moram contraxit. hic fecit gyronem in radicafano: z turribus muniuit z multa cōparauit a comitib⁹ circa locum sancte christine. Sepultus in vaticano.

¶ Heresis vualdensium seu pauperū de lugduno incepit. cuius inuentor fuit vualdensis ciuis lugdunen. Qui cum diues esset relictis omnibus pauptatē euāgelicā seruare voluit/ et scribi fecit aliquos libros biblie in vulgari cum nōnullis sanctoruz auctoritatibus qui minus sane intelligens suo inflatus sensu apostolorum officium vsurpauit/ predicādo vbiqz z suos ad predicandū mittēdo errores plures seminauit. moniti autem responderūt deo magis obediendum q̄ hominibus/ prelatos z clericos aspernendo. Tandem contumaces excommunicati sunt z expulsi a patria. et post in concilio heretici denunciati sunt. Et factū est in grande malum z laqueum magnum simplicibus et deuotis personis scandalū immensum. z vtinam hodie esset finis.

¶ Olim sancta fides catholica p potētes pncipes p argutos phōs per subtiles hereticos ac ceteros viros spectabiles impugnata fuerat. diebus autem istis p vilissimos ydiotas ac laycos pauperrimos extitit nō modice tribulata. qsi dicat ecclesia/ iā vtiqz debeo af-

¶ Almani qui apud tusculanū pro imperatore morabantur. romanos apud mōtem portū inuadūt/ ꝛ tota a nona vsqꝫ ad vesperas occiderunt/ vt nunqꝫ ex romanis tot millia occidi legantur. licet hoc tempore hanibalis tot occisi sunt/ vt tres cophinos anulorū quos de digitis procerum occisorū idem Hanibal extrahi fecit Carthaginem destinauerat. ꝛc. horum multi apud sanctum stephanū ꝛ sanctū Laurentiū sepulti sunt/ et habent hoc epytaphium Mille decem decies et sex decies quoqꝫ seni.

Sanctus Richardus fuit hoc tempore qui a iudeis martyrisatus fuit Parisius. ꝛ iudei expelluntur a regno.

Corpora sanctorū trium regū hoc tēpore transferūtur de mediolano ad Coloniā agrippinam per venerabilē Raynoldum archiepm̄ Colonieñ. Fuerunt nanqꝫ hec corpora sacratissima primo p Helenā constantini matrē rapta. ꝛc. De india ad constantinopolim pducta que postea Eustrogius epūs mediolanū transtulit/ vbi vsqꝫ ad hec tpa pmanserunt. Sed cū fredericus imperator quasi cum innumerabili almanorū exercitu mediolanū obsedisset/ et tandem cepisset predictus archieps q̄ tunc in comitatu impatoris erat eadem corpora vix magnis precibus impetrauit/ ꝛ ad Coloniaꝫ secum perduxit. ꝛc. et ex tunc colonia floruit.

Sanctus Bernardus canonisatur per Alexandrum et propter concursū populi prohibuit eum abbas ne plura miracula faceret/ et obediuit mortuus.

vi.m.ccclxiii. vi.m.ccclxxiii.

m.clxiiii. m.clxxiiii.

Iste alexander vir strennuus fuit/ ꝛ habuit longum scisma. xvii. annorum/ et quatuor scismaticos vicit successiue ꝛ excōmunicauit eos/ qui omnes mala morte periērūt. Preualuit etiam contra imperatorē/ et ad vnionem reuocauit. Duo concilia celebrauit. vnum turonis aliud in vrbe. Tādem omnibus nō sine graui labore compositis/ puta qui aduersus talem regem dimicauit gloriose romam reuertitur/ et eos qui propter pseuerantiam electi fuerunt restituit. Moritur post sepultus cum patribus suis in pace xp̄i. Item idem papa ordinem Carthusientium confirmauit cum prescriptione oīm cardinalium suscipiens eum sub protectione sancti petri. ꝛ suadendo priuilegia aliqua quib⁹ Lucius ꝛ alii numero. xi. plurima addiderunt/ ꝛ monasteria extruxerunt.

Scisma. xx. ecclesie grande fuit inter alexandrum ꝛ quatuor scismaticos/ sed alexander obtinuit. durauit annis. xvii.

Ordo guilhelmitarū a sancto guilhelmo heremita olim duce aquilegiensi nomē et ordinē traxit. Eius discipulus fuit sanctus albertus heremita q̄ ordinē istum educauit.

‡ figi/ si nec isti a tribulatione cessant/ qui vita ipsa videbantur indigni/ quorū cōuersatio deo ꝛ hoībus odibilis est/ qui ad nichil quod est valēt/ nisi quod mentiunt me celare vt sic efficatius noceant. Fuerunt nichilominus postea quidam subtilissimi heretici qui istā heresim vualdensium defendere conabantur. ꝛ plura regna ꝛ populos deceperunt/ cū quibus tandem miserabiliter exterminati perierunt.

¶ Bertholdus dux de zeringen filius conradi imperatoris olim scdi qui dñabatur ab argentineñ. ciuitate vsqz ad vallesiū. multas munitiones ꝛ oppida fundauit cōtra isolentias tyrannoruz qui hoc tpe vulgū opprimebant. Edificatoqz friburgo in brisgaudia secundū friburg in nochlandia cōtra sabaudos oppidū iexpugnabile extruxit. Anno dñi. M.clxxix ꝛ post duodeci ānos. Leodiū capitur/ depdat/ vastat/ ac mulieres ꝛ ꝟgines opprimuntur. Religiose tñ ac timorate mirabilr liberate fuerunt nec alicuius pollutionis cōtagium passe sunt sicut domin⁹ ostendit sancte marie de oegnies. Uide in vita ipsius.

Imperatores.

Hierusalē iterū pmittente deo capitur a sarracenis/ et gloriosum sepulchrū cum sācta cruce ppter pctā xpianorū/ ꝛ precipue luxurie ꝛ crapule. Nam rar⁹ erat in monasteriis/ rariorqz in seculo quē non morb⁹ luxurie infecisset. Et quia tota terra sordescebat facinoribus ideo ꝓiecit dñs ppl'm suū inducens multas tribulationes sup ipsū. vt vel sic ad eum contritus rediret. Passagiū grāde orit hoc tpe/ qd factum fuit tpe clementis. iii. ꝛ fredericus impator crucē accepit/ ꝛ multi principes cū eo/ ꝛ fact⁹ est concursus maxim⁹. sed parū profecerunt nec aliquid recupauerunt preter solum achos.

Sctā alpiadis ꝟgo sāctissima claret q̄ hūiliter nata subulca erat/ in terra senoneū. cibo spirituali vtebat. sed nullo corporali. tñ venusta facie multas habuit reuelationes.

Anno mundi. vi.m.ccclxxxiii.

Pape.	ii. luci⁹ ā. iiii. m̄. ii. d xviii.	Tuscus.	iii. vrban⁹ ā. i. m̄. x. d. xxvi	Lōbardus.	viii. gregori⁹. m̄. ii.

Anno Christi. m.clxxxiiii.

Iste lucius fuit eps ostieñ. q post verone moritur hūs tale epitaphiū. Luca dedit lucez tibi luci pōtificatū. Ostia papatum roma verona mori. Immo verona dedit verum tibi viuere roma. Exilium curas hostia/ luca mori. Pulchri versus quasi quoddā apologeticum. ꝛc.

Iste vrban⁹ fuit oriūd⁹ de ciuitate mediolaneñ. ad eū venit ioachiz de calabria hic cū audisset captā hierl'm a sarracenis/ nimio dolore tact⁹ obiit. sepultus in ferraria.

Iste gregorius natione beneuētan⁹ magnū zelū hūit pro terra sctā. ꝛ cepit practicare de modo recupandi eā sed stati obiit Pisis.

Sanctus bertholdus carmelici montis hermicolis ab aymerico anthioceno patriarcha in priorē assignatus fama celebriori multis innotescit hic inter cetera preclare sue sanctitatis indicia/ aīas q̄pplurimorū fratrum q̄s sarracenorū assumpsit gladius cum corona martyrii ab angelis in celum deferri vidit. Abbas ioachim fuit q plurima predixit ꝛ scripsit. ꝛ in quibusdam errauit/ vt patet in principio decretalium. Siscitantib⁹ etiam principibus an ire deberent ad terram sanctam. Respondit non. quia tempus nondum advenisset. Sanctus Hugo eps Linconiensis ordinis carthusiensis in anglia innumeris claret miraculis hoc tempore.

Sanctus anselmus eps blesieñ. ordinis carthusiensium claret bona vita.

¶ Prodigia magna apparuerūt inter clarum mōtē et cōpendiū. qr lapides quadrangulares ad q̄titatē ouorū cadebāt. et fulgura cremātia villas. et corui in rostris carbones igneos portātes incēdētes domos ac villas. et multi ictibus fulminis perierūt. Vide in speculo vincentii.
Regnū tartarorū incepit et creuit valde. et vsq3 hodie est maius in vrbe. et fecerunt plagam in mundo maximam.
¶ Liuonia regio septētrionalis magna conuertitur ad christum pro parte.

v. henricus ānis. viii.

¶ Iste henricus fuit filius frederici et accepit constantiam filiam regis sicilie in vxorem occasione cuius subiugauit sibi totum regnum apulie fugatis illis qui illud tenebant.
¶ Scisma oritur post mortē hērici. Nā q̄dā elegerūt philippū ducē sueuie fratrē eiusdē hērici. Alii ottonē filiū ducis saxonie. Et facta ē altercatio magna et bella in almania. Tādē otto preualuit qr papa innocētius tenuit cū eo. Philippus eni statī post pacē quā cū ottone fecit interfectus ē dolose a lātgrauio. et sic otto obtinuit. et romā veniēs ab īnocētio coronatur contra cōsiliū multorū et volūtatē. et versa est bñdictio in maledictionē. qr eodē die fracto iuramēto contra ecclesiam tyrānisare stolidissime cepit. q̄re stati excōicatur et deponitur. et tandē in contumacia moritur.

Philippus q. xii.

vi m. cccxciii.

iii. clemens an. iii. d. xvi — Romanus.

iii. celestinus an. vi. men. viii. d. xi. — Romanus.

m. cxciiii.

¶ Iste clemens ordinauit monasterium extra murū quod dicitur sancti laurentii. et quedā alia edificia. Eius tēpore factū est passagiū magnum cōtradicēte abbate ioachim qr nondum venisset tempus.
¶ Iste celestinus in die sancto pasche coronatur. et die sequēti coronauit hēricū imperatorē. Ipse etiā fecit fieri palaciū apud sanctum petrum.
¶ Ordo theutonicorum dominorum incepit circa hec tpa in pruscia sub Celestino papa tertio ortum habuit ex ordine sancti Johannis hierosolymitani.
¶ Ordo sancte trinitatis circa idem tempus incepit.

¶ Berna ciuitas imperialis cōditur anno dñi. M. cxci. Bertoldus namq3 dux de czeringē inclitissimus iam pluribus monasteriis ac munitionibus edificatis, denuo hunc locum nemorū vastitate cōdensum. hūanis habitationibus actū lustrans. vrsum quēdam venustissimum arte venatoria ibidem cepit. a quo p̄dicto loco nomē imposuit. Nam vrsus lingua theutonica ber sonat. etc. Unde hec ciuitas robustissimos viros tā q3 vrsos enutrire cōsueuit. que preceteris cōfederatis iusticie zelatores multorum tyrānorum colla dei virtute calcarunt.

¶ Constātinopolis recupat a xpianis. Et balduin⁹ comes flādrie imperator ibi efficitur.
¶ Crux predicatur qnqȝ vicib⁹. ⁊ hoc in aere ostēsuȝ fuit: qꝛ cruces diuersoꝝ colorum qnqȝ numero in aere patenter resplenduerunt. ¶ Cruce signati plures gloriosissime euolarunt. Et quidam diuinitus punitus fuit eo ꝙ crucem predicare noluerit.
¶ Rex affrice xpianis bellū intulit: ⁊ fugat⁹ est. perierūtqȝ ampli⁹ ꝙ. c. m. sarracenoꝝ.

Imperatores | iiii. otto annis. ii.

¶ Nota ꝙ circa hec tpa legunt miracula gloriosa. ⁊ plurime reuelationes facte sunt de iniqs mercāciis. et vsuris. Et in vita sancte marie de oegnies fit mentio de quadā vidua optime vite cui beata ꝟgo cum sancto petro ⁊ multitudine angeloꝝ astitit in agonia. ⁊ vix demones abegerunt. Et tandē dn̄s met aduenit. ⁊ funeris officium adimpleuit. nec tamē ꝓpter hec penas purgatorii euasit. Marit⁹ em̄ eius mercator fuit. ⁊ quedā per fraudē acquisierat. Quosdam etiā de familia ducis louanie hospicio ceperat. q̄ de iniuste acqsitis in eius domo multa expēdebāt de quibus nondū ꝑfecte restitutionē fecerant. Ideo aīa hui⁹ tā sancte vidue purgatorii ignib⁹ exurebatur. Nota lector gratiosā ꝓuidētiā dei. Qm̄ hec mulier erat in statu mutabilitatis. ne ex vehemētia doloris vel timoris in pctm̄ decideret. cōsolata est a btā ꝟgine. a sctō petro. quādo aūt ꝑ mortē euasit ꝑiculū āpli⁹ peccādi. iusticie rigoreȝ expta ē. pena em̄ fuit ei⁹ dilata nō soluta.

Anno mundi. vi. m. cccciii.

Pape | iii. Innocentī⁹. an. xviii. m̄. iiii. d. xxiiii. | Campanus.

Anno christi. m. cciiii.

¶ Iste innocentius magnis laudibus extollit. qꝛ vtilis valde fuit eccl̄ie dei. quod opera eius testant. Nam fecit fieri hospitale sancti spūs. ⁊ renouauit eccl̄iaȝ sancti calixti. Cōposuit decretales ac librum de miseria humane cōditionis. ⁊ multa alia gloriosa. Ipse coronauit Ottonē ⁊ etiā deposuit qꝛ nō seruauit fidelitatem. hereses plures dānauit. s. albiensium cōtra quos crucē predicari fecit. Itē almerici et librū abbatis ioachim cōtra Petrū lombardū. Confirmauit sctm̄ hugonē Linconien̄. carthusien̄. ordinis. Tandem post plura, bona pacē faciēdo inter pisanos ⁊ ianuen̄. morit apud Parusium. ⁊ ibidem sepelit. hic cōstituit ꝙ vltra quartū gradū consanguinitatis licite matrimoniū cōtrahat. Itē ꝙ xpiani nō seruiāt iudeis in domib⁹ vel in agris. Itē ꝙ iudei portēt vestes q̄bus oī tpe cognoscant. ⁊ non ꝑmittant in dieb⁹ lamētationū ꝓdire in publicū immo fenestras ⁊ ianuas claudere cōpellant. nec nouas synagogas erigāt/sed antiquas reficere possūt. ⁊ non ampliare.
¶ Guilhelmus Parisien̄. incepit ordinē augustinen̄. q̄ dicunt mendicantes.
¶ Albertus patriarcha hierosolimitan⁹ ordinē carmelitarū instituit in monte Carmeli.
¶ Dominic⁹ hyspan⁹ vir sctūs apl̄ice ꝑfectionis emulator mirabili zelo ꝑsequitur hereticos. miraculis claret. Et ordinē predicatorū seu iacobitaꝝ instituit.
¶ Frāciscus italic⁹ vir incōparabilis feruoris ac summe ꝑfectionis paūꝑtatis euangelice exēplar ꝑlucidū. multis claret miraculis. Et ordinem minorum instituit.
¶ Maria de oegnies claret, miraculis in diocesi leodiensi. Et alie multe virgines vidue ⁊ sancte maritate fuerunt ibidem. ¶ Sancta clara fulget virtutibus.

¶ Pueri de almania.xx.M.ꝛ amplius dyabolica machinatione decepti cruce signantur quasi deus per eos vellet recuperari terrā sctām scđm illud. Ex ore infantiū.ꝛc. Sed cum ad mare venissent a piratis dolose in nauibus rapiuntur q̄si eos ad hierl'm ducere promittentibus. Uerum multos submerserunt: ꝛ alios vendiderunt sarracenis. Et sic pꝫ q̄ de similibus in futurū faciendum sit si similis casus occurreret. Pastores pecorū similr de hyspania conuenientes cum turba graui Parisius venerunt: et omnia bona cleri vastarunt inuidis plebibus gratulantibus: sed cum etiam laicorū bona cepissent deuorare statim expugnati fuerūt et perempti. Et sic pꝫ q̄ dyabolus etiam suas cruces predicauit.

ii.frederi cus.ā.xxx.

¶ Iste fredericus fuit filius henrici predicti ꝛ electus fuit cōtra ottonē vt eū expugnaret qđ et fecit. Et ex tunc incepit ecclesiam laniare q̄re excōicatur ꝛ deponit per honoriū qui eum coronauit ꝛ multa mala fecit: ꝛ cōtumax diu permansit: et morte preuentus sine sacramentis proprio filio suffocat. Sic iterum multa exempla hic sunt de persecutoribus eccl'ie q̄ miserabiliter perierūt. Ipse etiā filium suū henricū suffocauit: quapropter ab alio filio suo cum egrotaret suffocatus fuit tpe Innocētii pape quarti.

¶ Concilium lateranēsū in vrbe romana. M.cccxv. prelatorum.

¶ Symon comes montisfortis velut alter karolus mirabiliter triūphauit cōtra hereticos hñs secum epos ꝛ abbates sanctos precipue sanctum dñicum. Fugauit aliqñ.c.millia hereticos cum paucis puta.viii.millibus catholicis.

vi.m.ccccxiii.

iii.honorius ā.x.m.viii. d.xxviii.

Romanus.

m.ccxiiii.

¶ Iste honorius multos honorauit ꝛ canonizauit plures sctōs. Fredericū coronauit ꝛ etiam deposuit propter rebellionē. Ecclesiam sancti laurentii extra muros ꝛ basilicam que dr̄ sācta sanctorum renouauit. Decretales composuit ordinē predicatorū ꝛ minorū confirmauit. tandē moritur ꝛ sepelitur rome in ecclesia beate marie maioris.

Ordines quatuor mēdicantiū videlꝫ predicatorū/minorū/augustinen. ꝛ carmelitarum confirmantur ab honorio.ꝛc. Preponuntur tamē predicatores minoribus in litteris papalibus. quia sex mensibus ante ipsos confirmati fuerunt.

Ludouicus filius regis cecilie frater minor vir sanctus hoc tempore clarus habetur.

Ordo cruciferorū circa hec tpa renouatus est p innocētiū tertiū. anno pōtificatus sui.xviii. iā deficta heresi albiensiū per cruce signatos. Fertur bēm Quiriacū hierosolimitanū epm olī huius ordinis primicerium extitisse stati posteaq̄ sancta helena crucē inuenit. sꝫ iulianus apostata eūdē quiriacū cū fratribus occidit. ꝛ sic lōgo tpe idē ordo abolitus fuit. Tpe autē Innocentii.iiii. apd lugdunū creuit. ꝛ priuilegiis dotatus est ab eodē. Guilhelmus eps niuernen. vir sanctus ꝛ doctissimus claret q̄ duo millia paupum tpe famis q̄tidie pascebat.

Hierl'm destruitur vsq̄ ad solū excepto tēplo ꝛ ciuitate dđ a corradino filio staphadi.

Stephanus sanctus pater et prior domus portarum ordinis carthusiensium. et post episcopus digensis.

¶ Lapis grandis cecidit in monasterio sancti gabrielis hñs signũ scte crucis. et imaginem xpi expressã. z desuper aureis lrïs scriptũ. Jesus nazaren⁹ rex iudeorũ. z cecũ illũinauit.

¶ Frisia pene tota submergit fluctib⁹ marinis. in qua pierũt plusq̃. c. m. hoim propt irreuerentiã factã sacramento a quodã pugile sicut postea reuelauit beata virgo maria. Et constructa est ecclesia in eodẽ loco vbi hostie ceciderunt. z cessauit quassatio.

Tartari deuastant horribiliter vngariũ z poloniam. et fit ingens terror in christianitate. Sed precibus sanctorum impediti sunt ne procederent.

¶ Uacat impium multo tẽpore post depositionem frederici. z etiam post eius mortem. et Jmpatores.

‡ ideo plures anni scribuntur frederico licet paucis iuste in ecclesie obedientia regnauerit quia non statim alius in locum eius electus fuit.

¶ Mons quidam maximus in burgundia inferiori diuidit. z currit p multa miliaria z quinq̃ millia hoim suffocauit. et tandem ad alios montes accessit mirabilr.

¶ Decretales cõpilant per raymundum ordinis pdicatorũ de mãdato Gregorii noni z ad studia mittũtur.

¶ Sctã elizabeth filia regis vngarie vidua omni vtute z sctã vita plenissima.

¶ Thomas de aquino doctor sanctus claret.
Albert⁹ magn⁹ eps ratispañ. de q̃ mira dicũt.
Eustachi⁹ q̃ z bonauẽtura doctor deuotus.
Alexãder de halis doctor irrefragabilis.
Uicẽti⁹ spectator oẽs materiã scibilẽ collegit.

Anno mundi. vi.m.ccccxxiii. vi.m.ccccxxxiii.

Pape. Campanus. ix. gregori⁹ an. xiii. Mediolanus. iiii. celesti n⁹. d. xvii.

Anno Christi. M.ccxxiiii. M.ccxxxiiii.

¶ Jste gregori⁹ pl'es canonizauit z cõtra fredericũ cõstanter ecclesiã defendit. et romanos corruptos pecunia facta processione sollenni a laterano vsq̃ ad sanctũ petrum cum capitibus aplorũ mirabilr reuocauit. ita vt cõtra fredericum pene oẽs cruce signarent. Quaropt idẽ frederic⁹ ab vrbe recessit longius.

Jpse librum decretalium p raymundũ compilari fecit. Tandem plenus tribulationibus propter tyrannidem frederici z aliorum moriens migrauit ad christum.

¶ Jste celestinus vita z scia laudabilis senex et debilis morit. Sepult⁹ in eccl'ia sancti petri. fuit episcop⁹ sabineñ.

Sctũs angel⁹ hierosolymitan⁹ carmelita vir sanctioribus adnumerandus. nois sui vere speculũ velut nubes imbrifera pdicãdo circũq̃q̃ discurrens innũeras xpi lucrifecit animas cui etiã tandẽ post pl'a miracula effusione proprii sanguinis mortis vicẽ reddidit.

Sctũs Cirill⁹ grecus melliflui carmeli por doctorq̃ tum vite sctitate tum prophetie spiritu conspicu⁹ multa conscribit posteris pfutura seculis z copiosis miracul' dei pcurat gloriam/mundoq̃ stuporẽ.

Hugo cardinalis q̃ totam bibliam postillauit.

Petrus de tharẽtasia postea papa. et pl'es alii scti z lrati floruerũt in diuersis mũdi ptib⁹ quos diuina bonitas misit pro fidei defensione. alioquin tota pene fides periisset propter hereticorum multiplicitatem z subtilitatem simul et potentiam.

Magr iordan⁹ sctũs doctor mirabilis.
Magr vdalricus discipl's alberti.

¶ Iudeus quidem in hyspania apud Tholetū fodiendo inuenit lapidem in quo erat liber vetustissimus in quo scriptū erat. In tertio mundo filiꝰ dei nascet̄ de virgine Maria. ⁊ pro salute hoim patietur. Et ꝙ liber deberet inueniri isto tpe. f. Ferrandi regis castelle. Et statim iudeus baptisatur cū oī familia sua. Ludouicus rex Francie vir sanctus: crucē accepit ⁊ trāsfretauit mare ⁊ capitur: ⁊ multa de ipso laude digna scripta inuenies.

Vaticiniū quoddā sacrilegū de cessatione euangelii xp̄i ⁊ euacuatione sacramētorū ecclesie ante annos dn̄i. M.cclx. qđ experientia tp̄is exufflauit. plura talia taliter mendosa reperies facta ⁊ dicta.

Thuringie. Holandie

Lātgrauiꝰ bonus xp̄ianus morit̄ i turcia miraculis darꝰ.

vi. henricꝰ. annis. iiii.

gu ilhelmꝰ ā. ix. comes

¶ Isti duo fuerunt electi ex mandato domini pape contra fredericum successiue. sed non preualuerunt tyrannidem eius superare qꝛ potens nimis erat: nec fuerunt coronati morte preueniēte. Ultimꝰ horū īterfectꝰ fuit a frisonibꝰ: q̄ fuit añ comes holandie.

Peregrinus quidā beate marie occidit clā in diocesi Andegauensi et statim cultellus homicide non cessauit stillare sanguinē donec suspenderet̄ interfector iste.

Edmundus archieps̄ Cantuariensis canonisat̄ ab Innocētio.

Petrus nouus martyr ab hereticis occiditur: clarus multis miraculis.

Stanislaus eps̄ Cracouiensis ab iniquo principe interfectus est.

v.m.cccclxiiii. vi.m.ccccliiii.

Ianuensis. | iiii. innocētiꝰ. ā. xi. m. vi. | iiii. alexāder ā. vii. m. iii. d. iiii. | Campanus.

m.ccxliiii. m.ccliiii.

¶ Iste innocentius plures canonisauit: fredericū per sētentiā diffinitiuā deposuit ⁊ anathematisauit tanꝙ hostē ecclesie. Anno sui pontificatus adiutus a Ianuensibus tandē mortuo Frederico idem papa cum magno exercitu apuliam ingreditur. et post paululum Neapoli moritur.

Iste alexander quendā māfredū pseudo regē sicilie excōicauit. Duos falsos libros cōmēdauit: loquētes ꝯ mēdicitatē ⁊ euāgeliū xp̄i. morit̄ tandē viterbii. ⁊ ibidem sepultus.

Sedes cardinaliū diu vacue restaurantur de personis ex diuersis mūdi ꝑtibus electis per Innocentium. Ofrequens sarracenorū insultꝰ fr̄es ordinis deifere marie de carmelo transmarinis ꝑtibꝰ vbi in pluribus locis multiplicati fuerāt in cismarinis venerunt paulatiue: diuersas orbis regiones incoluerūt: teste Uincētio in speculo historiali.

Martinus q̄ cronicā abbreuiauit. Alexander de villa dei ordinis minorū q̄ doctrinale cōpilauit vir sanctus ac theologie sacre ꝑfessor claret.

Sancta clara canonisat̄ ab Alexandro quarto circa annum dn̄i. m. cc liiii.

Contra pluralitatē beneficiorū facta est illa solennis disputatio Parisius. Anno domini. M.ccxxxviii. in qua determinatum est per sanctos doctores ꝙ nemo sine periculo peccati mortalis tenere potest duo beneficia quorū alterū sufficeret ad sustentationem suam. ⁊c. Et quidā quos auaricia excecauit aliter opinati fecerunt contrariū: quos flagellum diuine iusticie horribiliter dannauit et puniuit. De hoc sunt plura scripta et exempla in diuer=

¶ Supiores almani q̄ suuiceri vocant̄ pauci quidē nūero pl'es nobilium tyrannos qui eos iniustis exactionib⁹ opprimebant/suffulti suffragio de finib⁹ eorū potenter expugnāt. z se deinceps fraterno federe cōglobantes/multa bella admiratiōe digna ecclesias orphanos ac viduas defendendo gesserunt. z nominati sunt in orbe.

alphō-sus.

Era alphonsi famosissima apd̄ astronomos. Et est āno xpi. M.cclii. Quod nota diligenter/quia ad multum deseruit in astronomia.

Passagium magnum factum est in quo sanctus ludouicus rex francie fuit. parum profecit.

richar-dus.

Post longā imperii vacationē electores in duo se diuidentes. hos duos vcz alphonsū regē castelle z legionis et richardum comitē cornubie frem regis anglie elegerūt z fuit scisma annis multis. tādē mortuo richardo alphonsus corā gregorio. x. intuitu pacis voluntarie cessit oī iuri si qd̄ hēret. Erat em̄ vir prudēs z maxim⁹ astronom⁹ ei⁹ tabule famose sunt q̄s fecit. qz cōpēdiose. Jmperatores. ānis. xv. sil' scisma.

Festum venerabilis sacramenti instituitur p vrbanum quartum cum indulgentiis.

Concilium lugdun̄. d. epoz z. xl abbatū. z alioz p̄latoz circa mille celebratur per Gregorium. x. vbi Greci et quidam tartari solennes baptisati fuerunt.

Anno mundi. vi.m.ccccxiii.

Pape | iiii. vrban⁹. ā iii. m. i. d. iiii. | Gallicus. | iiii. clemēs. ā. iii. m. ix. d. xv. | puicialis. | x. gregori⁹. an. iiii. d. x. | Lombard⁹.

Anno Christi. m.cclxiiii.

¶ Jste vrbanus fugauit exercitum sarracenorū per crucez signatos. quē māfredus cōtra ecclīaz miserat. z cōtulit regnū sicilie comiti puīcie q̄ fuit frater regis frācie/vt fugaret māfredū. tādē morit̄ parusii z ibidē sepelit̄ et māfredus postea vita et regno priuatur p karolum.

¶ Jste clemens sanctus fuit z prophetico spū p̄dixit hostes ecclīe tanq̄ fumus perituros. vnde creditur q̄ deus eius meritis tribulationes plurimas extinxit hic habuit antea vxorem z liberos.

¶ Jste gregorius satis accidentaliter venit ad papatū. qz cuz eēt archidiacon⁹ leodien. z iuissz vltramare cā deuotionis. ibidem existens in papā eligit̄. versus. Papatmunus tulit archidiaconus vnus. Hunc patrē petrū fecit cōcordia fratrū. Verū hoc a spū sctō factū non dubiū est. qz valde bn̄ se habuit. non intendēs pecuniarū lucris. sz elemosinis pauperū. Fecit etiā ordinationē vnā quinq3 epoꝝ cardinalium q̄ plurimū laudabile3 quia honestas z valentes psonas assumpsit. morit̄ tandē aretii. sepultus ibidem honorifice.

¶ Bn̄dictū sit dulce nomē dn̄i nr̄i iesu xpi z gl'iosissime virginis marie matris eius in eternū z vltra. Amen. Nos cū ple pia benedicat virgo maria. Amē. Quicūq3 hec legerit totiens quotiens hz tres annos indulgentiarū q̄s clemēs cōcessit ob rogatū Ludouici sācti regis frācie solenniter. Speculum hystoriale vincentii hic finitur.

✠ sis locis. z c. Dicit quidā doctor sctūs q̄ medietas ministroꝝ vel est q̄si resecata per hoc genus auaricie q̄ vnus plura beneficia pmittitur habere. Sed quia vel vnum potest digne administrare aut propriis pro peccatis satisfacere.

¶ Piscis marinus in silitudine leonis capt⁹ fuit anno p̄mo martini pape/ ⁊ dabat planct⁹ horribiles/ ⁊ adduct⁹ in vrbē veterē cunctis ostensus est. Dū monstrum hoc vulgo interpretātē esset signum futuri discidii. Quod ⁊ factū est/ q̄ statim post sicilia interfecit aliengenis ⁊ fetib⁹ in materno vtero occisis crudeliter ab obedientia karoli sui regis. ⁊ p̄ consequens eccl'ie recessit/ ⁊ petrū aragonū regem assumpsit/ ⁊ multa mala secuta sunt. Et in vrbe partialitas surrexit/ q̄ vrsini cōtra hanibaldos cū multa sanguinis effusione pugnarūt Itē ⁊ inter sarracenos multa millia occisa fuerunt/ ⁊ ideo non mirum q̄ patrimonium ecclesie patit. solito more/ q̄ tēpus est vt iudicium incipiat ecclesia dei. Uerum karolus non longe ante martinū obiit bene dispositis singulis/ ⁊ deuote sacramentatus. petrus vero inobediētie filius infeliciter mortuus est ex vulnere qđ in bello suscepit/ sicut solent mori persecutores ecclesie. q̄ durum est fragili homini contra stimulū calcitrare.

Rodolph⁹ an. xviii.

¶ Iste rodolph⁹ fuit comes de hasisburg/ pb⁹ ⁊ in armis strēnu⁹ ⁊ prudēs elect⁹ apđ baliteā. hic oppidū patriniaceñ. obsidēs auxilio berneñ. cepit.

Post aliquos vero annos p̄ certos nobiles inimicos pacis contra bernenses prouocatus Bernā diu inaniter obsedit. Gnanus autē q̄dem quē secū ducebat cuȝ iam ab obsidione recederet bernā suspiciens ipsam dominādā toti patrie spū prophetico predixit. Tādem idē impator crucem suscepit pro terra sancta.

vi. m. ccccl xiii. — vi. m. ccccl xxiii.

v. Innocēti⁹ mē. v. di. ii. — Lōbardus. — v. Adrian⁹. men. i. di. ix. — Ianuensis. — xxi. Iohēs men. viii. — Hyspanus. — iii. Nicola⁹ an. i. mē. ix. — Romanus. — iiii. martin⁹ an. iiii. mē. i. — Gallicus.

m. ccliiii. — m. cclxxiiii.

¶ Iste innocenti⁹ fuit de ordine p̄dicatoꝝ famosus doctor antea vocat⁹ petrus de tharētasia. morit statī rome. ⁊ sepult⁹ est in laterano.

¶ Iste adrianus fuit nepos inocētii q̄rti ⁊ etiā stati morit viterbiiibiq; sepelitur.

¶ Iste iohēs fuit sciētiis diuersis famos⁹ s; morib⁹ stolidus. omīb⁹ tñ cōis. hic cū diceret diu victurū se stati cū camera noua corruit ⁊ mortu⁹ ē vitbii.

¶ Iste nicolaus magnific⁹ fuit in edificiis extruendis ⁊ bñ rexit vrbē dieb⁹ suis ⁊ ordiatione cardinaliū fecit āno p̄mo pōtificat⁹ sui ⁊ scđo morit vnde sequit turbatio romanotū p̄pter patriā vrsinoꝝ ⁊ hanibaldeñ. ⁊ homicidia.

¶ Iste martinus fuit religiosorum amator ⁊ piis opibus valde intētus. hic excōmunicauit impatorē cōstātinopolitanum eo q̄ non redierat ad fidem sicut p̄misit in consilio lugdunē. p̄pter qđ multa passus fuit/ ⁊ tota ecclesia simił similiter et petrum regeȝ arragonie inuasorem etiam regni sicilie excommunicauit. Tādem post multa bella que instruxit contra perfidos iudeos ⁊ tribulationes moritur Parusii miraculis clarens.

¶ Iordanus theutonicus doctor solennis et magister in ordine predicatorū clarus habet et sanctus.

¶ Cometa visus est signū mali: qz plura secuta sunt afflictiua christianitatis. Tartari inuadunt regnum cōstantinopolitanū: multasqz terras imperii occupant stragem indicibilē de hominibus faciētes. ¶ Tripolis capit a sarracenis. z christianitatis nomē ibidē deletur.
¶ Achon illa fortissima z inexpugnabilis ciuitas capit a soldano et sarracenis propter discordiam viciaqz nationum in ea commorantium. z deleta fuit: et consequenter simul terra sancta occupat a sarracenis ppter nimia pctā christianoꝝ q ibidē morabant. hoc etiam tēpore christiani pdiderūt cum achone. xv. ciuitates nobiles z duodecim castra occisis. ccc. M. christianoꝝ/ quod maxime euenit ppter diuersum dominiū/ z regentes ciuitatem non concordabant/ z etiam propter stultitiam cruce signatorum.

¶ Imperatores.

¶ Bellum maximum z graue inter ianuēses z pisanos occasione insule corisice/ tandem in mari pisani victi sunt z capti/ plusqz. xii. millia hominū qui interfecti sunt et perdiderunt xlviii. galeas exceptis aliis nauigiis: z preter illas que submerse sunt in mari. Terremotꝰ etiam magni fuerunt in tuscia: signantes mala que ibidem secuta sunt.
¶ Franciscꝰ petrarcha poeta z heremita hoc tpe claret q scripsit plura eleganti stilo.

Anno mundi. vi. m. ccccl xxxiii.

Pape. iiii. honorius. a. ii. d. i. Romanus. iiii. nicolaus a. iiii. m. [illegible] Lombardus. v. celestinꝰ m. v. d. v.

Anno christi. m. cclxxxiiii.

¶ Iste honorius fuit hō tēperatus z magne discretionis/ libenter hñs pacē nulli lesiuus hic predicari fecit crucē cōtra petrū inuasorē regni sicilie.
¶ Carmelite huius tempore dimissis mātellis variis cappas albas sumpserunt.

¶ Iste nicolaus fuit dictus frater hieronymꝰ minister gñalis in ordine minoꝝ q lz bonꝰ hō in se fuerit/ tñ multa ifelicia eccl'e suo tpe acciderūt. Nā multa bella orta fuerūt in vrbe ipsius occasione q nimis adhesit vni parti post hūc vacauit sedes annis. ii. mēsibus. vi.

¶ Iste celestinꝰ totus sanctus fuit/ z hoc cum per annos duos cū medio cardinales concordari non possent. ipsum tandem de heremo vocantes elegerunt/ et statim propter onus papatum resignauit. et ab eo dictus est ordo celestinoꝝ. Canonisatus est p primū clementem sub nomine sancti petri confessoris. cuiꝰ festum est. xiiii. kalend. Iunii.

¶ Ordo celestinoꝝ inchoatur per virum sanctum celestinū qui in papā electus est. nunqz a proposito sancto cecidit vsqz hodie.
¶ Nicolaus de lira doctor theologie clarꝰ habetur Parisius. hic fuit iudeus natione conuersus aūt valde pfecit in ordine minoꝝ. z scripsit sup totam bibliā. z alia. Et fuit āno domini. m. cccxxx. Vide in libris suis. Alii dicunt q fuit de brabancia. de parētibus christianis. sed ob paupertatē visitauit scolas iudeorum. z sic didicit linguā illam. vel iste Nicolaꝰ a iudeis informatus est in pueritia.

¶ Cometa apparuit Anno dñi. M.cccii. Terremotus etiã magni fuerũt: nec ausi fuerũt homines manere in ciuitatib9. et papa Bonifaci9 qescebat i prato.
¶ Guernher9 puer sctũs rustican9 martyrisat a iudeis/requiescit in beraco.
¶ Eodẽ tpe. s. ãno dñi. M.cclxxxvii. qdã alius puer noie rudolfus sil'r a iudeis martyrisat9 est in berna/ q multis miraculis claruit. Judei vero sceleris hui9 ppetratores a Bernensib9 mortis sentẽtia plectunt. hac occasione Rudolfus imperator bernã cũ. xxx. m. pugnatorũ obsedit. sed tamen parum profecit.

adulph9 annis. vi

¶ Iste adulphus fuit comes de anaxone: et non fuit coronat9 p papam: quia obiit in bello qd cum altero duce austrie habuit.
¶ Nobilissima aconeñ. ciuitate a sarracenis destructa/ demũ deifere marie in carmelo monasteriũ ad. iiii. milliaria ciuitati vicinũ ab eisdẽ igne cremat/ fratribus inuentis in eo pfidorũ gladiis trucidatis. et tũc pch dolor ordo carmelitarũ mellifluũ locũ ex toto pdidit: i q a tpe helye et helizei pphetarũ. ii. m ccxxi. annis pstiterat.
¶ Sctũs Ludouic9 olim rex francie canonisat hoc tpe p Bonifaciũ papã. viii.
¶ Alan9 doctor vniuersalis claret in burgundia. hic ad tps penam taciturnitatis incurrit corã plurib9: eo q in pncipio sermonis diuinũ auxiliũ more solito non inuocasset.

vi. m. ccccxciii.

viii. bonifaci9 ã viii

Campanus. men. ix.

xi. bñdict9 m. viii. d. xvii.

m. ccxciiii.

¶ Iste bonifacius fuit vir in hiis que ad curiam pertinent expertissim9. Et quia parẽ nõ habuit prudentie sue vltra modum in tantam arrogãtiã erexit seipsum/ vt dñm totius mũdi se diceret tam in tpalibus q spũalibus. Et multa magnifice fecit/ que in fine miserabiliter defecerunt/ deditq exemplum cunctis prelatis ne alta saperẽt. sed forma facti gregis magis studerẽt amari a subditis q timeri. hic est de quo dr/ q intrauit vt vulpes. vixit vt leo. et morit vt canis. etc. sepultus est rome.

¶ Iste bñdictus vir sanctus fuit de ordine predicatorũ et paruz superuixit/ et obiit parisii ibidem sepultus in ecclesia predicatorum miraculis choruscans. hic subortũ discidium inter regem francorum et bonifaciũ sedauit/ et priuilegia restituit/ et libertates quibus rex pñuatus erat/ et vacauit sedes per annũ sequentem et plus propter discordiã cardinaliũ q tunc fuerunt.
¶ Johannes scot9 doctor subtilis claret.

¶ Jubileus instituit a Bonifacio de centesimo in centesimũ semp duraturus et fuit pm9 iubileus anno. m. xxx.
¶ Liber sext9 decretaliũ publicat/ et fuit miss9 ad studia vniuersalia p bonifaciũ. viii.
¶ Festũ. iiii. doctorum et. iiii. euãgelistarum istituit. s. hieronymi/ augustini/ ãbrosii/ gregorii.
¶ Sctũs albert9 de tarpano carmelita siculus. vir meritis/ signis/ doctrina clarus ac totius perfectionis exẽplar. vii. idus augusti migrauit ad dñm.
¶ Johannes andree iurista maximus claret Bononie/ qui plura scripsit solenniter.

¶ Rodus insula capit de manibus turcorum p dños ordinis sancti Johannis hierosolomitani cum quinqꝫ adiacentibus. Et fuit bellatũ annis q̃ttuor: ꝛ finaliter xpiani obtinuerũt.
¶ Templarii destruuntur subito mirãtibus vniuersis quõ tanti dñi sic insperate pimunt. magister ordinis cõburit parisius. Cã autem publicata fuit q̃ fuit vana pfessio cũ abnegatione christi expuitiõe supra crucẽ in opprobriũ crucifixi prout plures eorum confessi fuerunt. ꝛ stetit ordo iste annis. clxxxiiii.

Impatores.

i. albert⁹ annis. x.

¶ Iste albert⁹ fuit dux austrie filius rudolphi predicti hic primum a bonifacio reprobatus deinde ab eodẽ cõfirmatus.

vii. hẽric⁹ annis. v.

¶ Iste henricus fuit comes luzenburgensis in militaribus actibus strennuissimus. pacez per terram et aquam tenere cupiuit victor gloriosus ꝛ bellator inuictus extitit. et fuit coronatus a Clemente quinto. Tãdẽ intoxicat⁹ fuit sumẽdo Eucharistiã. hec legant i li ‡

Concilium Uiennense in quo presedit Clemens.

¶ In isto cõcilio multa fuerunt p salubri regimĩe ecclesie. ꝛ heresum extirpatione. Et minores intra se tumulantes concordati fuerunt. pars vna dicta fuit spiritualium alia vtiqꝫ non habuit hoc vocabulum.

Anno mundi. vi. m. viii.

Pape.

v. Clemens annis. viii. mẽ. x.

xxi. ioh. an. viii.

Anno christi. m. ccciiii.

¶ Iste clemens fuit tãte prerogatiue i expediẽdis negociis eccl'ie que tunc pl'a fuerũt. vt etiã absẽs eligeret conciliũ celebrauit viennẽse. ꝛ libruz. vi. decretaliuz q̃ vulgariter clemẽtinarũ dr̃ cõpilari fecit. Inq̃sitores cõtra tẽplarios misit. venetos supauit. regulam minoꝝ declarauit. tẽplarios cõdẽnauit ꝛ ordinẽ scti iohãnis hierosolimitani exaltauit. Tãdem post multa q̃ laudabiliter egit morit. sedes vacauit annis. ii. mensibus. iiii.

¶ Iste iohãnes totus gl'iosus fuit quo ad ea q̃ in actiua vita exercẽda sunt/ cõstitutiões clemẽtinas publicauit/ ꝛ ad vniuersalia studia misit multa sctõs canonisauit. epatus pingues diuisit. cõtra plitatez bñficioꝝ multa bona istituit. ꝛ hereticos plures pcipuo zelo dãnauit. ꝛc. An aũt saluat⁹ sit. an nõ. dñs etiaz suis deuotissimis reuelare noluit. ipse etiã fundauit domũ boni passus ordinis carthusieñ. sup durẽtiã prope auinionem.

¶ Scisma. xxi. inter iohãnẽ. xxii. ꝛ quẽdã petrũ de carbario de ordine minorũ. Causa fuit tyrãnidis ludouici. q̃ scindere nitebat vnionẽ ecclesie. eo q̃ iohannes papa eum excõicauit. ideo istũ petrũ in idolũ erexit. ꝛ veneratus est eũ. sed nichil profecit. qꝛ statim succisum est. ꝛ petrus venit ad pedes iohãnis veniã petẽs. ꝛ obtinuit. tñ fuit cõseruatus vt hostis omnib⁹ dieb⁹. ¶ Dulci⁹ heresiarcha nouariẽsis cũ Margareta vxore sua heretica ꝛ cõplicib⁹ suis cõbusti fuerũt. sed pri⁹ mẽbratim cõcisi fuerũt. crux etiã tunc predicata fuit.
¶ Gerardus de bononia ordinis magne marie de carmelo doctor parisii sapientie ꝛ doctrine. opinione celebris post pluriũ libroꝛuz editionẽ in Auinione vitam exiuit.

¶ Pauperes de lugduno q se dixerũt de tertia regula francisci tanq̃ heretici dãnati sunt z cõbusti pluribus locis z vicib⁹ cũ suis articulis erroneis. Un⁹ articul⁹ fuit q xp̄s z apostoli nichil habuerũt in ꝓprio vel cõi. z q nullũ ius habuerũt in hiis q scriptura dicit eos habuisse. zc. Beguardi multi cõbusti sũt parisius propter heresim pauperũ de lugduno q z sub spē boni mala suscitare conabãtur. Et michael generalis fuit minoꝝ cũ sibi adherentibus probat⁹ heretic⁹. Numer⁹ cõbustoꝝ tam de ordine eoꝝ q̃ alioꝝ. lxxiiii.

iiii. Ludouic⁹ ã. xiii

Thomas de aquino doctor sctũs canonisaẗ. l. anno post obitũ suum.
Ludouic⁹ ep̄s tholosan⁹ filius regis sicilie ordinis minoꝝ canonisatur.
¶ Iste ludouic⁹ fuit dux bauarie: z cõtẽpsit coronationẽ q̃ꝓpter ab eo depositus est: z multus sibi labor z pericula successerũt. Nisus est etiã scindere vnitatẽ ecclesie z frederic ũ ducem austrie cõtra se electũ vicit. In tribulatione z cõtumacia vsq̃ ad finẽ durus ꝑmansit grande periculum aie sue reportando. Tandem karolus cõtra eum eligiẗ q ꝑualuit z Ludouicus de equo cadens subito moritur.
‡ hiis z fama feruntur ꝑ quẽdã de ordine ꝑdicatoꝝ facta. s. fratrẽ bernardũ de mõte policiano. zc. Sed tñ ordo excusaẗ de hiis ꝑ q̃sdã lr̃as testimoniales quas apud se hz. cui placet reqrat hmõi apð ꝓfessores eiusdẽ ordinis: z plene informabiẗ de hiis ad oẽz copiã.

vi. m. ccxiii. vi. m. ccxiii.

xii. bñdict⁹ ã. vii. m. iiii. die. xviii.

Clementinarũ liber publicatur: z ad studia vniuersalia dirigitur per Johannem papam. xxii.

m. cccxiii. m. cccxiiii.

¶ Iste bñdict⁹ fuit monach⁹ monasterii bolleñ. ordinis Cistercii. z vocaẗ iacobus defurno ab infãtia bone vite z magr̃ i theologia. fact⁹ aũt papa reformauit ordinẽ sc̃i bñdicti et cisterciẽñ. qð necesse fuit. In largiendis bñficiis dur⁹ fuit: z ne indignis conferrentur. Decretalẽ edidit q sic incipiẗ. Bñdict⁹ de⁹ in donis. zc. z multos ꝑuauit: erat feruidus fidei cũ seueritate zelator: z ob hoc multis minus car⁹ tante rigorositatis fuit q vix cognoscere voluit cõsanguineos suos dicẽs papã cõsanguineos nõ habere. Declaratũ est ꝑ iohannẽ xxii. edicto ꝑpetuo hereticũ esse ꝯtẽdũ asserere xp̄m z ap̄los nichil habuisse in ꝓprio nec in cõi. Itẽ affirmare q in xp̄o eiusq̃ ap̄lis in hiis q eos habuisse sacra scriptura testatur: nequaq̃ ipsis vtẽdi cõpetierit: nec illa donandi: aut ex ipis alia acqrendi erroneũ z hereticum idẽ papa iohẽs declarauit. Idẽ papa iohẽs collegit de libris ꝑdecessoꝝ suoꝝ ex ordine beatissimi p̄ris bñdicti sctõs canonisatos z prelatos plures numero cõprehẽduntẽ in sequẽtibus. Mitis z inuicte xp̄i verna benedicte. In celo sisti tot fr̃es ꝓmeruisti.
Quingentos quinq̃ q̃nquaginta millia q̃nq̃. Ad te translatos prius oẽs canonisatos.
Pape sunt bis duodeni: cardinales bis millem. mundi hierarchia.
Archiep̄i sunt septem millia creati: in fide catholica.
Quindecim millia digni: pietateq̃ benigni: scribuntur ep̄i.
A milleni q̃nq̃ deniq̃ deni: abbates septuageni: cum quater numero.
O q̃ plures sine mitra refulsere inde citra: prelati ecclesie.
Quotquot sctimoniales consorores z sodales degunt socialiter.
Non est nostre facultatis cõpensare dicta satis ac stilo differere.
Sed quis alter cõfessoꝝ secum ducit talem choꝝ ꝑ celi palacia.

¶ Johannes mandeuille doctor in medicinis et miles in armis: natione anglicus fuit circa hec tpa et mirabilē pegrinationē quasi totius mūdi pfecit et scripsit eā trib⁹ linguis. Astronomi maximi fuerūt Parisi⁹ hoc tpe videlz iohēs de lignerijs/ Johēs de saxonia/ Johānes de muris. Et buridanus maxim⁹ philosophus q̄ fuit discipulus iohānis ockam qui fuit venerabilis inceptor vie noial iū. et immanis vie realiū confutator.
Uentus magnus fuit qui terras mouit et vndas et edificia plurima subuertit.
Spūs guidonis multa reuelauit in ciuitate Alexij circa romā. de hoc pulcher liber est scriptus. Aquarū inundatio fuit maxima. nō ex pluuijs. sed scaturientiū terre venarū.

Manna fecit infinita in toto orbe.

Imperatores.

iiii. Karo l⁹. a. xxi.

¶ Iste karolus fuit dux bohemie vir prudens et astutus. hic iussu clemētis electus fuit: adhuc viuente Ludouico cōtumace. Et qr humiliter benedictionē scti petri ac pape coronationē expetiit more aliorū bonorū/ ideo in oībus bene direct⁹ fuit/ et preualuit cōtra oēs aduersarios suos. Ipse multa statuit/ et precipuē legē fauorabilē p psonis et rebus spūalib⁹ q̄ adhuc karolina dr. Tandē moritr diuitiis plen⁹ et gra/ sepultus prage. Bellū maximū inter philippū regē francie et eduardum regē anglie fuit/ et tanta strages vt mare flandrēse aliqt diebus tinctum sanguine videretur.
Pestilentia grauissima fuit/ ita q vix viui sufficiebant ad sepeliendum mortuos. Itē multe ville deserte diu manserunt.

Anno mundi.	vi.m.dxxxxii.	vi.m.dxliii.
Pape.	vi. clemēs. a. x. m. vi. di. xvi.	Lemouicēn.
Anno Christi.	m.cccxxxiii.	m.cccxliii.

¶ Iste clemens fuit noīe et re totus vtuosus/ multaqz p benedictū rigorose facta mitigauit et q̄sdā priuatos restituit. Laudabilis fuit rigor seueritatis benedicti. sed multo amabilior fuit benignitas clemētis. hic erat sermocinator egregius et sermones multos collegit. nullum inconsultū se abire pmisit. electus fuit anno xpi. M.cccxliii. vt in bulla q̄dā repperi.
Declaratū est p benedictū q aie sctē q̄ nichil hāt purgabile primo statim vt decedunt faciem dei vident/ aliter sentire aut dogmatizare est hereticum.
Ordo nonorū militū Jesu xpi in portugalia instituit p iohānē. xxii. cōtra sarracenos.
Judei p totā almaniā fuerunt cōbusti/ qr fontes et puteos intoxicarūt. sicut plures eorum confessi fuerūt id esse verū. Anno. M.cccxxxv. fundata est domus sancte Barbare ordinis carthusien. in Colonia agrippina illo in loco vt pie creditur vbi olim beat⁹ Seuerinus sancti Martini aīam in celum deferri conspexit angelico concentu.
Odericus vir sctūs de ordine minorū in asia et i India euāgelisando discurrit/ miraculis claret. Et quatuor sctōr martyrū corpa sui ordinis de ciuitate Hormes trāstulit p mare ad supiorē Indiā i ciuitatē Carrā. nō sine miraculis/ et descripsit pegrinationē suā.
Ludolfus carthusien. por argētinen. q̄ vitā xpi cōpilauit egregie et alte.
Multitudo pcerū qui luppē castrū cum. xxx. millibus peditū. et. M. cc. equitum obsederunt per. ii. M. suuiceros fugantur. interfectis. iiii. M. pugnatorum et tribus comitibus. Anno christi. M.cccxxxix.

¶ Portentū ignis in celo visum est. qd̄ a philosophis vocat candela rotūda. Et eodem anno surrexerunt. m.cclj. cruciflagellatores. hec secta pestifera surrexit in supiori almania. z ad inferiorē descendit. demū ad partes gallicanas. Cōfluebāt hmōi ex diuersis doctis z indoctis. nobilibus z ignobilibus. Flagellabant autē se cum flagellis nodosis z acubus insultis. zc. et nisi papa phibuisset multa mala attentassent.
¶ Sanctus yuo Brito doctor iuris canonisat/q̄ fuit aduocatus pauper z sancte vite. hic solus inter oēs iuristas modernos sanctus cōputat. ¶ Tyliarādus cardinalis sācti petri ad vincula platus deuotus z amicus religiosor. z promotor bonor fuit.
¶ Uisio flebilis facta cuidā heremite in psentia domini Innocētii pape. vi. dū adhuc cardinalis esset vnde aiebat. Uidi aīas in infernū descēdere sicut niues densissimas. in purgatoriū sicut niuē rarissimā. sed ad paradisum tm̄ tres vidi introire. s. illi⁹ episcopi ac illi⁹ vidue romane z illi⁹ prioris carthusieñ. q̄ omnia sic post repperit vera. z ex tūc maximā deuotionē erga viros religiosos habuit. z precipue Cluniaceñ. z carthusien. hos em̄ duos ordines spāliter pre ceteris puilegiauit. z ab omni patriarchar archiepor episcopor z quorū cūqz pncipū. zc. iurisdictiōe visitatiōe taxatione. z qualicūqz vexatiōe exēptos esse decreuit sub anathematis vinculo. eosqz sub sancti petri ac romane eccl'ie ptectione suscepit.
¶ Sibert⁹ de belre almanus z iohānes vuolffgrā anglic⁹ carmelici ordinis illustrib⁹ connumerādi ad salutis sciam verbis scriptisqz complures erudiunt.

vi.m.dliiii.

v. innocē ti⁹ an. x. | Lemouiceñ.

m.ccclliiii

¶ Iste innocētius fuit amator religiosor z fecit fabricari in regno Francie pter sanctam Andreā ex opposito auinionis monasteriū ordinis carthusien. z multa priuilegia eidem sācto ordini cōcessit. ibidēqz sepelit. Fuit etiam canonista maximus.
Johāna regina frācie vtuosa z hūillima. z vt pie credit scā obiit āno dñi. m.ccclxix.
¶ Studiū prage instituit z puilegiis dotat ab innocētio. vi. intuitu karoli imperatoris.
¶ Lector qdā paul⁹ nomine negādo beatā vginē cōceptā fuisse sine pctō originali. coraz toto clero z pplo in craconia cecidit z expirauit. sermone nondū finito. vt testat magister henricus de hassia. qd̄ factū plures terruit in hac materia scribētes. Cautum est enim de secretis dei nimis curiosius inuestigare.
¶ Jubile⁹ mutat p clemētē de qnquagesimo in qnquagesimū ppt breuitatē hūane vite.
¶ Idē etiā clemēs monasteriū z ordinē cluniacen. multis z maximis priuilegiis dotauit: z ab omnibus inqetudinib⁹ exēptū sub btōr petri z pauli aplor tuitiōe imppetuū suscepit.
¶ Johānes de bachone carmelita theologie sapiētie canoniceqz scie pnceps Parisi⁹ z demū per angliam clarus cognoscitur.
¶ Guido de pirpiniaton ex pore generali carmelici religionis pmū maioricen. ac demum Cluniacen. pōtifex doctor inter precipuos cōmēdatus. z vt alter helyas. p domo domini seriosius post correctoriū iuris. z alia qplurima volumina per cōmendata librū cōtra oēs hereses scripsit. quē domino gallicano cardinali albanensi pertitulauit.

¶ Eclipsis solis fuit in pncipio martii z durauit quasi duab⁹ horis. Terremot⁹ maximi fuere p diuersa loca. Et basilea tota cecidit. m.ccclvi. cũ multis castris in circuitu. Tunc hoies velut bestie i siluis pmoranĩ vix ciuitates intrare audẽt. Bella etiã plura z pestilentie z fames fuerũt. Terra i multis locis aquã al bã z fetẽtẽ euomuit. q̃ castra z loca fortia ca sui dedit. Tpa insup piculosa pter hereses z sectas plures. z supbia z iniqtas nimis inualuit. z ppls curios⁹ z leuis nimis. Vñ in libro btẽ brigide. i. ca. xlv. dr qͬ scõm rigorẽ iusticie mũd⁹ merito deberet pire. qz peior fuit q̃ tpe diluuii. sz precib⁹ sctõz mia parcit ei.
Imperatores.
¶ Circa hec tpa pmisit karolus quatuor electorib⁹ thelonia z vectigalia imperialia q̃ sita fuerũt in terris ipsoz. z surgit grãdis disputatio p z 5. Nã vna positio pbare cõtẽdit qͬ hoc nõ liceat nec expediat sic exossare iperiũ. vt nullas vires contra aduersantes retineat. Alia ccõtra pu ta rõnabilĩ hoc factũ. ne ipsoz electoz regiões grauẽĩ. stãte p tũc tot pncipũ violẽta incursione. nichil qꝫ curãtũ de imperialiũ fulminatiõe pceptorũ. Quare ergo ipsi electores pre ceteris exactionari deberẽt. cũ nõ esset q̃ defenderet aut manũ adiutricẽ afflictis porrigeret. Que autẽ istaz firmior sit. videant quorum interest. Quid vero de hiis. Eneas poeta laureat⁹ senserit in hystoria bohemoz pleni⁹ cõtineĩ hoc p certo scim⁹ qͬ siue sic siue aliter disputatio cõcludatur. mundus iste cursum suum solita vanitate z instabilitate nõ retrahet. nil stabile sub sole cum cuncta vanitati subiaceant. vt sapiens ait.

Anno mundi. vi.m.dliii.

Pape. v. vrba nº ã. viii

Anno Christi. m.ccclxiiii.

¶ Iste vrban⁹ fuit abbas Masilieñ. ordinis sancti benedicti: decretorũ doctor z sanctus reputaĩ. Fecit crucẽ predicari cõtra Turcos: z passagiũ ordinauit. Ad ipm beata Brigida fuit missa a christo pro cõfirmatione regule. Tandem intoxicatus obiit.
¶ Brigida vidua sctĩssima de regno svuicie clara habeĩ / multas reuelatiões habuit informatiuas ad oẽm statũ ecclesie / z ordinẽ instituit / cui⁹ ipsa patrona est. Ei⁹ festũ agiĩ. xxii. kalñ. Junii. ¶ Ordo saluatoris q̃ vulgariter ordo sctẽ brigide est q̃ circa hec tpa inchoatur cui⁹ regulã ipse saluator met dictauit. ¶ katherina de senis virgo incõparabilis sanctitatis fuit: cui⁹ vitã scripsit magister iordan⁹ ordinis predicatorũ cõfessor ei⁹. Obiit aũt ãno M.ccclxxx. multũ iustificauit partẽ vrbani. vi. dicẽdo ipsum esse verũ papã. Et de scismate pphetizauit. habuit etiã ỽginẽ secũ sctãm katherinã filiã beate brigide / z al's plures vtriusqꝫ psonas venerabiles. ¶ Cõstitutio in vinea publicaĩ contra symoniacam prauitatẽ primo anno vrbani pape q̃nti in vrbe apud sanctum petrum.
¶ Johães de ruspescissa de ordĩne minoz multa predixit moz futura de duobus antichristis z desolatione terrarũ / z generali cõculcatione cleri z reductione totius orbis ad fidem christi / pluraqꝫ alia añ annũ dñi. M.ccclxx. q̃ dixit sibi reuelata a dño Jesu. sed non euenerunt. Et diu in vinculis tẽtus grãdia scripsit de futuris. Et nota qͬ pene ab initio fidei huiusmodi pnosticatores fuerũt / z quotqͭ tep⁹ determinatũ predixerũt de hmõi archanis q̃ pater posuit in sua potestate decepti sũt. Ideo nõ est hmõi reuelationib⁹ ampli⁹ fidẽdum.

¶ Anglici cū britonib⁹ et multis aliis pp̄lis barbaris plusq̄ .xl.M. alsacie sungauieq̄ fines inuadunt castra q̄pl'ima cum vrbibus vsq̄ ad solū euertunt. virgines ⁊ mulieres violēter opprimunt/ecclesias cū monasteriis igni succendunt. Tandem post multas tyrannides cū bernēsiū terminos sil'r depdare attentassent/maxima multitudo cū duce eorū abernensi. interfecti sunt in frouuembrum. reliqui vero per suuiceros aggressi mirabil'r ceciderunt. anno .xpi. M.ccclxxv. in die sancti stephani ,pthomartyris.

vuēzela⁹. an. xxiiii.

¶ Secta chorisantiū transiuit anno dn̄i. M.ccclxxiiii.
Et fuit rhenus magnus incomparabiliter.
Bartholdus ⁊ baldus fuerunt hoc tempore maximi legiste.

Iste vuenzelaus filius p̄dicti karoli regis bohemie. et adhuc patre viuēte electus est in regem cū adhuc puer esset/sed non curauit de imperio. Et ideo post multas amonitiones depositus fuit. Nobilē eius indolem libidinosa vita polluit. ⁊ fuit filius eius sine honore. Nimis enim degenerat a moribus et virtutibus sui genitoris/ nec vnq̄ imp'iali diademate coronatus est. Paterna autem ,pbitas in sigismundū fratrem eius transisse fertur. vt infra patet.

Petrus de casa ex priori generali carmelitarum ep̄s vasion̄. ac hierosolymitanus patriarcha virtutis forme doctrineq̄ speculum clarus habetur. quē complura miracula deo cōregnare predicant.

vi.m.dlxxiii.

xi. gre. ā. viii.

Scisma pessimum orit' quod durauit annis .xl.

vii. Clemēs. ā. xv

v. vrban⁹ ā. xi.

m.ccclxxiiii.

Iste gregorius fuit dictus petrus de bella forte lemouicen̄. diocesis dyacon⁹ cardinalis obiit rome in pace xpi. Post eū sequit' tribulatio quā dn̄s beate brigide p̄ostendit ,ppter pctā cleri.
Stigma xpi mulier quedam in manib⁹ ⁊ pedib⁹ habuit. ⁊ morabat' in oppido delff in holandia.
Scisma .xxii. oīm scismatū q̄ ante fuerūt pessimū et subtilissimū. Adeo eīn pplexū fuit vt etiam doctissimi ⁊ conscientiosi viri non valerēt discutere cui esset magis adherendū. Et fuit continuatum p annos .xl.

Iste vrbanus elect⁹ fuit in vrbe propter vim romanoꝝ/sed cardinales hoc metu fecerunt. et non ex animo. Quapropt' fugientes ad ciuitatē fundorū dixerūt eum non esse papam. ⁊ elegerunt loco eius dn̄m robertum de gebenis eodem anno qui dictus clemēs. vii. ⁊ hic orit' scisma pessimum.

cū grandi scandalo totius cleri ⁊ grandi iactura aīarū propter hereses et alia deuia q̄ tunc pullularunt eo q̄ non esset disciplina in ecclesia cōtra h̄moi. Et ideo ab isto vrbano sexto vsq̄ ad martinum quintum nescio quis fuit papa.
Alexandria egypti ciuitas opulentissima a christianis capitur.
Causa humane malicie a doctis viris multiplex assignatur/inter' que nō minima est q̄ parentes filios non educant disciplinate/sed p̄mittūt eos ad placitum deliciis affluere. Petulantia igitur cum ex cōsuetudine in naturam transierit/nec erubescere nec timeri potest. Sitq̄ ceruix dura donec paupertate bellis laboribus et aliis tribulationibus mollescat attrita. Flagellum ergo sibi preparat qui filios non castigat.

¶ Lupoldus dux austrie cum magno comitatu militaris exercitus nobiliū delusus consilio: confederatos q̄ suuiceri vocant apud sempachū potenti ꝓlio inuasit. Uerum illi licet pauci .i.M.dc. deū q̄ protector est inuocantes: maximā hanc multitudinē effugarunt: ipso duce interfecto cū .viii. comitib⁹. ccx. militib⁹. iiii.M. pugnatorū ꝛ plurib⁹ nobilibus q̄ de austria alsacia/ sungauia/ ꝛ brisgaudia ꝛc. illuc ad pugnam conuocati erant. De suuiceris vero tm̄ .cxxii. interfecti sunt. anno dn̄i. M.ccclxxxvi. die .ix. mēsis Junii. Et post duos annos nobiles qui remanserunt iterū cum .vi. militibus pugnatorū reuertentes per .cc viros de glarona in fugam versi sunt. occisi .iiis.M.cccc.

¶ Henricus oyta sacre theologie professor famosus.

Imperatores.

robertus ānis .ix.

¶ Iste ropertus al's robertus dictus fuit dux bauarie et comes palatinus rheni. vir iustus et catholicus coronatus a Bonifacio .ix. hic cum grandi exercitu almanorū intrauit italiā cōtra iohānē ducē galiase. sꝫ cū iactura graui rediit dignus habitus. vt pro iusticia pateret. Henricus de hassia etiam doctor theologie fuerūt in viēna duo. Gerhardus groet claret sanctitate vite et sciā: ꝛ incepit congregationem fratrū in dauentria: ꝛ plura scripsit. Johannes de rusburg clarus habetur vir admodū deuotus ꝛ illuminatus: etiā multa scripta in theutonico reliquit.

¶ Uincentius de valētia al's de ferra vir sanctus claret miraculis multis. Canonisat⁹ est post a calixto .iii. qđ ꝛ sibi predixit spū ꝓphetico Bernardus discipulus eius.

Anno mundi.	vi.m.dlxxxiii.	vi.m.dxciii.

Pape — ix. bonifa ci⁹. ā. xv. — xiii. bndi ct⁹. ā. xxi

Anno Christi.	m.ccclxxxiiii.	m.cccxciiii.

¶ Iste bonifaci⁹ eligit rome loco vrbani dictus fuit. petrus de thomacellis: ꝛ cōtinuat scisma. Iste benedictus fuit elect⁹ in auiniōne in locū clementis: ꝛ dicebat petrus de luna: ꝛ ꝑdurauit ad concilium cōstantiēse. sed nec tūc qđdam obedire voluit. sed sēper ꝑmansit ꝑtinax. moritur tandem in regno aragonie. iussit cardinalibus suis ꝙ statim alium loco sui eligerent: quod ꝛ fecerūt et ydolū eleuantes clementem octauum vocauerunt: sed tamen nichil profecerunt.

Festum visitationis beate Marie istituit ab vrbano .vi. scđm formā sacramenti eucharistie propter ipetrandam vnionē meritis beate Marie ꝑpetue virginis.

Heresis ꝑuersa iohis vuicleff in anglia: et iohis husis i bohemia. hieronimi de praga pullulauit/ ꝛ multos infecit/ ꝛ sub habitu ouino lupinā feritatē abscondētes totū ecclesiasticū statū ꝑuertere nitebantur. Adiuuit eos tps pessimū ꝑpter scādalosum scisma.

Heresis adamitarū pullulare cepit in bohemia/ sed statiꝫ extincta ab hereticis fuit. s. hussitis. Erat eñ nimis grossa ꝛ inuerecunda. Nā nudi incedebāt/ ꝛ idifferēter cū feminis luxuriabantur. Sctūs petr⁹ thome ex carmelita pacteñ. eps et patriarcha cōstātinopolitan⁹ doctor q2 ꝑcelebris sūmiqꝫ regis signifer bellicosus post innumeras quas habuit ꝑdū cū spūalib⁹. sꝫ ꝛ corꝑalibus crucis inimicis victorias/ postqꝫ ꝑles conscriptos libros ad patrata miracula in famagusta regni cypri ciuitate corpus exuit in festo Epyphanie.

¶ Cometa apparuit qui veru appellat satis singularis cũ coma z radiis sursum erectis. capite deorsũ pendente in occidente transiẽs ꝟsus septẽtrionẽ. hũc iter ceteros cometas q̃ apparere solent astronomi pessimũ esse dixerunt. sz qꝛ non mane sed tpe vesptino apparuit iõ significabat tarde euenire illa que cõiter minat. Raro vidi pnosticationes de ifluentiis celi factas ꝟitate fulciri. Nã de futuris cõtingẽtibꝰ nõ est determinata ꝟitas ac sapiã huius mundi stulticia est apud deũ: vt salomõ z apl's testant. Insuper q̃ ex nichilo oĩa creauit ille ꝑ electos suos amicos potest ea faciliter imutare: dicente. ps. c. i. Opa manuũ tuarum sunt celi. z sicut optoriũ mutabis eos z mutabuntur. Et lz stelle z planete causent gñationes et corruptiones i istis inferioribꝰ vt ptz. ii. phisicoꝝ. Nã hoc se non extẽdit ad actꝰ z opa hoĩz sicut sũt prelia/ dissẽsiões ꝑssura gẽtiũ. zc. Ad talia etem lz ꝑ influẽtias celi hoĩes aliqñ iclinent: nõ tñ necessitant. al's arbitriũ hoĩs non esset liberũ. ideo ptolomeus dicit: vir sapiens dñabitur astris. s. resistendo ifluentie celesti. Francia añ hec tpa diu in flore: hic i merore z cõculcatione fuit iuxta morẽ mutabilitatis tpaliũ. Et nota q̃ franci etiã extra patriam suã scz in turcia hoc tpe miserabilissime ceciderũt in bello qꝛ noluerũt audire cõcilium Sigismũdi regis deuotissimi ꝑpter arrogantiã ipsoꝝ/ z captꝰ fuit dux burgũdie/ interfectisq̧ plusq̧. c. m. xpianoꝝ. anno dñi. m. ccc. xcvi. Ludouicꝰ dux aureliañ. frater regis frãcie occisus est Parisiꝰ isidione ãno xpi. m. cccc. vii. z fuit occasio infinitoꝝ maloꝝ.

vi. m. dciii.

vii. innocẽtiꝰ. ã. ii.	xii. gregoriꝰ. ã. xii.	v. alexãder an. vno.	xxiiii. iohãnes. ã. iiii.

m. cccciiii.

¶ Iste inocẽtius fuit electꝰ rome i locũ bonifacii/ z dicebatur antea cosmarus de parusio.

¶ Iste gregorius fuit electꝰ rome loco inocẽtii/ z vocabat antea ãgelꝰ corarꝰ cessit ꝯstantie.

¶ Iste alexãder fuit electꝰ i cõcilio pisano dicebat petrꝰ d̃ cãdia z sic additũ est scisma scismati qꝛ tres gerebãt se ꝑ sũmis põtificibꝰ.

¶ Iste iohãnes successit alexãdro. z pmũ q̃dẽ bñ ichoauit ꝑunione. z fuit in cõcilio cõstãtiẽsi/ z obtulit cessionẽ papatꝰ/ sed post depravatus latenter fugit/ z tamen nil ꝑfecit ei. capit tandẽ z sic cessauit coactus/ factus iterum cardinalis sepultas florentie.

Johẽs balestarii carmelita z doctor egregiꝰ multa scripsit. Petrꝰ de altaco theologus. Johannes gerson discipulus eius etiam doctor theologie claret Parisius.

Trifariꝰ cursus tpoꝝ repit q̃ se miro ordine altnat z scdz hunc oĩs statꝰ/ omnis conditio se gubernat. Primꝰ est abundantie/ scd's idigẽtie/ tertiꝰ tẽpantie. Cũ em̃ tpaliũ abũdantia arridet hoĩes/ sic fiunt aĩosi z grandia attentãt. prolesq̧ futuri sublimes delicate z pompose educunt. Sequit ex hiis faciliter discordia qñ nullus alteri cedere didicit/ donec apte bella cuncta ad pauptatem deducãt. Indigentes igit effecti prudẽtiam addiscimꝰ moleste ex pti q̃d non vt volumus/ sed vt pmittimur opamur. tẽperate deinceps viuere/ ac meticulose solemus/ Generat deniq̧ tẽpantia diuitias q̃ iterũ vt prius aĩm timidũ reddũt. z in circuitu sempiterne instabilitatis ambulare cogũt. Iuxta cõe igitur ꝑuerbiũ. Diuitie pariũt aĩositates aĩositas bella/ bella pauptatẽ/ pauptas mediocritatẽ/ mediocritas diuitias/ diuitie iterũ aĩositates. zc. hoc est q̃d ps. notat dicẽs. In circuitu ipii ambulant.

¶ Cometa apparuit anno.m.cccc.viii.z statim post Leodiū cecidit.xl.m. interfectis Dñi pruthēni contra regē Polonie bellantes superati sunt occisis.xx.m.

Cōciliū pisanū inq̄ inchoata fuit materia de modo faciende vnionis. duos eñ deposuit z tertiū substituit/z sic pei⁹ scisma factū est/q₂ non pualuit ex eq̄ bonū quod creuit.

Imperatores.

¶ Iste sigismundus rex vngarie/z filius karoli vir xp̄ianissimus et humillimus adeo deuotus vt merito canonisari debuisset iuxta quorūdā piorum vota. Hic afflicte ecclesie z pene desolate sua mirabili sapientia et industria succurrit. nec in aliquo sibi ac suis pepercit. donec plena vnio fieret Contra turcos.ix.bella habuit vbiq₃ triumphando quid vltra? Que de constantino/theodosio/karolo/Ottone ceterisq₃ imperatoribus laude digna scribuntur huic secure possūt applicari. Elegitur.m.cccc.ix.iā cū.xxiiii.annis regnasset ī vngaria coronat ab eugenio.

Conciliuz constantiense magnū anno. M.cccc.xvi.

¶ In hoc sacrosctō cōcilio fides xp̄iana q̄ iam multis annis quasi titubare videbatur fortiter surrexit ibi scisma pessimum.xl.annorū terminatū est. ibi hereses dannate. et duo heresiarche.s. Johannes husz z hieronimus cōbusti fuerunt. z plura bona instituerunt. Dictum concilium legitime congregatū repꝛesentat eccle= ‡

Anno mundi. vi.m.dcxiii.

Pape.

Romanus.

Anno Christi. m.cccc.xiiii.

¶ Iste martinus electus fuit p concilium constantieñ. depositis aliis cōtendentibus. qui diu scisma habuerunt/z sic rediit vnio diu desiderata z necessaria pro fidei defensione. hic fuit papa potentissimus sup oēs diuites. z rusticarius magnus. plateas z strates publicas securas reddidit. hereticos deleuit. multa bona patrauit adiuuante sibi indito principe sigismundo p terra sctā recupanda multos thesauros congregauit.

Maxima multitudo auium satis ignotarum in multitudine quasi passeres de gallia venientes prope Bernam spacium itineris ferme vnius milliaris theutonicū in longum. z quartam partem vnius milliaris in latum volando occupant. Et statim post sigismundus cum glorioso comitatu illic aduenit.

Michael de anguauis carmelita christianitatis luminare post editionem multoruz voluminum terras liquit.

Conscientia pura scdm timorem dei olim in pꝛelatis vigens ecclesiam christi laudabiliter more vita z exemplo erexit z prouixit. Dehinc successu temporis cum iam ecclesia in temporalibus abundare cepisset. oblita quodammodo de conscientia. scientia qua inflare solet multos in ecclesia pꝛesidere fecit qui sacram scripturam diuersis versutiis palleantes iusticias domini rectas que coꝛ letificare consueuerunt propter delicias carnis falsificare non timebant. multas hereses seminabant. et plura beneficia pinguia per papaz dispensando cumulabant. Veruntamen aliqui licet pauci cum conscientia re= ‡

¶ Bohemia vastatura trociter per sigismundũ et principes almanie propter heresim hussitarum. et fuit crux data ꝛ predicata contra eos.
¶ Regnum francie florentissimum miserabiliter supra modum vastat per henricuȝ regem anglie qui etiam non valẽs quietos dies in deliciis sufferre. postꝙ alios afflixit non sine grãdi iactura suo infelicissime morbo pessimo vitam finiuit. Itẽ iohãnes dux burgundie idem regnum eque lacerauit. ꝛ ipse etiam post occidit. qđ fuit infinitorum malorum occasio. Tandem dñs cardinalis sancte crucis ordinis carthusieñ. pacis modũ inter cos repperit. sed anglici noluerunt recipere/ sed burgundi tantum.
¶ Johãnes dux burgũdie atrociter occidit in cõspectu regis francie statim post treugas initas cũ sacramẽtũ diuisim ambo sumpsissent. et sequũtur multa mala longo tẽpore.
‡ siam vniuersalẽ ꝛ potestatẽ habet a xp̄o immediate: cui omnis status etiã papalis obedire tenet in his q̄ sunt ad generalẽ reformationẽ ecclesie. s. in fide ꝛ moribus tam capite ꝙ in membris. Item ꝙ deinceps concilium decẽnio deberet celebrari. ꝛ plura alia bona.
¶ Duo amantes in presentia sigismundi fatuo amore conglobati cum se ad libitum frui nõ possent horribili infirmitate percussi sunt ita vt mulier expiraret. vir etiam vix curari poterat. vnde apparet quantum sit hoc malum vitandũ. quod nullo cõsilio acqescere potest.

vi.m.dc.xxiii.

iiii. Eugenius. an. xvi.	Venetus.

m.cccc.xxiiii.

¶ Iste eugenius fuit electus pacifice in vrbe. mortuo martino. ꝛ indubitatus papa habit⁹ sed postea breuiter expulsus de roma. vt nudus fugeret. Item a concilio basilieñ. citatus ꝛ etiam depositus. sed non curauit: ꝛ ob hoc iterum scisma oritur. quod stetit vsqꝫ ad mortẽ eius. Qui fauebant sibi multa laude digna de eo dixerunt. Ecõtra qui ei adversabãtur/ plura enormia sibi imposuerunt. ꝛc. vt mors est. Tamen quicquid est ante susceptam dignitatem fuit vir abstracte vite. puta fratricella ꝛ bone fame. Quod postea fertur fecisse diuino iudicio relinquo. Ipse etiam romam recuperauit adiutus a venetis: ꝛ maiorem obedientiam habuit.
‡ tinentes. cõscientia pura ꝛ sciẽtia sancta illuminati multos ad iusticiã erudiunt qui iam quasi splendor firmamenti in eterna felicitate rutilare creduntur. Sed heu nephãdis his temporibus cunctis scrupulis de conscientia abrasis sponsam christi gubernare videmus personas videlicet conscientia scientiaqꝫ carentes. Et velut entia insensibilia deũ nec sanctos eius verentes beneficia super beneficia sibi vsurpare. Et quod plus est videmus vilissimos quosqꝫ laicos parrochias ꝛ monasteria et qđ nephas est dicere oblationes altarium amodiare. hinc patrimonium christi solis ministris eius deputatum ꝛ pauperibus distribuendum/ in vsus deuenit tyrannorum: et meretricum ecclesie ꝛ monasteria sacra in loca deserta rediguntur. hinc guerre mortifere/ destructiones ciuitatum et regnorum/ mortes innocentium lamentabiles. ꝛ mala infinita nunc facta cernimus. que omnia ex pompa episcoporum ꝛ insatiabili auaricia prelatorũ in detestanda processisse cernimus. ꝛc.

¶ Tres soles visi sūt in celo. et sequit statim triplex regimen in ecclia. s. Eugenii/concilii et neutralitatis. multa dicūtur. etc. Itē ventus maximus fuit anno christi. m. cccc. xxxiiii.

¶ Lyduit virgo sctā in holādia fuit. et ibidem sepulta oppido schydā dicto. que mirabili in firmitate diu retēta vbiqz patit. i. in toto corpore iuxta nomen suum.

¶ Bernardin9 frater minor q̄ nouā reformationē inchoauerat. et multa bona i ecclia fecit morit. miraculis fulgēs innumeris. ¶ Johānes de capestrano frater minor discipul9 bernardini statiz post obitū ei9 ꝓfuit reformatio ni noue. claret miraculis morit āno. m. cccc. lvi habita victoria contra turcos.

Imperatores.

Alber-t9 an. i.

¶ Iste arbertus fuit dux austrie et gener sigismundi ideo assumpt9 fuit in regem bohemie et vngarie ꝓpter filium. s. eius. alium heredem non reli-

Cōciliū basiliēse i spū sctō legitime cōgregatū in hoc mlta bona isti tuta fuerūt ꝓ reformatione ecclesie in capite et in mēbris. habuit pncipiū gliosum. sz finez humilē ac tribulatiōe plenū ꝓpter scisma mirabilis rerū euēt9 preualuit cōciliū cōstātien. tres papas eos deiciēdo. et q̄rtū instituēdo cū tot haberet aduersitates. et in nullo cōfirmatū fuisset illud aūt tāta auctoritate collectū et firmatū. nec vnū potuit vel in modico reducere ad normā sui ꝓpositi. imo ecōtra ꝓcessus eius impedit9 fuit ab anno. ibi debile pncipiū et finis gliosus. hic ecōtra precise.

Anno mundi. vi. m. dc. xxxiii.

Pape. ¶ Eugenius deposit9 fuit āno xpi. cccc. xxxix die. x. mēsis Julii. et Felix eodē āno. xvii. Nouēbris et orit scisma vsqz ad ānū. m. cccc. xlviii

Felix. ix. ānis. ix.

De sabaudia.

Anno christi. m. cccc. xxxiiii.

¶ Iste felix fuit dux sabaudie pnceps deuotus et senex. vidit filios filiorum suorum. hic cū iam celibē vitā duceret electus ē in papā a cōcilio basilien. deposito eugenio/et fuit scisma longo tpe et nō habuit magnā obediētiā/qr neutralitas subintrauit. Tandē defuncto eugenio cessit Nicolao ꝓpter fauorē vniōis factus legatus Frācie/et cardinalis sabinien. hic monasteriū ripalen. ꝓpe lacū lausannē. magnifice instaurauit. ibiqz sepultus est in pace xpi.

¶ Scisma. xxiii. inter eugeniū et felicē. et durauit annis. xvi. Causa fuit satis noua. nec ante hec tpa visa. qr cōciliū basilien. deposuit eugeniū vnicū et indubitatū papā. ideo q nō seruaret decreta cōcilii cōstātien. vt dicebat. nec obedire curauit cōcilio basilien. asserēs magis ecōtra habere fieri. vn̄ orit grādis altercatio scribētiū de hac materia/ꝓ et contra. nec potrāt cōcordare vsqz hodie. Nā vna pars dicit cōciliū est supra papā. Alia pars ecōtra dicit nō. sz papa est supra cōciliū. Deus sup oia benedictus det pacem suā in ecclia sancta sponsa xpi sēper. ¶ Ludouicus alamādi eps arelatēn. cardinalis vir sctē vite ac mire patiētie/singularis columna cōcilii basilien. cui diu ꝓsedit multis chorusat miraculis. ¶ Prohibitum fuit in sacrosctō cōcilio basilien. ne pncipes seculares cōsules siue comites. etc. ecclesias et viros eccliasticos tallis siue collectis. etc. aggrauare ꝓsumerēt sub anathematis vinculo. ¶ Anno dn̄i. m. cccc. xliiii. xxi. mensis augusti. Ludouic9 pmogenit9 regis Frācie et delphinu viennen. intrauit patriā alsacie cū multitudine copiosa armatorum et tādē patriā a basilea vsqz argētinā miserabilr deuastauit. et hac die. s. xxv. aug. añ basileā idē delphin9 ꝓualuit aduers9 suuicen. et ceciderūt morte de ipis. ii. m. vel circa i domo leprosorū apd sctm Jaco-

¶ Cōstantinopolis ciuitas imꝑialis capit̄ ab infidelib⁹ turcis tradita ꝑ quēdā ianuēsē q ꝑ triduū cōstituit̄ a turco rex iuxta ꝓmissū/ ⁊ die q̄rto decolat̄. Et fit planct⁹ ī tota christianitate ⁊ timor grandis/ multi christiani trucidati sūt ⁊ inumerabiles vēditi. Impatoris corpus iam mortuū decapitatum fuit ex liuore turci/ ⁊ periit pene totaliter fides in Grecia.

Bella plurima ī diuersis locis diu cōtinuata/ precipue in saxonia/ vuestphalia/ flādria pruscia/ sueuia/ bochonia/ ⁊ specialiter in anglia strages grandis.

iii. frideric⁹ an. xlii.

Iste frideric⁹ dux austrie elect⁹ fuit in regē almanie. ⁊ diu distulit coronari a papa propter scisma. tandem facta vnione a nicolao cum magna gloria imperiali dyademate extitit in vrbe coronatus/ vir vtiq̄ pacific⁹ ⁊ q̄etus et patientie singularis/ nec audiens clerū. Filiā q̄q̄ regis portugalie sumpsit in vxorem. Anno aūt. m. cccclxxi. magnā fecit cōuocationē principū in ratispana propter incursionem turcorū ꝓponēs eis q̄ iam infra. xx. annos christianitas diminuta esset ad centum leucas vel quasi/ ⁊ monuit vt ad resistendū se pararent.

Equit hic electus fuit frāckfordie in regē almanie. āno dn̄i. M. ccccxxxviii. die. xvii. martii. sed statim intoxicatus obiit. Alii dicūt q̄ profluuio ventris. vir vtiq̄ totaliter virtuosus/ ⁊ adeo pius vt tota plebs diceret q̄ mundus eius presidentia non esset dignus/ reliq̄t vnum filium paruulum cui simile contigit/ ⁊ duas filias.

vi. m. dcxliii. — vi. m. dcliii.

vi. nicola⁹ annis. viii — Ianuensis.

iii. calixt⁹ ā. iii. m̄. v. — Cathalanus.

m. ccccxliiii. — m. ccccliiii.

¶ Iste nicolaus de oppido sarasana inter ianuā ⁊ lucanā ciuitatē electus in vrbe anno. M. ccccxlvii. loco eugenii adhuc pēdēte scismate paulatim vbiq̄ obtinuit obediētiā mirātib⁹ oībus q̄ vir hūillime nationis sic ꝑualeret cōtra ducē sabaudie/ q̄ fuit q̄si affinis cūctis ꝑncipib⁹ xp̄ianitatis et tn̄ dimissus ab omnib⁹. s3 statim sequēti āno ymo rediit cedente felice/ q2 placuit dn̄o ꝑ abiecta mūdi gl'ificare nomē suū. hic fuit magister in theologia tot⁹ activ⁹/ ⁊ in cōceptib⁹ locuples multa dirupta reedificauit/ ⁊ grādē murū rome in circuitu palatii cōstruxit/ ⁊ totū murū romanū reitegrauit ꝓpt̄ timorē turcoꝝ. Iste x̄sus ī vrbe publicat⁹ lux fulsit mūdo. cessit felix nicolao. videl3 anno. m. ccccxlix.

¶ Iste calixtus vir valde senex elect⁹ fuit anno dn̄i. M. cccclv. ⁊ cōtinue/ infirm⁹ nec potuit zelū suū ꝑficere quē cōtra turcos cōcepit ipediēte senio morteq̄ ꝑueniēte/ morit̄ āno. M. cccclviii. ip̄o die scti sixti in quo festum trāsfigurationis dn̄i instituit. anno. i. elapso.

¶ Iohannes de capistrano frater minor discipul⁹ bernardini/ statim post obitū ei⁹ ꝑfuit reformationi noue/ claret miraculis. morit̄ āno. M. cccclvi. habita victoria cōtra turcos.

¶ Iubileus cū magna deuotione ꝑ totā xp̄ianitatē celebrat̄/ ⁊ ingēs m̄ltitudo ad limina sctoꝝ cōfluit. Dn̄s etiā papa rosā in dn̄ica letare cōsecrato inclito ꝑncipi Lātgrauio hassie trāsmisit/ multis virtutibus redimito/ q̄ ab elizabeth sctā matre sua fuit ꝓles sexta.

Festū transfigurationis domini instituitur a Calixto pro gratiarū actione illius victorie miraculose facte contra Turcum in vngaria.

Ebum. ipsamq̄ domum leprosorū cōbusserunt ⁊ destruxerūt. anno quo supra.

M. iii.

¶ Victoria miraculosa celitus datur christianis in vngaria trans danubium contra Turcum magnum et perdidit multos: et fugit timore hostium percussus: cum nemo eum persequeretur. Sola manus dei terruit eum in die sancti sixti. anno. m. cccc. lvi. Sanctus iohannes de capistrano presens fuit ibi et prouocauit populum trepidantem ad persequendum infideles fugientes: et facta est victoria magna. Dixerunt enim turci quod tam imensus numerus armigerorum insequebatur eos quod vix ausi fuerunt respicere: et ideo fugissent relictis omnibus: ipsi fuerunt sancti angeli. Pueri sancti Michaelis peregrinantur cum magno feruore per turmas viam longam ad mare: et fit timor cunctis ne spiritus necque agitaret eos: sed statim cessauit propter tedium itineris: et famem quam patiebantur anno. m. cccc. lvii. et anno precedenti fuit Imperatores. maximus terremotus in Neapoli: et perierunt. xl. m. hominum.

¶ Librorum impressionis scientia subtilissima omnibus seculis inaudita circa hec tempora reperitur in maguntia hec est ars artium scientia scientiarum per cuius celeritatis exercitationem thesaurus desiderabilis sapientie et scientie quem omnes homines per instinctum nature desiderant: quasi de profundis latibulorum tenebris prosiliens: mundum hunc in maligno positum ditat pariter et illuminat. Virtus enim infinita librorum quam quondam Athenis vel Parisius ceterisque studiis siue bibliothecis sacris paucissimis quibusdam studiosis manifesta fuit. per hanc in omni tribu/populo natione/et lingua vbique diuulgatur. ita vt verissime impletum cernimus illud quod dicitur prouer. i. Sapientia foris predicat in plateis dat vocem suam: in capite turbarum clamitat. in foribus portarum vrbis profert verba sua dicens: vsquequo paruuli diligitis infantiam. etc. Quamuis vero porcos spernere margaritas sciemus: nichil in hoc prudentis leditur opinio: quominus oblatas compararet margaritas.

Anno mundi. vi. m. dc. xiii.

Pape. ii. pius. ii. vi. Tuscus de senis. Venetus. ii. paulus. ii. vii.

Anno Christi. m. cccc. lviii.

¶ Iste pius electus est anno domini. m. cccc. lviii. et vocabatur Eneas vir eloquens et orator magnus: poetaque laureatus: imperatoris ambassiator enim fuit et in concilio basiliensi. notabilem tractatum scripsit pro auctoritate eiusdem ipse etiam canonisauit sanctam katherinam de senis. anno domini. m. cccc. lxi. Hic passagium ordinare cupiens cum plures ex almania venissent romam ipsos cum benedictione remisit ad propria eo quod non sufficeissent: et statim ipse post moritur anno domini. m. cccc. lxiiii. die. xiiii. Augusti.

¶ Iste paulus electus est anno domini. M. cccc. lxiiii. et statuta approbauit celebrationem festi presentationis beate virginis gloriose sicut pius. Hic in signandis petitionibus maturus fuit: et iusticie tenax: quasi melius foret pauca concedere et ea firmiter seruare. quam plura signare et statim reuocare. grande palacium construxit apud sanctum marcum ante completionem moritur anno. m. cccc. lxxi. die. xx.

Jubileus mutatur in fauorem animarum per paulum de. xxv. in. xxv. annum. vt quia abundat iniquitas superabundet et gratia. Turci dolo quidem et fraude obtinuerunt Bossenorum regnum et ducatum de spotis seruie/et plura loca et regna in partibus orientis achaiam prouinciam et insulam Methilene anno. m. cccc. lviii. Reformatio magna multorum monasteriorum in diuersis mundi partibus fit. Et nota quod huiusmodi reformationes crebro leguntur facte. sed pene nulla remansit/quin solito more per successum temporis ad pristinum relaberetur languorem post recessum patrum morte. Maguncia capitur anno. m. cccc. lxi. Johannes soreth prior generalis ac reformator carmelici ordinis vir sancte vite et singulariter christo fructiferus/postquam carmelum totis. xx. rexerat annis andegauis obiit vbi quam plurimis nunc choruscat miraculis.

¶ Erubea ciuitas vulgo dicta nigropōte capitur ab infidelib⁹ thurcis.cccclxx.

¶ Cometa appruit in principio anni. m. cccclxxii. circa festū agnetis trāsiuit sup coloniā in opposito libre ꝛ caudā longā quasi graduū.xxx.misit ad occidētē In festo bti blasii stetit in ariete/ꝛ misit caudā quasi ad pliades ꝟsus oriētē ꝟga nimis erat alba qnꝗ ꝛ flāmea crinitaꝗ valde. Sequūtur bella ꝛ epidimie in diuersis ptib⁹. Et āno sequēti fuit estas feruentissima ꝛ siccitas inaudita ꝛ in q̄busdā terris ignis sub terra succēsus vsꝗ ad arenam fuit.

¶ Heremita q̄dā deuot⁹ in ptib⁹ suicerorū ꝑpe vnderwaldē in magna humilitate solo corpe dn̄ico singulis mensib⁹ refect⁹ a.xv. annis ꝛ vltra absꝗ corpali cibo vixit.

¶ Karol⁹ dux burgūdie ꝑmū memoriale bellū cū rege francoꝝ habuit in loco dicto montlheri. de quo fugatis hostib⁹ nobilissime triūphauit anno.m.cccclxv. Post duos īsup ānos dināt.ꝛ paulopost leodiū ciuitates potētissimas totalr̄ destruxit. Anno etiā.lxxiii. intrauit terram gelrie ꝛ obtinuit eā. totūꝗ ducatū lothoringie. Sicꝗ ꝑ multa bella victorios⁹ sem ꝑ ꝑmanēs. cum musciā sup rhenū quasi ꝑ anni spaciū inaniter obsedisset. tandē potenti cū exercitu ad suicenoꝝ fines castra mouit vbi statim a duob⁹ milib⁹ aggressus ꝑpe grandisonū cū graui dāno terga ꝟtit. Eodē tn̄ anno rediēs de oppido moreti q̄d obsidebat relictꝭ omnibus potēter fugat⁹ est cum suis occisis.xx.m.anno.lxxvi.die decē millium martyrū. Nouissime in obsidione ciuitatis nāceie a cōfederatis atroci ꝑlio trucidat⁹ est victoriosissime āno.lxxvii.v.mēsis ianuarii. Epitaphium cuius editum tale extat. Te piguit ✝

vi.m.dclxxiii.

---

iiii. sixt⁹ an.xiii.	Januensis.

m.cccclxxiiii.

¶ Iste sixt⁹ an̄ cardinalatū fuit gn̄alis in ordine minoꝝ elect⁹ anno dn̄i.m.cccclxxi. vocabat ante frācisc⁹ de sauona ꝑpe ianuā bone fame ꝛ moꝝ. Fuit eī vocat⁹ ad cardinalatū absꝗ scitu suo. Eodē anno orator Bern̄. iustinian⁹ venetoꝝ recitauit corā eo q̄ turcus abstulisset xp̄ianitati duo impia. q̄tuor regna. xx. ꝑuincias.ꝛ.cc. vrbes. populumꝗ absꝗ numero vtriusꝗ sexus. hortabat quoꝗ vt ad resistēdum se disponeret.

¶ Btūs symō martyrisat in ciuitate tredētina anno.cccclxxv. die tertia ante festū pasche vt ferit iudei azimū eoꝝ cū sanguine xp̄iano faciunt. tunc iudei ante domū parētum suoꝝ infantē symonē immēse sue etatis.xiii. ceperūt. eumꝗ crucifigalr̄ tenebāt vt sanguinē vndiꝗ ex suo corpe traherēt. ¶ Puella q̄dā stina nomine in ptib⁹ vuestfalie in oppido q̄d hamo dr̄ apte ac ꝟissime stigmata dn̄ice passiōis hūit in manib⁹ ꝛ pedib⁹ ac latere. ꝟgo nouiter cōuersa anno.m.ccclxiiii. post spaciū aūt.xv. ebdomadarū circa festū venerabilis sacramenti corā.xii.testib⁹ ostēdit ea.ꝛ ꝑdixit q̄ post duas horas redirēt/qꝛ tūc nō inuenirent eā/ et sic factū fuit qꝛ loca illa sanata erāt. ¶ Puelle mōstrū tēpestate instar in veronēsi agro nascit̄ q̄ vnū tm̄ caput hꝫ:sꝫ duos pedes: duasꝗ vuluas habens ex ipsis ambabus vrinas sup fluitates emittebat. insup quatuor brachia. sꝫ duo grossiora que ꝑ voluntate mouebat alia tenuiora ꝛ imobilia erāt vētres duos circa stomachū cōiunctos habebat: hāc parētes ꝑ italiā circūferentes ꝑcia ab inspicientib⁹ mendicabāt. ¶ Fuerunt aquaꝝ inundatiōes maxime ventiꝗ horribiles multa edificia subuertentes. anno.m.cccclxxi.

¶ Turci etiā terra mariꝗ cū potēti suo exercitu rhodū ciuitatem obsidētes aggrediuntur offendentes ipsam plagis innumeris bombardoꝝ muros destruētes/ꝛ vndiꝗ alias mu ✝

¶ Iste maximilianus archidux austrie & dux burgundie/filius frederici imperatoris tertii pdicti vir vtiq3 magne virtutis & prudentie insignitus ac rei militaris scientia/non sine bellosis laborib9 a iuuentute pitus/fortunatus ac victoriosus. Quē ob ỽtutū suarū laudē archiprincipes sacri imperii electores in regē romanū vnanimi corde patri suo presenti in franckfordia. anno dñi. m.cccclxxxvi. elegerunt. Et paulopost in aquisgrana impiali ciuitate coronauerūt/& more sctō vex regē futurū impatorē vnxerūt. duxitq3 in vxorem mariaz filiā karoli ducis burgūdie. Ex qua pduxit philippuz burgundie ducem habuit qdem bella plīma memorie digna. Scdo em anno ducatus sui burgundie prope flādriam cū gallicis maximū habuit bellū. quo magna cū victoria francorū potentiā supauit. In hac laudabili electiōe obiit in frāckfordia illustris princeps elector albertus marchio brādeburgeñ. sener ipse electionē et sceptri impialis administrationē deuote exegit. Obiit etiam ibidem venerabilis ac deuotus princeps comes iohannes de vuedenberg episcop9 augusteñ. qui ppter electionem ad franckfordiā venit.

Imperatores

I. Maximilian9.

¶ Item Maximilianus romanorū rex deficientibus a se nequiter gandensibus ac brugēsibus tum etiam maiestatis sue iuramento deuinctis in vincula coniectus est/captis simul ac partim trucidatis omnibus quibus apud maiestatem suam poscente illorum fide aliqd gratie aut nominis fuit.

‡ pacis teduitq3 quietis in vita. Hic iaces karole iamq3 quiesce tibi. Reliquit filiam heredem vnicā maximiliani vxorem: que cum duos genuisset filios paulopost de equo lapsa/fractis ceruicibus expirauit.

Anno mundi. vi.m.dclxxxiii.

Pape. viii. innocentius Ianuensis.

Anno christi. m.cccclxxxiiii.

¶ Innocentius papa eius nominis octauus patria ianuensis. patre Aaron ciboruz. falia mediocri. sed honorata natus Iohannes baptista antea vocatus post sixtum pontificem ex cardinali presbytero sctē cecilie hoc anno idib9 augusti pontifex creat9. hic cū inter ceteros patres paupior humaniorq3 haberet propter ipsius humilitatem humanitatēq3 ac comitatum pōtificatū mun9 obire pmeruit. Ferebat etiā in reb9 gerendis prudētissim9 atq3 magnanimis. eo q senis & in vrbe legationis officiū cum optime functus fuisset magnā sui regiminis & prudētie spem patrib9 dedit. Et apertū ecclie thesaurū vniuersis xpifidelib9 in pctōx suorū remissionē dispensauit liberalissime.

¶ Mathias rex vngarorx e manibus diui frederici romanorū cesaris sub acta ditioni sue austria apud viennā reb9 humanis feliciter exempt9 est anno. m. cccc xc.

‡ ri ptes cōscendētes. & multos variis modis accedētes/tñ ex vtraq3 pte multi mortui sūt Demū ab obsidione destiterūt/illatis vtriq3 pti dānis innumerabilib9. Deniq3 partes regis sicilie inuadētes/multa loca deuastāt/homines rapiūt trucidātq3/ac eorū bona depredant & immanissime clades fiūt. tādē acceperūt otrāti ciuitatē archiepm ipsi9 ciuitatis p mediū secant/& quasi oēs in vrbe occidunt p fide/tamē constanter. donec potuerūt a gentes viriliter. & non sine turcorx etiam aliquali strage.

¶ Karolus christianissim⁹ hui⁹ nois octauus Ludouici regis vndecimi filius/ Fracoꝝ regnum ano salutis. m. cccclxxxiiii. suscepit gubernandum. Hic semꝑ rex laudabilis ꝛ victoriosissimus fuit.
¶ Innocēti⁹ octau⁹ pontifex maxim⁹ pacē ꝓncipib⁹ xp̄ianis cōmēdās eos adiectis mutuis odiis fed⁹ ꝑcutere hortabat/ ne thurcaꝝ insidias molientiū vir ib⁹ christianitas detrimētū subiret. Nō iniuria igit innocēti⁹ dictus est cū vite innocētia māsueta idole clari⁹. non iracūdus inexorabilis aut morosus inter ceteros velut sydus emicuerit. ¶ Maximilianus frāfordie/ cōi electoꝝ voto rex declarat. ¶ Karolus octau⁹ Francoꝝ rex in bello cōtra Britānos apud sctm̄ albinū gl̄iose triūphauit. ¶ Graculi ꝛ pice magno numero ad aliqȯ miliarioꝝ spacia in aere cōfligētes. belli ostentū prebuere. Hēricus septim⁹ tūc ꝓfugus auxilio regis karoli fret⁹. occiso Richardo regno anglie potitur.
¶ Karolus ꝓcessit tp̄is cōsilio ꝓus cū sapiētibus habito Margaretā maximiliani Romanoꝝ regis filiā quā ꝓcurante Ludouico patre suo rege prudētissimo ac victoriosissimo ꝑ v̄ba de futuro despōsauerat/ q̄bus sponsalib⁹ Maximilian⁹ consensum prebuere noluit et ad cōtractū matrimonii vsqꝫ ꝓducerent remisit. ꝛ Annā vnicā ducis Britānie filiā ꝛ solā heredē desponsauit. mulierē sane modestā corpore ꝛ mēte pulchram ac benignitate ad suos plenā/ qua despōsata Britānie ducatū suo regno vniuit hāc etiā indicissimā d̄nam adeo fecūdā repperit vt iā masculos tres ex ea ꝓcreauerit. ¶ Venetos innocenti⁹ pōtifex ab interdicto ecclīastico ꝛ cēsura in eos a suo predecessore fulminata liberauit ꝛ absoluit.

Anno mundi. vi. m. dcxci.

vi. Alexander. ānis. xi. die. viii. Hyspanus.

Anno christi. m. cccclxxxxii.

Alexāder hui⁹ nois sext⁹ patria hyspan⁹. theoderic⁹ antea appellat⁹/ ex borgia gente nobilissima originē duxit. Huc calixt⁹ quōdā papa eius patru⁹ a ꝑmeua etate (q̄ facile mores q̄bus imbuit diuti⁹ seruat) māsuete inter doctos q̄ iuueniles eios regēdi artem apprime callebāt educari voluit ꝑmit⁹ cultiori lr̄atura adeo eruditus vt suoꝝ cōclassicoꝝ facile nauarchus esset. Nec philosophie ac diuinaꝝ lr̄aruꝫ expers abiit. Nam in eis adeo profecit vt quisqꝫ etiā nex⁹ difficiles elimati⁹ discutere potuisset Assētatores a se remotos vt boni ꝓncipis officiū est/ esse volebat hos inimicos cēsens/ inter quos ꝛ amicos discrimē esse volebat ariston. Nā suorū v̄borū tēdiculis aliqn̄ principibus adeo ꝑsuadent vt creduli nephāda aggredi non vereant. ¶ Karolus frācorū rex Ferdināndo aragonū regi comitatum Russilionis cū denariis q̄bus ille detinebat/ preter multorum opinionem restituit.
¶ Pōtifex maximus innocētius omni disciplinaꝝ genere ornatus/ q̄ ꝓcerib⁹ plebeisqꝫ dilectissim⁹/ cū omni nō paruo merore vitā exalauit Anno sui pontificat⁹ octauo die. xxvi. Julii. Anno christi. m. cccclxxxxii. ¶ Circa hec tp̄a fuit frater iohānes burgensis ordinis scti frācisci honestevite q̄ sua cōuersatione multos instruxit/ reformādoqꝫ q̄plurima monasteria. sepultus Lugduni in monasterio nouo qȯ fundatū est suis precib⁹ gallice nūcupatum Nostre dame des anges.
¶ Ordo penitentiū mulierū ex mulierib⁹ publice peccatricibus Parisi⁹ cepit ꝑ predicationē fratris Johānis tisserant ordinis minorū inchoat⁹ circiter ānū. m. cccclxxxiiii.
Frater hieronymus ferrariēsis q̄ a florētinis ꝓpheta credebat: aduentum Gallorū in italiam predicat.

¶ Karolus eiꝰ nominis octauꝰ cū a bellis q̄scere potuisset/cura illi incessit. de Sicilie regno.qđ sibi patrimonii iure ptinere cōtēdebat/nec potuit a sentētia aliq̄mō dimoueri. Cōtractis propterea terra mariq̧ copiis hortāte maxime. Alexādro sexto romano pontifice ꝛ Ludouico sforsia.q̄ Alphōso neapolitano infensi erant exercitum p italiam ducens Neapolim petit. ¶ Angelus polititanus vir eloquētissimus ꝛ lingue latine vindex atq̧ illustrator florentie morit̄.

¶ Karolus in italiā ducēs exercitum lugduni primū aliq̄t dies moratus est. Deinde lugdunū ꝛ Uienā digressus: versellas Sabaudi ducis ciuitatē profectꝰ est. Quo eius salutandi causa ludouicꝰ sforsia cū aliq̄t italie pncipibꝰ se cōtulit. Pisas īde petēs magna omniū leticia ꝛ plausu excipit̄. Proinde magno suorū comitatu ornatus rex a florētinis admittit̄.

¶ Circa aduentū Karoli in vrbē romā pars molis Adriani (qđ castellū sancti Angeli dr̄) collapsa spōte ruit. Romani p ostēto habuere. Ingresso Karolo vrbē Alexāder ob fidē securitatis dedit ei Cesarē cardinalē quē vnice diligebat/q̄ vt vafer ꝛ astutꝰ erat/occulte in itinere aufugit a rege rediens ad pontificem.

¶ Rex vrbē ingressus: militē a tumultu tēperare iubet. Quosdā q̄ edicto nō paruerūt supplicio (tribꝰ p vrbē erectis furcis) affixit. Inter hec ferdinādus cogit̄ vrbe excedere.

Anno mundi. vi.m.dccī.

iii. Pius natione tuscꝰ. die.xvii.	Senensis.	Alexander sextus morit̄/ꝛ apud beatū petrū magna funeris pompa sepelitur.

Anno christi. m.diii.

¶ Pius pōtifex tertiꝰ natione Tuscꝰ senis oriūdus pii scdi ex laodemia sorore nepos vir certe ingenio clarꝰ/nec minꝰ lr̄is valēs: laboris ꝛ inedie pterq̧ credibile sit patiens erat. Sed pii auunculi exēplo inito pōtificatu/cepit in Gallos cōspirare/tedio habens Gallorꝫ dn̄io Apuliā ꝛ italie nō modicā partē subigi: sed morte preuentus tā insigni iniuria obducere Francū nō potuit/breui em̄ dierū curriculo.q̄ pōtificū magistratū rexit.nō modicā laudē nactꝰ est. Obiit autē romanis id egre ferētibus decimosexto sui pontificatus die.

¶ Alexāder zizimū fratrē magni Turci dederat regi Karolo/sed prius vt suspicatum est venenatū toxico/vñ traditꝰ Karolo statim morit̄. Uolebat em̄ rex eo vti (vt fert̄) missis copiis aduersus Turcū. ¶ In accessu Karoli regis ad Neapolim aqlani se ꝛ locū suū statim dederunt. illi vero q̄ in munitione sancti Germani resistere voluerunt. sed cōtinuo oppidū obtētum est/ꝛ expugnatū atq̧ direptum. ¶ Hac territus fama rex alphonsus fugit in Siciliam. relicto regno Neapolitano Ferdinando filio.

¶ Karolus Neapolim aduenies. a ciuibꝰ admittit̄. huius successibꝰ accessit Apulia/ Calabria/ꝛ Lucania. ¶ Hic aūt Karolus nulla laude satis extollēdus/armis ꝛ cōsilio clarus/ eloq̄o affabilis/religione ꝛ māsuetudine nulli cedens/corpe paruus/aīo tn̄ strennuus. breui tp̄is curriculo tota italia subacta Europā, Asiāq̧ tanto terrore oppleuit vt audita eiꝰ fama formidabili Turcus de bello cogitare ceperit.

¶ Karolo parto regno.rebꝰ cōpositis ꝛ legibꝰ positis in gallias reditū parāti Ludouicus sfortia mediolanēsium dux ꝛ Ueneti cū multa armatorꝫ copia impedimētū parāt ad Tarū siue (vt vocāt) Fornouū ne in galliā redire posset quorū frustrati fuere conatꝰ. vt potius se fore arbitrant̄. ob recentē ꝛ multo copiosiorē militem victores victos credat posteritas.

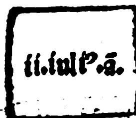
¶ Redeunte in Franciā Karolo statim Neapolis a fide defecit/⁊ moꝛtuo gilberto mōpen=serio illustri principe reliqui prefecti egre sua presidia tuentes ad Karolum se recepere.

Karolus rex in castro suo Ambasie decessit octauū ⁊ vigesimū vix agens annum dū Karā di animi grā ex deābulatoꝛio cum vxoꝛe sua pila ludentes despectat. vii. idus Aprilis āno salutis.m.ccccxcvii. Rex ludouicus huius nōis duodecimus/annā britannie reginam a Karolo relictam vxoꝛē duxit. Inde exercitus apparatum mittit Astā. In qua recepto exercitu ⁊ accelerante in alexandria celerius omni opinione in ptāte Ludouici galloꝝ regis redacta. Ludouicus sfoꝛtia cū thesauro suo in germaniā ad Maximilianum cesarē ocius contendit. Galli mediolanū ingrediūtur/et sexto postq̄ȝ ingressi sūt mense ab eodē loco expelluntꝛ. Ludouicus sfoꝛsia dū psequitꝛ hostē/in manus hostiū deuenit/⁊ in gallia oī pdito dñio adducitur/vbi ⁊ tandē naturali fato cōcessit. Alexander iubileum concedit

Philippus archidux/amicitiā firmat cum rege galloꝛum ⁊ in hyspaniā ad socerū ⁊ socrū reges transit. In germania multis in locis liuoꝛes instans dñice crucis ⁊ in signum passionis dñi/vestimentis ⁊ coꝛpoꝛibꝰ tā viroꝝ q̄ȝ mulierū inopinato apparuerunt.

Neapolis missis a rege galloꝝ copiis/iterū in regis galloꝝ venit potestatem. Proinde fredericus eoꝛum rex in galliam venit. Ascanius cardinalis Ludouici frater infuga capitur ⁊ tandem a Venetis regi galloꝝ traditur. Comes rauestanus classem ducit in Turcos/qui rebus infeliciter apud Mitilenē actis vix se in galliam recepit.

Anno mundi. vi.m.dcci.

Sauonensis.

Pio pontifice.iii.moꝛtuo vacauit sedes diebus.xiiii.

Anno Christi. m.d.iiii.

¶ Julius secundus pontifex maximꝰ iulianus antea dictꝰ sixti quarti pontificis nepos ex Sauona oꝛiundus Pio.iii.pontifice moꝛtuo rome cum maxima diligentia cōsecratꝛ.

Arturus henrici sexti regis anglie filiꝰ mariā regis aragonie filiā duxit in vxoꝛem.

Poꝛtus magnꝰ Mauritanie cesariensis in Affrica a rege hyspanie obtinetꝛ.

Philippus castelle pnceps archidux austrie classe hyspaniā petens aduerso vento vna cū coniuge cōpelluntꝛ in Angliam/vnde secundis flatibꝰ restitutis ꝑus muneribꝰ magnifice a rege insule donatis abiere/suam nauigationē in hyspaniam pagentes.

Oēs in regno granate coguntur aut fidem xp̄i suscipere/aut a regno emigrare.

Ex altera pte Affrice regnum magnicōgo regi Lusitanie federatū fidē xp̄i suscipit.

Sophi ⁊ Turcus in asia cōfligunt/et cesis multis turcis narratur psa euasisse supioꝛ.

Cometes per aliquot dies apparuit/vt fertur.

Philippus castelle pꝛinceps/archidux austrie in hyspania moꝛitur.

Bohemi germaniā intrant loca depopulantes ⁊ vastantes/quibus occurrens maximilianus rex statim impetum repꝛimit atq̄ȝ interimit.per ludouicū francoꝝ regem.

Julio pontifici maximo Bononia restituitur pulso Johanne bentinolo.

Bellum hoc tpe habitū inter Heluetios ⁊ Sueuos/in quo quidem bello supantur Sueui in loco qui dicitur septem ecclesiarum.

Fauentia a duce valentino pro pontifice capitur.

Catherina dña Foroliuii/ab eodem duce capta Romam adducitur.

¶ Ianuenses qui pauloante rebellauerant ⁊ suos nobiles expulerant citius omni opinione a Ludouico duodecimo Gallorū rege superantur ⁊ acceptis quibuscunq; legibus in deditionem veniunt. Paulus de nouis tinctor quē ducem eorum ianuenses creauerant/ex conflictu per mare fugiens a classe Gallica capitur. ⁊ decapitatur ianue.

Veneti instructis vtrinq; aciebus cum Ludouico francorum rege cōfligunt/a quo obtinetur in cāpo ⁊ Bartholomeus deluianus dux exercitus eorū captus primū ducitur Mediolanum/deinde in Galliam. Veniunt in potestate gallorū Brixia/Bergamum/Crema/Cremona/⁊ reliqua que rex sui iuris esse causabat. Mirabiles ⁊ inauditi terremotus vrbem Constantinopolim vexauerunt domus innumere ⁊ arces ruerunt. Ars precipua tyranni collapsa est. vt tyrannus qui nunc est magnus turcus/alio cōfugere cōpulsus sit ppl's multus ⁊ procures q̄plurimi turbine intercepti interiere. Mirandula recuperatur a Gallis/⁊ mutine maximiliano regi traditur Bononia deficit a Pontifice.

Concilium Gallicanū celebratur Turonis. et idem continuatur Lugduni.

Generalis concilii initia tentantur Pisis. Concilium generale petente maximiliano cesare. ⁊ gallorum rege/⁊ multis cardinalibus adherentibus ⁊ assistentibus.

Emergentibus causis Concilium e Pisis translatum est mediolanum.

¶ Pontifex nouum parat exercitum/descendunt Heluetii insubrium terras vastantes ad confinia mediolani Brixienses a gallis ad Venetos deficiunt/suscepto presidio Veneto. Item ⁊ Bergomenses re infecta abscedunt Heluetii neq; prebentes neq; conflictum suscipientes.

¶ Brixienses continuo a gallis superantur/robur Venetorū cum ciuibus ad multa millia ceduntur. Urbs brixia miserabiliter diripitur. ira dei credita est.

Galli hac parta victoria ad exercitū pontificis qui se prope Rauennā receperat/properant/congrediuntur/cruenta cōmittitur pugna/succumbit exercitus pontificis ⁊ auxiliarium eius. Capitur petrus de Nauarra qui fuerat pro parte pontificis/⁊ ceciderūt vtriq; campi ductores multi. inter quos victoriose cecidit dux Nemorensis ductor exercitus gallorum. Finito hoc bello Rauenna a gallis diripitur.

¶ Eodem tempore Ludouicus audit mariam regis anglie sororem tante esse venustatis vt regis thoro digna cēseretur. Cōcitant senis medulle languescēs anim⁹ rediuiu⁹ effici visus ē. Destinat itaq₃ ad angliā Johānē parrhisieñ. alterū apellē qui marie formā effingat. Quā vt accepit rex semp illā cōmendās in sua vota p̄mores alioqn refragātes cōciliat Boheirus caduceat/ et nomine regis mariā cōthoralē fore deposcit. Tandem apd Abbatisuillā hymenea celebrant. qbus celebratis reduces galli parrhisios aduenīūt. vbi regina vt pote pacē adferēs triūphāter excepta est/ ac regis gaudio cūcti rñdere parabāt. Verū extrema gaudii luct⁹ occupauit. Nā rex artetico morbo plusq₃ antea laborās merore ob qsdā aulicos a votis suis dissonātes/ aut (vt alii volūt) geniali idulgētia diē clausit extremū. Qui tametsi a plerisq₃ nō deplorat⁹ sit corpusq₃ illi⁹ maturi⁹ q̄₃ cōsuetū esset mādatū sit sepulture. Debuit tñ deplorari. vn⁹ eūdē oīm colonos ꝑterit ab grassantiū militum infestatione nec cuipiā v̄ginū stupratori funē detraxit indulgentia.

¶ Frācīscus ex comite Engolismeñ. supis allubescētib⁹ rex galloꝝ hui⁹ noīs p̄m⁹ euasit: tantoq₃ successui applausit omnis gallia. Prefert eñ formā regia maiestate dignam/ ita vt vix aliqs eo in orbe formosior iudicet/ formeq₃ accedit magnanimitas et robur et religio Victoriosissime etenim prelio certās/ mediolanū q̄ defecerat/ supatis Suitēsib⁹ qui illuc cōtenderāt recupauit. Cui se debens maximilianus sfortia in gallias adductus est/ viuendi facultatē adept⁹ liberiorē q̄₃ pater ei⁹ nact⁹ esset. Nepe hic ergastulo cicurat⁹ apud lochias obiit. Tandē rediēs frācisc⁹ Claudiā Ludouici regis atq₃ anne filiā quā cōsortē dū viuerēt accepat ad dionysanū cenobiū coronā suscepturā deducit. sicq₃ coronata parrhisium fastu admirādo ingressa est q̄ se fecūdā ternis editis pignorib⁹ exhibet.

¶ Juli⁹ hoc anno pontificio funere qd aliqn simularat in sancti petri ede quā renouandā moliebat veri⁹ atq₃ oci⁹ ac speraret inhumatus est. Sicq₃ galli fatoꝝ aspiramento plerorūq₃ p̄ncipū sibi Julii hortatu infensoꝝ amicitiā renacti bellaces pōtificis insult⁹ nō sine gloria euasere: s₃ paulopost a ducatu Mediolañ. emigrare coacti sunt.

Anno mundi.	vi.m.dcvi.
Leo.x. natione floretī.	
Anno christi.	m.dxv.

¶ Apostolicā sedem mortuo Julio Leo de medicis natione florētin⁹. ac huius nominis decim⁹ intrauit. in quam nulla symonia (qd raro cōtingit) illum impulit. Verum omniū consensu nichil huiusce fastigii prestolans sedem nullo refragante subiuit. Itaq₃ attendens se vocatū ad laborē/ omnē eliminās segniciem q̄ sint e re xp̄iana noctes diesq₃ volutat.

¶ Circa hec tpa Ferdinādus hispaniarū rex Nauarre regnū/ vt qdem armoꝝ (an iure/ viderit qui illud vsurpat) a Johāne allebreto aqtano detorquet. Hic eñ Ferdinād⁹ nostra etate. omniū fuit fortunatissim⁹. nā q̄₃uis ardua in reges potentissimos exercuerit certamina/ nihiloseci⁹ semp victor euasit. Hinc a gallis parthenopeū regnum quod Carolinū ense iuridice subierat audencius nescio an nequius abstulit. Affricam omnē exterruit/ nec ipso viuente Thurcaꝝ monarcha grunire aus⁹ est. erraticā et recutitoꝝ iudeorum progeniē (q sibi in regno vectigalis alienigenarum instar degebat) expulit. Decessit autē ab humanis circa annum domini. M.D.xvi.

¶ Stupescit gallia audit/ tonitruit fragoribus. Quāuis enim nulla vigeret caliditas/ hibernūq; ferueret frigus ianuarii Ludouico fato cōcedēte audita sunt insueta tonitrua. nec id modo in gallia verumetiam in dacia gothorum duce identidem moriente.
¶ Leo omnem impendit operam vt Franciscum gallie regem sibi conciliet. nouerat enim semper apud gallos fidē vigere simul & magnanimitatem & rerum fortunas. Proinde ab illo vocatus Franciscus Bononiam contendit/ vbi pax inter eos stabiliter/ papa rem diuinā faciente/ illiq; francisco veneranter obsequente.
¶ Karolus flandrie archidux cuius vultum risus non nouit. feliciter patri succedens/ hereditario pgressu trāsmeans mare in hyspaniam concessit/ a suis nobiliter exceptus. feruntur tamen aliqui ipsius aulici ab hispanis interempti: At causam posteris scribendā relinquo Renatam ludouici filiam per verba de futuro sibi desponsatam ferunt. idq; mutatū noua eodem tēporis mō desponsatione ludouice francisci primo genita.
¶ Petrus bruxelleñ. ordinis fratrum predicatorum claret Parisius.
¶ Floruit ibidem Thomas bricot sacre theologie professor meritissimus. ac parrhisieñ. penitentiarius.
¶ Johannes raulinus doctor theologus parrhisieñ. plures composuit sermones.
¶ Fit in vniuerso minoritarum ordine vnus pastor qui Christoferus dictus est eodē mense galero ab leone decoratus. vniuntur q; fratres de obseruantia regulari. Quod bonū nemini ascribendum nisi Bonifacio de Cena qui priusq; minorita efficeretur factus erat in vtroq; iure doctor. Sepulchrū enim dñi visitaret tandem in cenobio rubei mōtis tegmen cōmutans sic deo obsecutus est vt vir admirādē virtutis euaderet. Traditus autē est sepulture apud parrhisios in cenobio fratrum minorū ante maius altare anno dñi. m. d. xvii.
¶ Hieronymus dangest multa composuit presertim super quattuor libris sententiarum.
¶ Johannes item maioris natione scotus super quattuor libros sententiarum scribit.
¶ Jacobus fabri philosophice discipline studiosus emulator.
¶ Faustus poeta laureatus decessit anno domini. m. d. xviii. die penultima Februarii.
¶ Delphinus ex Francisco gallorum rege et Claudia thori eius consorte turonis nascitur.

¶ Anno dñi. M. d. xxi. marcii. xi. Sole primū gradū arietis intrante saturnus in. xii. gradu aquarii erat. Jupiter in. xxii. sagitarii. mars in. xxiiii. cancri. venus in. v. tauri. mercurius in. vii. pisciū. luna in fine arietis. Eodē āno fere in toto septimo climate stupētibus antiquis flentibus pauperibus fames inaudita fuit vniuersalis. Pestilentia vbiq; seuissima mansit enim his temporibus saturnus in suis domibus scz capricano et aquario annis quinq;. et eiusdem anni. vi. die septembris. Saturno adhuc existente in aquario. mars intrauit primū gradū scorpionis q est domus ipsius. & āno. m. d. xxii. marcii. xxi. saturno adhuc i aquario existēte mars itrauit i ariētē q est sua altera domus. qm qdē ifluētiarū effectus qñq; corinfluentias precedūt qñq; subsequūtur qñq; cōcomitantur. eo tūc enim effectus adfuit cū sua causa. mirū enim in modum pestis cepit augmentari ita prope quarta pars hoim multis in locis defuncta est. Sic continuauit talis pestis multis in locis vsq; ad octauā februarii anni. M. d. xxiii. tunc enim saturnus ab aquario exiens signū pisciū intrauit in quo per menses. xxx. multas dabit pluuias. et nota q de trigita annis in trigita sepe numero talis aduenit effectus/ talis fit circulatio ait enim maro ille felix quē faciunt aliena pericula cautū. vt cautior deinceps sit mundus igitur hoc in loco hec inserta sunt. ait enim ptholomeus suo incētiloquio verbo quito optimus astrologus multū malum prohibere poterit cū stel

larum naturā presciuerit sic enī premuniet eū cui malū futurū est vt cū venerit possit illud pati. Eodem tempore mare mirū et vltra in modū inflatum ꝛ exaltatū fuit quādā britānie insulā superauit in qua infinitos hoies iumenta ꝛ omne viuens submersit/submersit ꝛ secū rupellam terras plurimas. Eodem etiam tempore tota christianitas tetris ac seuissimis certaminibus vndiqꝫ infecta afflicta atqꝫ vulnerata fuit ꝛ sic christiani principes inter se certantes surrexit thurchus qui tanqꝫ leo rapacissimus illā inclitam rhodorū insulam e manibus christianorū in dedecus ꝛ in detrimentū totius christianitatis miserabiliter extorsit. Heu prothdolor quid profuit eo tūc infestare inquietare ac impedire francorū regē qui et illā tueri ꝛ totam deniqꝫ terrā sanctam ab vnguibus inimicorum eripere festinabat heu prothdolor. heu abomiabile dedecus pro quadā petulantia pro re non sua infeliciter perdere quod tanto sanguine tot per secula dudum christianitati partum fuerat.

¶ Ad lectorem.

Voluere bis ternas potuisti codice lector
Perlecto etates: et quos mauortia signa
Clauserunt: belloqꝫ potens quos pallas ademit
Hostibus/et tuto variare sub egide iussit.
Celigene pacis nullum peritura per euum
Progenies sancte sedis fastigia seruat.

¶ Explicit fasciculus temporum cum pluribus additionibus in nullis antea libris positis videlicet ab anno. M.d.xii. vsqꝫ ad annum virginei partus. M.d.xxiii. expēsis honesti viri Johannis parui vniuersitatis parrhisieñ. bibliopole iurati in vico diui Jacobi sub lilio aureo Parrhisiis commorantis.

